

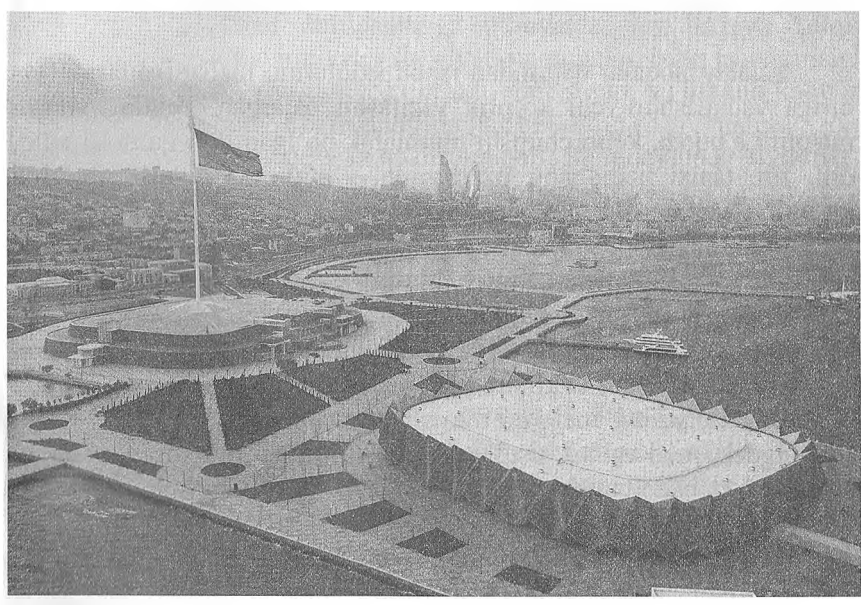
**ZAMONAVIY OZARBAYJON
SHE'RIYATI
ANTOLOGIYASI**

03.13

*Ozgeruvchi
sag. sahn.*

ZAMONAVIY OZARBAYJON SHE'RIYATI ANTOLOGIYASI

Toshkent-2016
"Extremum-press"

3404.

ALISHER NAVOIY NOMI BAGI
62145
Toshkent IAU
AXBOROT-RESURS MARKAZI

UO‘K: 821.512.162-1(082.2)
KBK: 83.3(5Ozar)
83.3(5Ozar)
Z 31

Zamonaviy Ozarbayjon she‘riyati antologiyasi. – T.:
«Extremum-press», 2016. - 336 b.

Loyiha rahari: **Samir Abbosov**

Tuzuvchi: **Quli Kangarli**

Nashr uchun mas‘ul: **Polad Zeynalov**

Dizayner: **Anar Mamedov**

Adabiy aloqalar qadimdan jahon xalqlarini, madaniyatlarini bir-biriga yaqinlashtiruvchi ko‘prik vazifasini bajargan. Buning yorqin misolini e‘tiqodi, kelib chiqishi mushtarak bo‘lgan ikki qardosh xalq, dili, tili, tapixi hamohang ozarbayjon – o‘zbek xalqlari timsolida ko‘rish mumkin. Bobolarimiz Nizomiy Ganjaviyni, Fuzuliyini ona tilida oqib hayratlanishgan. Buyuk hazrati Navoiy Nizomiyni o‘ziga ustoz deb bilgan. Navoiy, Lutfiy, Mashrab, Ogahiy asarlari ham ozar xalqining qalbidan joy olgan durdonalar hisoblanadi.

E‘tiboringizga havola etilayotgan topamda 20-asr Ozarbayjon adabiyoti o‘rta avlodi vakillari ijodi bilan bir qatorda, bugungi kunda mumtoz adabiyot an‘analarini muvaffaqiyat bilan davom ettirayotgan, shuningdek, modernistik usullarda ham ijod qilayotgan zamonaviy shoirlar ijodi bilan tanishasiz.

Taqrizchilar: **Mirpo‘lat Mirzo**, shoir, tarjimon
Dilshod Rajab, shoir

Ushbu kitob Haydar Aliyev nomidagi Ozarbayjon Madaniyat markazi loyihasi asosida chop etildi.

© Ozarbayjon Madaniyat markazi, 2016.

ISBN: 978-9943-4790-6-7

© «Extremum-press», 2016.

SO‘ZBOSHI

Ozərbayjon Respublikasının O‘zbekiston Respublikasidagi elchixonasi huzuridagi Haydar Aliyev nomidagi Ozərbayjon Madaniyat Markazining 2016-yildagi ish rejasida O‘zbekistonda Ozərbayjon adabiyotiga oid kitoblarni, mumtoz adabiyotning taniqli namoyandalari asarlari nashri va tarjima loyihalarini amalga oshirish nazarda tutilgandi.

Madaniyat Markazimizning 2013-yilning yanvar oyida boshlangan faoliyatidan bu kunlarga qadar qardosh o‘lkada Ozərbayjon adabiyotiga doir ko‘plab nashrlar dunyo yuzini ko‘rdi. Madaniyat Markazi sifatida bu nashrlardan ko‘zlagan asosiy maqsadimiz O‘zbekiston jamoatchiligiga, kitobxonlariga Sharqning adabiyot durdonalariga nihoyatda boy bo‘lgan xalqlardan biri – Ozərbayjon xalqi she‘riyati namunalari bilan tanishtirishdan iboratdir. Inson zoti dunyoga keladi, umr suradi va bir kun kelib hayotdan ko‘z yumadi. Lekin dunyoda har bir odam ham shuhrat qozonib, unutilmas nom, abadiy iz qoldirolmaydi. Shunday nodir siymolar borki, dunyo ular bilan faxrlanadi va ular o‘zlaridan so‘ng bir meros, abadiylik tajassumi qoldirib ketadilar.

Ozərbayjon xalqining taqdirida ham bunday shaxslar oz bo‘lmagan. Ular orasida eng yirik va mashhuri Ganja shahrida yashab, ijod qilgan mohir qalam sohibi, dunyoga dong taratgan faylasuf va mutafakkir Nizomiy Ganjaviydir. O‘zbekistonda ham g‘oyatda sevimli bo‘lgan atoqli shoir, Ozərbayjon xalqining iftixori Nizomiy Ganjaviyning yubileyi Birlashgan Millatlar tashkiloti, YUNESKO hamda butun dunyoda keng nishonlandi.

Uning dovrug‘i haqida jahonning ko‘zga ko‘ringan olimlarining so‘zlarini nazarga olsak, biror-bir sharh ilovasiga ehtiyoj qolmaydi. Taniqli sharqshunos olim Agafangel Krimskiy bunday degandi: “Nizomiy Ganjaviy Ozərbayjonning jonajon shoiridir. Ozərbayjon haqli ravishda u bilan faxrlanadi. Shu bilan birga u jahon adabiyotining ham g‘ururi va bezagidir”.

Faylasuf shoir Gyote esa: “She‘riyat olamida payg‘ambarlar ko‘p bo‘lgan, ammo Olloh yagona bo‘lgandek, Nizomiy ham yagonadir”, – deya Nizomiyning adabiyot cho‘qqisidagi yuksak o‘rnini e‘tirof etgandi.

Ozərbayjon xalqi faqatgina Nizomiy Ganjaviy bilan emas, O‘rta asrlarning buyuk so‘z daholari Imodiddin Nasimiy, Muhammad

Fuzuliy, Shoh Ismoil Xatoiy, Mulla Vali Vidodiy, Mulla Panoh Voqif, Sobir, Samad Vurg'un, Baxtiyor Vahobzoda va yana necha-necha shoir va yozuvchilari bilan ham faxrlana oladi.

O'rta asr adabiyoti darg'alaridan yana biri, ustod so'z san'atkori, Ozarbayjonning nomini jahonga doston qilgan Muhammad Fuzuliydir. Fuzuliy mahoratining buyukligi shundaki, u o'z she'rlarida XVI asrga qadar shoirlar ijodining barcha yaxshi tajribalarini o'rganib, ularni yanada rivojlantira oldi. Lirik san'atning dohiyona namunalarini taqdim etish bilan birga go'zal bir adabiy maktab yaratdi. Bu maktab Ozarbayjon she'riyatining badiiy xususiyatlarini nihoyatda yuksak pog'onaga ko'taribgina qolmay, balki klassik adabiyot me'yorlarini ostin-ustun qilgan holda, klassitsizm an'alariga dadil, erkin, mohirlik bilan yondashib, juda katta tarixiy ahamiyatga ega bo'lgan xizmat ko'rsatdi.

Ozarbayjon xalqiga mansub bo'lgan bu boy adabiyot keyingi davrlarda ham muvaffaqiyat bilan davom ettirildi.

O'zbekistonda Ozarbayjon adabiyotiga g'oyat katta qiziqish bor. O'zbek adabiyotining siymosiga aylangan Alisher Navoiy hazraflarining Nizomiyni o'ziga ustoz deb bilishi, uning ijodidan ilhomlanib, o'zining shoh asarlari, shuningdek, "Xamsa"ni yaratishi Ozarbayjon – o'zbek adabiy aloqalarining muqaddimasiga, O'rta asrlardan to bu kunlargaacha yuksalib borayotgan rivojiga sabab bo'ldi. O'zbekistonda Nizomiy Ganjaviyga bo'lgan muhabbat shunchalar buyukki, Toshkent Davlat pedagogika universiteti 1936-yildan beri Nizomiy Ganjaviy nomi bilan yuritiladi. 2004-yilda esa Ozarbayjon va O'zbekiston davlat rahbarlari ishtirokida Universitet qarshisida dohiy Nizomiy Ganjaviy byusti ochildi.

Yuqorida qayd etilgan holatni nazarga olgan holda Madaniyat Markazimiz O'zbekistonda Ozarbayjon adabiyotiga doir nashrlarni amalga oshirdi. Ilk loyiha sifatida Ozarbayjon Madaniyat va Turizm Vazirligi homiyligida O'zbekistonda Ozarbayjon Madaniyat Markazi tomonidan 2016-yilda tarjimon Olimjon Bo'riyev tomonidan "Nizomiy Ganjaviy: Xamsa" kitobi Toshkentda o'zbek tilida nashr etildi.

Bu boradagi ishlar davom ettirilib, O'zbekiston xalq shoiri, taniqli shoir va tarjimon Jamol Kamol tomonidan "Sirlar xazinasi" asari yangidan tarjima etilib, kitob holda nashrdan chiqdi. "Layli va Majnun" asarining tarjimasi yakunlanib, nashriyotga taqdim etildi. Kelajakda Nizomiy Ganjaviyning boshqa asarlarini ham chop etish

rejalashtirilgan. 2015-yilda olim va tarjimon Ergash Ochilov tarjimasida Ozarbayjonning ustod, dohiy shoiri Muhammad Fuzuliyning tanlangan asarlaridan iborat “Qalb gavhari” kitobi dunyo yuzini ko‘rdi.

O‘zbekistonlik yana bir tarjimon Boboxon Sharifning “XX asr Ozarbayjon she‘riyati antologiyasi” kitobi hozirgi zamon Ozarbayjon adabiyotini yoritgan nashrlardan biridir. Kitob 2014-yilda Madaniyat Markazimizning qo‘llab-quvvatlashi bilan Toshkentda nashr etilib, uning taqdimoti keng jamoatchilik ishtirokida o‘tkazildi.

So‘nggi paytlarda bu sohada faoliyat va izlanishlarning miqyosi kengayib, o‘zbekistonlik tarjimon Rustam Jabborov tarjimasida “Zamonaviy Ozarbayjon hikoyalari”, yosh yozuvchi Ilg‘or Fahmiyning “Aktrisa” asarlarining o‘zbek tilidagi nashlari, shoir va tarjimon Usmon Qo‘chqor tarjimasida Ozarbayjon yozuvchisi Anorning “Men, sen, u va telefon” kitobi, shuningdek, tarixiy romanlar muallifi Yunus O‘g‘uzning “Amir Temur”, “Malika va jodugar”, “Sulton Alp Arslon” romanlari, yosh yozuvchi Parvinning “Qor yog‘ajak” kitoblarining o‘zbek tilida chop etilishi qardosh o‘lkada adabiyotimizga bo‘lgan katta qiziqishdan dalolat beradi.

Hozirgi zamon Ozarbayjon adabiyotini tanitish, uni o‘zbek kitobxonlariga o‘z ona tillarida – o‘zbek tilida taqdim etish ishlarini davom ettirmoqdamiz. Toshkentdagi Haydar Aliyev nomidagi Ozarbayjon Madaniyat Markazi navbatdagi nashr loyihasini Sizning e‘tiboringizga havola qilmoqda. “Zamonaviy Ozarbayjon she‘riyati” kitobida XX asr Ozarbayjon she‘riyatining ulug‘ namoyandalari – Muhammadhusayin Shahriyor, Baxtiyor Vahobzoda, Zalimxon Yoqub, Qobil, Narimon Hasanzoda, Nusrat Kasamanlidan tortib to bugungi kunga qadar qalam tebratayotgan ozarbayjonlik yosh ijodkorlarning she‘rlari o‘rin olgan.

Nashrni Sizga taqdim etar ekanmiz, kitob haqidagi fikr va mulohazalaringizni bildirsangiz, mamnun bo‘lardik.

Samir Abbosov,
*O‘zbekistondagi Haydar Aliyev nomidagi
Ozarbayjon Madaniyat Markazi rahbari*

SAID MUHAMMADHUSAYN BEHJATIY TABRIZIY (MUHAMMADHUSAYN SHAHRIYOR)

Muhammadhusayn Shahriyor 1906-yilda Tabriz shahrining Bog'mesha tumani-da, zamonasining taniqli huquqshunosi bo'lmish Hoji Mirog'a Xushkinob oilasida dunyoga kelgan.

Shahriyor Tabrizda o'rta maktabni tugatgandan so'ng Tehronga kelib, 1921-yilda Tehron Dorilfununida, so'ng esa Tibbiyot oliygohida tahsil ola boshladi. Biroq fakultetning oxirgi kursida tahsilni chala qoldirib, davlat xizmatiga kirishga majbur bo'ldi.

Shahriyorning ilk she'riy kitobi 1931-yilda Tehronda uch yirik olim — Malikushshuaro Bahrom, Said Nafis va Paymon Baxtiyorlarning muqaddimalari bilan nashr etildi. Buyuk Ozarbayjon shoiri Shahriyor o'z she'rlarini Ozarbayjon va fors tillarida yozgan. "Haydarboboga salom" dostoni shoirning eng ommalashib ketgan asarlaridan biridir.

HAYDARBOBOGA SALOM

Haydarbobo, yildirimlar chaqqanda,
Sellar, suvlar shovqin solib oqqanda,
Qizlar unga saf tortishib boqqanda,
Salom bo'lsin bu shavkatli elingga,
Mening ham nomimni bir ol tilingga.

Haydarbobo, kakliklaring uchganda,
Ko'l bo'yidan tovushqonlar qochganda,
Bog'chalarig gul-chechaklar ochganda,
Mumkin bo'lsa, bizni ham bir yod ayla,
G'ussali bu yuraklarni shod ayla.
Bayram yeli chordoqlarni yiqqanda,

Boychechag-u binafshalar chiqqanda,
Oq bulutlar ho'l ko'ylagin siqqanda,
Bizlarni ham yod aylagan sog' bo'lsin,
Dardlarimiz osmono'par tog' bo'lsin.

Haydarbobo, kun terskayni dog'lasin,
Yuzing kulsin, buloqlaring yig'lasin,
Bolalaring dasta gullar bog'lasin,
Olib kelsin gullar atrin yelvagay,
Balki g'ofil baxtim shunda uyg'ongay.

Haydarbobo, sening yuzing oq bo'lsin,
To'rt tomoning buloq bo'lsin, bog' bo'lsin,
Bizdan keyin sening boshing sog' bo'lsin,
Dunyo qazo-qadar, o'lim-yitimdir,
Dunyo azal tirnoqqa zor, yetimdir.

Haydarbobo, yo'llar sendan kechildi,
Umrin kechdi, borolmadim, kech bo'ldi,
Go'zallarning qay bog'larda ochildi,
Bilmas edim, ortga qaytar yo'lim bor,
Yo'qotish bor, ayriliq bor, o'lim bor.

Haydarbobo, yigit baxti yotmagay,
Umr o'tgay, afsus foyda etmagay,
Nomard inson kabi yashab o'tmagay,
Biz ham zinhor unutmadi sizlarni,
Ko'rishmasak, ma'zur tuting bizlarni.

Haydarbobo, Mirajdar bersa ovoz,
Qishloq ichra kuy yangrasa sarafroz,
Yangraganda Oshiq Rustam chalgan soz,
Yodingdadir, qandoq qaynab-jo'shardim?
Qush singari qanot bog'lab uchardim.

Shangilova yurti, bog‘da yurishlar,
Kentdan borib unda mehmon bo‘lishlar,
Toshlar otib olma-behi terishlar,
Shirin tushdek qolib ketgan yodimda,
Izi qolmish ruhimda-yu zotimda.

Haydarbobo, Quruq ko‘lning g‘ozlari,
Izg‘irinning tog‘da chalgan sozlari,
Qishloq-kentning kuzlari-yu yozlari,
Ko‘z o‘ngimdan o‘tar xuddi kinodek,
Men tomosha qiladirman qotib tek.

Haydarbobo, Qorachaman havosi,
Chovushlarning yangrab turgan sadosi,
Karbaloqa yo‘l olganlar nidosi –
Adashganga bo‘lsin nuri hidoyat,
Tamaddunning yolg‘onidan shikoyat.

Haydarbobo, shayton yo‘ldan ozdirdi,
Ko‘ngillardan ishqni quvdi, bezdirdi,
Peshonaga qora kunlar yozdirdi,
Qasd ayladi el bir-birin joniga,
Murosani bo‘yadi o‘z qoniga.

Insof bo‘lsa, oqmasdi ko‘z yoshlar sho‘r,
Asl inson ko‘tarmagay qurol-qo‘r,
Ammo, afsus, tutganini qo‘ymas ko‘r,
Behishtimiz jahannam bo‘lmoqdadir,
Zulhijjamiz muharram bo‘lmoqdadir.

Xazon yeli yaproqlarni to‘kkanda,
Bulut tog‘dan qishloq sari oqqanda,
Shayxulislom dilga otash yoqqanda,
Jonbaxsh so‘zlar dil toriga tegardi,
Daraxtlar ham Oллоhga bosh egardi.

Toshlibuloq tosh-qum bilan to‘lmasin,
Bog‘-rog‘lari sarg‘aymasin, so‘lmasin,
Undan kechgan otliq tashna qolmasin,
Jo‘shqin buloq, to‘lib-toshib oqarsan,
Ufqlarga xumor-xumor boqarsan.

Haydarbobo, tog‘-u toshlar sarasi –
Kaklik sayrar, ko‘kka yetar nolasi,
Qo‘zilarning oqi, bo‘zi, qorasi,
Bir ko‘rsaydim tog‘-dalalar yuzini,
Kuylar edim: “Cho‘pon, qaytar qo‘zini”.

Haydarbobo, Suluv dala-tuzinda,
Buloq qaynar daryo-chaman ko‘zinda,
Buloqo‘ti suzar suvning yuzinda,
Go‘zal qushlar ul maskandan kecharlar,
Xilvatlanib buloqdan suv icharlar.

Pichan uzra sunbul o‘rgan o‘roqlar,
Go‘yo zulfni tarayotgan taroqlar,
Shikorchilar bedanani so‘roqlar,
O‘rimchilar ayronlarin icharlar,
Rohatlanib yana pichan bicharlar.

Haydarbobo, qishloqda kun botganda,
Shom ovqatin yeb bolalar yotganda,
Oy bulutdan chiqib nozlar otganda,
Bizlardan ham sen ularga qissa ayt,
Qissamizda ko‘proq g‘am-u g‘ussa ayt.

Qari momo tunlar ertak aytganda,
Shamol turib eshiklarni chertganda,
Tog‘da bo‘ri echkini yeb ketganda,
Men qaytadan yana bola bo‘lsaydim,
Koshki guldek yashnab, so‘ngra so‘lsaydim.

Ammajonning bol-halvosin yeyardim,
Keyin turib choponimni kiyardim,
Bog'lar aro qo'shiq aytib yurardim,
Oy yuzimga g'ussa yopgan kunlarim,
Yog'och otni minib chopgan kunlarim.

Hoji xola daryoda kir yuvaradi,
Mamadsodiq tomlarini suvardi,
Devor oshib, tog'lar oshib quvnardik,
Har to'siqni pisand qilmay oshardik,
Tangrim, qandoq g'am-g'ussasiz yashardik.

Shayxulislom aytar edi munojot,
Mashdrahim yaktaklari yelqanot,
Mashdajali bo'zboshini ichib shod,
Biz shod edik bo'lsin bayram, to'ylar deb,
Qolganlari nima bo'lsa bo'lar deb.

Malikniyoz dilga otash solardi,
Ot choptirib yonboshidan chalardi,
Qirg'iy kabi cho'qqidan joy olardi,
Derazadan qizlar qiyo boqardi,
Bu manzara jonlarga o't yoqardi.

Haydarbobo, qishloq to'yga yetganda,
Qiz, juvonlar xino, popuk sotganda,
Yigit qizga tomdan olma otganda,
Mening ham ul go'zallarga ko'zim bor,
Oshiqlarning sozlarida so'zim bor.

Haydarbobo, buloqlarning yalpizi,
Polizlarning bodringlar-u tarvuzi,
Attorlarning xo'rozqand, chanqovuzi,
Hali-hamon tomog'imda toti bor,
Ayro tushgan kunlarimning yodi bor.

Bayram edi, haqqush sayrab chiqardi,
Qiz sep uchun kuyovbelbog‘ tikardi,
Har chetidan qizlar igna tiqardi,
Go‘zal odat – belboqqa kashta chatmoq,
Bu belboqqa hadya solib jo‘natmoq.

Belbog‘ istab men ham uyda yig‘ladim,
Belbog‘ olib o‘z belimga bog‘ladim,
G‘ulomga bu belbog‘ni ko‘z-ko‘zladim,
Fotma xola menga paypoq to‘qidi,
Xon buvimni esga olib o‘ksidi.

Haydarbobo, Mirzamadning bog‘chasi,
Bog‘chalarning nordon, shirin olchasi,
Kelinlarning sep yoyilgan tokchasi,
Hamon turar ko‘zlarimning rafida,
Meni o‘rtar xotiralar safida.

Bayramlarda tilla kukun ezarlar,
Naqsh beribon xonalarni bezarlar,
Tokchalarga topganlarin tizarlar,
Pista, bodom mo‘l kelinchak xonasi,
Havaslanar onasi, qaynonasi.

Folbinlarning irim-sirim qog‘ ozi,
Sigirlarning bulamasi, og‘izi,
Chorshanbaning qand-qursi-yu mayizi,
Qizlar aytar: “Sochqingni soch, chorshanba,
Oyna kabi baxtimni och, chorshanba”.

Tuxumlarni turfa rangga bo‘yardik,
Urushtirib, singanlarin yeyardik,
O‘yin bo‘lsa, uyga kelmay qo‘yardik,
Ali menga yashil oshiq berardi,
Irzo men deb boychechaklar terardi.

Navro‘zali xirmonda xo‘p haydardi,
Don sovurib zap qo‘shiqlar aytardi,
Tog‘da cho‘pon iti hurib yotardi,
Eshak cho‘chib, yerdan uzmas oyog‘in,
Toqqa boqar ding qilganча qulog‘in.

Kechqurunlar biz podadan qaytganda,
Mol-hollarni qo‘rada tinchitganda,
Qir-adirdan qishloqqa yo‘l tutganda,
Ulovlarni yaydoq minib chopardik,
Zerikkanda turfa ermak topardik.

Bahor tuni daryo tinmay shovullar,
Irmoq suvi kun nurida lo‘vullar,
Zulmat ichra bo‘ri ko‘zi porillar,
Bo‘ri hidin olib itlar hurardi,
Bo‘ri o‘zin jarliklarga urardi.

Qish kechasi qo‘ralarning so‘l-sog‘i,
Suhbatlarning ko‘rinmasdi adog‘i,
Ho‘l o‘tinlar jizillab yongan chog‘i,
Qotgan noni, turshagi-yu jiydasi,
Tinmas edi o‘yin-kulgilar sasi.

Shujo tog‘amizning Boku sovg‘ati,
Tomda qurgan samovari, suhbatlari,
Yodimdadir chinor kabi qomati.
Gunammaning to‘yi azaga do‘ndi,
Sho‘riik qizin baxti ham chil-chil sindi.

Haydarbobo, Onaqizning ko‘zlari,
Raxshandaning shirin-shirin so‘zlari,
Turku aytdim, o‘qisinlar o‘zlari,
Bilsinlarki, odam o‘tar, ot qolar,
Og‘izlarda yaxshi-yomon tot qolar.

Qish adoqlab, qorayganda dalalar,
So'ng bor qorto'p o'ynaganada bolalar,
Kurakchilar qor kuragan pallalar,
Mening ruhim chirqiraydi zor aro,
Go'yo kaklik botib qolgan qor aro.

Qari momo uzaytganda ishini,
Yechganida quyosh bulut loshini,
Bo'ri qarib, takillatsa tishini,
Suruv turib qir-adirdan oshardi,
Govmishlarning suti oshib-toshardi.

Hojisulton tishin tishga qisardi,
Mullabag'ir tutoqardi, to'zardi,
Tandir yonib, uyni tutun bosardi,
Chovgumimiz o'choq uzra qaynardi,
Qovurg'alar qozon ichra o'ynardi.

Dalamizdan hosil yig'ib kuz chog'i,
To'ldirardik omborlar-u qaznoqni,
Tandirlarda pishirardik qovoqni,
Mag'zini yeb, urug'ini chaqardik,
Bo'kib yerdik, uydan zo'rg'a chiqardik.

Varzigondan nok sotuvchi kelganda,
Bola-baqra shovqin-suron solganda,
Bu shovqinni biz eshitib qolganda,
Toydek kishnab, irg'ishlashib qolardik,
Bug'doyga nok ayirboshlab olardik.

Mirza Tog'i bilan bordik daryoga,
Men boqardim oy nur sochgan dunyoga,
Olis bog'lar cho'mgan edi ziyoga,
Nogoh "bo'ri!" deya qo'rqib qochdik biz,
Bir lahzada qir-adirdan oshdik biz.

Haydarbobo, daraxtlaring yuksaldi,
Ammo, afsus, yigitlaring keksardi,
Qo'ylar yemish topmay ozib-to'zardi,
Quyosh botdi, o'chdi ko'kdan izlari,
Tun bag'rida yondi bo'ri ko'zlari.

Eshitgandim, yongay Olloh chirog'i,
Qaynar edi masjidlarning bulog'i,
Tin olardi yurtning kent-u qishlog'i,
Mansurxonning umri poydor bo'lsin,
Qayda bo'lsa, Olloh unga yor bo'lsin.

Haydarbobo, Mulla Ibrohim sog'mi,
Maktab ochib, qilgan ishi saboqmi,
O'rim payti to'xtatmasmi saboqni,
Mendan o'sha mulla oxundga salom,
Omon bo'lsin hargiz malikulkalcm.

Hoji Sulton amma ketdi Tabrizga,
Bir xabar olgani kelmadi bizga,
Derdi, barin qo'yib qaytaylik izga,
Eri o'ldi, borish-kelish uzildi,
G'ariblikda azob chekdi, ezildi.

Haydarbobo, dunyo yolg'on dunyodir,
Sulaymondan, Nuhdan qolg'on dunyodir,
Farzandlarin dardga solg'on dunyodir,
Kimga neki bergan bo'lsa, olibdi,
Aflotunning faqat nomi qolibdi.

Haydarbobo, yor-u yo'ldosh ketdilar,
Meni bunda qo'yib, qayga yetdilar,
Chashmam qurib, quyoshlarim botdilar,
G'ussalarda kunduzlar oqshom bo'ldi,
Dunyo bizga xarobai shom bo'ldi.

Do'stim bilan borgan kecha Qipchoqqa,
Oy nurida otlar tushdi suvloqqa,
Oshib o'tdik tirmashib tog'dan toqqa,
Mashmamixon bo'z tulporin o'ynatdi,
Miltig'idan gumburlatib o'q otdi.

Haydarbobo, Qorako'lining darasi,
Xushkinobning yo'li, toshlar orasi,
Unda tushar chil kaklikning sarasi,
Undan ohsak, yurtimizga yetamiz,
Yurt yaxshi-da, bunda axir netamiz.

Xushkinobni yomon kunga kim soldi?
Saidlardan kimlar o'ldi, kim qoldi?
Amir G'affor tomin toshi yo'qoldi,
Buloq tag'in qaynab, ko'llar to'larmi,
Yoki qurib, bog'-u chaman so'larmi?

Amir G'affor saidlarga bosh edi,
Shohlar shikor etsa, u ko'z-qosh edi,
Nomardga yov, mardlarga yo'ldosh edi,
Mazlumlarning undirardi molini,
Tang qilardi zolimlarning holini.

Mirmustafoga tog'a, baland bo'y bobo,
Soqol uzun, go'yo Tolstoy bobo,
Qilar edi azani ham to'y bobo,
Xushkinobning obro'si, nomus-ori,
Masjidlarning, majlislarning sardori.

Majdussadot yashnardi bog'lar kabi,
Guldurardi bulutli tog'lar kabi,
So'z og'zida erirdi yog'lar kabi,
Qo'li ochiq, yaxshi, odamning mardi,
Ko'k ko'zlari doim chaqnab turardi.

Haydarbobo, daraxtlaring yuksaldi,
Ammo, afsus, yigitlaring keksardi,
Qo‘ylar yemish topmay ozib-to‘zardi,
Quyosh botdi, o‘chdi ko‘kdan izlari,
Tun bag‘rida yondi bo‘ri ko‘zlari.

Eshitgandim, yongay Olloh chirog‘i,
Qaynar edi masjidlarning bulog‘i,
Tin olardi yurtning kent-u qishlog‘i,
Mansurxonning umri poydor bo‘lsin,
Qayda bo‘lsa, Olloh unga yor bo‘lsin.

Haydarbobo, Mulla Ibrohim sog‘mi,
Maktab ochib, qilgan ishi saboqmi,
O‘rim payti to‘xtatmasmi saboqni,
Mendan o‘sha mulla oxundga salom,
Omon bo‘lsin hargiz malikulkalom.

Hoji Sulton amma ketdi Tabrizga,
Bir xabar olgani kelmadi bizga,
Derdi, barin qo‘yib qaytaylik izga,
Eri o‘ldi, borish-kelish uzildi,
G‘ariblikda azob chekdi, ezildi.

Haydarbobo, dunyo yolg‘on dunyodir,
Sulaymondan, Nuhdan qolg‘on dunyodir,
Farzandlarin dardga solg‘on dunyodir,
Kimga neki bergan bo‘lsa, olibdi,
Aflotunning faqat nomi qolibdi.

Haydarbobo, yor-u yo‘ldosh ketdilar,
Meni bunda qo‘yib, qayga yetdilar,
Chashmam qurib, quyoshlarim botdilar,
G‘ussalarda kunduzlar oqshom bo‘ldi,
Dunyo bizga xarobai shom bo‘ldi.

Do'stim bilan borgan kecha Qipchoqqa,
Oy nurida otlar tushdi suvloqqa,
Oshib o'tdik tirmashib tog'dan toqqa,
Mashmamiyon bo'z tulporin o'ynatdi,
Miltig'idan gumburlatib o'q otdi.

Haydarbobo, Qorako'lining darasi,
Xushkinobning yo'li, toshlar orasi,
Unda tushar chil kaklikning sarasi,
Undan oshsak, yurtimizga yetamiz,
Yurt yaxshi-da, bunda axir netamiz.

Xushkinobni yomon kunga kim soldi?
Saidlardan kimlar o'ldi, kim qoldi?
Amir G'affor tomin toshi yo'qoldi,
Buloq tag'in qaynab, ko'llar to'larmi,
Yoki qurib, bog'-u chaman so'larmi?

Amir G'affor saidlarga bosh edi,
Shohlar shikor etsa, u ko'z-qosh edi,
Nomardga yov, mardlarga yo'ldosh edi,
Mazlumlarning undirardi molini,
Tang qilardi zolimlarning holini.

Mirmustafo tog'a, baland bo'y bobo,
Soqol uzun, go'yo Tolstoy bobo,
Qilar edi azani ham to'y bobo,
Xushkinobning obro'si, nomus-ori,
Masjidlarning, majlislarning sardori.

Majdussadot yashnardi bog'lar kabi,
Guldurardi bulutli tog'lar kabi,
So'z og'zida erirdi yog'lar kabi,
Qo'li ochiq, yaxshi, odamning mardi,
Ko'k ko'zlari doim chaqnab turardi.

Mening otam saxiy bir kishi edi,
Elga madad bermoqlik ishi edi,
Hamisha ezgulik qilmishi edi,
Keyingilar ezgulikdan do‘ndi-ku,
Mehr-oqibat chiroqlari so‘ndi-ku.

Mirsolihning goh tentaklik etishi,
Mirazizning ibodatga ketishi,
Mirmammadning qurib-qurib bitishi,
Endi aytsak, hech kim ishonmas magar,
Bari o‘tdi, qolmadi hech bir asar.

Mirabdulning oynakka qosh qoqishi,
Chorcho‘plarning o‘ziga ham yoqishi,
Tom-devordan ko‘cha tomon boqishi,
Shoh Abbosning durbini yodimdadir,
Xushkinobning xush kuni yodimdadir.

Sitor amma shirin kulcha yopardi,
Mirqodir ham bu kulchani topardi,
Bitta tishlab, toychoq kabi chopardi,
Kulgilidir bu tirmizak, ko‘p chatoq,
Ammamizdan yerdi nuqul shapaloq.

Haydarbobo, qaydadir Amir Haydar?
Kelin hamon qaynatarmi samovar?
Yo keksayib, tishdan qolmagan asar,
Qulog‘i tom bitgan, ko‘zlari xira,
Sho‘rlik amma, esi qolmagan sira.

Xonim amma Mirabdulning so‘zini
Eshitganda burishtirar yuzini,
Malkomida xush his etar o‘zini,
Urush davri, ko‘chalarni bosgan qor,
Qorinlar och, hamma parcha nonga zor.

Fizzaxonim Xushkinob guli edi,
Amir Yahyo qo'shni qiz quli edi,
Ruxsora artist, ko'p sevgili edi,
Said Husayn Mirsalohga ergashar,
Amir Ja'far g'ayratdan jo'shib-toshar.

Tong saharda podachilar kelardi,
Qo'y-qo'zilar qo'ralarda ma'rardi,
Ammajonim go'daklarin belardi,
Tandirlarning tutuni o'rlar edi,
Bosib ketar chor atrofn non hidi.

Kabutarlar ko'k yuzida charx urar,
Kun chiqqanda oltin parda ochilar,
Zarrin nurlar olam bo'ylab sochilar,
Yashnab ketar tog'-u toshning jaloli,
Yasharardi tabiatning jamoli.

Haydarbobo, qorli tog'lar oshganda,
Kecha turib karvon yo'lga tushganda,
Qayda bo'lmay, Tehrondami, Koshonda,
Uzoqlardan ko'z o'ngimda namoyon,
Xayol olib uchadi o'sha tomon.

Bir chiqsaydim Tomqoyaning toshiga,
Bir boqsaydim o'tmishiga, yoshiga,
Bir ko'rsaydim, nelar tushmish boshiga,
Men ham uning qorlari-la yig'lardim,
Qish muzlatgan yuraklarni dog'lardim.

Haydarbobo, gul-g'unchalar xandondir,
Ammo, afsus, yurak-bag'irlar qondir,
Tiriklik ham bir qorong'i zindondir,
Bu zindonning eshigini ochgan yo'q,
Bu tor joydan qutulgan yo'q, qochgan yo'q.

Haydarbobo, osmon yuzi tumandir,
Kunlarimiz bir-biridan yomondir,
Ajralmang bir-biringizdan, omondir,
Yaxshilikni qo‘limizdan oldilar,
Biz yaxshini yomon kunga soldilar.

So‘rab ko‘ring siz bu zolim falakdan,
Nima istar domga tushgan yurakdan?
Yulduzlarni bir-bir o‘tkaz elakdan,
Oqib tushsin, yer yuzi xarob bo‘lsin,
Bu shaytanat vayron bo‘lsin, yiqilsin.

Uchsam edi bu quyun, bu yellarda,
Charx ursaydim tog‘dan tushgan sellarda,
Yig‘lasaydim ayro tushgan ellarda,
Bir ko‘rsaydim, bu hijronni kim soldi?
O‘lkamizda kimlar ketdi, kim qoldi?

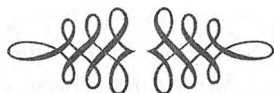
Men sen kabi toqqa soldim nafasni,
Sen ham qaytar, ko‘klarga sol bu sasni,
Buzilmasin boyqushning ham qafasi,
Bunda bir sher iloj topmay bo‘kirar,
Insonlarni muruvvatga chaqirar.

Haydarbobo, g‘ayrat qoning qaynarkan,
Burgutlaring osmoningda o‘ynarkan,
Qoyalarda goh uchib, goh qo‘narkan,
Qo‘zg‘ol, manim elimni oq qorda ko‘r,
Egilib boq, qomatimni dorda ko‘r.

Haydarbobo, tunda turna uchganda,
Go‘ro‘g‘lining ko‘zidan xob qochganda,
G‘irotini minib jangga tushganda,
Men ham balki matlabimga yetmasman,
Lekin Avaz kelmaguncha yotmasman.

Haydarbobo, mard o'g'lonlar tug'ilsin,
Nomardlarning og'zidan qonlar kelsin,
Daralarda bo'rini tut, bo'g'ilsin,
Qo'y-qo'zilar xatar bilmay o'tlasin,
Qo'ylaringning quyruqlari etlasin.

Haydarbobo, sening ko'ngling shod bo'lsin,
Bu dunyoda og'zing to'la tot bo'lsin,
Sendan kechgan, xoh tanish, xoh yot bo'lsin,
Aytsin, mening shoir o'g'lim Shahriyor,
Umri faqat g'amda o'tgan chor-nochor.

BAXTIYOR VAHOBZODA

Ozərbaycan xalq shoiri, tanıqlı olim Baxtiyor Vahobzoda 1925- yil 16- avgustda Azərbaycanın Şakı şəhərində tuğ'ılğan. Boku Davlat universitetinin filologiya fakultetini bitirğan. Samad Vurg'un ijdodiy faoliyoti təhliligə bəğ'ışlğan nomzodlik işini 1951- yildə, doktorlik ilmiy işini esə 1964-yildə himoyə qılğan. Zəmonəviy Azərbaycan ədəbiyoti həmdə ədəbiyot tarixi bə'yichə yirik mutəxəssis. U 40-yil davomidə universitetdə tələbələrə ənə

shu fənlərdən səbəq bərgən.

Bugungi kunda Baxtiyor Vahobzodənin nomi və əsərləri o'z məmləkəti hüdudidən təşqəridə həm mə'lum və məşhür. U Azərbaycan Parlamenti deputati, Azərbaycan Fənlər akademiyası müxbir ə'zosi, ədəbiyot və fən sohəsidəgi yuksək mükofotlər laureəti edı. 2008-yildə Bokudə vəfot etgən. Əsərləri duniyodəgi kə'pləb xorijiy tillərgə tərcimə qilingən. O'z bəkistondə shoirning "Məning yə'lim" nomli she'rələr kitobi 1981 yildə Jəməniyoz Jəbborov tərciməsində chop etilgən.

YOSHIMIZ TENG

*Shu yil 23-yanvarda ustod
Shahriyor bilan telefonda suhbatlashganim munosabati ilə.*

Telefon simlari, sizga bu oqshom
Hasratning naqadar ehtiyoji bor.
Simning bu boshida men tayanmishman,
Simning u boshida ustod Shahriyor.

Hamisha bir urgan yuraklarimiz,
Evohkim, yuz yildir – kə'z kə'z gə muhtoj.
Ovozim yetkəzing Shahriyorgə siz,
Telefon simlari, so'z so'z gə muhtoj.

Chehrasin koʻrmadim men uning hamon,
Armonga doʻndirdi bu armon bizni.
Biroq eng qadrdon doʻstdan, tanishdan
Yaxshiroq taniymiz bir-birimizni.

Koʻzimda aks etur gʻamgin koʻzlaring,
Hasratning zulmidan kosa toʻlibdir.
Dardlardan soʻz ochgan dardli soʻzlaring
Ayriliq dardiga darmon boʻlibdir.

Ortidan ergashdik orzu, xayolning,
Endi-chi, amalning zamoni keldi.
Yaxlit bir tuproqqa haqqi boʻlganning
Sochdek bir tolaga gumoni keldi.

Men bir tola kabi qoqsaydim qanot,
Sen bilan yuzma-yuz tursaydim koshki.
Oʻzimiz koʻrisha olmadik, ustod,
Sasimiz koʻrishdi, qalblar uchrashdi.

Sen mendan soʻrading: – Necha yoshing bor?
Men aytdim yoshimni.
Deding: – Ofarin.
Dedim: – Ne olqish bu, ustod Shahriyor?
Dedingki: – Mendan yosh ekansan, bagʻrim.
Orzum ushalmadi, keksaydi yoshim,
Ul goʻzal kunlarni sen koʻr, qardoshim.

Ha, toʻgʻri, teng emas bizning yoshimiz,
Biroq yoshga yoʻyima oʻtgan yillarni.
Axir, birga chekdik bu qaygʻuni biz,
Barobar oʻrtadi hijron dillarni.
Dardimning yoshidir mening oʻz yoshim,
Ayriliq nishondir... Biz kurashdamiz.
Sening koʻz yoshingdir mening koʻz yoshim,
Dardimiz bir ekan, biz teng yoshdamiz.

Bizning hech kimsaga g‘arazimiz yo‘q,
Biz og‘a-inimiz, bir onamiz bor.
Bir buyuk tuproqning ikki o‘g‘limiz,
Unda Shahriyorman, bunda Baxtiyor.

Biz o‘z haqqimizni talab qilmasak,
Kim ham so‘ng manzilni bizga ko‘rsatur?
Aytgan kunlaringga ucha bilmasak,
Qaydan ilhom olib yozardik, axir?

Zamonning g‘aroyib o‘yinlari bor,
Kecha tog‘ deganing kul bo‘lar bugun.
Kecha man-man degan imperiyalar
Kechagi quliga qul bo‘lur bugun.

Qudrati buyukdir elning, o‘baning,
Fursat oqimidan ortda qolmadi.
Ko‘p shamollar esdi... Haydarboboning¹
Boshidan bir tuk ham uza olmadi.

Kim ham aytolardi – qurigan og‘och
O‘t olib yonajak kulning ichida?
Ming yil g‘urur ila boshda kezgan toj
Tuproqqa tushajak bir kun ichida?

Hamisha qorani oq degan qora
Oqning qo‘li bilan dorga osilmish.
Vaqt o‘zi do‘ndirar misni mismora,²
Vaqtning yozdig‘ini kim buza bilmish?
Tarix sabog‘idan zo‘rroq saboq yo‘q,
Bizni toptadilar... tag‘in ko‘kardik.
Agar o‘zimizga ishonmasaydik,
O‘pqqon-u jarlardan qandoq kechardik?

---

¹ Haydarbobo – Janubiy Ozarbayjondagi tog‘.

² Mismor – mix.

Ishonchdir yashnatgan bizni, ey ustod,
U bizni asradi, biz-chi – orzuni.
Ishonch o‘lmas ekan, tugamas sabot,
Hayotning so‘ngidir ishonchning so‘ngi.

QARIMAS

Qaritar insonni, qaritar zamon,
Yurakning otashi, ko‘zi³ qarimas.
Tog‘larni, toshlarni qaritar zamon,
Bilmayman, ne uchun o‘zi qarimas.

O‘tdi bahorimiz, yer qishga qoldi,
Dashtlar qorga qoldi, yog‘ishga qoldi,
Bizniki lol-u jim boqishga qoldi,
Na iloj, orzuning ko‘zi qarimas.

Baxtiyor, tushundik hayotning sirin,
Xayollar ulug‘vor, orzular shirin,
Asl sa‘natkorning, asl shoirming
O‘zi qarisa-da, so‘zi qarimas.

MEN SENDAN QOCHURMAN...

Men sendan qochurman... Yo‘qdir jur‘atim,
Naylayin?
Chanqoqman, lablarim yonur.
To‘lib ko‘zlarimga so‘ngsiz hasratim,
Ko‘zimning ichidan senga bo‘ylanur.

Angladim, qarshimda ne bor?
Al-amon,
Bir – yo‘lning azobi, bir – sovuq yurak.
Men sendan qochganda, o‘z yoshligimdan,
Sevgimdan, hissimdan qochurman demak.

---

³ K o‘z – bu orinda: cho‘g‘ ma‘nosida.

Men qayga qochurman, qayga, ey ko'ngil,
Kimga gina qilay men endi kimdan?
Hasratdan og'irdir, toledan yengil –
Mening topganlarim yo'qotganimdan.

Orsizlik qildim men, otdim orimni,
Qalbimning xabari yo'qdir o'zimdan.
Bu ezgin, bu tutqun boqishlarimning
Boisin izlangiz yorning ko'zindan.

Qaydadir pinhona qo'llar ko'rishur,
O'zimni yo'qotib qo'yurman birdan.
Yelkamga na yomon ko'lkalar tushur
Idrok cho'chitgan ul xotiralardan.

“Yo'qotsang bu ishqni, naylarman?” deya
Ichimda faryodga do'ndi hasratim.
Qo'rquvga aylanib boqar olamga
Endi muhabbatim, endi hasratim.

SEVGI GINASI

Bilolmayman, to'lin oyning
Bu yuzimi, u yuzisan.
Men hasratni chekib bo'ldim,
Sen hasratning to'zimisani.
Quloqlarim jaranglaydi –
G'iybat qilma so'zimni san,
So'zimni san.

Istaymanki, tushimda ham
Kelib seni olg'on bo'lsin.
Visol to'la ushbu tushlar
Yolg'on bo'lsin, yolg'on bo'lsin!
Menga qolgan xotiralar
Unutilsin, talon bo'lsin,
Talon bo'lsin!

Qo'l-oyoqli og'och edim,
Butalдим men, chopildim men.
Hamdam ketib, ko'lkam yitib,
O'z-o'zimga yopildim men.
Ammo seni yo'qotgan kun
O'zim uchun topildim men,
Topildim men.

QATTIQ SOG'INDIM

Men seni sog'indim yomon, ko'p yomon,
Men asir tushmisham o'z istagima.
Nafratni yashirmoq osondan-oson,
Sevgini yashirmoq osondir dema!

Faryodlar qiladi bu ko'ngil yana,
Bu qanday faryoddir, bu ne oh-voydir?
Bu jondan kechardim...
Ko'zim yo'lingni,
Qulog'im sasingni sog'inmasaydi.

Go'yoki hech yerga yetmaydi qo'lim,
Men sarson qolmishman g'am darasida.
Tirilib yashaydi senli kunlarim
Sensiz kunlarimning xotirasida.

Ko'p qattiq sog'indim...
Bu nedir yana,
Aqlim o'ngga boqur, yuragim so'lga.
Yuragim aylanib titroq kaptarga,
Qo'nadi sen kelib-ketganing yo'lga.

Ko'p qattiq sog'indim...
Har oqshom chog'i
Orzumni nur bilan esh qilib o'rdim.

Agar joiz bo'lsa, men sog'inmoqni
Fursatning eng uzun mezoni derdim.

Tushlarimga kirding...
Qochib bir kunjga
Tanishdik...
yel esdi...
Tarqadi dard-g'am.
Men bir ko'lka edim seni ko'rguncha,
Sening shu'lang bilan yo'q bo'ldi ko'lkam.

DEYMANKI, EHTIMOL...

Cho'llar, dalalarga qirov tushadi,
Chashmalar jim qolur,
Jimdir tog'-dara.
Men ham jim...
Go'yoki sariq shishali
Oynakdan boqurman pichanzorlarga.

Gumburlab turguvchi o'rlar, ungurlar
Tumanga burkanib uyquga toldi.
Deymanki, ehtimol, yam-yashil qirlar
Qishning dahshatidan qo'rqib sarg'ardi.

Turnalar tark etdi bu kuz o'lkasin,
Vodiyning qo'llari uzildi tog'dan.
Yashil og'ochlarning qalin ko'lkasi
Qaygadir bekindi qo'rqib sovuqdan.

Sasi hazin tortdi buloqlarning-da,
Kuz bu – boshdan-oxir xayolot, fikr.
Yalang'och daraxtning butoqlarida
G'arib uyalarning ko'zi yo'l ketur.
Tashlandiq juda tez unutilarkan,
Vatanda uya ham g'arib qolarkan.

Tog‘da cho‘qqilarga tushgan xol nadir?
Qamchisini ko‘kda urib o‘ynatur,
Sindirar xazonni
Xazon yellari...

Cho‘llar sochlariga xinomi qo‘ygan?
Yoshimiz zamonning domiga tushdi.
Manim sevgilimning bu kuzga yetgan
Xinoli sochlari yodimga tushdi.

Davroni boshlanur g‘amning, g‘urbatning,
Yoz – oppoq qog‘ozning dog‘i erur kuz.
Ham inson umrining, ham tabiatning
Kamolga yetishgan chog‘i erur kuz.

Yomon g‘animidir zamon insonning,
Orzusiga bermas omon insonning.
Dunyo dardi bilan to‘lgan insonning
Ko‘ksidan bo‘shalgan ohi erur kuz.

TOPISH-YO‘QOTISH

Bir inish bor so‘ngida –
Har tepa,
Har chiqishning.
Yerga bir qo‘nmog‘i bor
Uchib yurgan har qushning.
Bu yo‘llar ravon emas,
Fikr – davomi tushning.

Tentiraymiz dunyoda,
Qo‘lda temir bir aso.
Oyoqda temir choriq –
Sudralamiz, chopamiz.
Topgan qadar yo‘qotib,
Yo‘qotganча topamiz.

Biz gohida suv kechib,
Goh o't kechib ziyoda –
Qancha topsak, shunga teng
Yo'qotamiz dunyoda.
Oxir quvonchga do'nar
Chekkanimiz azoblar.
Yutqazganim – umrdir,
Topganlarim – kitoblar.

Kuvini pishitmasang,
Sut yuz olib yog' bo'lmas.
Nenidir yo'qotmasang,
Nenidir topmoq bo'lmas.
Har bir kelib-ketganni
O'lchar mezon – tarozi.
Qilganimiz har safo –
Bir jafoning evazi!

Qoziqning ikki uchi:
Ham xayri, ham balosi –
Yo'llardagi g'azolar –
Sur'atning o'z bahosi...

Iztirobsiz farah yo'q,
Ranjsiz rohat yo'q zinhor.
Hayotning qadri uchun
O'limdan qarzimiz bor.

Ko'ngil tuymas sevinchni
Toki zulm bo'lmasa.
Hayot bizni bezdirar
Agar o'lim bo'lmasa.

Biz gohida suv kechib,
Goh o't kechib ziyoda –
Qancha topsak, shunga teng
Yo'qotamiz dunyoda.

YOLG'ON DUNYO

Goho boshimga dard solg'on,
Goh ilondek cholg'on dunyo.
Goh ko'ksimga dog'lar solg'on,
Goh ko'nolimni olg'on dunyo.

Goh buzilib, goh qurilgan,
Goh ochilib, goho so'lgan,
Kelganlarni yo'lga solgan,
O'zi boqiy qolg'on dunyo.

Bir yonda ot, bir yonda o't,
So'li – quyosh, sog'i – bulut,
Quyonga – qoch, toziga – tut! –
Degan ko'hna g'alton dunyo.

Ming rangi bor, ming to'ni bor,
Turli-tuman o'yini bor,
Na avvali, na so'ngi bor,
Yolg'on dunyo, yolg'on dunyo!

O'Z ICHINGDADIR

Sen qishni – qahraton, yoz – bo'ston dema,
Qishning dahshatlari yoz ichindadir.
Chiqishda tushish bor, tushishda chiqish,
Eng buyuk otash ham muz ichindadir.

Yuz tepa bo'yi bor bir yuksak tog'da,
Tuqqandan yaqindir ba'zan uzoq-da.
Nafrat-da, sevgi-da, qora-da, oq-da,
Shu'la-da, zulmat-da ko'z ichindadir.

Tosh ham oltin bo'lar qo'ldan ketganda,
Malak ham sandadir, shayton ham sanda.
Yaxshi-da, yomon-da, do'st-da, dushman-da
Sening o'z ichingda, o'z ichingdadir.

RASUL RIZO

Ozarbayjon xalq shoiri, tarjimon, publitsist-olim Rasul Ibrohim o'g'li Rizaev (Rasul Rizo) Go'ychay (Ko'ksoy) tumanida tug'ilgan. Zakavkazye universitetida, Moskva Millatlar institutida tahsil olgan. O'nlab she'riy kitob va dostonlarning muallifi.

YODIMGA TUSHDI

O'g'lim Anorga

Dengizda to'lqinlar, tog'da bulut bor,
Kunda turna o'tar ko'kdan yuz qator,
Boqdim ufqlarga hazin oqshomlar,
Ul malul turmog'ing yodimga tushdi.

Boq, yashil Qrimning so'lar yaprog'i,
Go'yo tabiatning qolmadi holi.
Ma'yus-ma'yus to'lib ko'zlaring gohi,
Yuzingni burmog'ing yodimga tushdi.

Har kunim bir yildir sensiz, ey, bola,
Ko'rmayin, yo'liqma hech bir zavola.
Yumib ko'zlarimni, toldim xayola –
Ming o'yin qurmog'ing yodimga tushdi.

Tong chog'i ochilib ko'ylak yoqasi,
Terdan peshonangda inju donasi,
Uyg'onganda xuddi qirning lolasi,
Ul lo'ppi yonog'ing yodimga tushdi.

Otamga, onamga sevimli avlod,
Onang alla aytsin, beshikda tinch yot!
G'oz bolasi misol sen qoqib qanot,
Suvga talpinmog'ing yodimga tushdi.

So'rmang dardli qalbdan ahvolin hech ham,
Men seni ko'rgandim uyqumda kecha.
Qayrilib qolguvchi o'sganda picha,
Zig'irdak tirnog'ing yodimga tushdi.

Ko'nglim sensiz yig'lar, sening-la kular,
Ota bo'lmaganlar qaydan ham bilar.
Tutib chorpoyaning yonidan sahar,
Oyoqqa turmog'ing yodimga tushdi.

Ko'pdan beri sendan kelmaydi so'roq,
Ul zolim onangning insofiga boq!..
Bir go'dak qo'lini boya ko'rgan choq,
Jimjiloq barmog'ing yodimga tushdi.

Qrim-Yalta, 1938

SHE'R TILI

Har kim ne desa, desin!
She'r tili oydir.
Istasang yoz sevinchdan,
Gar istasang g'amdan yoz.
Shunchalar oydin bu til,
Nodon yuz bor o'qisin –
Yana hech ne anglamas.

1958

VATANDAN UZOQDA

Deydilar,
Oqshom kadar keltirar.

Deydilar,
Jon yonar qorong‘u tunda.
Deydilar...
Deydilar...
Ne yorug‘ kunda?

Kunduzlar
kutamiz sabrsizlik-la,
bir oqshom bo‘lsin,
bir kelsin tun-da!..

Qohira, 1959

QOBIL

Shoir QOBIL – Qobil Olloahberdi o'g'li Imomberdiev 1926-yilning 12-avgustida Bokuda temiryo'lchi oilasida tug'ilgan. 1944–1948-yillarda V.I.Lenin nomli Ozarbayjon Pedagogika institutining filologiya fakultetida o'qigan. Adabiyotga 1944-yilda e'lon etilgan

“Kel, bahorim” degan she'ri bilan kirib kelgan. Eng katta asari bo'lmish “Nasimiy” she'riy romani 1976-yilda Ozarbayjon Davlat mukofotiga sazovor bo'lgan. Ozarbayjonda xizmat ko'rsatgan sa'nat arbobi, Ozarbayjon xalq shoiridir. “Shuhrat” va “Istiqlol” kabi yuksak davlat ordenlari bilan mukofotlangan. 2007-yilda Bokuda vafot etgan va 1-faxriy xiyobonga dafn qilingan.

MARSIYA

Kechani otash ila qirmizi qon ayladilar,
Xalqim-u millatimi kullaboron⁴ ayladilar!

Tutilib vahimadan nutq bu kun, til bu sahar,
Absheronni bezabon qonli chechak-gul bu sahar,
Boku faryod aylagay, ko'zdan oqar sel bu sahar,
Kemalar nola chekar, arshga chiqar zil⁵ bu sahar,
Kechani otash ila qirmizi qon ayladilar,
Xalqim-u millatimi kullaboron ayladilar!

Bu qizil armiyaning yurtimiza qasdiga boq,
Ustima tank yuritan fitnakorin shahdina boq,
Ko'zi qonim-la xumor dushmaniming mastina boq,
Qora bayroqlarimning gardishina, dastina boq,

⁴ Kullaboron – o'q yomg'iri yog'dirmoq.

⁵ Zil – ehg baland ovoz.

Kechani otash ila qirmizi qon ayladilar,
Xalqim-u millatimi kullaboron ayladilar!

O'ldi yosh, o'ldi bola, o'ldi kelin-qizlarimiz,
O'lmadi! Shonli shahid bo'ldi necha yuzlarimiz,
Bu soat zaqqum erur totigan tuzlarimiz,
Nega qon yig'lamasin yuzlarimiz, ko'zlarimiz?!
Kechani otash ila qirmizi qon ayladilar,
Xalqim-u millatimi kullaboron ayladilar!

Kim ko'rib bundoq marosim bo'la milyonlar bilan,
Boku inson oqimidan to'la milyonlar bilan,
Yozdi shahid nomlarin shon ila milyonlar bilan,
Onalar-la opalar soch yula milyonlar bilan,
Kechani otash ila qirmizi qon ayladilar,
Xalqim-u millatimi kullaboron ayladilar!

Qabr aro yotgay shahid qip-qizil janda bilan,
Oq kelinlik libosi qirmizi-ol lenta bilan,
Xo'sh, Kremning nima farqi bor Xunta bilan?!
Bul g'animning ne g'ami xalq bilan, banda bilan?!
Kechani otash ila qirmizi qon ayladilar,
Xalqim-u millatimi kullaboron ayladilar!

Tushdi tildan-tilga bu qatl-u bu motamgohimiz,
Yetdi har o'lkaga bu sharh-u bayon-u ohimiz,
Ko'rди olamkim ayon jallodimizdir shohimiz,
Barchamiz bir bandamiz-ku, bittadir Ollohimiz,
Kechani otash ila qirmizi qon ayladilar,
Xalqim-u millatimi kullaboron ayladilar!

Har qizil gulli mozor – bu bag'rimiz dog'i mozor!
Egilur ustiga ko'k qubbasining tog'i, mozor!
Har mozor qonli beshik – allalari yig'i mozor!
Hali mushkul yovimizning, vahki, ketmog'i mozor!
Kechani otash ila qirmizi qon ayladilar,
Xalqim-u millatimi kullaboron ayladilar!

Ey Vatan o'g'li, vatan avlodi, art ko'z yoshingi,
Qon qachon yerda qolur, egma yerga boshingi,
Ko'p kelib, Qobil, Ozarbayjonga ishg'ol qo'shini,
Ko'rmagan ammo hali bundoq jinoyat ishini...
Yozdi xalq taqvimga qon birla bu Yanvar qishini,
Kechani otash ila qirmizi qon ayladilar,
Xalqim-u millatimi kullaboron ayladilar!

21-Yanvar 1990

UMID O'ZINGDAN FAQAT...

Cho'ziladi suhbatlar,
Imzolanur hujjatlar.
Xaritada olamga
Ko'rsatilur sarhadlar...
Dodimizga yetgaydir
Dunyoning rahbarlari;
Umid o'zingdan faqat,
Ozarbayjon askari!

Dumaloq stollarda
Izi bor tirsaklarning...
Oqilona suhbatlari,
So'zi bor dastaklarning,
Yordam bermoqlik uchun
O'zi bor dastaklarning.
La'l-javohir bo'lsa ham
Har yordamning samari...
Umid o'zingdan faqat,
Ozarbayjon askari!

Diplomat janoblarning
Har biri hurmatlidir.
Shu maqomda o'lkamga
Tashrifi qimmatlidir.
Hukmi tahsinga loyiq,

Hukmi adolatlidir.
Bu ishdan chetda qolmish
Ayt, kimlarning nazari?
Umid o'zingdan faqat,
Ozarbayjon askari!

Ishg'ol ostida qolur
Tuproq'imiz-toshimiz,
Nelar ko'rmas ko'zimiz,
Nelar chekmas boshimiz.
Qorishdi bir-biriga
Bahorimiz, qishimiz.
Chodir ko'rsatmoq faqat
Har qochqinga peshimiz.
Ko'rgazma bo'lmasin deb
Bu Mil-Mug'on cho'llari,
Umid o'zingdan faqat,
Ozarbayjon askari!

Oliy mehmonlar kelur
Dunyoning har yeridan.
Dil o'rtanur, ko'z to'lur
Shahid qabrlaridan.
O'z-o'zimcha so'zlayman
Bu dunyoning siridan:
Intiqom ola olmas,
Qonga qon ola olmas
Mozorlarni bezagan
Ehtirom chechaklari...
Umid faqat o'zingdan,
Ozarbayjon askari!

Muzokara cho'zilar,
Natijasi yo'q hamon,
Yangi hay'at tuzilar,
Natijasi yo'q hamon.
Muddat tag'in buzilar,

Natijasi yo‘q hamon.
Yechilmas hali-veri
Tuguni bu tuproqning.
Xashak olov olurmi
Yo‘qsa o‘ti chaqmoqning?
Yildirimlardan aslo
Kutma olov sarsari,
Umid faqat o‘zingdan,
Ozarbayjon askari!

Tinchlik uchun jon qurbon,
Men ham qon istamasman.
Yangi gullar qo‘yilgan
Qabriston istamasman.
Tuganar sabrim faqat,
Muzokara,
Tashriflar,
Bayonotlar
Kifoyat!
Ziyofatlar
Kifoyat!
Ziyofat tumanida
Nazokatlar kifoyat!
Yurtsizlarga yurt bo‘lgan
Biyobon istamasman!
Yellansin sulh bayrog‘i,
Ushbu bayroq yoqmagan,
Bu bayroqqa beparvo
Boqqan-u yo boqmagan –
Badgumon istamasman,
Xursand qilsin millatni
Tinchlikning xush xabari,
Umid o‘zingan faqat,
Ozarbayjon askari!

XATO TUSHGACH YERIMIZ

Tog'larni to'sgay tuman,
Qiyomat bo'lgay.
Yo'llarni bosgay tuman,
Musibat bo'lgay.
Musibatda qolgaymiz,
Xato tushgach yerimiz.

Ummon kemasi soyda
Botgandir, suzmas!
Soy kemasi tog' kabi
To'lqinga to'zmas!
Qolmas bizning sabrimiz,
Xato tushgach yerimiz.

Mug'on intiq yog'ishga,
Bulutlar xasis...
Yomg'ir yog'ar Tolishga
Behud, keraksiz...
Keragi yo'q bo'ldik biz,
Xato tushgach yerimiz.

O'tmas pichoq jaranglar,
G'ichirlar faqat.
Qilich qinida zanglar,
Kir bosgan qat-qat...
Hayf... biz ham zang bosganmiz,
Xato tushgach yerimiz.

Oq bilakli gul qo'llar
Qadoqdan qotar.
G'ayratsiz meshqorinlar
Atirgul sotar.
G'ayratsiz qolurmiz biz,
Xato tushgach yerimiz.

Torni sozlab chertganga
Bu jonlar qurbon!
Pardani buzib qo'ysa,
Yomondir, yomon.
Biz ham buzuq pardamiz –
Xato tushgach yerimiz.

KELTIRMA

Shundoq ham umrimning xazon chog'idir,
Xazonning ustiga xazon keltirma!
Yurak yeldan bezgan gul yaprog'idir...
Uni uzmoq uchun to'fon keltirma!

Shundoq ham behuda to'lgan ko'zimga
Tinishni bilmagan layson keltirma!
Shundoq ham nurlari so'ngan ko'zimga
Zulmat keltirmagil, to'ron keltirma!

Shundoq ham yoshlikning so'ngandir o'ti,
Sovuq saroyimga bo'ron ketirma!
Tutqun osmonimning yo'qdir hududi...
Tutqun osmonimga tumon keltirma!

Shundoq ham dillarni yoqqan bir nayman,
Nay nola qilganda... kamon keltirma!
Achchiq shikoyatman, hazin ginaman,
Taskin bermoq uchun gumon keltirma!
Shundoq ham kechikkan visolimizga
Sen vaqt-u va'dasiz hijron keltirma!
Qobilman, rahm etma ahvolimizga...
Omonlik istamam... omon keltirma!

MUHABBAT EMAS

Men seni ko'rmakni odat qilganman,
Odat muhabbat emas!
Seni ko'rmaganda hasrat qilganman,

Hasrat muhabbat emas!
Men seni izzat-u hurmat qilganman,
Hurmat muhabbat emas!
Ko‘zingda porlagan mehr nuridan
Hayratga tushganman,
Hayrat muhabbat emas!
Yolvoraman, sen
Muhabbat kutma mendan.
Majol yo‘q,
Muhabbat to‘foniga ko‘krak kergan
Yoshligimni
Senga qurbon qilmoq uchun
Ortga qaytaraymi?!
Ortga qaytaraman...

SHAMOLLI HAVOLARDA, YOMG‘IRLI HAVOLARDA

Shamol esar... sovqotar yana tosh-devor,
O‘rindiqlar ustiga tushar tomchilar,
Ko‘chalardan shoshib o‘tar olomon,
Seni xotirlayman, qalbimda kadar –
Biz ham shundoq kezardik,
Shamolli havolarda, yomg‘irli havolarda.

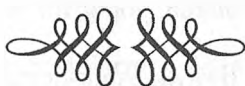
Shamol esar, titraydi eshik-deraza,
Yomg‘ir yog‘ar... shivalab yog‘ar shaharga,
O‘zin panaga olar bir qiz, bir yigit
Yomg‘irdan qochib.
Biz ham shundoq qilardik
Shamolli havolarda, yomg‘irli havolarda.

Shamol esar... sevgan kuyingni chalar,
Yomg‘ir yog‘ar, u paytlarni yodga solar,
Bir qiz o‘tar senikidek kamzulcha kiyib,
Derazadan termulaman unga mung‘ayib,
Seni ko‘raman...
Shamolli havolarda, yomg‘irli havolarda.

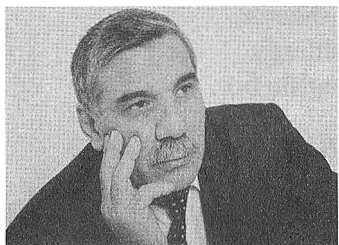
Shamol esar, yallig‘lanar yuragim cho‘g‘i,
Yomg‘ir yog‘ar, ko‘zlarimga to‘ladi yig‘i,
Seni axtaraman, seni bor-yo‘g‘i...
Boshqa payt hijronga chidardim, ammo
Endi chiday olmasman
Shamolli havolarda, yomg‘irli havolarda.

SOAT

Umrimizning dalasini
Chirt-chirt qilib
Chalar soat.
Chalg‘ida o‘t bichishlarni
Aynan yodga solar soat...
Chalg‘i dami toshga tegar,
To‘mtoq bo‘lar yo kir bo‘lar.
Soatning millari esa
Umrimizni o‘rgan sayin
Umr battar
Keskir bo‘lar.

ZALIMXON YOQUB

Zalimxon Yoqub 1950-yilning 21-yanvarida Gurjiston Respublikasi Bolnisi rayonining Kapanakchi qishlog'ida tug'ilgan. Ozarbayjon Davlat universitetining kutubxonachilik fakultetini tugatgan. "Soz", "Ko'kcha dardi", "Jovidon qiz farzandi", "Shoir hayqirig'i", "Sizni qiynamayman", "Vatan jarohatlari", "Ko'kchadan taralgan sadolar", "Bo'rchalida qolgan izlar", "Yunus Imro dostoni", "Ey Vatan farzandlari", "Savollar", "Adolat haqdir", "Meni tani, Amerika", "U qizning ko'z yoshlari" va boshqa asarlar muallifi. U 2016-yil 9-yanvarda vafot etgan.

PORTRET

Men bir tog' daryosi, tog' bulog' iman,
Goh jo'shib, gohida ozaymog'im bor.
Tabiat farzandi, do'st-o'rtog' iman,
Bu yerda o'z fe'lim, o'z aymog'im bor.

So'zdan o'z umrimga bir haykal yo'nib,
Go'zallik oldida hayratdan do'nib,
Aridek chechakdan chechakka qo'nib,
Otam o'chog'idan cho'g' olmog'im bor.

Suvman – tomchi-tomchi toshdan chiqqanman,
Ko'zman, ko'z yoshiman, yoshdan chiqqanman,
Bir qorli, bo'ronli qishdan chiqqanman,
Tag'in chechaklanib yoz bo'lmog'im bor.

Tuyg'ular bog'ida gullar undirib,
Bir umr ichida ming umr surib,
Shoirdek qo'lga qalam qo'ndirib,
Baxshidek ko'ksimga soz olmog'im bor.

Xayolimiz o'xshar uchgan qushlarga,
Tarix baho berar oltin boshlarga,
Ulug' qoyalarga, tilla toshlarga
Qadim alifbodek yozilmog'im bor.

SEN TOLIQMADING

Yo'llarga boqmoqdan ko'zim toliqdi,
Seni chorlamoqdan so'zim toliqdi,
Iroda toliqdi, to'zim toliqdi,
Mening e'tiqodim, sen toliqmading.

Yerlarga, ko'klarga solding sas-sado,
Yuksak cho'qqilarni eslatding goho,
Ufqlar bo'lsa-da cheksiz, noado,
Ey qo'lim, qanotim, sen toliqmading.

Butun umrim bo'yi yozding, yaratding,
Orzularga yetding, matlabga yetding,
Ruhim-u ko'nglimni o'zing zabt etding,
Zahmatim, ustodim, sen toliqmading.

Dushman gulzorimga nuqul tosh otdi,
Goho qattiq otdi, goh yuvosh otdi,
Poklig-u halollik senga hayotdir,
Mag'rur iste'dodim, sen toliqmading.

KELMADI

“Onam Qorabog’” demakdan
tilim bo'ldi tilim-tilim.
Mard yigitlar ketdi shahid,
sog' ketganlar sog' kelmadi.

Kecha-kunduz qon yig'ladi
qalbim, ruhim, tuyg'ulraim.
Ne bo'ldiki, yig'lamoqdan
ko'zlarimga oq kelmadi.

Yaylov yetim, qishloq yetim,
buloq g'amgin, o'choq so'lg'in,
Qurib bitdi ildiz, butoq,
gulzoringa tog' kelmadi.

Oylar kechdi, yillar kechdi,
soch oqardi, umr o'tdi,
Ko'zlarimga g'amlar cho'kdi,
men ko'zlagan chog' kelmadi.

Dil qadrsiz, qodirsizdir,
maydonlarim chodirsizdir,
Qandoq aytay, bu ko'ngilga
dog' ustiga dog' kelmadi.

ISTARMAN

Yo'lovchi toliqmas, yo'llar tunganmas,
Men shu ketganimcha ketmoq istarman.
Yo'llar qirg'og'ida daraxtlar kabi
Yuksalmoq istarman, bitmoq istarman.

Oy o'tar, kun kelar, bir sahar bo'lar,
Ufqlar alvon bo'lar, shafaq zar bo'lar,
Mening eng sevganim nag'malar bo'lar,
Umrin bo'yi kuylab o'tmoq istarman.

Nedir tilsim dunyo, sir-savol dunyo,
Yuksakdan egilib boqar dol dunyo,
Insonga nelar der ushbu zol dunyo,
Sirlarning so'ngiga yetmoq istarman.

OCHLIK

Och kelganman, och keturman dunyodan,
Qismatimga tushgan ozdan to'y madim.

Bolaridek guldan gulga shoshdim men,
Na tiyramoh, na-da yozdan to‘ymadim.

Jonni yoqdi ushalmagan armonlar,
Tuproq bo‘ldi to‘kilib bu xazonlar,
Mensimasdan kelib-ketdi jononlar,
Na ishvadan, na-da nozdan to‘ymadim.

Qo‘shiq bilan yuragimni oldilar,
Shirin-shirin xayollarga toldilar,
Ming bir joyda ming xil navo chaldilar,
Na baxshidan, na-da sozdan to‘ymadim.

MEN BO‘LSAM HAM, BO‘LMASAM HAM

Dunyo har kun yuz ochadi,
bekinadi,
Dengiz har kun toshib kelar,
chekinadi –
Bu dunyoda men bo‘lsam ham,
bo‘lmasam ham.

Ko‘klar har kun elak kabi
elanadi,
Tuproq har kun barakotga
belanadi –
Bu dunyoda men bo‘lsam ham,
bo‘lmasam ham.

Quyosh har kun sochaverar
o‘z nurini,
Tog‘ ko‘z-ko‘zlar sabotini,
g‘ururini –
Bu dunyoda men bo‘lsam ham,
bo‘lmasam ham.

Har qiyining, har mushkuling
oson bo'lsin,
Bu dunyoning har bir ishi
ravon bo'lsin –
Bu dunyoda men bo'lsam ham,
bo'lmasam ham.

GO'ZALLIK

Nuroniydir, charog'ondir, chiroylidir,
Nurafshondir insonlarning eng go'zali.
Oydan olur, kundan olur shu'lasini,
Boshga tojdir vijdonlarning eng go'zali.

Hech tuganmas “Vatan – G'urbat dostoni” bor,
Qahramonlik, sevgi, hasrat dostoni bor,
Har yurakda bir muhabbat dostoni bor,
Muhabbatdir dostonlarning eng go'zali.

Go'zallikdir halol shuhrat, halol g'oya,
Shukronadir Yaratgandan tushgan soya,
Suvlar o'pgach go'zallashar sohil, qoya,
Dolg'a tug'ar to'fonlarning eng go'zali.

Bu zol dunyo totli bo'lur, shirin bo'lur,
Bir misolkim, oqar suvlar sarin bo'lur,
Dengizlardan, daryolardan teran bo'lur,
Ko'z yoshidir ummonlarning eng go'zali.

Hayot unda, eng charog'on kun undadir,
Qo'shiq unda, ohang unda, un undadir,
Insof unda, iymon unda, din undadir,
Insonlardir irfonlarning eng go'zali.

QARZIM BOR MENING

Yaxshiliklar koʻrdim yaqindan, yotdan,
Yaqin-u uzoqdan qarzim bor mening.
Ruhimni uygʻotgan, allalar aytgan
Beshikdan, qoʻndoqdan qarzim bor mening.

Bir bolud darxti, magʻrur chinordan,
Olmadan, gilosdan, anjir, anordan,
Ildiz chuqur ketgan shu ona yerdan,
Mevali butoqdan qarzim bor mening.

Serhosil daladan, yam-yashil bogʻdan,
Har boʻliq sunbuldan, har yuksak togʻdan,
Chamandan, chechakdan, maysa, yaproqdan,
Quyoshdan, tuproqdan qarzim bor mening.

Choʻqqidir, adirdir, qirdir, daradir,
Har ashyo jannatdan bir manzaradir,
Dengizdir, daryodir, jardir, oʻradir,
Har eldan, aymoqdan qarzim bor mening.

Haq oʻzi yaratgan rangdan, naqshdan,
Bulutdan, chaqmoqdan, eldan, yogʻishdan,
Otashli yurakdan, oʻtli boqishdan,
Nagʻmali dudoqdan qarzim bor mening.

Umrinning chiroyi boʻlgan tuygʻudan,
Sevinchdan, gʻussadan, shodlik, qaygʻudan,
Yutganim havodan, ichganim suvdan,
Oʻpganim buloqdan qarzim bor mening.

Har soʻz bir matlabga, maʼnoga bogʻliq,
Har tosh bir goʻshaga, xonaga bogʻliq,
Oллоhga, otaga, onaga bogʻliq –
Muqaddas oʻchoqdan qarzim bor mening.

NARIMON HASANZODA

Hasanzoda Narimon Alimammad o‘g‘li – shoir, dramaturg, 1954-yildan Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasining a‘zosi, Ozarbayjonda xizmat ko‘rsatgan san‘at arbobi (1981), filologiya fanlari nomzodi (1965), Ozarbayjon Respublikasi Oliy Sovetining deputati (1990). 1931-yil 18-fevralda Ozarbayjonning Qozox rayonida tug‘ilgan.

H.Zardobiy nomidagi Kirovobod Davlat pedagogika institutining til va adabiyot fakultetini tugatgan (1949 – 1953). Moskva Gorkiy nomidagi adabiyot institutida tahsil olgan. “Adabiyot va injasan‘at” gazetasining bosh muharriri (1978 – 1991), Davlat Matbuot qo‘mitasi raisining o‘rinbosari (1991 – 1993) vazifalarida ishlagan.

SENDAN OLDIN, MENDAN OLDIN

Asli sevgan, Karam sevgan,
U ko‘z yoshi, bu g‘am sevgan –
Sendan oldin, mendan oldin.

Tong otadi, yer uyg‘onur,
Zulmat bag‘ri shu‘lalanur,
Tong yulduzi ko‘kda yonur –
Oydan oldin, kundan oldin.

Nega sevganlar yig‘lagay,
Baxtga ko‘nglini bog‘lagay,
Din bu qadim gunohdir, hay,
Tangri mavjud dindan oldin.

YERDA YER HASRATI

Azizim, akademik Orif Poshoevga bag'ishlanadi.

Oyog'im yerga tegdi,
Senga shukur, Xudoyim!
Ham aziz, ham muqaddas
Yer emish, Yer, Xudoyim!
Men haqning dargohida,
Tilda mudom duoyim.
Yerda shu yerdan bo'lak
Bir tangrim yo'q, Xudoyim.
Menga odim otmoqni
Sen o'rgatding, Xudoyim!
Emaklamoq istadim,
Qo'ldan tutding, Xudoyim!
Oyoq uzra turg'azib,
– Yur! – deding bo'lib panoh.
“Yugur” – deding, yugurdim,
“Qoch!” – deding, qochdim, Olloh.
Men beshik dunyosidan
Endim yer dunyosiga.
O'sha kundan tushdim men
Inson iddaosiga,
Kattalik xulyosiga,
Iskandar Zulqarnayn-u
Prometey savdosiga.
Yer, sen qulab tushganni
Dast ko'targaysan butun.
Tarqalur qora tutun.
Degaysan: – Hoy inson, tur!
Menga suyan, ishon, tur!
Tur, oyoqqa bosib tur!
Men-ku poyingda yerman,
Yerga bo'l munosib, tur!

Ketsak, qaytmas joyimiz
O'zingdiansan yana, Yer!
Hayotning bosh-oxiri –
Ona Yerdir, ona Yer!

***

Sochlarimning rangidadir kamzulum,
yarmi bo'zdir, yarmi qora, yarmi oq.
Tabiatning izmidadir tanlamoq.
Bu umrning fasllari qorishmish,
yarmi bahor, yarmi kuzdir, yarmi qish.

Uzoqdirmi yo yaqinmi manzirim,
toqqa chiqdim, men tog' oshgan insonman.
Dunyo ko'rdim, dunyolashgan insonman.
Kulib boqdim yuz-ko'ziga hayotning,
kechasiga, kunduziga hayotning.

Bir oz muhlat so'ragayman umrimdan,
har balo-yu har qazoga biz shaymiz,
bu dunyoni yashnatamiz, yashaymiz –
har narsaga qalqon erur siynamiz.
Hayot shirin, dunyo go'zal, sen aziz...

***

Bu dunyo bir narvondir –
Chiqqanga mehribondir,
Tushguvchiga yomondir...
Uchrashdik pillalarda
Yo'ning teng yarmida biz.
U chiqib borar tomga,
Men tushardim xabarsiz.
Uni orzular tomon
Olib chiqardi narvon.
Meni xotirotdan sari
Endirardi
Bu zamon.

Birimiz – kunchiqarda,
Birimiz – kunbotarda...
Endi chiqa olmasman,
Na kuch bor-u na toqat.
U esa tusha olmas,
Bizlarga o‘z qudratin
Ko‘rsatgandi tabiat.
Koshki, koshki bu uchrashuv
Tushmagaydi aroga.
Yo u avval, yo men keyin
Kelsak edik dunyoga.

OTIF ZAYNALLI

Otif Zaynalli 1927-yilda Bokuda tugʻilgan. 1944 – 1949-yillarda Ozarbayjon Davlat universitetining Sharqshunoslik fakultetida oʻqigan.

1953-yilda Moskvada SSSR Fanlar akademiyasi Sharqshunoslik institutining aspiranturasiga kirgan. 1957-yilda nomzodlik, 1971-yilda esa doktorlik ilmiy darajasiga ega boʻlgan. U uzoq yillar mobaynida Ozarbayjon Fanlar akademiyasi Nizomiy nomidagi Adabiyot institutida ishlab, umrining oxiriga qadar ushbu

institutda ilmiy faoliyat bilan mashgʻul boʻlgan.

Otif Zaynalli shoir, dramaturg va adabiyotshunos sifatida nom qozongan. Uning qirqdan ortiq sheʼriy asarlari, ilmiy monografiyalari chop etilgan. Asarlari koʻplab tillarga tarjima qilingan. Uning “Mammadali kurortga boradi”, “Meros”, “Narimon ota”, “Azamat” kabi dramatik asarlari Ozarbayjoning turli teatrlarida sahnaga qoʻyilgan.

“Dengiz farzandlari” (1963), “Muz qalʼa” (1965), “Koʻnglim sadosi” (1967), “Uch dengiz ortida” (1970), “Xazar, senga soʻzim bor” (1976), “Abadiyat” (1979) kabi sheʼriy kitoblari, “Oʻtilmagan yoʻllar bilan” (1970), “Sulaymon Rustam” (1976), “Xalq shoiri Mammad Rahim” (1984) va boshqa ilmiy nashrlarning muallifidir. Otif Zaynalli tarjimon sifatida ham faoliyat yuritgan. XX asr Eron shoirlarining sheʼrlarini Ozarbayjon tiliga tarjima qilgan. Otif Zaynalli 1991-yilda Bokuda vafot etgan.

XAZAR MENGA AZIZDIR

*Qora dengiz nahangdir,
Qora dengiz qashangdir.
Dolgʻalari togʻ kabi,
Sohilda toʻlqinlar
Tunlarda ham olovrang –*

Lovullar o'choq kabi.
O'rmonlari, bog'lari,
Yam-yashil o'tloqlari
Zumrad erur qishda ham.
Qahratonda ham go'zal,
Go'zaldir yog'ishda ham.
Boy tabiati bilan,
Kuchi, qudrati bilan
Qora dengiz, ehtimol,
Bor azamati bilan
Dengizlar orasida
Eng birinchi dengizdir.
Biroq so'lim sohili
Qumloq mening Xazarim
Menga Qora dengizdan
Milyon daʼa azizdir!
Milyon daʼa azizdir!

1968

NOMSIZ SHE'R

U bir nay emas,
Tog' bag'rida bo'zlaydi,
Fuzuliyim, Sobirimning qorachig'idir.

U chechak emas,
Dara-tepa o'z boshiga ko'tarar,
Nigorumning, Hojarimning bir o'rpagidir⁶.

U chaqmoq emas,
Dushman ko'ksin dog'laydi –
Bobakimning, Go'ro'g'limning bilagidir!

⁵ O'rpak – kattakon ipak ro'mol.

U shamol emas,
Xazar kabi guvranar –
Ja'farimning, Mushfiqimning yuragidir!

1969

“QANCHALAR YARASHUR MUG‘ONGA JAYRON”

Maysani toptadim, gullarni ezdim,
Keldi Oraz kabi tug'yonga jayron.
Vurg'unni so'radim, Vurg'unni izladim,
Boqdi hasrat bilan sayhonga jayron.

Har so'qmoq shoirning oyoq izidir,
Atrofi loladan qon dengizidir,
Ulkim yuraklarning eng azizidir,
Seni tashlab ketdi qayonga, jayron?

Ishqi daryo edi, yuragi tog'dir,
Ko'ngli g'azab ila kindan uzoqdir,
Har kuz, har bahorda senga qo'noqdir,
Shodligi sig'magan dostonga, jayron!

Qo'shiqlar aytardi yangrab ovozi,
Ko'l siyohi edi, qirlar qog'ozi,
Hurkak boqar edi kelini, qizi,
Ko'rgan o'xshatardi jayronga, jayron!

Jayron go'yoki gul ko'lida suzdi,
Yoy kabi egilib, o'q kabi o'zdi,
Vurg'unning bu so'zi hamon azizdir:
“Naqadar yarashgay Mug'onga jayron”.

1969

MIL CHO'LI UXLAR HAMON

Noz-adoli qiz kabi
Bahor noz etar hali.

Havo esa muz kabi –
Qor tizga yetar hali.

Eshiklarni qoqmoqqa,
Ming'irlab bir so'kmoqqa,
Bor g'azabin to'kmoqqa
Shamol jon otar hali.

Qish Orondan qochsa ham,
Quyosh shu'la sochsa ham,
Boychechak yuz ochsa ham,
Mil cho'li uxlar hali...

1969

XAVOTIR

Sozimning har bir tori –
Xazarimning sevinchi,
Orazimning g'amidir,
Chala bilarmikanman?

Quchib to'fonni, selni,
Ilhomimga xazridan⁷,
Gilovardan⁸ bir qanot
Ola bilarmikanman?

Kezib qishloqni, elni,
Bir go'zal qo'shiq kabi
Yurtimning dudog'ida
Qola bilarmikanman?

1970

MART, APREL VA MEN

Har kecha jon bera-bera,
Omon chiqdim mart oyidan.

⁷ Xazri – shimoldan esadigan sovuq shamol.

⁸ Gilovar – janubdan esadigan iliq shamol.

Ajal meni urdi yerga,
Yomon qo'rqdim avzoyidan.

Aprilga ham yo'qdir gumon,
Ot o'ynatur hali zamon,
Quyosh chiqur, axir, qachon
Zich bulutlar aroyidan.

Shamol, yomg'ir bahonadir,
Otif, yurak vayronadir,
Sham so'nsa – jon parvonadir,
Uchar umr saroyidan.

MENGA BASMI?

Har kimsaning o'z umri bor,
Vujud jonga bir qafasmi?
O'zgarmas bu qat'iy qaror,
Yalin-yolvor, yo'q foydasi.

Obi zam-zam izlab ko'plar,
Ko'zlaridan uyqu yitgan,
Bor-yo'g'i ham qo'ldan ketgan,
Davlat faqat bir nafasmi?

Otif, faqa amal yitmas,
Abadiydir, so'ngga yetmas,
Bu dunyodan, ayt, kim ketmas,
Besh kunliging bas emasmi?

NUSRAT KASAMANLI

Zamonaviy Ozarbayjon adabiyotining eng mashhur va sevimli shoirlaridan biri Nusrat Kasamanli 1946-yilda Qozox tumanida tug'ilgan. Ozarbayjon Davlat universitetining jurnalistika fakultetini bitirgan. Talabalik chog'lari "Boku" gazetasida muxbir, keyinchalik, 1985-yilda Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasida adabiy maslahatchi, "Ozarbayjonfilm" kinostudiyasining bosh muharriri bo'lgan. Adabiy faoliyati 60-yillarda boshlangan. Ko'plab she'riy to'plamlar, hujjatli va badiiy filmlar ssenariylari muallifidir. Besh yuzdan ortiq she'riga qo'shiq bastalangan. 2003-yilda bevaqt olamdan o'tgan.

***

Ismimni qalbingdan ota olarsan,
Uzoq orzularga yeta olarsan,
Mendan yaxshisini topa olarsan,
Meningdek sevganing aslo bo'lmagay!

Umringga bir sevgi kelar, bilaman,
Sening-la u yig'lar, kular, bilaman,
Kimdir sevinchingni bo'lar, bilaman,
Dardingga yonganing aslo bo'lmagay!

Bir kun so'nib bitar bu o't, bu o'choq,
Kadar uyasidir bo'sh qolgan quchoq,
Tizingga bosh qo'ygan topilar har choq,
Parvonang, kuyganing aslo bo'lmagay!

Sevgi azobidan uzoqlardasan,
Bir kun qatra-qatra erib oqarsan,
Yonog'ingdan o'pguvchi ham toparsan,
Ko'z yoshing artganing aslo bo'lmagay...

Bu sevgidan sen qo‘rqasan, aybi yo‘q,
 Mayli, ikkimiz uchun men seveyin.
 Bu ishq uchun bir kun dorga tortsalar,
 Mayli, ikkimiz uchun men ketayin.

Ming azobdir sensiz kechgan har kunim,
 Unutdim men yaxshi-yomon farqini,
 Bu sevgining tog‘ eritgan dardini,
 Mayli, ikkimiz uchun men chekayin.

Gul deyman-u gul qalbing etdim bezor,
 Sen uchun bo‘lay tangri yozgan ash‘or,
 Dudoqlaring aslo chekmasin ozor,
 Mayli, ikkimiz uchun men o‘payin.

Toleyimda so‘nggi ochilgan gulim,
 Suzib qora ko‘zlaring, qil tabassum,
 Bu sevgining oxiri bo‘lsa o‘lim,
 Mayli, ikkimiz uchun men o‘layin.

DO‘STIM

Kel, meni do‘st kabi gapga sol, so‘zlat,
 Do‘st bilsin atrof dan qaragan bizni.
 Men degum: do‘stim, sen: tanishim, deb ayt,
 Zinhor bildirmaylik sevimimizni.

So‘zlashsak, kulishsak, yonma-yon kezib,
 Unda haqimizda so‘z deyolmaslar.
 Sirli uchrashuvlar qolsa sezilib,
 Deymiz, nahot do‘stlar ko‘risholmaslar?

Bir yigit suratini keltir yolg‘ondan,
 Hech kim demasinki, sevimlilarimiz.
 Istasang qo‘ltiq la ahyon-ahyonda,
 Xo‘sh, nimasi yomon, biz do‘st emasmiz?

Qo'ng'iroq qil, so'z och darslardan go'yo,
Onangga de, bir do'st, boshqa hech kimmas.
Qo'y, hamma "do'st" bilsin bizni doimo,
Degini, hech mening sevar vaqtimmas....

Shunday yashiraylik biz mehrimizni,
Boshqalar "do'st", onang o'rtog'i desin...
"Do'stlikka" o'raylik hasratimizni,
Kel, jindak sevinchdan ko'nglimiz to'lsin.

"Do'stlik-la" ulg'aysin muhabbatimiz,
Hech boshqa ko'rmaylik hasrat, ko'z yoshi.
Kel, avval hayotda o'rtoq bo'lib biz,
Keyin-chi, bo'laylik hayot yo'ldoshi...

MENSIZ QOLAR...

Mensiz qolib ketar bu dunyo bir kun,
Kimningdir ko'ziga kelar tomchi yosh.
Mensiz qolib ketar bu dunyo bir kun,
Tiklanadi mungli, qayg'uli bir tosh.

Ismim kulgu misol so'nadi labdan,
Umr o'tilgusi, poyonli yo'ldir.
Bexabar qolgandi gunyo kelganimdan,
Ketishimdan ham balki xabari yo'qdir.

O'tib ketarman kunlar birida,
Asta sabza urar o'rnimda hijron.
Kimningdir pinhoni yon daftarida,
Telefon raqamim ham jim beradi jon.

Qora hoshiyadan boqar suratim,
Nursiz nigohimda oshyon topgay g'am.
Ko'ksimda tuyg'udek yotar qo'llarim,
Uyg'onib so'nggi she'rim yoza olmam...

OG‘AJA‘FAR HASANLI

1954-yilda Ozarbayjonning Lerik tumanida tug‘ilgan. Adabiyotga o‘tgan asrning 70 – 80-yillarida kirib kelgan. O‘ttizga yaqin she‘riy va publitsistik kitoblarning muallifi. “Oltin kalima” va xalqaro “TURKSO‘Y” mukofotlarining sovrindori. Asarlari rus, ingliz, fransuz, fors, nemis,

ukrain va boshqa tillarga tarjima qilingan.

MUZLAGAN QABR YERIMAN

Bir yerda dunyoga keldim,
Bu tuproqning bir yeriman.
Har qarichin ma’bad bildim,
Avliyo-yu pir yeriman.

O‘rlarda horimas tizim,
Kun hech so‘ldirolmas yuzim,
Yomg‘irlar yuvolmas izim,
Tosh uzra izlar yeriman.

Taqdir meni hech egolmas,
Oyog‘imdan-da chalolmas,
Dalli shayton to‘r sololmas,
Azaldan sirlar yeriman.

Quritdim manglay terimni,
Shunda bildim had, yerimni.
Anglamadilar qadrimni,
Qadr-qiyamatlar yeriman.

Men oshmagan sad qolmadi,
Ko‘nglimda hasad bo‘lmadi,
Menda jon-jasad qolmadi,
Muzlagan go‘r, qabr yeriman.

MENIM EMASMISH...

Ishonardimki, bu dunyo meningdir,
Ko'pirib, hayqirgan daryo meningdir.
Har kuz meningdir, yoz chog'i meningdir.
O'rog'-u ketmon-u chalg'i meningdir,
Qarangki, hech biri benim emasmish.

Yomg'irlar yog'madi istaganimdek,
Bulutlar qamradi lazzat, zavqimni.
Shamollar qo'ymadi boqib to'ymakka,
Qo'limda so'ndirdi titroq shamimni.
Tunda oy to'lmadi istaganimdek,
Qarangki, hech biri benim emasmish.

Quyosh kunduzlari o'z nurin sochdi,
Kumush jilvasidan ufq voz kechdi...
Sahroning yuziga kun tushganida,
So'z ochdi hamisha to'kisligidan,
Qarangki, hech biri benim emasmish.

Boshimni chalg'itdi oila-ushoq,
To'zdim har jafoga men ko'ngli yumshoq.
Avlod shirinligi – bol shirinligi,
Kazzob jigarning ayyor shirinligi,
Sarqitga o'chlik, yaloq shirinligi,
Qarangki, hech biri benim emasmish.

Haromtomoqlarni yog' bosib ketdi,
Halol non topganni qashshoqlik egdi.
Ko'p daraxt gerdaydi mo'l bahراسi-la,
Boshi tanasiga og'irlik etdi,
Qarangki, hech biri benim emasmish.

Botdi kuragimga vaqtning ignasi,
Malham – o't-o'lanning dimog'da isi...

Bir tarafda qolsin dushman fitnasi,
Dol etdi qaddim do'stning yaramasi,
Qarangki, hech biri menim emasmish.

Xotira muz bo'ldi yoz havosida,
Yo'qotdim o'zimni el orasida.
Folchilar og'zim poylar qayta-qayta –
Yurakdagi sir-u asrorlarim-da,
Hech biri, hech biri menim emasmish.

ISMING NIMA?

Suluvsan, sen to'lin oysan,
Sho'xliklari jo'shqin soysan,
Bahoriy mayin sabosan,
Qiz, sening isming nima?

Oshiqqan yering ma'lummi,
Haq yo'lining avvalimi?
Ishqimning ilk jadvalini –
Buz, sening isming nima?

Kimga lutfingni asraysan,
Elitib uyqu, esnaysan...
Qay yo'ldan ketmak istaysan,
Chiz, sening isming nima?

Bor, sevgilingni qarshila,
Etagingga etgay sajda,
Yuraginga bir boqish-la,
Yoz, sening isming nima?

GANIRA PASHAEVA

Ganira Pashaeva – Ozarbayjon Respublikasi Milliy majlisi deputati, siyosatchi, shoira va jurnalist. U 1975-yil 24-martda tavallud topgan. Ozarbayjon Davlat Tibbiyot universitetining pediatriya fakulteti va Boku Davlat universitetining xalqaro aloqalar fakultetini tamomlagan.

ONA

Bu kecha uxlamadim, ona,
36 yoshning vahimasi bor ichimda...
Meni 37 yoshga ko‘chirgan kechaning
tongida sovuqlik bor...
Saharida qor.
Sovuq qotyapman, ona!
Tun bo‘yi sasing quloqlarimda
juda olislardan keladi ovoz:
“Uxla, qizim,
O‘z qizim,
Damingni ol,
Ulg‘aygin”.
Mana, o‘sdim ham, ona,
taqdirning eng beomon
yillarida o‘sdim men.
Dilimni ochdim, ona,
bu hayotning eng qattiq
yo‘llarida o‘sdim men.
O‘ydim-chuqur yo‘llarda
Yiqilib-turdim qancha.
Yuragim ko‘p og‘ridi,
Jonim ko‘p yondi, ona...
Sen menga bu dunyoda
viydonsizlar borligi,

Ayol bo‘lish qiyinligi haqida
Gapirmaganding-ku, onajon.
Oyog‘ingning ustida turmoq,
Nomus, ibo bilan yashamoq,
Faqat haqiqatni so‘zlamog‘...
Onajon, buncha qiyin.
Har narsaning badali bormish,
Hammasidan ayol bo‘lmoqlik
og‘irmish!
Axir gapirmaganding-ku, onajon...

Ko‘rsatmadim hech kimsaga ko‘z yoshim,
Ichimga yutishni o‘rgandim, ona.
O‘zni baxtli qilib ko‘rsatdim,
Azoblarni yengdim ro‘yi-rost.
Yuragimni kaftimga olib,
Boshlarimni ko‘tarib baland
Yurmoqni o‘rgandim, onajonim.
Meni sevmaganlar sevmasin, deb
Yiqilmaslikni o‘rgandim,
Ijro etdim baxtiyorlikni,
Shunday ijro etdimki rolni,
Asl baxtning nima ekanin,
Baxtiyorlik nima deganin
Unutdim...
Bu kecha, yana shu kecha
Sasing keldi quloqlarimga,
Bir nimani tushuntirasan:
“Yaxshilik hamisha g‘olib keladi”.
Ammo, 36 yildir, ko‘rmadim,
Kuzatmadim bunday holatni...
Seni tingladim,
“Bir bor ekan, bir yo‘q ekan...”
Biroq, mening hayotimda
“Yo‘q”lar juda ko‘p ekan, ona,
Bugun ancha ulg‘aydim, ona,
Endi u qiz emasman.

Senga juda yaqinman bugun.
Ko'z yoshlarda ulg'aygan xotin...
Xotirangdami, ona,
Yo'lda ketayotgandik,
Pichirlab duo qilding.
Kechirgin, birdan senga,
"Kim uchun duo", dedim?
"Tushunasan, ona bo'lsang",
deding menga jilmayib.
Ammo...
Men ona bo'lmadim, ona.
Lekin seni angladim ozroq.
Ortimdan tosh otgan do'stlarni,
Yuragimni olgan sevgini
ola qarashlaridan
o'rgandim, ona!
"Hech kimim emassan", dedi sevgilim,
Besh daqiqa o'tar-o'tmasdan,
"Sen mening hamma narsamsan," – deding, ona.
Ammo, men noshud sening emas,
Uning hamma narsasi bo'lishni,
Uning ko'ngliga yo'l topishni
istayotgandim, ona.
Buncha tez o'tdi fursat,
36 yil bo'yi
Sen men bilan yonma-yon.
Kimdir meni yig'latganda ham,
Aldaganda va yana kimdir...
Sevgi? Boshqa yo'ldan o'tib ketdi,
Yaproqlar kabi uchib ketdi.
Men sevgini tanlaganimda
Sevgi mendan qochib ketdi.
37 yosh bilan ko'rishdim, ona,
Otashi o't-olov Jannadan,
Vatan uchun boshini tikkan To'marisdan,
Iskandarga saboq Nushobadan,
Sevgiga qurbon bo'lgan Laylidan

Juda ko‘p yashadim, ona.
Ammo, na To‘maris bo‘ldim,
Na Janna,
Na Nushoba bo‘ldim,
Na Layli.
Qancha yillar o‘tib ketsa ham,
Hamma narsang bo‘ldim Sen uchun.
Ona, meni qaytar bolaligimga,
Baxt haqida aytib ber ertak.
“Bor”lari ko‘p bo‘lsin ertakning,
“Yo‘q”larini ot uzoqlarga.
Yuragimni oldirib qo‘ydim...

SO'NA VALIEVA

1962-yilda tug'ilgan. Ozarbayjon Davlat san'at institutini bitirgan. 1999-yildan "Kaspiy" gazetasining ta'sischisi va rahbaridir. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasining a'zosi, Ozarbayjonda xizmat ko'rsatgan jurnalist, falsafa fanlari doktori, ko'plab ilmiy hamda badiiy kitoblar muallifi. Asarlari Tehron, Istambulda fors, turk tillarida chop etilgan.

QOR YOG'AR

(Kichkina Sattor uch kunlik ukasini erkalab, qor yog'ayotganini aytardi: "Tashqarida qor, sen qor nimaligini bilasanmi, mittivoy?")

U qaydan ham bilsin, qor nima, o'g'lim,
Ko'zlarida dunyo ona bag'ridir.
Na qorni biladi, na sovuq ma'lum,
Hayot bu sut isi, ona atridir.

Ruhiga bitilgan qadim yodnoma,
Yuvilib, yangidan yozilur endi.
Gar aniq bor bo'lsa hayot u yoqda,
Uyquda yig'latgan, kuldigan kimdi?

Eshikda qor yog'ar, beshigi issiq...
Tomlardan, dillardan chakka o'tmoqda.
Arshning barakoti, tuproq ulushi,
Bandaga savob-u gunoh to'kmoqda.

Sen uchun qor odam, qor to'pi bu qor,
Mening hasratimga qorlar yog'ardi.
Shushaning, Lochinning umidi so'nib,
Yo'llar ko'zini ham oq qor bog'lardi.

Tuproq hasratining toleda aksi,
Zirqiroq qalbinga asta qor yog'ar.

Bu yerda tinch hayot o'limdek asli,
U yerda bizsiz xarobalar yig'lar.

Dunyo chayqalarkan beshigi chil-chil,
Qori ham avvalgi qordek yog'maydi.
Musht haqiqat bo'lar, haqiqat-chi, jim,
Haqlining kuchini shayton yamlaydi.

Uyg'ot xotirangni, qo'yma mudrashga,
Tor-mor tuprog'ingga o'zing tole yoz.
O'g'il o'z g'ururin to'siq aylasa,
Sarhadi buzilmas, yurti bosilmas.

Oppoq bir chechakdir bu qor tuhfası,
Tuproqning dardini avaylab o'rar,
Qor yog'ar, birlashar bo'lingan Vatan,
Qor shunday yog'arki, sarhad yo'qolar.

Xandaqda askarning orzusi olam,
Bayrog'i Shushadan Ko'ksoyga qadar.
Qor yog'ar kechaning qora yuziga,
Zafar madhiyasi qalbimda yangrar.

Umidim yurakda so'nggi tor, Alloh,
Yetolmay qolishdan andog' qo'rqaman.
Qorabog' bag'rimning qora sabridir,
Qor yog'ar, muzlasa, chatnar sabrim ham.

Sen uchun qor odam, qor to'pi bu qor,
Mening hasratimga qorlar yog'ardi.
Shushaning, Lochinning umidi so'nib,
Yo'llar ko'zini ham oq qor bog'lardi.

HOY, ESHIK QULFLAGAN

(Taqdiri yopiq eshik orqasida hal etilgan millatlarga)

Bu tarafda men ocharman,
U tarafdin kim qulflagan?

Tangri qo'li-la ochyapman,
Shoshma, hoy, eshik qulflagan!

Kimgadir bir salomdir bu,
Kimga manglaydagi yozuv,
Qanday ozor, ne darddir bu,
Yetar, hoy, eshik qulflagan!

Allakim bir bong-la ochdi,
Boshqasi duo-la ochdi,
Birov oh-fig'on-la ochdi,
Kimsan, hoy, eshik qulflagan?

Bu eshikning g'ijirlashi,
Ming yillik dil zirqirashi,
Darband, Ganjaning ingrashi,
Ochaylik, eshik qulflagan...

Bu eshik ko'zim qovog'i,
Ichi Vatanim tuprog'i,
Yuragim toptadi yog'iy,
Sen ham ko'r, eshik qulflagan.

Kirmadim eshik bo'lsa-da,
Dardi dushman chorasida,
Tuproq eshik orasida,
Jon berar, eshik qulflagan.

Och, ko'raylik, qayda yo'llar?
Ovunsin g'am o'ynatganlar,
Yuzimga yopiq qarsillab,
O'ldim-ey, eshik qulflagan!

U oq ro'molli kim edi?
Duolari Haqqa yetdi.
Yomg'irlar-la kalit endi,
Olib och, eshik qulflagan.

DUOLAR, SEVGILAR

(Umr yoldoshining yuragi jarrohlik amaliyoti bo'lgan ayol tilidan)

Tosh ostida qolgan qo'ldir umidim,
O'z faryodimga botib, bo'g'ldim.
Daqiqalar yildek, to'xtab qolgan vaqt,
Dor yog'ochi kabi soat millari,
Bardosh arqon bo'lar, osilib qolgum.

Na zamon, na makon o'lcovi ma'lum,
Meni chetlab o'tar umid, sabr ham.
Ko'rinmas palata eshik-oynasi,
Ming bor o'laman bir lahza orasi,
Sening tasallingga muhtojman har dam.

G'am-ahduh soyasi bag'rim tirnaydir,
Sening og'rig'ingga belaniar, do'nar,
Derding, sen kuchlisan, balki shundaydir,
Qollarim qo'lingda qolgunga qadar...

Hadsiz, o'lchamsiz bu qadrdonlikning
Sirini Tangri ham bilolmay qolsin.
Ulfating mo'jiza degay, ehtimol,
Nomini mahublar o'zlari topsin.

Quyosh issig'ida dovul, bo'ron bor,
Icimda qahraton ayozi esar.
Qo'llarim qovushar ko'ksim ustida,
Qo'limni yuragim titrog'i ezar.

Tilim qulflanar, sozlamoq mushkul,
Qo'lim yuragingdan so'rar, qandaysan?
Cavobdan zirqirab ketar vujudim,
(Bu kunimga qadar hech ne kutmadim).
Qozonganimiz bu dard bo'lsa faqat,
Menim-la bo'lishib, baham ko'rgaysan.

Chorrahalar aro ketish, qaytish-la,
Sen endi sevgining sinovidasan,
Mudhish tushdir bugun boshdan o'tganlar,
Uringin uyqudan uyg'onishga san.

Nomi g'amxo'rlikda erigan umrning,
Ranj-u ozori ham sevhchmish dema.
E'tirof, ehtiyoj qo'sha madadkor,
Yoqam qoldirmagil dard changalida,
Meni tanholikka alishib ketma.

Duoli ko'z yoshim – sevgi nomasi,
Do'ldek, yomg'irlargek ko'kni savalar.
Tangri yo'l ko'rsatar kamalak ila,
Umrimga qaytmoqqa yo'llar yaralar.

“ORAZBORI”

(Ozarbayjon maqomlaridan “Orazbori”ni tinglaganda...)

Oraz¹ bo'ylab kimlar ko'chdi?
Mendan, sendan, undan kecdi.
Ko'z yoshini gullar bichdi,
Yarmi bulbul, tikan yarmi –
“Orazbori”.

Davrlarning sasi, uni,
Soy ham haqsizlik surguni,
Tangri qurgay ko'prigini,
Yarmi dard-g'am, to'siq yarmi –
“Orazbori”.

Yo'llar chigal tushdi changda,
O'zim yetim o'z icimda,
Ne og'ocdir bu bichimda,
Mevasida hasrat ta'mi –
“Orazbori”.

Noqis ruhim to‘kis qildim,
Naqshlar-la xo‘b to‘qildim,
Yozilmasdanoq o‘qildim,
Tilka-pora yurak bag‘rim –
“Orazbori”.

Go‘ycha, Shusha, Tabriz dardi
Eskirarkan, yangilandi.
Cho‘g‘imdan alangalandi,
O‘tim boyimdan yuqori –
“Orazbori”.

Ora qisqa, bu ham kadar,
Yo‘l bir odim, qayga qadar?
Oh, taqdir acciq na qadar?
Qayda qoldi bahram-borim –
“Orazbori”.

Yozilaman satr-satr,
Ko‘k Tangrining, yer kimningdir?
Meni boshiga qaytaring,
Oraz nomli dardli yorning –
“Orazbori”.

Yetti sasdan, yetti rangdan,
Tiymay o‘zni ho‘ngramakdan,
Ko‘rinmas moviy tirkakdan
Bitgan panjara, devorim –
“Orazbori”.

“Shayx Safiy”² to‘qildi endi,
Yer-u ko‘k o‘qildi endi,
Qinidan ciqqan o‘q edi –
Yonaldi naq siynam sari
“Orazbori”.

Ohlarim yondirgay toshni,
Toshga do‘ngan yor-yo‘ldoshi,
Men tolening la‘nat toshi,
Dardim butun, tuproq yarim –
“Orazbori”.

Uyim, o‘chog‘im Tabrizdir,
Motami, bazmi mensizdir,
“Qorabog‘lar” kimsasizdir,
Dard-alami ellar sari –
“Orazbori”.

Bulut chulg‘ab, yog‘ar do‘llar,
Osmon yer-la oshno bo‘lar,
Oraz uzra kim dod solar,
Yarmi inson, pari yarmi –
“Orazbari”.

Tosh-devorsiz bandim zulm,
Bo‘ynimda kamandim zulm,
Suyakka tirandi zulm,
Sensan har sirning ochari –
“Orazbori”.

¹*Oraz – daryo nomi*

²*“Shayx Safiy” – gilam turi*

TELLI PANOH QIZI

Iste'dodli telejurnalist, shoira, publitsist. G'arbiy Ozarbayjonning Vedibasari tumanida dunyoga kelgan. Ozarbayjon Davlat universitetining jurnalistika fakultetini va Davlat Boshqaruv Akademiyasini tugallagan. Uzoq yillar mobaynida Ozarbayjon Davlat televideniyesida ishlab keladi. "Umrning qo'sha izi", "Tangrim-la suhbat", "Sasingda oy

shu'lasi bor", "Qatl kundasi" va boshqa ko'plab kitoblarning muallifidir.

BASIMDIR, BASIM

Na bir umidvorlik, na tasallim bor,
Yolg'iz xush boqishing basimdir, basim.
Istasang qoya bo'l, bitay bag'ringda,
Bil, issiq og'ushing basimdir, basim.

Qor bo'lib elansang nogoh boshimga,
Baxtiyor avzoda chiqsang qarshimga,
Ishonsang soddadil aldanishimga,
Jo'ngina olqishing basimdir, basim.

Yo'qmish bu dunyoning haqqi-karami,
Hasrating soyada qo'ydi Karimni.
Dilingning kaliti – "Kuygan Karimi",
So'zingning bir naqshi basimdir, basim.

Qo'y, kelib dardingni olayin o'zim,
Mayin sochlaringga gul-chechak tizgum,
Nogahon buloqdek jo'sh ursa ko'zim,
Yoshlaring yog'ishi basimdir, basim.

Sen bo'lding doimo orzum, tilagim,
Elanar bu umr, qolmas hech neyim.
Kechikdi nolishim, ta'nam andog' kim,
Allohning qarg'ishi basimdir, basim...

SHUNDAY UZOQDASANKI...

Shunday uzoqsanki... sasim ham yetmas,
Shunday yaqinsanki... tuymaysan meni.
Ko'zlaring ko'zimdan hech nari ketmas,
Ko'zingdan uzoqqa qo'yaysan meni.

Ko'z qorachig'imni zabt aylading sen,
Sening ko'zingda-chi, yo'q mening joyim.
Ko'zlarim nuriga soya bo'lding sen,
Ayt, senga dunyomni qanday ko'rsatgum?

Shunday uzoqsanki... tasalliga boq:
Sen bu shaharni tark etmagansan-ku!
Ayt, nega yo'limiz kesishmas hech vaqt,
Axir uzoqlarga ketmagansan-ku...

Shunday yaqinsanki... juda yaqinsan,
Nafasing yuzimda kezar har kecha.
Turib derazamdan boqay, balki san
Birdan qaytasan sassiz, yashirincha.

Manzilim topmasang, bir zanging yetar,
Yelaman shaharning u boshiga man.
Agar uzoq bo'lsang... tasallim bitar...
Agar yaqin bo'lsang... so'yla, qaydasan?

MENI

Dardlar-la kurashga maydondir siynam,
Bosh qo'ydim siyningga, ko'rdim siyning... nam.
Ul kundan ko'ksingga cho'kib, sig'dim man,
Qo'yma ko'zlaringdan yiroqqa meni.

Ko'ksingda otashing, qo'ring, o'tingman,
Gulxanda yonmagan kuyuk o'tinman.
So'nsam, yot o'choqdan olov kutgum man,
Turtmagil yoningdan uzoqqa meni.

Do'l urib, gul so'lsa, bundan ne changga,
Tuman tushib, isi qorishdi changga.
Tangri ham dardini berar chekkanga,
So'z bo'lay, zor etma dudoqqa meni.

Jannat bo'lar qahratonda yor bog'i,
Atrin sochar har guli, har yaprog'i.
Koshki bo'lmasaydi bag'rim yormog'i,
Tutmasaydi g'ofil so'roqqa meni.

Xo'b chidadim sen chektirgan dog'larga,
Bo'ron turib, qor yog'ibdi bog'larga.
Demayman-ku, bor, suyangin tog'larga,
Solmagil yot yo'lga, so'qmoqqa meni.

Qiziq, kimdir oramizdagi tikan,
Hovuz to'la, nega yo'qdir suv sepgan?
Sof umrlar bosma qog'ozdek ekan,
To'ymaski... singdirsang varoqqa meni.

Shamolmi, falakmi eshik bog'lagan?
Sen ham yuragingga bir tosh bog'la, yon!
Yo'qotgan sevinchin topib yig'lagan
Qulingman... o'xshatma qo'noqqa meni.

QOLMADI

Darding olay, chalma “Kuygan Karimni”,
Andog‘ yondim, hatto kulim qolmadi.
Ayozing so‘ldirdi tog‘da lolamni,
Chamanda chechagim, gulim qolmadi.

Ko‘ksimning ustida bir o‘choq qurding,
Torlarni eritar nolang, qarg‘ishing.
So‘zimdan tilim ham kuyar, bilsayding,
Bundan og‘ir yana bir zulm... qolmadi?

Yuz navo chalinur endi boshingda,
Kuylaysan goh baland, goh past ohangda.
Sensiz kunlarimning g‘am yomg‘irida
Ko‘z yoshim sel bo‘ldi, selim... qolmadi.

Men ham xotirangning bir varag‘iman,
O‘qisang ham rahmat, o‘qimasang ham.
O‘zim ham o‘zimga endi yog‘iyman,
Umrin yolg‘izlikda... yilim qolmadi.

Menmi sababkori chekkan bu ohning,
Men bois bo‘ldimmi soching qoriga?
Ham pinhona, hamda oshkor gunohing
Men bo‘lsam... Azroil, o‘lim! Qolmadi?!

BO‘LAMAN

Uzma ko‘zlaringni ko‘zimdan, Vatan!
Yo‘qsa ko‘r bo‘laman, bemor bo‘laman.
Meni tuban degay har yo‘ldan o‘tgan,
O‘laman, yo‘qolib, tor-mor bo‘laman.

Boshimga tosh yog‘ar uzoq osmondan,
Yashirar sirini, so‘ylamas nedan?
Qalqonsan ko‘ksimda, ey ulug‘ Vatan!
Qo‘risang, bir baland chinor bo‘laman.

Sen dengiz, men senda yolg'iz orolman,
Qum misol sovrilar jismim dunyoda.
Ilondek qobig'im qolgay piyoda,
O'zim sahrolarda shohmor¹ bo'laman.

Na loyiq avlodman, na-da vatandosh,
Sen ko'zim, kiprigim, men bo'lmadim qosh.
Onamsan, otamsan, opam ham qardosh,
Sensiz bir sohibsiz mozor bo'laman.

Uzma ko'zlaringni ko'zimdan, Vatan,
Yo'qsa ko'r bo'laman, bemor bo'laman.
Meni tuban degay har yo'ldan o'tgan,
O'laman, yo'qolib, tor-mor bo'laman!

¹ *Shohmor – zaharli ilon turi.*

FIRUZ MUSTAFO

Mashhur dramaturg, tarjimon, faylasuf, professor. 1952-yilning 18-fevralida Ozarbayjonning Kedabek tumanida tugʻilgan. Ozarbayjon Davlat pedagogika universiteti filologiya fakultetini tugatgan. Falsafa fanlari doktori. Koʻplab ilmiy va badiiy asarlar muallifi. Oʻt-tizdan ziyod asari Ozarbayjon va boshqa

davlatlarda sahnalashtirilgan. Jaʼfar Jabborli nomli va "Humoy" kabi nufuzli mukofotlarga sazovor boʻlgan. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi dramaturgiya boʻlimining rahbari, "Toj" gazetasi va "Teatr" jurnalining taʼsischisidir.

***

Vaqt kelar, olamga choʻkkan zimiston
Sening ham qalbingga ilondek kirgay.
Oʻgrilib, ortingga boqqanda bir on,
Oʻtli nigohingni koʻzlaring koʻrgay.

Taʼnali boqishlar qovurar seni,
Kulingni koʻklarga sovurar sening.

Yillar gʻalviridan oʻtkazar bizni,
Tuyarmish barchani vaqt tegirmoni.
Koʻnglimga goʻzallik singdirgan koʻzim
Bir kuni boʻz koʻrgay moviy dunyoni.

***

Faqir faqirlikning tortar dardlarin,
Badavlatga esa har tiyin gʻanimat.
Hali ham idroki yetmas koʻplarning,
Falokat keltirgay oʻzi-la sarvat.

Faqirlar hech nega solmas bad nazar,
Sariq chaqaga ham shukr etar ming bor.

Ba'zisin kissasi to'la siym-u zar,
Yayrab kula olmas yurakdan zinhor.

Bittasi to'qlikka borar yo'qlikdan,
Boshqasi ochlikka borar to'qlikdan.

***

Hech o'ziga tortmas meni mol-dunyo,
Hasham turgan yerda ma'rifat bo'lmas.
Gulgun chehralarga men doim shaydo,
Ochiq yuraklarda xiyonat bo'lmas.

Dard-u hasratlarim menga boylikdir,
Illo, faqirlikning o'zi ham davlat.
Insondek yashamoq farovonlikdir,
Insondek o'lmoq – bu beaded sarvat.

Ko'z-ko'z qilma menga mol-u davlatni,
O'ylab ko'r, ne-la lol etarsan meni?

***

Saodat uyimning ichida ekan,
Saodat burnimning uchida ekan.

Sening qadringni men bila oldimmi,
Tuydimmi ko'nglingdan nelar kechganin?
Oqqan ko'z yoshingni quritoldimmi,
Quvdimmi yo'lingdan tumanni, changni?

Ba'zan mahv etadi yolg'on to'g'rini,
Betavfiq oldida oqil cho'kar tiz.
O'zimiznikining bilmay qadrini,
O'zgalardan nedir axtaramiz biz.

***

Tuproqning qandayin zilzilasi bor!
Chaqmoq ham ko'klarning zilzilasidir.

Olamning buncha ko'p vahimasi bor!
Zilzila dunyoning faryod sasidir...
Dengiz, daryoning ham zilzilasi bor,
Oyning, quyoshning ham zilzilasi bor.

Yer bezor bo'lsa-da zilzilalardan,
Karaxt zehnlarga zilzila kerak.
Bir dalli savdoning zilzilasidan
Ko'ksimda chatnasin, mayli, bu yurak.

***

Menga yerda mozor qazimang, do'stlar,
Gar o'lsam, dafn eting samo bag'rida.
Meni ko'k yuzining bir burchi ko'zlar,
Axtaring siz meni osmon qa'rida.

Bulutlarga singib ketayin, qardosh,
Sanchilay osmonga meteor misol.
Oy tobutim bo'lsin, Quyosh – qabrtosh,
Yulduzlar ustimga yog'sin qor misol.

Meni ko'k yuzida dafn eting, otam,
Gunoh-la limmo-lim bu yerning yuzi.
Xudoyim, men yerga tamom yot odam,
Xudoyim, dunyoga ko'nikmas ko'zim.

Ehtimol, osmonning yo'qdir nomardi,
U yoqning na saddi, na sarhadi bor.
U yoqda na mozor, qabrtosh dardi,
Ham na kafan dardi, mulla dardi bor.

U yerda malaklar qo'nar qabrimga,
Tangriga ozgina yaqin bo'laman.
U yerda shaytonlar kirmas qalbiga,
Ko'kda shaytonlardan qasos olaman.

FIKRAT MURSAQULOV

Iste'dodi shoir, jurnalist, publitsist Fikrat Yunus o'g'li Mursaqulov 1955-yilning 10-iyunida Gruziyaning Bo'rchali tumani Marneuli shahrida dunyoga kelgan. 1964 – 1975-yillarda ko'zi ojiz bolalar internatida, 1975 – 1980-yillarda Boku Davlat universitetining jurnalistika fakultetida tahsil olgan. 1989-yil 31-mayda bevaqt vafot etgan. 2007 yilda uning "Tasalli" nomli she'riy to'plami nashrdan chiqdi.

TASALLI

O'qib-o'qib,
yozib-yozib,
Nur alifbosin o'rgatmoqdaman
barmoqlaringa.
Xush ko'rdik, ko'zlarim,
xush ko'rdik!

***

Bebosh tuyg'ularim she'rlashganida,
Badan zirqirog'i yodimga tushmas.
So'z-so'z, misra-misra qorayar qog'oz,
Jismim uvushtirar qora varaqlar.

She'r yoza-yoza, dard torta-torta,
Ustma-ust chekishdan tutab ketaman,
Horg'in yuragimning tugar madori,
Boshimga qor yog'ar pastdan yuqori,
Sochim oqartirar qora varaqlar.

Sillasi qurigan ojiz qalbinga
Anduhning og'riqli yuklari to'lar.

Meni tiriklikda tuymaganlarga
Ko'nglimni tanitar qora varaqlar.

XOTIRALARIM

Hammadan qadrdon, har nedan aziz,
Hammadan yaqindir xotiralarim.
Xotiralar ila qalbim limmo-lim,
Demangiz, hech yo'qdir xotiralarim.

Qurib ulgurmadi diydasin nami,
Hali ham titraydi kiprikda yoshi.
Ulardir qalbimning yaqin hamdami,
Ulardir qalbimning aziz sirdoshi.

Bol kabi shirindir, og'udek achchiq,
Nechun bunchalar tez yurak to'libdi?
Xotiralarimdir ko'nglimning toji,
Yaxshiki, qalbimda bo'sh yer qolibdi.

Hali necha shunday o'tgan kunlarim,
Xotiraga do'nib, tanho qolajak.
Hayotim-la bog'liq ko'p qahramonli
Bir xotira nomli asar bo'lajak.

***

Taralgan kuylarning bir qo'li kesik,
Yuqori pardalar g'am qanotida.
Ul chaman safosi, osmon g'ovuri
Ho'ngraydi ko'ksimda qafas ortida.

Qorib alamiga umidini ham,
Ko'zlaydi qo'shig'i yorug' kunduzni.
Bir on ko'rsam, deydi, o'limdan avval,
Gulning g'unchasini, ko'kning yuzini.

KICHRAYGAN ZARRA

Farqlay boshlaganda qorani oqdan,
Atrofni kuzatmoq nasib bo‘lmadi.
Xilqatning husniga, go‘zalligiga
Bir juft ko‘z-la boqmoq nasib bo‘lmadi.

Ammo ko‘rligimdan yo‘q shikoyatim,
Hayotni zakom-la ko‘rolganim-chun.
Quyoshning zarrasi qolgan kichrayib,
Ko‘zlarimning nuri yo‘qolgani-chun.

GUGURT CHO‘PI

Jussasi mittidir gugurt cho‘pining,
Aslida bag‘oyat azim kuchi bor.
Yondirding... Chaqmoqdir avvaliga u,
So‘ngra arshga qalqqan alanga bo‘lar.

Ko‘ngil, bu hikmatni gugurt cho‘pidan
O‘rgan, bir soniya lov etmagil, yon,
Avval chaqmoqdek chaq, so‘ng o‘tga aylan,
Quyoshdek nuringga g‘arq bo‘lsin jahon.

GUNAY UMID

1984-yilning 26-aprelida Ozarbayjonning Lankaron shahrida dunyoga kelgan. Ozarbayjon Davlat sa'nat institutini tugatgan. Hozirda Boku Slavyan universitetining ijodiyot fakultetida tahsil olmoqda. Oilali. Bir qiz, bir o'g'li bor.

MENGA YOLG'ON SO'ZLA

O'yinchog'i olib qo'yilgan
Go'dak kabiman.
Behudadir oqayotgan
Ko'z yoshim,
G'alabasizdir olishganim
Hayot kurashi.

Menga yolg'on so'zla!
Yelkanga yuklangan
Ma'nosiz to'g'rilarning
Yuzimga yopilgan
Eshiklarida qolganman.
Bu yolg'onchi dunyoda
Yo'q narsani axtarib
Umrinni o'tkazganman.

Menga yolg'on so'zla!
Qo'y, minba'd qismatimning
Ho'ngragan kulishini
Tuymayin.
Oyog'imni kishanla!
Qo'y, minba'd qadamimni
Ilojsizlikka qo'ymayin.
Indamayman,
Men ko'naman.
Sen menga yolg'on so'zla.
Ag'dargin mo'rt ishonchimni

Yuragi tosh, yuzi xush
Qoya yolg'onlaring-la,
Oq-qora hayotimni
Bo'ya yolg'onlaring-la.

Ey hayot,
Uydir yolg'onlaringni,
Ko'z yoshlaring
Sevinchdan degil menga!
Kulishlaring
Ich-ichdan degil menga!
Orzularing to'siqlarni
yengar de!
Bu hayot yashamoqqa arzir de!
Yolg'onlaringning shirin tili
Inontirsin borlig'imni,
Jim turma....
Chinlaringa qorish, jim turma,
Yashamoq istayman,
Menga yolg'on so'zla.

EPLAMADIM

Avval o'zimdanda uyaldim!
So'ngra esa hislarimdan...
Sevgimdan uyaldim,
Uyaldim yuragimning
Saslaridan....

Seni hislarimda bo'g'moqqa urindim!
Yashirmoq istadim...
Muz o'ragan tuyg'ularim
Isinmoq uchun yondirgan
Orzularda o'rtandim.
Eplamadim!

Seni hurkak dadilligimning
Orqasiga yashirdim.
Qo‘rquv tindirdi ko‘z yoshim,
Hadik siypaladi boshim.
Eplamadim!

Seni she‘rlarimda
Yashirmoqqa urindim!
Har satrning ohida, faryodida,
Har misraning gunohida
O‘ldirmoq istadim seni,
Ammo eplolmadim.

Seni yashirmoqqa urinarkanman,
Kirib qalbimda yashirinding...
Endi chiq qalbimdan!
Chiq hayotimdan!
Qalbimning butun borlig‘iga singgan
Nolasi, ohi....
Chiq umrimdan!
Hayotimning eng pokiza gunohi,
Chiq!
Chiq umrimdan!

UL AYOL

Ul ayol
Ko‘pdan uloqtirgandi ko‘zlaridagi qo‘rquvni.
Qo‘lidagi qadoqlar
G‘azablanardi ko‘z yoshlariga,
G‘azablangan sari yuvardi yonoqlarini...

Dardini devorlar-la bo‘lmakni,
Toleiga kulmakni,
Kun-kunora o‘lmakni ham
O‘rgangandi ul ayol!!!

Endi bir boshdan...
Harir pardali tanholigi
Ilgariroq joylashgandi to'y chodiriga.
Zo'rlab qo'liga taqqandilar qismatsizligini.
To'y musiqasi ham shunday yig'lagandi...

Endi rangli tushlar ham ko'rmasdi!
Supurgan ko'chalarining changi
Bo'g'gandi orzularini,
Endi orzulari ham unmasdi...
Nafasini to'sgan qiyiq ro'mol ila
Tovushini o'chirgandi
Isyonining...

Endi gunohkor ham axtarmasdi!
Sovuq xonasida
Qadamlari sasiga isinmakni ham o'rgangandi,
Xontaxta ustiga har kecha ikki bo'sh likop qo'yib,
O'zi-o'ziga mehmon bo'lib,
Kechaning bag'rini
Kiprik-kiprik yulmoqni ham
O'rgangandi
Ul ayol!!!

AKBAR QO'SHALI

1973-yilda Tovuz tumanida tug'ilgan. Ozarbayjon Texnika universitetini, Ozarbayjon prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruv akademiyasini bitirgan. Dunyo yosh turk ijodkorlar uyushmasining rahbari.

"Yoshlar mukofoti", Shahmar Akbarzoda nomidagi Xalqaro mukofot sohibi. 1998-yildan Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi a'zosi.

***

Oltoylardan yelgan otlar
Ketgani ko'k yo'li edi.
Oltoylardan kulgan oylar
Biz chiqqanda to'lin edi.

Oltoylardan yelgan otni
Boshqa birov minmadi,
Oltoylardan yelgan otlar
Oq ko'pikli dengizlarga
Yetguncha churq etmadi.

Biz chiqqanda Oy to'lgandi,
Biz ketgancha Oy yo'li
Oyog'imiz uzangida qayrildi,
O'q-yoyimiz sinib bitganda
Oy samoda yoy misoli kerildi.
Biz chiqqanda Oy to'lgandi,
Chiqdik, bo'ldi yarim oy.
Oy Oltoyda to'lin oydir,
Ovrupoda yarim oy.

Oltoylardan yelgan otni
Yana, yana minarmikanman?!
Oltoylardan yelgan otning

Oq ko'pikli dengizgacha
Sokinligin ko'rarmikanman?

Oltoylardan yelgan otlar
Ovruponi qachon otlar?!

***

Tuproq –
og'ir kunda qo'lida bayroq,
manglayi darddan bujmaloq,
qaddi dol kishilarning
qadamidan topgay
huzur-halovat.
Tuproq'i
har yerda
shahid mozori ila
muhrlangan millatning
bayrog'i yashagay
abadul-abad...

QARDOSH

Xush kunim ko'rolmading,
O'lsam, ko'rarsan, qardosh.
Menga uy qurolmading,
Qabr qurarsan, qardosh.

Yuragimiz sof bo'ldi,
Yo'limiz sof chiqmadi.
Bahor ham sarob bo'ldi,
Bizga oftob chiqmadi.

Bir qorinda yotgandik,
Bir qabrda yotmaymiz.
Bir odamning o'g'limiz,
Bir hovlida qolmaymiz.

Sevinch kelar – yo‘lak olur,
Malak kelar – falak olur.
Bizdan kimlar o‘rnak olur,
Dunyo bizdan ne istaydi?

Na ko‘zi, na so‘zi bilar,
Ne istasang – O‘zi bilar.
Dedim: “Shayton so‘zni bilar”,
Demadim: “Yer ne istamas.”

***

Yaxshi kun senda qolsin,\
Yomon kunda menga kel,
Hech yo‘q suhbat etaylik
Kel,
Ey, kel,
Sen.
Kel,
Ey, kel,
Sen.

***

Shoirlar yonar, ulg‘ayar,
Yondi sham, yonar parvona...
Subh o‘lar, oqshom tug‘ilar,
Shamning to‘rt yoni parvona.
Borar go‘yo sevgi yonib,
Borar ming so‘zga aylanib,
Qiyomatni aniq tanib,
O‘ynarmi yangi parvona?
Muammo ko‘p haqiqatdan,
Dardim sig‘mas keng jahona.
Parvonani yondirdi sham,
Yondirdi shamni parvona.

AHMAD O'G'UZ

Karimov Ahmad Musa o'g'li, shoir, ssenariynavis. 1961-yilning 13-noyabrida Ozarbayjonning Kalinino tumanida ishchi oilasida tug'ilgan. Ozarbayjon Davlat pedagogika institutining til va adabiyot fakultetini bitirgan. Nufuzli "Humoy" mukofotining sovrindori, 1993- yildan Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasining a'zosi.

OQ SAHRO

Yer yuzining kir-g'ashligin
Oppoq qor obdan yopibdi.
Uniqqan ko'yलगim kabi
Ko'k yuzi xira tortibdi...
Qor – tiz bo'yi, havo go'zal,
Men kimman – bir parcha sabiy.
Soyamga maftun ketarman –
Qo'lim, oyoqlarim moviy.
...Bu oq sahroning yuzida
Na xushbaxtlik bor, na o'lim.
Zax yerdan silqigan suvdek,
Qiziq, qayga ketar yo'lim?
Balki ketgan bu dunyodir,
Turgan yerim toptayapman.
Bo'sh izlarimni o'q kabi
Kuragimda his etyapman...

***

Yana sarxush kabiman,
Boshimda g'urbat dami.
Yellarda yurt atri bor,
Bulutda Vatan nami.

Ko'rfazdan ketgan kema
Olib ketmaydi mani.

Tushimga tog'lar kirar
Ko'zimni yumgan zamon.
Alloh olmas jonimni,
Avaylar meni hamon.
Ildizlar qurib bitar,
Ko'zimda ingrar zamin.

...Nurab ketgan to'rt devor,
Kun qoqar derazamni.
Qayga boray, nimam bor,
Kimga yuklayin g'amim...

Istamayman o'lmakni,
Bunday umr surmakni,
Bumi Alloh ko'magi,
Yo Tangrining sitami?..

AYRILIQLAR

Suvimiz yana bulg'andi,
Ko'r bo'lsin ayriliqlari.
Ko'z yoshi-la tiniqlashsa
Tinisin ayriliqlari.
Bu yoshgacha nelar ko'rdim,
Endi sevmak pasha bo'ldi.
Uloqtirgil shisha kabi,
Qirilsin ayriliqlari.
Meni chunon zirillatdi,
O'ydi, ichim zirqiratdi,
Qayta sevmakni o'rgatdi –
Bor bo'lsin ayriliqlari.

***

Yomg'ir yog'ar, yetmas yerga,
Faqat ko'k yuzi namlanur.
Ikki ko'zim ko'ra-ko'ra
Choyim zahardan damlanur.
Karvonim yo'q, ko'chib ketgum,
Oshayin ufqdan u yona.
Bu dunyoga notanishman –
Ruhing qaydadir, ey ona?
Uzoq bir kadar-la to'la
Ko'kda bulutlar tosh bo'lur.
Oh, yana bir oqshom keldi,
Qaytadan zulmim boshlanur.
Ko'rinmas bir nurning uchi
Qon tomur zimistonima.
Hali o'lmadim-ku, xoja,
Boshimda Qur'on o'qima.

TOG'LARNING AYBDOR KUNI

Ne edi, ona,
qishlog'imiz o'sha tuman, changli kuni,
ne edi, oq qo'zimiz yo'qolgan kuni
hech kim yig'lamasdi mendan boshqa.
Shirin bir tush ila, ne edi,
aldab, tinchitdi meni,
u kechening sahari
tuman tarqaganda, chang ketganda,
ne edi, devorimizdan
aybdorlarcha mo'ralardi
qurt-qushni yashirgan tog'lar,
u "qal'am" tog'lar,
u "orqam" tog'lar...

QASHAM NAJAFZODA

Qasham Najafzoda 1959-yilda tugʻilgan. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi aʼzosi, Bolalar adabiyoti boʻlimi rahbari, “Ozarbayjon” jurnali sheʼriyat shoʻbasi mudiri. Hozirgacha 24 kitobi chop etilgan.

OLIB KETMANG MENI URUSHGA

Olib ketmang meni urushga, yov qotili emasman,
Menga qurol bermang, sotib kitob olaman.
Menga yovni koʻrsatmang, doʻst boʻlaman,
Sheʼr oʻqiyman askarlarga tongdan oqshomga qadar.
Olib ketmang meni urushga...

Dafʼatan okopdan chiqib qichqiraman dushmanlarga:
Hoy, orangizda shoir boʻlsa, kelsin bu yerga.
Kimki kelsa yuz-koʻzidan, soqollaridan oʻpaman,
yemak-ichmagini surishtiraman,
Siz tomonda bolalar ham oʻldimi deyman,
Uzr soʻrab mayiblardan, bevalardan, yigʻlayman...
Muhorabani oʻyinga aylantiraman,
Olib bormang meni urushga.

Oling qancha istasangiz qurol, beraman deyman,
Issiq kiyimingiz yoʻq boʻlsa, oling,
yemak-ichmagingiz oz boʻlsa, oling...
Bizda soat 3, sizda soat necha boʻldi?
Aytining, soatimni toʻgʻrilab olay.
Balki siz ham Viktor Gyugoning “Daydilar”isiz,
Sizni toʻyimga aytaman, keling...
Ogoh qilib qoʻyay, qoching,
Bu kecha sizlarni qiramiz.
Keling, soʻnggi bor oʻpishaylik,
Siz yashamogʻingiz kerak, deyman!

Olib bormang meni urushga,
Urushlarni kuldiraman.
Urushni gugurt qutilaridan yasalgan uychadek buzib
tashlayman.
Urushdan ko‘zlarni uzaman,
Istasangiz...
Yo‘qsa,
Yaxshisi, borib urushavering bemalol,
Meni olib ketmang urushga...

HAYOTIM HAQIDA BIR NECHA SO‘Z

Cho‘ntakdagi hujjatlarni metro poyezdlari ostiga uloqtirib,
Borib bir gul yaprog‘i ostida yig‘lamoq istayman,
Qo‘ymaslar,
Derlarki, gullarni biz ekkanmiz.

Bokuning eng chekka kentlaridan biriga bosh olib ketib,
Kichkina bir kulba solmoq istayman,
Quvarlar,
Derlarki, tuproqni biz yaratganmiz.
Baliq tutmoqchi bo‘laman dengizdan,
Devor olarlar.
Cho‘milmoq bo‘laman,
Pul so‘raydilar.
Deydilarki, dengiz bizniki...
O‘rmonda ko‘lkani ham sotarlar...
Derlarki, bizning daraxtlarning ko‘lkasi.

Imkonlari bo‘lsa havoni ham ballonlarga to‘ldirib sotadilar.
Bir marta nafas olmoq 10 tiyin,
Bolalarga 5 tiyin,
Keksalarga 3 tiyin,
Yetim bolalarga 18 yoshgacha tekini...

Xudoyim,
Menga gullar ber,

Menga o‘rmon ber,
Menga dengiz ber,
Menga uy ber,
Menga havo ber...

SURAT

Odam yaqinlarda emas,
Uzoqlarda suratga tushar.
Masalan, askarlikda –
Yo xizmatning birinchi yilida...
Yo yonboshlagan holda,
Yo yugurgan holda,
Yoki kulib turib suratga tushar...
Shunday bir suratki, ming yil boqib to‘ymaysan.

Partiya biletlarining suratlari o‘z egalariga o‘xshamaydi.
Chunki ular umrlarida faqat bir bor shundoq alfozda turadilar,
Hatto farzandlari ham tanimas otalarini.

Partiya rahbarlariga bir taklifim bor,
Otalar farzandlari bilan,
Yigitlar sevganlari bilan,
Bobolar nevaralari bilan
Suratga tushib,
yelimlasinlar birinchi betiga guvohnomaning.

Qaytib bormoq istayman
Suratga tushgan joyimga,
Suratga tushgan oyimga,
Suratga tushgan yilimga.

Shundoq ham tushgan barcha suratlarimiz bizlardan uzoq bo‘lar,
Shu qadar uzoqki, yetib bormaganmiz u yerga hali!

QIZIM, QALAMIM QANI?

Otang shoir bo‘lmadi...

Qizim, sen topib keltirgan qalamim qani?

Sen ham yaxshi ko‘rarding uni, men ham,

Sen o‘yinchoq kabi, men shoir kabi

Ishlatardik ikkimiz bitta qalamni...

Otang shoir bo‘lmadi...

Men qalam so‘raganda darhol uychangni buzib qalamni keltirarding...

U qalam sening yiqilmog‘ingga arzimmas...

Men sening uychangni nohaq buzdim, qizalog‘im,

Qalamning o‘yinchoq bo‘lishi yanada go‘zal ekan.

Bir qo‘lingda ko‘zoynak, birida qalam,

Yugurib yonimga kelganingda, ota, oling, deya,

So‘ngra esa hayron bo‘lib,

Mening ko‘zoynakni, qalamni qanday o‘ynashimga boqarding,

Men ham ko‘chadan topib kelgan bir beo‘xshov misra dardida bo‘lardim.

Boqib ko‘rardingki, yuzimdagi ajinlarni yozmoqdaman...

Bir gal degandimki, Yahudiy shoiri bo‘laman,

Ko‘zoynakli shoir...

Sen derdingki, o‘zimizning shoir bo‘l, ota!

Otang shoir bo‘lmadi...

Endilikda men

Sening uychangni buzganimdan itdek pushaymonman, qizim.

SENGA QISHKI KIYIM OLAMAN ENDI

Aslo parvo qilma, qurboning bo‘lay,

Inson boshqasini sevishi mumkin...

Inson sevganidan kechishi mumkin...

Bu yangi savdomas boshimga tushgan...

O‘zim o‘rgulay...

Inson seviladi, unutiladi,
Borib boshqasini topmoqchi bo‘lar,
Bir kun yodga tushar tashlab ketgani,
So‘ngra pushaymon yeb qaytmoq bo‘ladi,
Inson kechirar ham, kechirmaydi ham...

Hali yuz yil o‘tmay tashlab ketganing
O‘rnidan turguncha uchib kelarsan,
Ustini ochgancha boqib kularsan,
Ko‘zini ochguncha chiqib ketarsan.

Aslo parvo qilma, qurboning bo‘lay,
Inson aldanar ham, pushmon chekar ham...
Senga yolboraman, o‘zingni asra.
Yurak yerga tushib birdan sinar ham,
Nima qipti,
Yurak sinmay nima ham sinsin?

O‘rnimdan turguncha,
Ko‘rpamni otguncha,
Ko‘zimni ochguncha
Sen chiqib ketding,
Nima qipti,
Inson sevganini tashlab ketar ham...

Menga shuni yozkim,
Uying issiqmi?

Mening fikr-u o‘yim shundaki,
Senga qishki kiyim olaman endi,
Nima qipti.
Inson sovqotar ham, qizib ketar ham...

QULU OQSAS

Shoir. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi a'zosi, "Sensan har yer", "Nuqtalar", "Shamol pochitasi" va "Nobron novellasi" kitoblari muallifi. "Yulduz" adabiy-badiiy jurnalining bosh muharriri.

***

Buni faqat senga aytaman –
Yolg'iz bolamga.
Qashshoq kulbasida yopilgan
Sho'roba bankasidir otang.
Og'zi ahyonda ochilar –
bayramlardan bayramlarda.
Sening dunyoga kelishing ham
Bayramdir deya,
Pand-u nasihatdan,
o'gitdan,
gina-guzoradan
Xudo saqlasin.
Balki qachondir dodingga yetdi
mushkul kunda, og'ir damda.
Qush qush bilan sayrashmas, jonim,
Shoir shoir bilan tillashmas.
Qush butoqda sayragay,
shoir varoqda.
Ayolga yolg'on aytmaslar,
Albatta, erkak lozimdir ayolga.
Erkakka rostin aytmaslar,
yolg'on ko'proq ayolga o'xshar.
Shu bois har erkak ko'nglidan
totmoq o'tar yolg'on ta'mini.
Tag'in unutmam,
Men kimsasizligimdan benazir bo'ldim,
Sen, aftidan, otangga o'xshaysan.
...Shunaqa, jonim.
Kech bo'ldi, uxla. Qara, osmon qandoq mehribon,

tunning jarohatiga
yulduzdan paxta qo‘yar...

MEN VA U

Men

Uning og‘ushini sevintira olmadim.

U meni ota qilmadi.

Tangri ko‘rdi –

Tinch bandalarmiz,

bizga “bosh og‘rig‘i” ato qilmadi.

Men

Uni jon-jonimdan sevdim,

U meni imkoni qadar.

Har zamon bir mushak otamiz

oramizdagi sarhadga.

Men

Uni tashlab ketaman,

Nomim yomondir, biladi.

Boshin ko‘tarib so‘rayman:

– Qalaysan?

Ko‘zining yoshi bilan

Ko‘zoynagim artib qo‘yar...

***

Ko‘rsangki, qorayib bormoqda olam,

Ko‘rsangki, kech tushgan...

parvo qilma.

Bir chala tush erur kechening bo‘yi,

Imkoni boricha orom ol, uxla...

Qo‘qqisdan uyg‘otar bir shovqin-suron.

Tong – bir buvagidir tuqqan Quyoshning.

Uni ovutmoqqa shoshadi hamma,

Shundoq tushirarlar tag‘in oqshomni.

Yangidan zulumot bosar dunyoni,

Qani buvak Quyosh?

Buvagi qani?

...Ko‘rsangki, har yondan qo‘ling kesilar,

Ko'rsangki, qahraton...
yondir o'zingni...
"O'lyapman..." deb yozasan,
Ming shukur, balli!
Yaxshiki, sevgidan o'lgan hamon bor.
Erkakdan farishta chiqmaydi, axir,
Xo'sh, Azroyil bo'lsa ne qipti.
Bilmayman, dunyoning baxtiyorimi,
Yo badbaxti deb atay seni.
Xotiringga tegmoq istamasman, rost,
Javob axtaraman ko'pdan men senga.

Hech kim ostonamga qadam bosolmas –
Ko'nglimga qo'riqchi bo'lsa gar bolam.
Mendan o'tgan sevgi o'tgan kundir, bas,
Seni tamom qilar men yetkazgan g'am.

Javob maktubimda so'z ayqash-uyqash,
Bir uchi bog'lansa, biri uzilar.
Qo'rqaman – sen o'lsang, sevgi sog' qolar,
Qo'rqaman – sen qolsang, muhabbat o'lar...

***

Ne ajab, bir tongda turib ko'rsan,
Tomlarga bu tusni Xalloq yozdirgan.
Qish kuni sovuqdan o'lgan daraxtning
Motamiga hamal yaproq yozdirgan.

Jinday nafas ursang cho'g'i qizarar,
Yoritmas, shunchaki, zo'rg'a bo'zarar.
Bitta aybi borki, ayyor ko'zlaring
Meni quchog'ingga qo'noq yozdirar...

Ming shukur ko'klarda isming boriga,
Shukur yomg'iriga, shukur qoriga.
Shukur, nomimizni o'z qatoriga
Ajaj nomlashdan avvalroq yozdirgan...

SALIM BOBULLO O'G'LI

Salim Bobullo O'g'li 1972-yilda tug'ilgan. Shoir, essenavis, tarjimon; she'r va es-selari jahonning ko'pgina tillariga tarjima qilingan. Kitoblari Turkiya, Eron, Gurjiston, Ukraina va Polsha kabi mamlakatlarda chop etilgan. Bir qancha milliy va xalqaro adabiy mukofotlarga sazovor bo'lgan. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi a'zosi, Badiiy tarjima va adabiy aloqalar markazining raisi.

OTAMGA

Sen mendan ancha ko'rkamsan,
Men sendan ancha asabiy...
Sen – hassos,
Men biroz ulfatkash,
biroz isrofgar,
o'zidan rozi...
Bir oz baxtsizman –
ki, sen mendan norozi.
Mening umidsiz xun ohlarim ko'p...
Sendan uzoqda,
bu ma'nosiz ulkan shaharda
Tentirayman – yuragim qiyma-qiyma,
gunohlarim ko'p...
Tongda suratingga,
oqshomlar ko'zguga boqurman,
bormoqdaman kundan-kun qarib,
ko'paymoqda sochlarimda oq...
Ko'p narsaga erisholding sen,
yo'qotmoqqa hech bir narsang yo'q.
Men hech narsa qozonolmadim,
biroz o'zimni yo'qotdim,

qo'ridim sening yaxshi nomingni,
to'rt xonali uyni qo'ridim,
kitoblaringni...
Sen juda ham yaxshi otasan,
men – yomon o'g'il.
Ammo vaqtdan o'zib ayta olurman:
sen juda zo'r bobo bo'lasan,
jumladan, men ham...

ABSURD

Yuzimga jilmaygan sevinchni,
boshimga tosh kabi tekkan o'kinchni,
eng so'nggi bo'lsa-da – o'pishni
sevaman...

Sevaman bu yo'lning yo'lchiligini,
g'am – raqibimni,
Raqiblikning puchligini.
Goho uyda o'tirib tinglasang ichingni –
hech qayga chiqmasdan,
kadarga,
qadarga
parvo qilmasang,
iching uchun
ich-ichingdan
bir to'yib yig'lasang,
ko'rasanki, yanada maroqli tuyulasan sen...
Yangi so'z yozsang,
uning yangiligiga ishonsang,
so'ng esa yangi so'zlar o'lmaydi deb
kulsang-yig'lasang,
ko'rasanki, yanada maroqli tuyulasan sen...

Shu qadar maroqlisanki,
yuzingga jilmaygan sevinchni –

yig'latganing kadarni,
boshingga tosh kabi tekkan o'kinchni,
tushmagan qilichni
va boshqa-boshqasin sevarsan...
Chunki na ibtidosan,
na-da intiho...

HAMIDA XONIMGA IKKI SHE'R

1

Yo'ling uzra yolg'iz daraxt bo'lib bitsam,
ko'lkamda tin olajaksanmi?
Yo shox-butog'imni kesib, o'timga isinajaksanmi?
Yomg'ir bo'lib sevalansam
yoz jaziramasida,
bu shov-shuvli, chang-to'zonli shaharning ko'chalariga —
tuproq hidi anqib ketsa,
hidimni tuproqdan olib hayratlanajaksanmi?
Yo yomg'ir shalabbo qilsa seni
uyga shoshganingda,
jiqqa ho'l bo'lib,
pushaymon yeb,
ko'klarga la'natlar yog'dirajaksanmi?
Janubda qor
ko'p yog'avermas...
bir qish oqshomida gupillab yog'sam,
bolalarni davraga olib qorto'p o'ynayajaksanmi?
Yo ulardan biri yiqilsa,
yo nozik barmog'i sovqotib qolsa,
ayt, gulim, g'azablanajaksanmi?
Bir oqshom daraxt bo'lmoq, yomg'ir bo'lmoq,
qor bo'lmoq istasam,
o'limning yoqasidan tutib bahselayajaksanmi?
Yo chiqib ketsam,
yo'ldosh bo'lmoq uchun menga talpinajaksanmi?

Va bir kecha
undoq-bundoq she'rlar bitib,
uyqungni harom etib,
seni uyg'otib
o'qisam senga,
rostini ayt, gulim, xushlanajaksanmi?

2

Endi sukut tez-tez kesar mening so'zimni,
Avvalgidek qon qaynamas endi tomirda.

Ko'zgulardan opqochaman tez-tez ko'zimni,
Nomimni ham yozmasman hech terli devorga.
Qirqdan o'tgan bu umrimning, jonim sevgilim,
Hech siqilma, shukur, charxi hamon aylanar.
Bir sabuhiy savol bersang: "Qani sevgilim?"
Ko'rarsanki, epkin esar, cho'plar silkinar.

Bir qush uni tumshug'ida olib ketadi,
Mayin-mayin qanot qoqib qalqar yuqori.
U qush cho'pni uyasida devorga o'rar,
Qo'rimoq-chun o'zining jish jo'jalarini.

Davranga ol, erkalatgin nevaralarni,
Yuzlarida ko'zimni top, ismimni chaqir.
G'ussani quv, yashir, gulim, sen meni kutgil,
Bu safardan qaytar choling o'sha kechqurun.

O'G'LIM BILAN SUHBAT

- Sen kimsan?
- Sening otang.
- Xo'sh, Faridning otasi kimdir?
- U yo'q.
- Nega?
- ...

- Sening kasbing nima?
- She'r yozaman.
- She'r bu nima?
- Onang aytadigan Allaga o'xshaydi biroz.
- Onam ham yozadimi?
- Yo'q.
- Unda sen nega yozasan, qo'shiq ayt, axir.
- ...

- Qayga ketyapsan?
- Ishga.
- Ish nima degani?
- Sening poyabzaling, non-poning, aqchang va shu kabilar.
- Balki ketmassan-a?
- ...

- Ota, Olloh kim?
- U seni, onangni, otangni, buvingni, hammani yaratgan.
- Seni hammi?
- ...
- Bir oz o'zingdan gapir.
- Ne deyin, o'g'lim. Men ham sen kabi edim, sening bo'yingda, sening yoshingda. Sen kabi ko'pdan-ko'p savollar berardim har joyda, onamning quchog'ida, otamning tizi ustida, **uyda**, ko'chada, poyezdda...
- Poyezd nima?
- Poyezd sening aravangga o'xshar, temir yo'llar ustida yelar.
- Ammo juda ulkan, ichida ko'pdan-ko'p bolalar bordir.
- Men aravamni Faridga bermoqchiman.
- ...

- Ular nima qilishyapti, ota?
- Tosh yig'moqdalar, o'g'lim.
- Nega?

- Bir-birlariga otmoqchilar.
- Nega?
- Bir-biriga dushman ular.
- Nega?
- Bir-birlarin yoqtirmaydilar.
- Nega?
- ...

- Ota, qaytishingda beshta muzqaymoq keltir.
- Shoshma-shoshma, nega beshta? Biri senga, biri Faridga, biri onangga, biri menga... qolgan bittasi-chi?
- Qushlamniki bo‘lsin u biri.
- ...

YUNUS O'G'UZ

Yunus O'g'uz (Yunus Isaxon o'g'li Aliev) 1960-yil 22-iyunda Shirvon shahrida tug'ilgan. 1983-yilda Rostov Davlat universitetining falsafa fakultetiga o'qishga kirib, 1988-yilda uni bitirib chiqqan. Bir qancha ijtimoiy-siyosiy, falsafiy, ilmiy, publitsistik kitoblar muallifi. Uning "Nodirshoh", "Tahmo-sibshoh", ikki jildli "Amir Temur", "Malika va jodugar", "Sulton Alp Arslon" kabi romanlari jahonning ko'pgina tillariga tarjima qilingan.

NARIDA

Kiprigingda shabnam qatar,
Kipriging ko'zdan narida.
Yurakkinang sovuq qotar,
O'chog'ing ko'zdan⁹ narida.

Bu dard seni o'rtar takror,
Goh so'nib, goh yonursan, yor,
Isrof etma so'zni bekor,
Tushganda so'zdan narida.

Qoyadir tog'ning tamali,
So'zdir insonning amali,
Dalimisan, yo'qsa dali
Xatosi bizdan narida.

Ko'z tan olmas, noz aylagay,
Yonoqlari fosh aylagay,

Ko'z – bu o'rinda: cho'g' ma'nosida.

Chehrang o'ziga chorlagay,
Yonog'ing yuzdan narida.

Yunus qilmas janjal-da'vo,
Bu na jangdir, na-da g'avg'o,
Men bunda, sen unda tanho,
O'zing o'z-o'zdan narida.

TO'ZA-TO'ZA

Bu ajoyib ko'lda so'nam
Noz aylagay yuza-yuza.
Ko'ngil berib, qalbim ovlar,
Jonim olur suza-suza.

Bu olmaning qani yarmi,
Ko'ngil berdim, bo'lgil yorim,
Ishqim ummon, men sen sari
Yo'lga chiqdim keza-keza.

O'rtanursan nega hanuz,
Ko'ngil, undan umidni uz,
Ishq bog'iga yog'ildi kuz,
Men qolurman to'za-to'za.

Vaqt barchasin otdi yelga,
Yuz tutarsan yurtga, elga,
Seni izlab tushdim yo'lga,
Dardlarimdan o'za-o'za.

CHEKIN, DUNYO

O'choq ko'zidan ma'lum,
Yigit so'zidan ma'lum,
Inson yuzidan ma'lum,

Chekin, jonim,
Chekin, dunyo.

Daryoda tosh o'ynagan,
Tilda duo qaynagan,
Tangri meni qarg'agan,

Chekin, jonim,
Chekin, dunyo.

Jonim zaminda qoldi,
Ruhim ko'kka yuksaldi,
Darding azobga soldi,

Chekin, jonim,
Chekin, dunyo.

Oqqan suvlar tiniqar,
Qush oyoqdan ilinar,
Bag'rim g'amdan tilinar,

Chekin, jonim,
Chekin, dunyo.

Men bilganlar yolg'ondir,
Dard bostirib kelg'ondir,
Yurak tanho qolg'ondir,

Chekin, jonim,
Chekin, dunyo.

KO'ZLARINGNING MAFTUNIMAN

Ko'zlarining maftuniman,
Ko'zlarining shaydosiman.
Termulaman yonib-yonib,
Ko'zlarining adosiman.

Gulim, menga boqma bundoq,
Kiprigingni qoqma bundoq,
Ko'zing bilan yoqma bundoq,
Shu ko'zlarning fidosiman.

O'sma ketar, qosh qoladi,
Kiprigimda yosh qoladi,
Yurakda bir tosh qoladi,
O'shal toshning gadosiman.

O'RTAMIZGA QOR TUSHDI

O'rtamizga qor tushdi,
Qo'llarimiz o'rniga
Yuragimiz uvishdi.

Endi meni uyg'otmas telefon sasi,
Ko'nglim qulab tushgan yerga
Oyoqlarim qaytib bormas.
O'rtamizga qor tushdi.
Yozning jazirasida
Qaydan tushdi bundoq qor?
Tushlarimda so'zlayman:
Kela qolsa edi yor.
Uyg'onib termulaman,
Tizza bo'yi qor.
Yuragimiz bu qorni
Kechib o'tolmas zinhor.
Anglaganim shul erur –
O'rtamizga qor tushdi.
Qo'llarimiz o'rniga
Yuragimiz uvishdi.

ONASIZ BIR KELIN TERMULAR YO'LGA

Bir ohang ingranar, ko'ngil titraydi,
Qizlarning yuragi hasratga to'lgan.

Bir ona uyiga kelin tushirar,
Onasiz bir kelin termular yo'lga.

Singlisi shivirlar girgitton bo'lib,
"Zinhor g'am chekmagin, baxtli bo'lasan".
Onaning o'rniga onalik qilib
Shivirlar: "Yig'lama, axir, yo'ldasan!"

Barcha qotib qolar hayrat ichida,
Keling, bu hayratni ko'rgali keling.
Yuraklar yig'laydi hasrat ichida,
"Onajon" kuyini chaldirar kelin.

Kelin qayg'udadir, ko'zlari namli,
Yuragin g'ussalar qiynaydi endi.
Ko'zlari kadarli, nigohi g'amli,
Onaning o'rnida o'ynaydi endi.

Lekin ko'tarolmas nechun qo'llarin,
Onasiz o'ynamoq mushkuldir, mushkul.
O'ziga bo'ysunmas uning qo'llari,
Onasin hajrida yonib bo'lgay kul.

G'ussalar uchunmi, shodlik uchunmi –
Ko'zining yoshini asraydi kelin.
Qizi ketganida yig'laydi ona,
Onaning o'rnida yig'laydi kelin.

Bir ohang ingranar, qo'llar uzanar,
Qizlarning yuragi hasratga to'lgan.
Bir ona uyiga kelin tushirar,
Onasiz bir kelin termular yo'lga...

FIKRLAR QABRISTONI

Yuzma-yuz kelishdi ziddiyat, tazod,
Ochildi yangi bir fikr maydoni.

Yotlar tug‘ma bo‘ldi, tug‘ishganlar – yot,
So‘zlar jilolandi, misra uyg‘ondi.

Don Kixot men uchun yolg‘ondir, yolg‘on,
Tegirmonga hujum galimdir manim.
Miyam fikrlarning jang maydonidir,
Mening fikrim erur yiqib-yoqqanim.

Tegirmon un qilar chekkanlarimni,
Maydon qorga do‘ngan, fikrlar toqqa.
Elakdan o‘tmagan fikrlarimni
Tegirmon jo‘natgan qabrison yoqqa.

Fikrlar mozori, kechirgin meni,
Senga joy qoldirmay yondirdim axir.
Miyamda men bilan jang qilganlarni
Ko‘ngilli askardek yo‘qladim bir-bir.

Miyamda qurilgan dor og‘ochidan
Yuz daf‘a, ming daf‘a ostirdim seni.
Menga hosil berdi mevali daraxt,
Men-chi, tuproq aro bostirdim seni.

Yongan fikrlarning kullari uzra
Bir payt tentirardim mozorda tanho.
Ichimda mahv bo‘lgan fikrlarimni
Endi izlagayman qabrison aro.

BAXTINGGA KUN CHIQSIN

Baxtingga kun chiqsin, yo‘limga chiqma,
Bu yo‘lda men axir qorlarga do‘ndim.
Olov nigoh bilan qalbimni yoqma,
Men endi ishq degan tuzoqqa ko‘ndim.

Baxtingga kun chiqsin, yo‘limga chiqma,
Baxtimning g‘alviri ko‘kdan qor elar.

Sening yuragingda ishq gullaganda,
Xilvatda men pinhon yig'lagim kelar.

Ayro tushsin yo'llar, shunisi avlo,
Men senga ne yozsam, tersiga o'qi.
Sening yo'llaringga peshvoz chiqsin baxt,
Menga esa peshvoz chiqsin o'z qizim.

Baxtingga kun chiqsin, chiqma yo'limga,
Behuda o'rtanib yonmagil o'tda.
Belingga chirmashsin begona qo'llar,
Qizim esa mening bo'ynimdan quchsin.

Bu qanday o'rtanmoq, bu qanday ne'mat,
Hamon bu yo'llarda giryondir ko'zim.
Seni kutib turar o'tli muhabbat,
Meni esa uyda kutmoqda qizim.

KELGAN KELSIN

Yor ko'ksimni, ruhim chiqsin,
Jonimni ol, Tangrim boqsin,
Bu dardlarim tog'ni yiqsin,
Haqiqatga kelgan kelsin.

Shoh saroyi bog'liq ekan,
Oshiq ko'ngli dog'liq ekan,
Visol bog'i zog'liq ekan,
Muhabbatga kelgan kelsin.

Boshlab borgil ruhni yo'lga,
Haq qolmagay sel-u do'lga,
Bir qal'a soldim ko'ngilga,
Adolatga kelgan kelsin.

Nurga to'la bog'-bo'stonim,
Bu savdoda og'rir jonim,

Yunus, yo'lda bu karvonim
Ma'rifatga kelsa kelsin.

OSHIQONA

Yarashgandir ko'lga so'nam,
Noz aylagay yuza-yuza.
Ko'ngil berib, dil ovlagay,
Olar jonni suza-suza.

Jonon jonga o'tlar yoqar,
Noz-u ishva bilan boqar,
Ko'zin suzib, qoshlar qoqar,
Bu ko'nglimni buza-buza.

Yunus, undan olgin saboq,
Teskari bu dunyoga boq,
Siynasida ikki o'ymoq
Titrrar xollar tiza-tiza.

KULA-KULA

Kutmoqdasan sen bahorni,
Bir kun kelar kula-kula.
Shod aylagay sendek zorni,
Boshing silar kula-kula.

Nurlarga to'lgay ochuning,
Chehrangdan ketgay ajining,
Kelib bir kun yori joning
Darding bo'lar kula-kula.

Visol va g'am orada tul,
Yo rab, sirga to'lmish ko'ngil!
Gul chehrangdan xijolat gul,
G'amdan so'lar kula-kula.

ONA TILIM, OTA TILIM

Ne hikmat bor bu tilimda,
Ona tilim, ota tilim.
Ot choptirar o'z elimda
Ona tilim, ota tilim.

Qancha qochmay, yonimdadir,
Otimdadir, sonimdadir,
Ruhimdadir, jonimdadir
Ona tilim, ota tilim.

So'z daryosin kechar tilim,
So'z sharobin ichar tilim,
So'z jumbog'in yechar tilim,
Ona tilim, ota tilim.

O'q otdilar, xato ketdi,
Sindirdilar, qayta bitdi,
Ming yillik g'ovlardan o'tdi
Ona tilim, ota tilim.

BUNCHALAR SEVMASAM SENI

Daryodek oqib ketardim,
Chaqmoqdek chaqib ketardim,
Jimgina chiqib ketardim,
Bunchalar sevmasam seni.

Yoqqan yomg'ir sel bo'lardi,
Har nafasim yel bo'lardi,
Bosgan izim kul bo'lardi,
Bunchalar sevmasam seni.

Qurib qolar edi ko'lim,
Bog'lanardi ko'ngil yo'lim,
Meni topar edi o'lim,
Bunchalar sevmasam seni.

VATAN

Do 'stim Qulu Kangarliga

Vatan:

Seni sevavermas har o'tgan-ketgan,
Birovi pul kabi boqadi senga,
Birovi qul kabi boqadi senga.
Yuragi yarali, Vatanni sevgan –
Senga Vatan kabi boqadi, Vatan.
Seni sevavermas har o'tgan-ketgan.

Sen tiklagan g'ov, devorni
Mening g'amim buzib o'tdi.
Bu hasrat bo'lmasa,
Bu kasrat bo'lmasa,
Xo'sh, bu ishqmidir?
Daryoni quritding,
Dengizni ichding,
Bu hasrat bo'lmasa,
Xo'sh, bu ishqmidir?
Bu ishqning haddi yo'q, hududi yo'qdir,
Bu axir Vatandir, Vatan, jon Vatan!
Seni sevavermas har o'tgan-ketgan.

O'kinchim, hasratim Vatandir, Vatan,
Yuragim mehvari Vatandan o'tgan,
Sen mening ruhimsan, hoy yitgan Vatan,
Seni sevavermas har o'tgan-ketgan.
Bu sevgi bo'lmasa,
Bu ishq bo'lmasa,
Xo'sh, bu nimadir?
Vatan, jon Vatan...

XAYOL RIZO

Xayol RIZO shoir, jurnalist. Xalqaro turkiyzabon jurnalistlar uyushmasi, Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi va Ovrosiyoyozuvchilar uyushmasining a'zosi. Besh kitob, uch she'rlar to'plami muallifi. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi matbuot xizmati rahbari.

SARIQ GULLI MOTAM BAYROG'I

Ertaga bir shamol esadi...
Vido shamoli.
Quritish uchun osib qo'yilgan
Bir go'dak libosi tebranar dorda,
Etagining gullari sariq.

Motam bayrog'iga o'xshatgan edi
bundan o'ttiz uch yil avval
bu libosni bir shoir...
shudir shoirning
rangin hayot haqidagi hikoyasining yakuni –
sariq gulli go'dak libosi...
hilpiragan motam bayrog'i...
va boshqa... va boshqa...

Va yana
Tor quduq –
Osti zulmat, rutubat...
Qayg'usiz, g'amsiz
Jinday uxlamoqchi bo'lgan shoirmi
Abadiy uyquga jo'natdik bu dam...

Yoqing bu g'am ichidagi
Chiroqlarni...

Ko'taring bayroqlarni,
Shoir... o'ldi!

TESKARI

Yo'llar teskari...
Umidlar, orzular teskari...
Dard esa qat-qat,
Botmon-botmon...
Terilgan bir-birin ustiga...
Bir o'g'lon lozimdir olib o'tgali!
Nafslar bichimga tushgan,
Miyalariga
Modern baxillik viruslari yuklangan...
Taqlid raqobatga aylangan...
Rusum bo'lgan tovlamachilik,
Birov birovning qasdida!
Ko'zlar o'zin cho'ktirgan,
Tikilmaslar yo'llarga endi...
qo'llar kuzatib qo'yar,
qullar quchoq ochmas kelganga.
Yurak dukullab urmas,
Bir ohangga mos kelmas endi...
Kuya tushgan hirsiga!
Shahar sa'jiyasi o'zgargan,
Yozi yoz emasdir, qishi qish emas,
O'zgargan romantik nigohlari ham,
Boqishlari o'zgacha endi!
Endi odam bo'lmoq ham mushkul
Ushbu yozda, ushbu qishda...
Ya'nikim, unga naqsh bermoq kerak.
Tuxumi teskari kelgan
Tovuqqa o'xshar dunyo.
Chiroq yoqib izlar odamni odam
Kuppa-kunduzi, ayni tush payti.
Hamma narsa boshqacha...
Hammasi teskari...
xo'sh... o'zimiz-chi?!

JIMLIK

Ko'zimda bir orzu jimdir,
Yonib-yondirmoq istamas...
Tilimda bir sevgi jimdir,
So'z ochib aytmoq istamas...
Qo'limda bir salom jimdir,
Yetmoq yo qaytmoq istamas...
Yuragimda umid so'nar...
Jim-jit! Ko'z ochmoq istamas...
Qo'y boshingni g'ussaning
Tizzalari ustiga...
Jinday marhamat so'ra,
jinday muhabbat...
So'z bera ko'rma unga,
Dardlarini ochmasin.
Yo'ling o'lchasa mayli,
Bo'yingni o'lchamasin.
Ayt, yuraging to'liq bo'lsa ham,
Dunyo kissang kabi bo'shdir!
G'ussalarga qo'yma g'ussani...
Sen bilan birga bo'lmoq
Menga xush yoqar, deb ayt.
Jinday tabassum qilgin,
Jilmaygin o'z g'ussangga...
Aytki, men yig'lab bersam,
Nima kelar qo'lingdan?!
Bir munosib o'lim axtar,
topilsa agar.
Yuz-ko'zingdan aylansin.
Sen sevina olmading,
Endi o'lim sevinsin.
Biroq u arzon bo'lsin,
Chunki sotib oladigan
Narsalaring ko'p hali.
Hali qasos ham olmog'ing kerak.
Sotgali hech narsang bo'lmasa hamki...

Bo'lmasa ham hatto fursating!
Na iloj...
Taqdiring shu!

QIZIL

Hasrat qora rangdadir,
G'ussa – bo'z rangda...
Umid – havorang,
Ajib bir ohang...

Sariq – g'ariblikdir...
Oq – baxtiyorlik...
Yashil – ishonchdir...
Bir dasturxon yoz,
Sham yoqib qo'y.
Sevgining rangi – Qizil,
O'ksinma,
Bizni topib kelar o'zi...

AYOZ ARABACHI

Ozarbayjon adabiyotida o'ziga xos o'rni bor, taniqli, iste'dodli shoir Ayozi Arabachi 1967-yilda ziyoli oilasida tug'ilgan. Tug'ilib-o'sgan qishlog'i nomini o'ziga adabiy taxallus qilgan. O'rta maktabda o'qib yurgan yillarida she'rlari "Ozarbayjon yoshlari" gazetasida, "Yulduz" jurnalida hamda radio eshittirishlarida e'lon qilingan. "Idrok" gazetasida bosh muharrir, "Diplomat" nashriyotining direktori, Ovrosiyo Universiteti ijro apparatining rahbari, "Xudofarin" jurnalining muharriri bo'lib ishlagan. Bir necha she'riy kitoblarining muallifi. 1999-yildan Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasining a'zosi.

INSON

G'oyat buyuk yaratmish parvardigorim,
Shuning-chun buyukdir ko'zimda inson.
Chekar dunyoning eng og'ir dardlarin,
Tog'larga tenglashar to'zimda inson.

Madadman yiqilsa, suyayman ming bor,
To'yamayman, u haqda so'zlayman ming bor.
Bu o't, bu o'choqda yongayman ming bor,
Alangam insondir, cho'g'im-da inson.

Bu nomdan mening ham o'z yukim bor, o'z,
Achishar qalbinning yarasi jiz-jiz,
Yarashmas har kimga, to'g'risi, bu so'z,
Tilimda insondir, so'zimda inson.

Hech ne kutmagayman xayoliy nomdan,
Muqaddasroq ne bor hayoli nomdan,
Men qanday bezayin bu oliy nomdan,
O'zim-da insonman, o'zim-da inson.

SHUBHA

Yigit ont ichar xo‘b, tilar marhamat,
Qur‘ondan so‘z ochar u yuz martalab,
Eshitmak istamas bir kalima-da,
Qiz ikki soatki, tinmasdi so‘zlab.

Seni falon vaqtda ko‘rganlar bor, der,
Boshqa birovni ham sevar ekansan.
Yigit toqati toq, ich-etini yer:
Qo‘y, bo‘lmagan gap, ishon Allohga san.

Unut bo‘ldi nogoh mehribonlik ham,
Sevgan qalblarni qahr vayron ayladi.
Zig‘irdek bitta cho‘g‘, behuda shubha
Asl muhabbatni yolg‘on ayladi.

Hasadgo‘ylar bilan to‘lgan bu dunyo,
Mish-mish uydribdi qaysi nobakor.
Ostin-ustin endi bir issiq oshyon,
Qizning ko‘z yoshlari oqar shashqator.

Nikoh uzugin ham qadri qolmadi,
Goh u, goh bunisi otdi necha bor.
Olmoqqa hech biri kuch topolmadi,
Ammo irg‘itmoqqa kuchlari bisyor.

***

Sun‘iy nafas berardi kuzga ba‘zida oftob,
Oyoqda bazo‘r turgan so‘lg‘in sahar chog‘idir.
Odamlarning ortidan chopgan jajji bolakay –
Bu shaharning eng arzon, kir-chir o‘yinchog‘idir...

Agar nogoh qoqilib, chalishsa oyoqlari,
Hech tap tortmasdan uni hammasi toptab, ezar.

Ketyapman... yuragimni teshib o'tar o'q kabi
Bolaning yuzidagi o'tinch, kadarli nazar.

Har kun yon-atrofidan o'tar beparvo, ildam,
Marhamatni unutgan o'gay va yot boqishlar.
Yarali xotirasin qonin hech yuva olmas
Sahardan oqshomgacha sharros quygan yog'ishlar...

Uniqib, to'zib ketgan "pahmoq" ko'ylak yengidan
Naq tizzasiga yetar oriq, uzun qo'llari.
Saqich misoli chaynar churuk kalishlari-la
Bizning eradan avval balchiq bosgan yo'llarni...

Ustunlardan osilgan shoda-shoda chiroqdan
Yorisha olmas aslo ko'zlaridagi zulmat.
Og'zin suvin keltirar issiq oshxonalaridan
Taratib xushbo'y isin turli xil noz-u ne'mat...

Sho'rlik mudroq qushchani hamma quvar har yondan,
Maydon nazoratchisi o'shqirar qoni qaynab...
Vijdonin yeb bitirgan mol-davlat sohiblari
Yetim-yesir haqini yutadi ikki yamlab.

***

Kuzning kechasida nargiz atri bor,
Ufurib shoshqaloq ko'klamdan keldi.
Kel, hech bo'lmasa sen so'rma, qalbinga
Sovuq havoda bahor qaydan keldi...

Ko'nglim chechak ochar shabbodalardan,
Ovozing yomg'irdek singgar jonimga.
Ilk ishqning sarg'aygan maktubi kabi
Chinor yaproqlari tushar yonimga.

O'tdim bog'ingizdan, oyna tagidan,
Orzumning sarhadi, devori yo'qdir.

Yuzimga ikki oy boqdi bu kecha,
Bulut kipriklarning xabari yo‘qdir.

Mening so‘zlarimga lab burar eding,
Boq, kuz ham bahordek bilar qadringni.
Axir sendan boshqa kim keltirardi
Bu kuz kechasida nargiz atrini.

IBROHIM ILYOSLI

1963-yilda Ozarbayjonning Qozox tumanida tugʻilgan. Ozarbayjon Texnika universitetini tugatgan. 1990-yildan buyon Ali Karim nomli Sumgait “Poeziya” klubining rahbari boʻlib ishlab kelmoqda. Uch sheʼriy kitob muallifi, Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi, “Ulugʻ-chinor” adabiy jurnali tahrir hayʼati, Mahmud Koshgʻariy xalqaro jamiyati boshqaruvi aʼzosi. Prezident stipendiyasi, Mahmud

Koshgʻariy mukofoti bilan taqdirlangan.

MEN BIR SOʻZ BILAMAN...

Men bir soʻz bilaman – tilimga kelsa,
Sadosi qonimga belaydi meni.
Shohlar tars chatnagay yetti yeridan,
Odamlar toshboʻron aylaydi meni.

Men bir soʻz bilaman – uni soʻylasam,
Kofirlar gulxanga otarlar meni.
Moʻminlar boshimni uzarlar, soʻngra
Boshlaridan yuksak tutarlar meni.

Men bir soʻz bilaman – tilimga olsam,
Olimlar tilimni kesarlar mening.
Soʻzimni osarlar eng baland dorga,
Ustimda quyundek esarlar mening.

Men bir soʻz bilaman – ogʻzimdan chiqsa,
Oqillar nomimni dalli degaylar.
Darvishlar u soʻzga qolib hayronlar,
Oshiqlar tan berib, “balli” degaylar.

Men bir soʻz bilaman – ne qilay axir? –
Daraxtda uyam bor, ichida bolam.

Hech neni bilmayman, ey do‘stim, biroq,
Men bir so‘z bilaman – yaxshiki, lolman.

MENI BU QALAMDAN ASRAGIN, ALLOH!

Alhazar kufrdan... Astag‘firullah! –
Senga intilaman, senga, Allohim!
Shayton uya qurib vujudimizga,
Hech qo‘ymas kelmoqqa dinga, Allohim!

U yondan haydasang, chiqar bu yondan,
Kor qilmas dag‘dag‘a, doim hozirdir.
Kecha o‘zim ko‘rdim, xontaxtanda u
O‘tirib, o‘rnimga she’rlar yozardi.

Ishga yugurasan – u ish joyingda,
Do‘konda senga peshtaxtadan kular.
Choyxonadan quvib qutulganingda,
Masjidning yonida yuzma-yuz kelar.

Goh aziz do‘st kabi tutar qo‘lingdan,
Goh dushman tarafdin to‘pin o‘qtalar.
Goh daydi gadodek chiqar yo‘lingdan,
Goh badavlat qul qiyofasin olar.

Osmono‘par saroy qurar bir qo‘li,
Bir qo‘li choh qazir senga bildirmay.
Ag‘darib yetti qat avra-astarin,
La‘natlayman uni, boshqa ne qilay.

Andog‘ qamrabdiki bu yer kurrasini,
Biror- bir burchagi qolmagan chetda.
Sharqda asta yoqar jang alangasin,
G‘arbda esa u “sulhparvar farishta”.

Soldi izmiga ko‘p ixtiyorlarni,
Mohiyat – ul iblis, zohir-ul jindir.

Shohlar – eng sevimli qo‘g‘irchoqlari,
Qo‘lida fuqaro bir bo‘lak gildir.

Nahot bu gardishning yo‘qdir adog‘i,
Qaytishning bir yo‘li yo‘qmikin, Alloh?!
Bu she‘rda bo‘lsa gar shayton barmog‘i,
Meni bu qalamdan asragin, Alloh!

HAZILNAMO

So‘rabsan sen – “qachon kelay,
Tongdami yo namozshom?..”
Shu ham gapmi, darding olay,
Ham sahar kel, ham oqshom.

Kel, shunchaki ko‘ray seni,
Ko‘zimga ko‘rin-u, ket.
Hasratdan men yondim lov-lov,
O‘tinga o‘ran-u, ket.

Hech farqi yo‘q, kel yo choshgoh,
Ertalab yo kechki payt.
Sensiz saydan bilay, axir,
Tunmi yo tong, o‘zing ayt?!

***

Meni olamlardan ogoh bilursan,
G‘aflatda g‘ofilman, xabaring yo‘qdir.
Bilganlar qul derlar, sen shoh bilursan,
Sargardon safilman, xabaring yo‘qdir.

Qarshingda aybdorman, budir ilojim –
Oyog‘im yetgancha o‘zimdan qochgum.
Ayrildim taxtimdan, olindi tojim,
Talonda qoldim men, xabaring yo‘qdir.

Soʻr magil, ne uchun oshiqman senga,
Najot tilab topindim etagingga,
Sohib boʻl telbanga, ol yetagingga,
Asiring boʻldim men, xabaring yoʻqdir.

NAZARINGDA...

Nazaringda aslo seni tuymayman,
Nazaringda qalbim toshga aylangan.
Goʻyoki har dafʼa seni koʻrganda,
Tizlari titragan men emas ekan.

Baʼzan sayr etganda uzundan-uzoq,
Na men soʻzlay oldim, na sen churq etding.
Hali ham koʻzlarim yulduzlar uzra,
Bilsang, sen men uchun samodan ending.

Yillar boʻyi sevdim, yashirin, beun,
Soʻzladi men uchun yurak zarblarim.
Qoʻllarim qoʻlingni tutgan oʻshal tun,
Qoʻllari qoʻyningda, ochdim saharim.

Har kecha sensizlik choʻkdi qalbinga,
Ingroq-la koʻksimni changallagandim.
Esimda, otilib yarim kechada,
Derazang ostida sheʼr ham aytgandim.

Nachora... sirim yoʻq, lek aytay senga,
Orqada umr bor, qarshida oʻlim.
Tole ilk ishqimni koʻp koʻrdi menga,
Sen menga oʻzingni koʻp koʻrma, gulim.

QOIL KANGARLI

1972-yilning 1-sentyabrida Go'ychay shahrida tug'ilgan. 1995-yil Boku Davlat universitetini, 2002-yilda Ozarbayjon pedagogika institutini tugatgan. Ixtisosi tarixchidir. Go'ychay shahar 7-sonli o'rta maktabda tarbiya ishlari bo'yicha direktor muovini bo'lib ishlaydi. Yetti kitob, sakkiz yuzdan ortiq maqola muallifidir.

QO'Y, SHUNDAY YOG'SINKI BU ABRI NAYSON...

Qo'y, shunday yog'sinki bu abri nayson,
O'zi-la nur to'ksin, sevinch keltirsin.
Yuvilib qalblardan nafrat-u armon,
O'rnida gul unsin, chechaklar bitsin.

Qo'y, shunday yog'sinki bu abri nayson,
Nopok xayollarning kiri to'kilsin.
Birlashsin qardoshdek barcha yonma-yon,
Mamlakatlar aro sarhad so'kilsin.

Qo'y, shunday yog'sinki bu abri nayson,
Yerda g'alla o'ssin, boshloqlar duv-duv.
Onalar to'kmasin ko'z yosh hech qachon,
Go'dak chehrasida bo'lmasin qo'rquv.

Qo'y, shunday yog'sinki bu abri nayson,
Balki orzularim nish urar yerdan.
G'am-g'ussa ko'rmaylik, har qadam, har on,
Nariroq bo'laylik darddan, kadardan.

Qo'y, shunday yog'sinki bu abri nayson,
Odamlar muattal qolsin sasiga.
Yuvilsin g'uborlar, poklansin dunyo,
Balki g'usul bo'lar yer kurrasiga.

SEVMAY BO'LARMIKAN OZARBAYJONNI

Har toshi, qoyasi muqaddas, aziz,
Har o'g'li, har qizi bir jo'shqin dengiz,
Nechalar jonimga jodir, bilsangiz,
Uningsiz kechmagay umrim bir oni,
Sevmay bo'larmikan Ozarbayjonni?

Cheksiz samosida bir qushman uning,
Qo'ynida qanotim qoqmisham uning,
Halol non-tuzini totmisham uning,
Udir in'om etgan menga ot-nomni,
Sevmay bo'larmikan Ozarbayjonni?

Hayqirib keldi bu yurtga yot ellar,
Bo'zqurdga dag'dag'a qildi qashqirlar,
Chidadi, egilmay so'ng nafasi qadar,
Singdi bu tuproqqa pok shahid qoni,
Sevmay bo'larmikan Ozarbayjonni?

Tarix sahifasin bir-bir varaqla,
Xiyonat necha dard keltirdi xalqqa,
Bir kuni otilib turgay oyoqqa,
Yoqgay xoinlarni g'azab vulqoni,
Sevmay bo'larmikan Ozarbayjonni?

SENING - LA UCHRASHDIK...

Bahor oqshomi uchrashdik sening-la,
Dudoqlar sukutda, so'ylar nigohlar.
Hamma shod, sayr etar o'z jufti ila,
Biz uchun visolni kuylar nigohlar.

Bu shundayin tole, shundayin qismat,
Boq, qayda uchratdik bir-birimizni.

Boshqa choramiz yo‘q, bu ham bir fursat,
Pinhona tutaylik pok sevgimizni.

Bir oz hayajonli, bir oz sevinchli,
Seni mutaassir etdi uchrashuv.
Hammadan yashirin, hammadan maxfiy,
Shirin xotiramiz bo‘ldi uchrashuv.

Bizning o‘rtamizda qancha sad, devor,
Yopib, to‘sib olgan butun yo‘llarni.
Bizning qarshimizda ne-ne taqiq bor –
Azaliy shariat aqidalari.

Bor-yo‘q ikki odim masofadamiz,
Dunyoning ishlari xo‘b ajib ekan.
Bundan yaqinroq hech kela olmaymiz,
Oilalimiz har ikkimiz, erkam.

Ketishim kerag-u, yuragim der, qol,
Bazo‘r qadam bosdim, g‘amgin, parishon.
Jimgina turibsan, ko‘zingda savol,
Yuzingda ma’yuslik, kadar namoyon.

Kel, mening azizim, vidolashaylik,
Taqdir darig‘ tutdi visolni bizdan.
Bu sir ishqimiz-la yonib yashaylik,
Hasratni mahv etib xayolimizda.

BIR YO‘LDA YO‘LOVCHIMAN

Bir yo‘lda yo‘lovchi bo‘ldim men ko‘pdan,
Bu yo‘l poyonida ne bor, bilmasman.
Ko‘rinmas bir ziyo, bir nur uzoqdan,
Bu yo‘l poyonida ne bor, bilmasman.

Yutdi o‘z qa‘riga xayollar meni,
Shubhali, xo‘b chigal savollar meni,

Qaylarga yetaklar bu yo'llar meni?
Bu yo'l poyonida ne bor, bilmasman.

Azaldan sir edi bu ajib olam,
Bir yuzi sevinchdir, biri esa g'am,
Oxiri jannatmi yoki jahannam,
Bu yo'l poyonida ne bor, bilmasman.

Haq yo'lin tanlabon ketarman albat,
Qalbmida Tangriga so'ngsiz muhabbat,
Ko'rdim yo'l boshida alam, musibat,
Bu yo'l poyonida ne bor, bilmasman.

OFOQ SHIXLI

1969-yilning 25-iyunida Boku shahrida ziyoli oilasida dunyoga kelgan. Asarlari ingliz, fransuz, rus, turk va boshqa tillarga tarjima qilingan. Moskva shahrida yashaydi. Ozarbayjon, Rossiya, Ovrosiyo yozuvchilar uyushmalari, Ozarbayjon jurnalistlar uyushmasi a'zosi.

ONALAR E'ZOZLANMOQ UCHUNDIR

(Onamga...)

Onalar
bag'irlarida bekinishimiz uchundir
yolg'izlikdan junjikkanda...
Onalar
erkalanib, e'zozlanishimiz uchundir
dunyodan ranjiganda...
Onalar
qo'llarida o'zimizni,
qalblarida yukimizni tutadilar...
Onalar
erkak dadilligi ila
ayol umrini yashab o'tadilar...
Ko'zlarining qo'ri ila
umrimizning chirog'ini yoqadilar onalar.
Soflikda, poklikda ko'kdan tushgan malakni
yodga soladilar onalar.
Mashaqqatlarda
Nushoba, Hojar bo'larlar,
Xush kunda – Nigor...
Sut hidi,
Alla sasi,
ham muhabbat qoldirarlar yodgor...
Onalar

dono nigohlarida
tiniqlashib, tozalanmoq uchundir!
Onalar
cheksiz muhabbat-la sevilib
e'zozlanmoq uchundir!

BIR KUN KELAR...

Vatanimsiz men chalajon kezaman,
Yot yo'llarda yo'qotganman izimni.
Yona-yona bu hasratga to'zaman,
Bildirmayman qalbdagi jiz-jizimni.
Gumonim yo'q, hech ne kelmas qo'limdan,
Dardim misra-misra tomar tilimdan,
Uzoqdaman o'z shahrimdan, elimdan,
Kimga aytay suhbatimni, so'zimni?
Qalbim qoldi tuprog'ida, toshida,
Yel bo'lsaydim tog'larining boshida,
Sel kuchi bor ko'zlarimning yoshida,
Tuganmasdir yuragimning to'zimi.
Bir kun kelar, g'urbat eldan qochaman,
Sevinchimdan qanot yozib uchaman,
Do'stlarimga yuragimni ochaman,
Yot yonida sindirmasman o'zimni.

SIZDA TOG'OLCHA GULLABDI...

Jon kadarga bo'yin egdi,
Tole qalbim giryon etdi,
Sizlarda tog'olcha qiyg'os,
Bizda esa qor, qardoshim.

Hayot shunday g'urbat elda,
Yular umidingni dildan,
Ko'zlarimda bahor abri,
Ko'ksim esa qo'r, qardoshim.

(Ko‘p narsani o‘z nomi-la
Xotirlamoq xo‘b mushkul!)

...Shu asnoda bitadi tun,
Soyalar ham chekinar...
Ol shafaqlar asta-asta
yer yuziga sepilar...

Samo shundayin yorishar –
Kitob kabi o‘qilur...
Yaratganning o‘zi chevar,
Sabohlarning sharafiga
So‘zdan she‘rlar to‘qilur!

SEVGI SHE‘R BO‘LSAYDI...

Sevgi nag‘ma bo‘lsaydi,
Har satri sen bo‘larding.
Tomib dudoqlarimdan,
Yuragimga to‘larding.

Sevgi shamol bo‘lsaydi,
Men qanotlar taqardim.
Parvozda, xayolimda,
Ko‘zlaringga boqardim.

Sevgi hayot bo‘lsaydi,
Yashardim chin yurakdan,
Qovushardik bir umr,
Tuproq, quyosh, san va man!

Sevgi dengiz bo‘lsaydi,
Sohilida kezardim...
Sevgi she‘r bo‘lsaydi,
Uni senga yozardim.

SEVISHGANLAR OROLI

Ketaylik bir orolga,
Ummon unga tutashsin...
Kulsak, qora bulutlar
Oqarib, ko‘z qamashsin!

Ketaylik bir orolga,
Maysadan kiyib libos.
Har dardga, har alamga,
Har qayg‘uga deydik, bas!

Ketaylik bir orolga,
Hech kimni o‘ylamaylik.
Har kun dengiz qushlari
Sasidan uyg‘onaylik.

Bekinib kemalardan,
Ko‘zdan g‘oyib bo‘lguncha,
Ayrilmaylik bu yerdan,
Umrimiz tugaguncha.

...Bizdan keyin qalblarga
Xush sadosi yangrasin,
“Sevishganlar oroli”
Sevganlarni chorlasin.

AYTEN TAHMASIB

1987-yilning 13-iyulida Shomoxida dunyoga kelgan. Turli adabiy tanlovlarning sovrindori bo'lib, qator diplom, mukofotlar bilan taqdirlangan. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi hamda "O't parchasi" adabiy jamiyati a'zosi.

TIZLARIN QUCHGAN AYOL

Xonaning bir burchida
Tizin quchgancha
Yig'lagan ayol!
Nelar o'yga toldirdi,
andog' xo'riling keldi?!
Aldanishdanmi?!

Bir vaqtlar sevganing
Xushro'y yigitning
Yuzingga tushdimi soyasi?!
Qalbing tilkalagan
Oshiqona, teran
Boqishlardanmi?!

O'sha, sen sevmagan ering qo'lidan
Chiqib ketmakka joy topmadingmi yo'?!
Ich-ichingdan yig'la, ho'ngrab-ho'ngrab,
ko'nglingni bo'shat,
tizlarin quchgan ayol!

YANA KECHIKAMAN

Ruhim ko'rishmak-chun kelajak.
Umr karvonining so'ng bekatida
Uchrashaman sening-la.

Go‘zal ko‘rinmoq istagida
Kechikaman yana.
Ayollar mamnundir
Tengi topilmas bo‘lganidan.

Vaqt ham to‘xtab qoladi
Senga yetgan zamoni.
Yuragim vaqtdan ildam,
Mendan avval senga yetar.
O‘y-fikrimni shamollar,
Ruhimni hur-g‘ilmonlar
Uchirajak sen tomon.
Men yana kechikaman.

AYOLLIK O‘LDI

(bir ayol tilidan)

Menga sevgidanmas,
Dahshatdan so‘zla.
Tinglay hayajon-la, bo‘g‘ilib nafas.
Dahshatlar sevgidan ancha maroqli.

Sevgini, bo‘salarnimas,
Haqorat-u azobni sina.
Zo‘rla butun sof tuyg‘ularni,
So‘ngra qilaver gina.
Yozg‘irki, ayollik o‘lgan.
O‘lgan bokiralik, qizlik.
Dunyoni qamrab olgan axloqsizlik.
Kun tartibida jinsiy ozchilik.
Xo‘p, mayli...
Muvozanat barbod bo‘lgan shekilli.
Qochdi suhbatning tuzi, mazasi.
Qonmi, musibatmi –
Parvo qilmaylik.

Ha!
Nima deding?!
Boshlansin urush?!
Kadardan kulishga,
Nigohlar ko'rishishga,
O'pisha-o'pisha.
Dudoq, siyna
Yana... yana...
Lolalar ekdim dudoqlarim ila,
O'qlar tegib, chinnigul qo'yilgusi siynangga.
Eh!
Sevgini yerga urdik necha,
Ayollik o'ldi bu kecha.

ALAMDOR JABBORLI

Alamdor Jabborli 1980-yilda tugʻilgan. Oltita sheʼriy, bitta hikoyalar toʻplami muallifi. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi, 2014-yildan esa Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi Yoshlar kengashi aʼzosi.

OLLOHGA SHUKUR

Xudoyim, bergan kuningga,
Neʼmat-u ehsonga shukur!
Olib turgan nafasimga,
Sen baxsh etgan jonga shukur!

Charchadim nodon ichinda,
Jon qon-u qurbon ichinda.
Shuncha olomon ichinda
Bir nafar insonga shukur!

Shukur soʻzing bitgan qoʻlga,
Shukur soʻzing aytgan tilga.
Koʻrganim avval-azalga,
Kelar soʻng zamonga shukur!

DUNYO SOʻZGA QOLAJAK

Dunyo inson koʻnglini
Buza-buza qolajak.
Insonlar chor-u nochor
Toʻza-toʻza qolajak.

Koʻp yoʻqotdi, oz topdi,
Ilinj ortidan chopdi.

Dunyo it bo'lib qopdi,
Dardi bizga qolajak.

Bir tegirmon, doni yo'q,
Dardining darmoni yo'q
Va ketar zamoni yo'q,
Aksi yuzda qolajak.

Kim yaxshi niyat bilan,
Kim kelar nafrat bilan.
Avvali jo'mard bilan,
So'ngi bezga qolajak.

Kim cho'qqidan yer olgan,
Kim o'rada o'ralgan.
Dunyo so'zdan yaralgan,
Tag'in so'zga qolajak.

OLLOH G'AZABIDAN QOCHGAN BANDALAR

*Zilzila bo'lganda, Oллоh g'azabidan qochgandek,
hamma har yoqqa qochar edi...*

Bilmaski, gunohi boshiga yetar,
Tomi bosh ustidan uchgan bandalar.
Kecha harom-xarish yuribon battar,
Bugun duoga qo'l ochgan bandalar.

G'arib-g'uraboni nazarga ilmas,
Mol-dunyo – tangrisi, hech shukur qilmas.
O'zi ham qayoqqa qocharin bilmas –
Oллоh g'azabidan qochgan bandalar.

O'tkinchi dunyoning ortiga tushar,
O'z nafsin shamoli, bodiga tushar.
Axir, Oллоh qachon yodiga tushar,
Axir, shukur qilar qachon bandalar.

KENGAYIB QOLIBDI, OTA, QABRISTON

Kengayib qolibdi, ota, qabriston,
Seni dafn etganda edi ancha tor.
Bugun inson umri tuzdan ham arzon,
Qabr uchun navbatda turishar qator.

Qayg‘u-alamlardan bu belim mayib,
Dardimning davosi yo‘qdir, hoynahoy.
Qabriston qolibdi ancha torayib,
Olib qo‘y yoningdan menga bitta joy.

Dunyo ishlaridan hayratda qoldim,
Quvonchdan asar yo‘q, g‘amlarim bisyor.
Qabring qarshisidan uy solib oldim –
To mendan hamisha bo‘lgin xabardor.

Kengayib qolibdi, ota, qabriston,
Marhumlar butun bir qo‘shin bo‘lmishlar.
Xudo xayrin bersin, hamqishloqlaring
Kelib shaharga ham qo‘shning bo‘lmishlar.

Ruhingga baxsh etdim bul satrlarni,
She‘rmi, marsiyami, bir so‘zmi – qora.
Ko‘nglimni bo‘shatib yig‘layin biroz,
Ota, yengil tortsa dardlarim zora...

SABOH SENDAN ROZI QOLSIN

Kelajakni shundoq qurkim,
Saboh sendan rozi qolsin.
Ko‘nglingni uzma Oллоhdan,
Oллоh sendan rozi qolsin.

Har bir jangdan sog‘ bo‘lib chiq,
Haqsizni yanch, haq bo‘lib chiq.

Har sinoqdan yuzing oq chiq,
Sinoq sendan rozi qolsin.

Egilmasin boshing tokim –
Kim bo'lsa ham qarshingdagi.
Shundoq yasha, boshingdagi
Papoq sendan rozi qolsin.

BIR RASVOYI JAHON ZAMON

Endi shayton amaliga
Bandalar o'ynagan zamon.
Bir qozonda o'n qo'chqorning
Kallasi qaynagan zamon.

Qon tomadi har bir qo'ldan,
Inson to'ymas o'ldir-o'ldan.
Bandalari to'g'ri yo'ldan
Ozgan-u aynagan zamon.

Dunyo a'molini unut,
Siniq dilni aylagin but.
Mayli, gunoh yo'lini tut –
Ollohinga ayon zamon.

Har ko'chaga kirma giryon,
Qolgani o'zingga ayon.
To'g'ri yur, dema, bu davron –
Bir rasvoyi jahon zamon.

ANTIQA SAMANDAR

Yosh ijodkor. Matbuotda she'r va maqolalari bilan chiqib turadi.

KIMSANKI, SENGA EGILSAM?!

Toliqtirdi meni bu kaslar,
Hovchimdan to'kildi duolar,
Baxtim, jinday sabrli bo'l,
Tag'in sevinch qaytib kelar.

Egilmoqni kim yoqtirar?
Har kim o'zin yuksak sanar.
Imkonini ko'kdan izlar
Beli bukik qariya ham.

Mening endi hech ginam yo'q,
Qalbim sevinchlarga to'liq.
Yurmasman sen yurgan yo'ldan,
Kimsanki, senga egilsam?!

XOTIRALAR

Oh, o'sha zamonlar, o'sha zamonlar...
Hayot rangin edi bola ko'zimda.
Xotirga tushadi ul olis onlar,
Bir sog'inch, orziqish, vola ko'zimda.

Murg'ak yuragimda buyuk bir niyat
O'tdan olib o'tga solardi meni.

Olisda sen bilan barobar hasrat
O'zimning qo'limdan olardi meni.

Ko'zimda bor edi murg'ak tabassum,
O'zimdan bexabar jilmayardim jim.
Qo'shilib men degan bir qizaloqqa,
Aldanib qolardi sho'rlik yuragim.

KUZ YOMG'IRI

Tinim bilmay kuz yomg'iri
Shivalab yog'ar yerga...
Shamsiyada pana bo'lmoq
Umrimda qolgan xotira.

Yo'l qisqarar ko'zlarimga,
Manzilga yetging kelmaydi.
Bor umringga tatirlik yo'l,
Aslo tark etging kelmaydi.

Shamollardan panoh topib,
Xayollarga tolgan yigit.
Kamzulini senga yopib,
O'zi nochor qolgan yigit.

QAYDAN BILARDIM

Men qaydan bilardim sovuq shamollar
Yoz payti ustimga qaydan esishin...
Onamning tuganmas ul navozishi
Yig'lagan sherimning sasin kesishin...

Qaydan bilibmanki, axir, ul zamon,
Bilganim dardimga darmon bo'lishin.
Qaydan bilibmanki, ichdagi tug'yon
Bo'yim o'smog'idan nishon bo'lishin!

Qaydan bilibmanki, shikasta taqdir
Bu ravon yo'llarda tutilganini.
Sevgiga kechikar qalbim bir umr –
Manglayga faqat shu bitilganini...

YOZ MENI, DO'STIM

Men ichimdan kichrayaman,
Bo'linaman hissalariga
bo'g'in-bo'g'in.
Singiyman so'zlaringga,
Yoz meni, do'stim,
varoq-varoq.
Manglayimdan yerga tushib,
Sinibdi yozig'im chil-chil.

Seni tuymoq nima bo'pti,
Yuzingda yozilgan
Taqdir senga ravo ko'rgan
bir umrlik azob.
Seni ko'rmoq ne bo'ptiki,
Ko'zingda yashirin
Taqdir sendan olgan
lahzalik sevinch.

BOLAYOR SODIQ

Bolayor Sodiq 1965-yilda tug'ilgan. Ilk she'ri 1983-yilda e'lon qilingan. Xalqaro Rasul Rizo mukofoti laureati. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi va Ozarbayjon jurnalistlar uyushmasi a'zosi.

OLLOH TABASSUMI

Vaqt eshik qoqadi
eski alifboda.
Yuziga Ollohning tabassumi
tushmagan so'zlar
ko'cha o'rtasida
yirtar yoqasin...
Nomus bilan vijdon
sovqotgan yerlardan
ketmoq vaqtidir.
Bu sahar
so'zlarni, suhbatlarni yuvdim
xotira daryosida.
Umrni suvga emas,
toshlarga aytdim
daraxt tilida.
Sukutni otdim
Ollohning sabriga qo'ngan
Qushlarga.
Ko'rdim, bir qush
qanotidan yaralandi,
tuki qilt etmadi vijdonning...
Sevinchlar, g'ussalar
ko'hna ashyoga aylangan
yerlar atri dimog'imda.
Endi ketmoq vaqtidir,

Daraxtlar tik oyoqda
turmoqni
rad aylagan yerlardan
ketmoq vaqtidir...

QO'RQUV

Tiz cho'kib oldi,
yig'lab bo'lmas, bu shahar vahimasi beayov.
U ayolning ko'z yoshlari ham
bir tomondan
sabrinni ivitar.
Ishontirib bo'lmas
ko'chalarni
haqiqatning fohisha ekaniga...
Ko'k o'par binolar shahrida
bo'yi ko'rinmas ozodlikning
Umidi o'lmagan.
Kunlarning
aksi tushar ko'lmakchalarga.
Zamonning qadam tovushidagi
qo'rquv
rasmin chizmoq istayman,
barmoqlaringni ber...

VAQT

Kezib bo'lmas bu shaharda,
yo'q, aslo...
ko'chalar bo'g'zi qadar
odamlar ichida
odamlar bo'g'zi qadar ko'cha.
Har ko'chaning boshida
bir ko'cha yig'lar...
Tunda tilangan ko'chaning
ko'zlariga boqmoqdan
uyalar o'lim,

Uyalmas ibodatidan
neft burg'ulari...
Tangri qadar dengiz
yaqindir bu shaharga, yaqindir...
Azon tovushi minoralarni
changdek qoqib tashlar ustidan,
Dengiz qadar Tangridan
uzoqdir bu shahar, uzoqdir...
Ifloslik
ko'chalarni supurar umid so'zi bilan...
Ozodlik otahsin yondirib
sigaret evaziga
chekarlar ko'chalarda.
Qurigan imon daraxtlari,
Haqiqat qushlari
qo'ngani joy topmas
bu shaharda.
Och hovuchingni, Oллоh,
hovuchingni och,
agar vaqting bo'lsa...

SOVQOTGAN YUKSAKLIK

Qaytdim,
uzoqlar bo'shalib qoldi...
daraxtlar so'ylab bergan
rangda toliqdim.
Boqishimga tushovlangan
Bulutlar.
Xotiramning cho'llari
payhon bo'lgan
yashillikning tarovatidan...
Tomirlarimda ma'ragan
qo'zichoqlarni varaqlayman
bo'ri tovushiga maktublar yozib...
Meni unutibdi
barcha raqamlar,

daraxtlar so‘ylagan rangda
endi bir qo‘pol so‘zning
ustiga chiqib,
chapaqay bir haqiqatni
yopmoq kerakdir,
daraxtlar so‘ylagan rangda.
Tag‘in ko‘tar qo‘llaringni
bayroq o‘rniga
va unutm,
yuksalgan barcha bayroqlarning
sovqotgani bir yuksaklik bor
daraxtlar so‘ylagan rangda...

BIR QADAMLIK HAQIQAT

Bir kun
etagini yig‘ib
bu shaharning ichidan
kechadi bu dengiz,
xiyobon raisining
dod-voyiga tupurgancha...
Tog‘usti xiyoboniga chiqar, ehtimol,
bir oz havo olay deb.
Manimcha,
mazutli oyoqlarini sohilda yuvsa
yomon bo‘lmas.
Bilaman,
mazutning hididan
eng ko‘p nafratlangan
shahidlar xiyobonidir.
Bilaman,
sen buni bilmassan,
axir, u xiyobonda
sovqotmading-ku...

MAHBUSLAR

Mahbuslar!
Qalqing bu kechanning ohiga.
Uyqungizni to'shang
temir chorpoyalar ustiga.
Ichingizdagi
so'nggi umid ulushin
sovuq suvdek hovuchlab
seping horg'inlikning yuziga.
Mahbuslar!
Bugun safinizga,
yotog'ingizga
yuzidan-ko'zidan
qon siza-siza
Ozodlik nomida
bir mahbus kelur.
Yoqangizdagi raqamni
ilon po'sti kabi
so'kib tashlang.
Bu yoqasi raqamsiz
mahbusning ko'z yoshida
ushbu g'arib kechani yuving.
Bu g'arib kechani
o'lgan umidlarga
qabrtosh qilib qo'ying.
Mahbuslar, mahbuslar!
Mamlakat dor og'ochidir,
Davron umrimizga kundosh.
Boshingiz omon bo'lsin,
ertan –
Ozodlikning qatl kunidir.

KITOBİ YOPILGAN YO'L

Kentimizga ketgan yo'llarning
kitobi yopilgan,

o'qimoqqa hech kim yo'q,
yo'llar kentni o'qiydi endi.
Kentimizning o'qish havasini
biz o'ldirdik
o'qiganimiz kitoblar bilan...
har kuni bir kitob ajradik
kentdan,
kentni kitobsiz qo'ydik...
Kitob va kent orasida
osmono'par o'rmonlar,
dengizlar, ko'rfazlar,
Qiblaga jilmaygan
sahro yo'llari,
Keksa Sharqning ko'z yoshlarida
yuvingan shayton tabassumi.
Hukmdorlarning hokimiyat uchun qo'rquvi,
bir hovuch odam,
bir qultum it, cho'mdirilgan zamon,
manglayini silagan Shusha,
Ollohga yetmagan maktublar
va men
va mening ko'zlarimdan
to'kilgan bu she'r
va yana
qarshimda kitobi yopilgan yo'l.

RUBOBA SOHIB

Qosimova Ruboba Sohob qizi 1989-yilda Tovuz tumanida dunyoga kelgan. «Imzo» nomli she'rlar kitobi muallifi. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi a'zosi.

TAG'IN SOVQOTYAPMAN, NAFASSIZMAN MEN

Bitta navozish basdir yonmoq uchun,
Bitta ertak basdir quvonmoq uchun,
Sochlar bir-biriga chirmashmoq uchun
Ham epkinim yo'q, ham sansizman men.

Kechalar iforing tarar tabiat,
Ochiq derazadan o'qrayar xiffat.
Sevgisiz dunyoning ismidir nafrat,
Sensiz oyga, yilga havassizman men.

Yitmish dudog'imning zamzamasi ham,
Bahor yonog'imning gul g'amzasi ham,
Ishqimning adoli andazasi ham
Ruhimda bo'g'ilmish, yor, sassizman men.

Nafas ilitganni quyosh ilitmas,
Hech narsa ozurda dilni ovutmas,
Ishq yaxshi-yomonning farqiga yetmas,
Tag'in sovqotyapman, nafassizman men.

OTAJON

Men bilan ulg'ayar kadarim, g'amim,
Ba'zida issiqdan yonadi tanim,
Bormi bir novdadan umid kutganim?
Ilohim, to'zim ber, to'zim, otajon!

Tun-u kun, oh, mening ko‘zlarimda yosh,
O‘ksik yuragimga cho‘kib qolgan tosh,
Bu bir sinov deysan, aylagil bardosh,
Nomingni takrorlar so‘zim, otajon!

Ko‘nglim Ka‘basiyan, tilimda Qur‘on,
Sen, ey qiblagohim, dilimda har on,
Sening xizmatingga shaydirman, ishon,
Boshingda parvona o‘zim, otajon!

QAYTA SEVISHAYLIK BIZ

Yuragingda ming bitta isyon,
Tinchlik bermas xayoling hamon,
Yonganimiz yetar, al‘amon,
Kelgin, qayta sevishaylik biz.

Chidab bo‘lmas sevgi dog‘iga,
Chiqa ko‘rma mahshar tog‘iga,
Ohim yetdi falak toqiga,
Kelgin, qayta sevishaylik biz.

Sen bilandir orzum, murodim,
Isming bilan bog‘liqdir otim,
Sensiz ma‘nosizdir hayotim,
Kelgin, qayta sevishaylik biz.

Yoshlik-da bu, har xato o‘tgay,
Kim ham oson rohatga yetgay?
Ota, ona bo‘lmoq uchun, hay,
Kelgin, qayta sevishaylik biz.

DIYONAT USMONLI

1965-yilda tugʻilgan. Boku Davlat universitetining jurnalistika fakultetini tugatgan. Uchta sheʼriy kitobi chop etilgan. Sheʼrlari bir necha tillarga tarjima qilingan.

(“Oʻz jonimni kuylagayman” turkumidan)

ODAM OʻZIN TANISIN

Yoʻlsiz bir sayyohman,
oʻz koʻlkamni axtaraman.
Qaddim kabi egik bir soʻroq
ustimdan kuldirar zamonni rosa,
qahri bilan meni yigʻlatar,
jannat va jahannam nomidan
Tangridan hisob soʻrar.

Shoshaman manzilni tanlamay,
intihosiz yoʻllar soʻngiga yetsin.
Hayot tirikni, qabriston oʻlikni,
odam oʻzini tanisin mozorda.

Tangriga tavsiyam bor:
ming yillarning sinovida yutqizgan
manglayimdagi maʼnosiz jumлага
qora bir nuqta qoʻysin.

Ushalsin barcha umidlarimiz,
bitsin bu sabrning tilsim azobi.
Sen ming xil taʼbirlangan soʻzingning,
men shoʻrlik jonimning sohibi boʻlay.

OʻZ JONIMNI KUYLAGAYMAN

Ichib haqning sharobini,
qayta uygʻonolmasam,

uygʻonib ruhimni sodiq,
oʻzimni sogʻ koʻrolmasam...
Umrin ari dudogʻinda,
atri qolmish qor chechagin.
Uyimizning adogʻinda
tanho daraxt butogʻidir
soʻnggi manzilib ustuni.

Yarador yerimga boqib,
sogʻ joyimni qonaturman.
Taqdir kitobini yopib,
Oʻz jonimni kuylagayman.

Berk yoʻllarim ochilganda
Yurgali holim qolmadi.
Uchmoq payti yetib keldi,
ammo qanotim chiqmadi.

Men ketaman,
dardim qolar,
tortar boʻlsang,
halol boʻlsin.
Boshtoshim yoʻq,
bosh ustimda
bitar boʻlsang,
halol boʻlsin.

HAYOT GAROVI

Tangri yetkazar, deya
bayramlarni qarzga oʻtkazganlarning
yagona orzusi roʻzi barakot,
bilsa ham orzulari ushalmasligin...
har safar umid qilmoq
obroʻsizlik dalili.

Muhtojlar ko'p,
umidlar xasis...
Do'st-yoronga qushning suti,
jon dorisin ichirmoq,
ochlarni bayram ta'tillari bilan sevintirmoq,
bola-chaqaga harom yedirmoq kerak emish.

Muborak bayramlarga achchiqma-achchiq
so'nggi burdasini o'ziga qiymagan insonning
og'zidagi nonni,
tilidagi so'zlarni o'g'irlamoq,
muqaddas kitoblarning xavfli kalomlari bilan
qurbonini afsunlamoqdir
insondagi shayton axloqi.

Hatto insonning
qolgan soatini sanab,
tomirin tinglamak, olgan nafasidan
g'azablanmoq
kimningdir hayotda qolmoq maqsadi.

Begim kunlarni bayram kabi nishonlaganlar,
Vatan ishqida jondan kechganlar,
Vatan ishqida tuproqni
ag'dar-to'ntar qilganlar,
o'tmishning ko'zi ichiga
tupurganlar bo'lmasa edi...

Tangrining kekxa paytida
insonlik uchun
taqdir-nasibaning qoniga botirib,
manglay yozuvini
o'zgartmoq ishqiga tushganlar bor.
Hayot-mamot farmonida
Tangriga sheriklik iddaosida bo'lmoq
va nonini ko'z yoshi ho'llaganlarning
bayramini o'rib olmoq
zolimning garovi bo'lmasa edi...

BUYURTMA

Do'st dushmanni,
nur zulmatni tanimas,
o'choq o'z tutunida bo'g'ilur.
Baxti qora tuproq uchun
shahid bo'lgan bilan
uni qabristonga chevirganning
farqiga bormagan
bir kunning o'rtasidaman.

Yashashdan bezmayin
hamma kabi o'lganingda,
seni bir mo'miyo kabi
yuragimda asrashga urindim.
Sira yodimga kelmas
nima uchun, qaydan kelganman,
qayda va kimning xizmatiga
uyalmasdan suyanman.

Bilmayman,
tong kim uchun otadi,
o'choqni kim so'ndirib ketgan
va sen yuragimda nima qilasan,
unda hayot bormi tag'in...
Bir shoshilinch xabar jo'nat
o'zingdan oldin,
yo men vafosiz bo'lay,
yo kutayin to bezguncha...

BIR KO'PRIK BOSHIMAN

Tong otgan zahot
qushlar uchib ketdi uzoq.
Umr tugagan onda
do'stlar bir-bir bezib ketdi,
yodimda qolganlar ijara turar.
Shamolda,

izg'irin,
jaziramada
joni toblangan,
hayot og'ushida gunohkor
bir ko'prikboshiman.
Karvonlar kechib ketdi,
buzildi issiq uyalar
chala tushlar singari.
Qish eshikka tayanmay hali
qalin qor yog'di
nokom orzularim ustiga...

Ajabo, omon chiqmasak
bu yashash g'avg'osidan,
yana tonglar otarmikan,
ajabo, yana ko'zlarimiz sevinarmikan,
bir-birimizning tirigimizdan voz kechib,
o'ligimizni topgunga qadar...

ELSHOD ARSHOD O'G'LI

Elshod Arshod o'g'li 1986-yilda tug'ilgan. 2007-yilda "Yorsang mening yuragimni", 2010-yilda "Kalavanning uchi", 2014-yilda esa "Ishq sari" she'riy kitoblari chop etilgan. 2009-yildan Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi a'zosi, Yoshlar kengashi raisi.

O'Z ICHIDAN CHIRIB BORAR ODAMLAR

Na ona qursog'i va na-da qabr,
U dunyo boshqadir, juda go'zaldir,
Yig'lab-yig'lab o'sha dunyodan kelur,
Dunyodan jimgina ketar odamlar.

Ko'pincha Azroyil jonini olmas,
O'lib ketganlarni sanab yetolmas,
Umrin so'ngigacha ko'plari qolmas,
O'z ichidan chirib ketar odamlar.

Axir, yolg'on so'zlab, xayrin kutganlar,
Aqlsiz kallalar, jonsiz badanlar,
Insofingiz bo'lsin, ta'rif etganlar,
Qarang, axir, erib ketar odamlar.

Tili bilan dili boshqa-boshqadir,
Yuragi boshqadir, ishq boshqadir,
Yashamas, ruhining toshi boshqadir,
Quruq loshin surib ketar odamlar...

SOCHLARINGDA CHECHAK OCHAR GULLARIM

Yana bahor keldi, ey mening umrim,
Kun chiqar, tarqagay bu dardi sarim,
Nafasimdan yonoqlaring ollanur,
Sochlaringda gul ochadi qo'llarim...

Kuzlarda sargʻayib-soʻlgan tabiat
Yashillik libosin kiyar har bahor.
Odamlarning qoʻllarida gul-chechak,
Dillarida sevgi undirar bahor.

Qish uyquasi bugʻlanadi tuproqdan,
Halizamon oy izidan kun chiqar.
Chumolining qaygʻusi ham nish urar,
Kapalakning gul tushlari chin chiqar.

Bahorning eng goʻzal nagʻmakorlari...
Tabiat ularning nagʻmasin xushlar,
Ishga tushib ketar chirildoqlar ham,
Kechalar yakkaxon konsertin boshlar.

Qoʻngʻizlar uxlagan hur chechaklarga
Mushtariy koʻz bilan boqar arilar.
Har gulning boshiga nechasi qoʻnar,
Salib yurishiga chiqar arilar..

Biz ham tabiatning bir parchasimiz,
Uning ohangiga qorishganmiz biz.
Bahor chechak ochar, kuz hosil berar,
Oʻtgan bahor kurtak yozgan sevgimiz...

Yana bahor keldi, ey mening umrim,
Kun chiqar, tarqagay bu dardi sarim.
Nafasimdan yonoqlaring ollanur,
Sochlaringda gul ochadi qoʻllarim...

KICHRAYA-KICHRAYA YOʻQOLUR ODAM

Boshqaning ichida yaralsa hamki,
oʻz ichida tugʻilur odam...
Yashaydi...
Havosi yetmas,

ham issiqdan,
ham sovuqdan,
bordan,
yo‘qdan,
sevgidan,
sevgisizlikdan,
g‘ussadan,
sevinchdan...
xullasi,
ich-ichidan
azob chekar,
bo‘g‘ilar odam...
Biroq
yomon
do‘stlarning,
yaqinlarning sevgisidan yiqilur odam.
Shundoq yiqilarki,
chil-chil bo‘lib
o‘z ichida yig‘ilar odam.
Keyin
o‘z bo‘laklarin
to‘plamoqchi bo‘lar o‘z ichida.
Harchand urinmasin,
bir bo‘lagi kam chiqadi
har safar.
Har safar bitta bo‘lak
bir hissa kamayar,
hisobdan chiqarib tashlanar odam.
Har safar biroz kichrayar,
siqilar odam...
Kamaya-kamaya,
Nihoyat,
bir kun tugaydi o‘z ichida...
Shu tariqa
yo‘q bo‘lar odam...

AYRILIQ – O‘LIMNING MAJHUL SHAKLIDIR

Inson bu dunyoda yashamas, ey do‘st,
Inson mangulikning dodini berar.
U ham yaratuvchisidir yaratilmishning,
Erkakning jonidan ayol yaratar.

Oq soch ko‘lka solmas yuz oqligiga,
Yillar zahmatining boshiga chiqar.
O‘zi hech ko‘rmagan kunlarning rangi
Ohista odamning sochiga chiqar.

Ayriliq – o‘limning majhul bir shakli,
O‘lmoq yashamoqning hali yarmidir.
Ajin nima bo‘pti? Odam suvrati
Siyratning olovi, o‘tiga qorishar.

Nega tug‘ilar bu minglar, milyonlar,
Oxir yaralgani BIRga aylansa?
Yashamoq degani nasyachilikdir,
Hamma o‘zi kelgan yeriga qaytsa.

Eng hoziq hakim bu – Zamon hakimdir,
Barcha bu dardlarning darmoni vaqtdir.
Tomosha o‘shanda, sahna o‘shanda,
Bu umr o‘limga bir antraktdir...

SHU‘LA

Mayli-da, kechasi tug‘ilgan bo‘lsang,
Shu‘lani so‘ngani qo‘yma ichingda.
U shu‘la yashnatar seni, bilmassan,
Shu‘lani so‘ngani qo‘yma ichingda.

Bu ertak dunyoda itlarning sasi,
Qiyin to‘g‘ri yo‘lga solmoq bir kasni.

Qoplagan har yonni itlar hurishi,
Shu'lani so'ngani qo'yma ichingda.

Ko'p shu'lalar zulmatlardan tug'ilar,
Va ushbu zulmatda bir kun yo'qolar,
Derlarki, zulmatda qurt-qush yig'ilar,
Shu'lani so'ngani qo'yma ichingda.

O'zing o'z ichingda yitarsan birdan,
O'zingga xiyonat etarsan birdan,
Boshqa yo'lga ozib ketarsan birdan,
Shu'lani so'ngani qo'yma ichingda.

Taqdiring osilgan o'sha shu'laga,
Hayotingga ulgu ol ushbu shu'ladan,
O'zingga hovli-joy sol shu shu'ladan,
Shu'lani so'ngani qo'yma ichingda –
Olohni o'lgani qo'yma ichingda...

EMIN PIRI

Emin Piri 1986-yilda tugʻilgan. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi va Yoshlar kengashi aʼzosi. Sheʼrlari turk va rus tillariga tarjima qilingan.

BOLALIK YILLARIM OSON KECHMAGAN

Qiyin kechgan bolaligim,
boshmoqlarim yirtildi
kattarganda oyogʻim.
Oyoqlarim kattarmasin deya
duo qilganmisiz hech?!
Bolalik yillarim oson kechmagan...
Xiyla qiyin kechgan bolalik davrim.

Chegaraning
tikanli simlari kabi tuyulardi
qashshoq bolalarning koʻziga
maktab bufetining eshigi.
Bu sarhadni kechib oʻtish,
ehtimol, hayotimizning
eng buyuk inqilobi,
manglay yozuviga qarshi
eng buyuk isyon edi.

Onamning erta oqargan sochlarida
koʻrinardi
ololmagan oʻyinchoqlari.
Taqdir oʻyinchogʻiga aylangan edik.

Qayda edi oʻshanda
Bolalarni sevgan Tangri?!

Hindu boʻlmasak hamki,
otamizning choʻntagiga koʻra

bizni bo'lgan edilar
Kastalarga.
Dengiz suvlari ummon suvlariga
Qorishmagandek,
Bizni qorishdirmasdilar...
Sevgani uchun yutmas
Ummon baliqlari
Dengiz baliqlarini.
O'ynaganda, ul boyvachchalar
Bizni o'zlaridan tutardi yiroq.
Boyvachchalar ko'zidan
kiyimin yamog'in yashirmoq edi
qashshoq bolalarning o'yini.

Erkak yig'lamaydi der edi onam,
men uchun ham o'zi yig'lardi.
Ertak aytardi,
ko'kdan uch olma tushmasdi ertaklarida,
bu ertakni aytmasdi onam –
bolam olma so'ramasin deb...

OMON QOLGAN BORMI?!

Askar ko'ksini izlar
isinmoq uchun
fevral qahratonidan
sovqotgan bir o'q.

Har askar tobuti
bir oq kelin kabi ketar...
askarni emas,
sevgan qizning orzularin
olib ketar
har bir otilgan o'q.

Pechning yonida
yarim tunda bir qiz

maktub yozar urushga.
Onasining uyqusirab
“qizim, hali yotmadingmi”
degan savolidan cho‘chib der:
“Sovqotyapman, ona,
pechkaga o‘tin qalayapman”.

Endi esa
kechalari bedor o‘tirib
pechning yonida
maktub yozmoqqa,
yolg‘ondakam sovqotib,
pechga o‘tin qalamoqqa
hojat yo‘q sira...
Okopdan bo‘g‘ila-bo‘g‘ila
ovozi yangrar
bo‘linma komandirining:
omon qolgan bormi?!

JON QARZI

Kel, qoq eshigimni...
uzoqdasan, bilaman,
aziyat chekma,
eshikning o‘zini eltaman,
sen uni qoqqin
yuraging qinidan chiqqudek.

Yashab kuldirolmadim
seni rosa to‘yguncha,
qo‘y, mayli o‘lay...
to‘yguningcha yig‘latay seni.
Tangrim, sening oldingda ham
yolg‘onchi bo‘ldim,
qaytara olmadim omonatingni.
Senga bir jon qarzim bor mening,
nasya daftaringga yozib qo‘y meni.

O'LGAN DENGIZLARGA KIM YIG'LAR

Quyosh shu'lasiga, kema hushtagiga
uyg'onib dengizdan chiqar baliqlar.

Bu sahar baxti to'rga ilingan baliqchining,
qarmoqqa kelmaydi baliqlar.

“Xo'sh, qayerda
yo'lga chiqqan baliqlar,
yo'ldan qaytgan baliqlar.
Pulli-pulsiz
barchasi
pulga ketgan baliqlar”.
So'kma bu dengizni, baliqchi do'stim,
mayda qarmoqlarga kelmas
har baliq.
Bir bora o'pib qo'y qarmoqni,
balki sevgiga aldanib
bir baliq ilinar “to'ringga”.

Baliqlar dengizni sevgani kabi
dunyoda sevganing bir ayol bo'lsa,
sen uning, u sening hayoting bo'lsa,
otiblar ketarsan to'rni, qarmoqni.

Barcha “mening Tangrim” deya
yolg'iz Ollohni
o'zaro bo'la olmaganlaridek,
yuz yillarki, bu dengizni
bo'lar, bo'lar,
bo'la bilmas odamlar.
Shuncha to'rdan, qarmoqdan
qanday omon qoldi dengiz,
sira bilmas odamlar.

Dengiz xastalangan,
neftchilar bel bog'labon
qon olar bu dengizdan.

Ha, baliqchi do'stim, shunaqa...
na zotiljamdan, na-da tashnalikdan
o'lar bu dengiz...
Qonsizlikdan o'lmasa deb qo'rqaman!
O'lgan dengizlar bor,
O'lik dengiz bor.
O'lgan dengizlarga, axir, kim yig'lar?!
Bir kuni bu dengiz ustida
yig'ilib sochlarin yular bulutlar...

N₂O

Kuz...
Xazon shivirlaydi
daraxtning qulog'iga:
"Bahorgacha kut meni".
Sen ham kutgil meni
boshqa bir ayoldan to'yganga qadar...
Barmoqlarim sochlaringda yellanar,
halinchakda yellangan
sho'xchan bolalar kabi.
Siynangdagi qo'sh kabutar
qo'nadi lablarimga,
og'zimda don bor kabi.

Hali
maktab yillari...
kimyo darsida
g'uncha labingga boqib
qurib qolsa tanglayim,
sening qo'llaringdan
bir hovuch suv istagan
yuragimni o'qirding.
Va...
Lavhaga yirik harflar bilan yozarding:
N₂O...
Bu kecha uyqum kelmadi...
uyqum kelmas,
koshki sen kelsang...

Biroq barmog'ingda baxting sarg'ayar,
Hozir kuz emas-ku.

Miqyoslari kichik xaritada
shaharlarimiz
qo'llaringdan ko'ra yaqinroq menga.

To'xta...
kim bo'ldi bu ko'ksimda urgan,
yuragim dukullab urmoqda.
Xush kelibdi
bu kelgan,
sensizlikka o'xshab ketar...
Senga aytib edim-ku...
Sensizlik
"Sen" "Siz"ga aylanishidan boshlanar...

FARG‘ONA MEHDIEVA

Filolog. “Chekkanlarim yetar endi”, “Dunyo shirin deydilar”, “Kuz yonida kutasan meni” va “Ikkimiz sog‘insak” she’riy kitoblarining muallifi. Prezident mukofoti sohibi. Xalqaro Rasul Rizo mukofoti bilan taqdirlangan.

TANGRIDIR EGA CHIQQAN

Aslo bekor vaqti yo‘q,
Lol-hayron qotar odam.
Bozori kasod bo‘lsa,
Odamni sotar odam.

Qo‘l tinmas^{*}, odim otar,
O‘t tutib, sovuq qotar.
Bas, nega bedor yotar,
Bas, nega yotar odam?

Aytadi rost so‘zini,
Yashirmaydi yuzini,
Hammadan ko‘p o‘zini
Shundoq aldatar odam.

Yuksakka to‘zib chiqar,
Dunyoni kezib chiqar,
Suvlardan suzib chiqar,
Sayozda botar odam.

Tangridir chiqqan ega,
Boriga shukur deya,
Ichini yeya-yeya
Qanday zavq totar odam?

MENDAN ISHQIY SHE'RLAR SO'RAYDI QIZIM...

Boqib jilmayadi qizaloq chog'i,
Ajrata oladi qorani, oqni.
Tushadi qo'lidan kitob, varog'i,
Mendan ishqiy she'rlar so'raydi qizim...

Bahordan zeb berib o'zi o'ziga,
Qo'llarini cho'zib ko'kning yuziga,
Har kun necha bora boqib ko'zguga,
Mendan ishqiy she'rlar so'raydi qizim.

Va'dalar qilaman, bu qiz istamas,
Uzib beray deyman yulduz, istamas.
Mol-u dunyoni-ku hargiz istamas,
Mendan ishqiy she'rlar so'raydi qizim.

Nafis yonog'ida ochilar chechak,
Ko'zlari quyoshdan shu'la terajak,
Ajabo, u kimga o'qib berajak?
Mendan ishqiy she'rlar so'raydi qizim.

Bu yo'l boshlab ketar qayoqqa, bilmas,
Qayerdan chiqibdi bu toqqa, bilmas,
Qo'nibdi qush qo'ngan butoqqa, bilmas,
Mendan ishqiy she'rlar so'raydi qizim.

Men, bas, bo'ldi, desam, u, tag'in deydi,
Ayt o'sha qadimlar ertagin, deydi,
"Jon ona, otamga aytmagin", deydi,
Mendan ishqiy she'rlar so'raydi qizim.
Mendan ishqiy she'rlar so'raydi qizim.

TOSHTAROSH BILAN SUHBAT

Usta, savdong zo'r bo'lar,
Bu qora ro'zg'or qursin.

Men yaxshiroq to'lagayman,
Bir yaxshi tosh menga tursin.

Qaydan keldim men bu yerga,
Nahot o'zga yo'lim bo'lmas?
Hozir olib qo'yay, balki
Keyin mening pulim bo'lmas...

Menga qarab turar u tosh,
Sindirma uning ko'nglini.
Mana shuni olib qo'ygin,
Bosh ustimga yarashiq bo'lsin.

Olmasam ham bo'lar edi,
Bu shunchaki havas edi.
Qabrim uzra qo'ymak uchun
Boshimga yoqqan tosh bas edi!

Birin tanla, chiqib ketay,
Boshqaga kerak bo'lmasin.
Qanday mahzun bir kasbing bor,
Kasbing muborak bo'lmasin!

Yo'ngan bu qabr toshlaring
Senga dard, ozor bermasin.
Hoy xaridor ko'zlaganim,
Olloh bozoring bermasin!

QOG'OZNI JONSIZ DEMAGIN

Ko'nglingga tegdi balki,
Bu yangi dardim senga.
Hozirgina oldirgan
Suratim jo'natdim senga.

Bemahal kelgan mehmon –
Ko'rganlar ne deydi endi.

Suratim och, bilaman,
Umringni ul yeydi endi.

Ko'zlarimga yaxshi boq,
Qara, qanday sarg'aygan.
Balki uyqusi kelgan,
Olisdan horib kelgan.

Bu qog'oz jonsiz dema,
Harorati, o'ti bor.
Shuncha ko'p dard chekkanki,
Binafshaning oti bor.

Orqaga qayta olmas,
Har tomondan yo'li bog'liq.
Balki shuning uchun ham
Qaddi bukilib qolgan.

Ko'ngling tog'dadir balki,
Bu toza dardim senga.
Hozirgina oldirgan
Rasmim jo'natdim senga.

YUTQIZISHDAN QO'RQIB O'YNAMADIK

Duch kelganga aytmadim,
Dardim ichimda qoldi.
Men sen tomon boryapman,
Bir muyulish, bir ko'cha qoldi.

So'zga botdim tizzagacha,
Ne qilsang ham chidayman.
Yotmay chiqdim tonggacha,
Hovuchimda kecha qoldi.

Eh... na yaqin, na uzoq,
Qayerga boray bu choq?
Yutqazishdan qo'rqdik andoq,
O'yinlar chala qoldi...

FARID HUSAYN

Farid Husayn 1989-yilda tugʻilgan. “Kaspiy” gazetasi ilovasining muharriri. “Alifbo tartibi”, “Chidash uchun mashq” (sheʼrlar va esselar), “Kishan koʻrmasin” (xotiralar) kitoblari chop etilgan.

JIM QOLOLMAYMAN

Lev Tolstoyga bagʻishlanadi

Vijdonli insonlar toʻrt tarafga oʻt sochar endi,
hamishaki kabi yongan bu jondir.
Bu xudkushlik emas, Lev Nikolayevich,
shunchaki “xaloskorlar”ni rad etmoqdir.

Oʻlimni kutmoqdamiz oʻz hujramizda,
tortarlar oyogʻimiz uzangisini.
Tindira olmaydi yangi tugʻilgan chaqaloq chinqirigʻi
hujramizga yaqinlashgan jallodning oyoq tovushin.

Tayanch erur kursilar
podshohga, dumaga, kalisoga.
Bizga yurmoqni oʻrgaturlarkim,
to har kim oʻz oyogʻi bilan borsin oʻlimga.

Jallodlar uchun xamirdan qil sugʻurmoqdir ov degani,
qurollar ham balki bunga shohiddir.
Menga qolsa, aytardim:
faqat haqiqat yoʻlida oʻlganlar shahiddir.

“Jallod portretini chizmoqchi boʻlgan
rassom qochganidek” – qochamiz haqiqatdan.
Men endi holimizga mos qaysi tashbehni yozay –
to yolgʻon qichqirmasin menga koʻzgodan?

Lev Nikolayevich, aslida Iso o‘zi chormixga chiqqankim,
biz – vijdon liliputlarini tomosha qilgali.
Biz esa hayotga cho‘mila-cho‘mila qo‘shiqlar aytgan
ayol baxti bilan kelib,
O‘lgan o‘g‘li tushlariga kirmagan
ona intizorligi bilan
bu umrga qilamiz ta’na.

TANTANALI MA’YUSLIK

Mustabidlarni olqishlaganlarning qo‘llaridan uchgan
tantanali ma’yuslik tovushidek kechdi umrim.
Holbuki, o‘qilmagan kitoblardagi bir-ikki
arzirli she’r kabi ham yashay olardim.

O‘g‘li jasadini qamoqxonada oldida kutgan onaning
changga belangan etagini unutish singari unutishi
lozim edi hayotni va uning yo‘l ketgan ko‘zlaridagi
noma’lumlik o‘rnini topmog‘im shart edi so‘zlarda,
biroq men xotini ko‘rishga kelmagan mahbusning
bulutli havoda hasrat-la quyosh chiqishin kutayotganini bildim.
Unga qadar esa kitoblardan o‘qigandim ushbu jumlanini:
“Inson hech qachon butkul badbaxt bo‘lmas”.

Ko‘rdim, Olloh ko‘rsatganlarining barini ko‘rdim,
Shuhratning ham ipi boshqaning qo‘lida bo‘lgan
ilon varrak ekanini,
sevilgan aktyorlik jasorati,
nafrat qozonishin payg‘ambarlikning,
ishqiy qo‘shiqlarning motor tovushiga aylanganini ham,
saodatmand xotiralarning ichimda
oskolka kabi aylanib yurganini ham ko‘rdim,
so‘ng esa havoning amridan chiqmaydigan daraxtlardek
taqdirning bir gapini ikki qilmadim.

1937- YIL, FARID HUSAYNNING TERGOVCHIGA AYTGANLARI

Tergovga ma'lum qilamankim:
yashasam, ko'kda quyoshni unutmaman.
Haqiqatni aytishga ont ichaman:
shiftlar bulutlardan ko'p narsalarni o'rgangan.
Dalil keltiraman:
Yashamoq – fotodagi bolalik suratimizning bo'yidir faqat.
Javobimda qat'iy qolaman:
haqiqat mening enagam bo'lgan.
Yaxshi bir reputatsiyasi yo'qdir
o'limning hayot oldida.
Fosh etaman o'zimni o'zim:
xotiralarim kundaliklarimga xabar
qildilar ko'rganlarimni.
Tunlari yashirin uchrashar edik
Xayollar-u fikrlar bilan.
Manzilini ayta olaman:
haqiqat so'zlarda yashiringan.
Bilaman, sir yashirmoq jinoyatdir –
bir gal haqiqatni sevib qolgandim.
... Tasdiqlayman o'z imzom
bilan peshonamga yozilganini.

ENG GO'ZAL NAFASIM

Men Havvo tishlagan olmaman,
saodatim Odamga uzatilmoqdir...
ehtimol, baxtiyorlik jannatda qo'sha qarimoq emas,
jahannamga qo'sha quvilmoqdir.

Nuhning kemasidir mening yuragim,
Bir senga azob bergan, bir o'z azobimdan olib ketadi –
Azoblarim qayrilib boqar
senli kunlarning suvlarga g'arq bo'lishiga...

Men chormixga qoqilgan gulmix ovoziman
yuguraman so‘nggi nafasim tomon...
qattiq gunohlarimdan ulgu olib
ichimdagi shaytonni toshbo‘ron qilaman...
eng go‘zal nafasimni
o‘g‘limning pufagini damlamoqqa asrayman...

MUHORABA

Xotanim o‘lganda
barcha o‘q tovushiga yashringan edi –
o‘zim yuvdim,
kafan kiydirdim,
tuproqqa topshirdim.

Uyga qaytsamki, u yo‘q,
chopib borib daryodan so‘radim:
– Yig‘lasam, toshasanmi?
Indamadi u...

Yuz tutdim yobonga,
so‘rdim paxtadan:
– Unga kafan yarashdimi?
Lol edi u...

Keldim tuproq yoniga, boqdim –
xotanim shunda ekan...
o‘q tovushi esa yo‘q edi...

Uyga yetganda qarasam, o‘g‘lim
o‘q tovushiga yelka berib yig‘lab turgan ekan...
ko‘z yoshini artib qo‘ydim tuproqning...

GIYA PACHXATASHVILI

Giya Pachxatashvilining millati gurji bo'lsa-da, ozarbayjon tilida she'rlar yozadi. Ko'zi ojiz bo'lgan bu inson saraton xastaligiga yo'liqib yotib qolgan umr yo'ldoshi Lamaraga boqib g'ussali she'rlar bitdi, uni yo'qotgandan keyin bu qayg'u yanada kuchaydi. Biroq bu she'rlarda sevgi, vafo, inson matonati, hayotga muhabbat, foniy dunyoga faylasufona nazar yaqqol sezilib turadi.

LAMARANING GULLARI

Qishni sabot bilan kechirardilar,
Umiddan yashil to'n bichirardilar,
Bahorni yurakka ko'chirardilar –
Lamaraning gullari...

Tongning shabnamida cho'milardilar,
Quyoshdan miriqib nur emardilar,
Oyning shu'lasiga ko'milardilar –
Lamaraning gullari...

Pinhona ariga noz otardilar,
Kapalaklarga so'z otardilar,
Xush iforlar taratardilar –
Lamaraning gullari...

Sevgili yurakdan suv olardilar,
Bokira qiz misol ollanardilar,
To'ylar, bayramlarga yo'llanardilar –
Lamaraning gullari...

Qaychini ko'rganda injimasdilar,
Huda-behudaga ranjimasdilar,

Lamara ishqida tinchimasdilar –
Lamaraning gullari.

U ketdi... egasiz qoldi bu gullar,
Yetimdek sarg‘ayib-so‘ldi bu gullar,
Mozori tomon yo‘l oldi bu gullar –
Lamaraning gullari...

Angladilar bu dunyo, ushbu olamni,
Men bilan teng bo‘lishdilar alamni,
Sog‘indilar ul mehribon sanamni –
Lamaraning gullari...

Yig‘ladilar so‘lgan gulning jismiga,
Marsiyalar kuyladilar ismiga,
Aylandilar Lamaraning rasmiga –
Lamaraning gullari.

SEVGILIM

“Qasirg‘a bo‘l, es”, – deding,
“G‘am uyini buz”, – deding,
“Tonglar turib kez”, – deding,
Eplolmadim, sevgilim.

“Daryolarda suz”, – deding,
“Ellik emas, yuz”, – deding,
“Mendan ko‘ngil uz”, – deding,
Eplolmadim, sevgilim.

“Dunyo bir shohmot”, – deding,
O‘limni “hayot” deding,
“Kutmagin najot”, – deding,
Eplolmadim, sevgilim.

“Oq sochlim, qo‘yko‘z”, – deding,
“Doim shirin so‘z”, – deding,

“Mensizlikka to‘z”, – deding,
Eplolmadim, sevgilim.

“Hoy qalbi dengiz”, – deding,
“Bardoshi tengsiz”, – deding,
“Qoldirgin bir iz”, – deding,
Eplolmadim, sevgilim.

“Yo‘l olgin Qohga”, – deding,
“Qulama chohga”, – deding,
“Qolma oh-vohga”, – deding,
Eplolmadim, sevgilim.

“Yaqinlashar yil”, – deding,
“Umrin bitar, bil”, – deding,
“Buzmagil ko‘ngil”, – deding,
Eplolmadim, sevgilim.

“Ko‘rgani kelma”, – deding,
“Men bilan o‘lma”, – deding,
“G‘am nedir – bilma”, – deding,
Eplolmadim, sevgilim!
Eplolmadim, sevgilim!..

O‘LIMGA

Dildorimni yomon xabar kutgaydir,
Umri dori-darmon bilan o‘tgaydir,
To tonggacha bedor bo‘lib yotgaydir,
Chidolmaydi og‘riq degan zulmga.

Umr bergin bevaqt so‘lgan gulimga,
Sevinmagin mening qolgan kulimga,
Asli odam quli bo‘lgay hayotning,
Men sho‘rlik qul bo‘ldim ajal, o‘limga.

Lamaradan nigohingni ol, o'lim,
Evaziga meni ola qol, o'lim,
Bu ko'nlinga o'zing umid sol, o'lim,
Nur to'shalsin bu qorong'i yo'limga...

***

Motamiga el yig'lar,
Dudoq yig'lar, til yig'lar.
Qabrni qazib turib,
Cho'kich yig'lar, bel yig'lar...

***

Sen boqursan sham osha,
Men boqurman g'am osha.
Qandayin tugar ekan
"Qismat" degan tomosha...

***

Ko'z olaytma bu yora,
Ko'nlinga solma yara.
Ajal, undan qo'ling tort,
Bo'lma bekor ovora...

***

Ayrilur gul chamandan,
Qutulmadim bu g'amdan.
Na er kabi er bo'ldim,
Na hamdam kabi hamdam...

HAYOT SHOMIY

Hayot Shomiy "Tokchadagi gul" degan ilk she'rini to'qqiz yoshida yozgan. Uning uchta she'riy, ikkita tarjima kitobi chop etilgan. Ko'pgina jahon shoirlarining asarlarini ozarbayjon tiliga tarjima qilgan.

SUNAMI

Gohida
chiqaman shahardan...

Xazarning oldiga boraman,
Kestiraman oyog'i ostini.
U ham daryodir, ham bitta tomchi...
qalqib yuzimga suv urar ba'zan.

Seni so'rayman,
Endi tegmas menga,
aqli kirgan, der...

So'nggi bor sunami bo'ldi,
yuvib ketdi hamma narsani:
seni va meni...
sening sevmagan telefoningni,
mening sevimli aravamni,
qulog'imdan dudoqlaringni,
toshimni, xotiramni,
fikrlarimni,
o'y-xayollarimni...
Shu qadar yengil tortdimki,
bor-yo'q narsam Sen eding...

Ozod bo'ldim bu dunyodan,
Sendan va mendan...
yo'q bo'ldik...

Turib uyga qaytdim,
qarasam, uydasan...

Voy-dod!!!
sunami bo'lsin
bu Sevgiga!

SENGA YANGI SHE'RLARIM BOR

Senga yangi she'rlarim bor,
Kecha bir bola – qo'lda o'chirg'ich –
Kel, ko'z yoshing artayin, dedi.

Tungi soat 10 larda
bir avtomobil falokatga uchradi
aeroport yo'lida...
ichida yo'lovchi ham bor edi,
najot edi oti...
eshitdim,
yuragim yorildi.

Bugun havom yaxshi bo'ladi,
efirda ko'rdim seni.

Bor umidlar uzildi...
Ertaga men bo'lmayman...
Bugun ham o'tdi...
Uchrashmaganimizdan beri!

YODINGDAMI

Ko'cha-ko'y chirog'i o'chgani zamon
Onamdan olganing sham yodingdami?
Sen uyatchan rassom, men bir bilag'on,
Jimgina chekkaning g'am yodingdami?

Tutimiz devordan ketgandi oshib,
Sen bog'ni kezarding to'lib va toshib,
Tut yerdik ikkimiz tortib-talashib,
Urrib sindirganim jom yodingdami?

Bahor kelsa yashnab ketar edi kent,
Bolday tuyulardi oddiy non va qand...
Qo'qqis ko'zing bilan otib bir kamand,
Xotirga olganing dam yodingdami?

O'rtada quridi daryo, Quruqsoy,
Limmo-lim suv oqmas, xijil turur soy,
Birga bo'lolmadik... qurg'ur g'ururday
Ruh siniq... ko'zdagi nam yodingdami?!

Qani o'sha qishloq, qani yoshliging?
Tinib-tinchimagan ul bevoshliging...
Vatan, Ona, Tuproq degan uch so'zning
Otidan yozganing shon yodingdami?

Ketding... ruhing qoldi. Yo'q! Oting qoldi,
Vatan, Ona, Tuproq, bir xotin qoldi...
Xo'jali degan bir faryoding qoldi,
yerda qolmadi qon!.. qon yodingdami?

Men seni sevaman, ey qahramonim!
Senga qurbon bo'lsin bu aziz jonim...
Suyganim, kuyganim – Ozarbayjonim
Yo'lida berganing jon yodingdami?

SHUSHADA OTILGAN VERTOLYOT

Yuraging yondimi, kuydimi iching,
Oloving chiqdimi, chiqdimi ruhing,
Kuling qoldimi yo otilgan yoding,
Shushada otilgan vertolyot.

“Bola” edim unda,
Bo‘ylari baland,
Sen qulab tushasan o‘sha balanddan,
Ko‘rib,
mushakbozlik deb o‘ylagandim,
Shushada otilgan vertolyot.

Bilardingmi xolis “Xabarchi”
E‘lon etishini ushbu xabarni,
Xabaring bo‘ldimi o‘zingdan,
Shushada otilgan vertolyot?

Ruhing chiqdi olov shaklida,
Uchib ketdi sen uchgan ko‘klarga.
Viqorli ko‘klar,
Yong‘irli, qorli ko‘klar,
Otilgan vertolyotlarning
Dardida zorli ko‘klar.
Shusha tog‘larida,
Shusha tumanida,
qizil chakmonida,
yashil belbog‘ida,
yashil tumog‘ida,
Ozod bo‘lish ishtiyoqida
Shushada otilgan edi
Shushada otilgan vertolyot.

Majnun bo‘lib qarich-qarich
ochding Shusha sevgisini,
yonib-kuyib qochding ko‘kdan,
qocha-qocha tushding ko‘kdan
Olma kabi...

Shushada otilgan vertolyot,
Men ham shul kun otildim
yuragimdan...

YOZILMAGAN SHE'R

Avval umr bo'yi chiza olmagani
bir surat oldida tosh qotib qoldi
sochlarining uchiga qadar...
Tosh qotdi uning rassom qo'lidan to'kilgan bo'yoqlar,
so'ngra mayin-mayin yoqqan yomg'ir shalabbo qildi.
U suratdan uzoqlashdi qadamba-qadam.

Bu hayratdan uyg'onmagan
sevgili yigitini
tinib-tinchimas bir
qiz bilan ko'rdi
ko'chadan o'tgan zamon.
U juft ko'zdan g'oyib bo'lguncha,
yomg'ir tinguncha
tosh qotib turaverdi
turgan joyida.

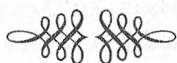
O'tdi ko'chadan,
O'tdi yomg'irdan,
O'tdi sevgidan.

Sezmadi buni "Torgoviy"ning inson dastidan
diqqinafas bo'lgan tor ko'chasi ham.

O'zi hech qachon kiyina olmaydigan
bir kiyim oldida
to'xtab qolib, ichkari kirdi.
Qalbi yo'q maniken kibrlanardi
Ustidagi libosdan zavqlanib.
"More expensive" deya tashqari chiqdi.
Ko'chalar toshga do'ngan edi,
Binolar toshga do'ngan edi,
Oyog'i ostidagi tosh toshga do'ngan edi.
Oyoqlarini tuproqqa omonat bosgan bu qahramon

tuymadi toshlarning toshga aylanishini...
qo'l cho'zdi ikki oyoqlilarga – yuraklar toshga do'ngan edi!!.

Shundan so'ng
qochmoqchi bo'ldi o'z ko'rganlaridan,
Qochdi, qochdi, qochdi, qochdi u ko'chadan.
Shundoq qochdiki, soyasi ham yeta olmadi unga.
Qanchalik qochsa ham, na o'sha surat,
na o'sha yigit, na o'sha kiyim, na o'sha nogirondan
uzoq keta olmadi.
Hech kim yoza olmaydigan
bir she'r yozdi o'sha kun.

HIJRON HUSAINOVA

Hijron Husainova 1970-yilda tugʻilgan. Boku Davlat universitetining jurnalistika fakultetini tugatgan. Yozuvchilar uyushmasi aʼzosi. "Yulduz" jurnalida boʻlim muharriri boʻlib xizmat qiladi.

KULRANG QAYIQ

Seni koʻryapman, kulrang qayiq –
uyda, koʻchada, kitoblarim orasida.
Jonli-jonsiz odamlarning jonli-jonsiz soʻzlari,
turfa odamlarning turfa qayiq-lari ichida.
Yodimga tushasan, kulrang qayiq.
Yodimga tushadi kechagi,
ertangi kunlarim.
Hozir ham tushasan yodimga,
yodimga tushar,
seni har kun koʻrsam-da, unutmok istayman.
Seni koʻraman, kulrang qayiq, sassiz,
soʻzsiz orzularimning qaygʻusiz dengizida...
Orzuyim neligini-da bilmayman,
bilmaymanki, istagim nima,
koʻzlarimni oʻyib olaman seni koʻrmaslik uchun!

ODAMLAR OʻLAR BUNDA

Odamlar oʻlar bunda –
shundoq koʻzim oldida,
shundoq quchoqlarimda.
Aksari juda ham yosh,
aksari koʻp choʻzilgan
ogʻir xastalikdan soʻng.
Koʻzlarini yopib boʻlmas,
qovushmaydi sira kichik qoʻllari,
qip-qizil tillari,

yuragi esa tingan allaqachonlar.
Aldanib jannatning nomiga,
o‘zini o‘ldirgan odamlar,
endi qiyin tirilmog‘ingiz,
tuproq yumar ko‘zingizni,
quloqlaringizni ham bir “rahmatlik” so‘zi,
va bundan so‘ng tirilmoq yo‘q.
Bilaman, sen nedan o‘lding,
seni ham bilaman,
do‘stim, seni ham,
seni ham, seni ham.
Sensan o‘lik tug‘ilgan o‘lik otadan,
Onadan, bir kun ham yashamading –
tug‘ilgandan tilingda edi qabr, kafan.
...Odamlar o‘lar bunda,
Shundoq ko‘zim oldida,
shundoq quchoqlarimda.
Biri o‘lik tug‘ilar,
biri o‘zin o‘ldirar,
birini o‘ldirar o‘liklar!
Odamlar o‘lar bunda,
qo‘llarim jasadga to‘lgan...

NEKBIN SHE’R

Bir kun bu kun ham o‘ladi
Boshqa o‘lgan kunlari kabi.
Yuragingni siqma bundoq –
barcha tug‘ilganlar o‘ladi.
Bir kun o‘ladi bu kun ham,
o‘lib kechaga aylanar
yoki buyuk, shonli tarixga,
yoxud kichik bir xaritaga,
nima farqi bor buning?
O‘ldi, qutuldi bu kun!
O‘lguncha yashaylik faqat,
kel, shoshmaylik ertaga.

O'ltirib to'yguncha boqaylik
bu shan, g'ussali tongga.
Eng go'zal so'zlarni tanlaylik,
boqaylik eng go'zal ko'zlarga.
Gohida jim, sassiz turaylik –
Farishtalar o'tsin o'rtadan.
Cho'zilsin bu kunning umri...
nima bo'пти bitta kun o'lsa,
biz dunyoga kelganmiz-ku
“bugun”ni keltirmoq uchun!

DUR DONASIGA

Uzun-uzun sochlaringni qo'li bilan taroqladi –
tarog'i yo'q edi...
Turmaklamoq bo'ldi zerikkanidan,
sanjog'i¹⁰ yo'q edi... Qaradi o'ng-u so'liga –
u yo'q edi, bu yo'q edi...
Yuragida shu'la bor edi –
yuziga tushdi...
Bir shirin jilmayib qo'ydi –
ko'zi, ko'ngli, sasi to'q edi.

MEN HALI YOTGANIM YO'Q

Suv oqar, ko'zim boqar...
Oqib hech tolmas suvlar.
Qarab to'yimas ko'zlarim,
Tiniqa qolmas suvlar.
Boqib ranjir ko'zlarim...
Suvlar to'xtab qolgan kun,
Tip-tiniq tus olgan kun
Ko'zlarim seni kutar...
Bormisan, ayt?
...Yillar o'tar,

S a n j o q – bu o'rinda: soch to'g'nog'ichi (mapжc.)

Kipriklarim yoshlanar.
Ko'zlarimning rangi tushar suvlarga,
Suvlar pushtilashar,
Tag'in tiniqmoqni bilmas.
...Yillar o'tar,
Suvlar oqar,
Qovushar asabiy kipriklarim,
Qovushar ovozsiz tomchilar.
Ishonmangiz, oqar suvlar,
Kipriklarim yolg'on aytar,
Men hali yotganim yo'q...

IRODA OYTEL

Iroda Oytel (Alieva Iroda Ramazon qizi) bir necha she'riy kitoblar muallifi. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi, Ozarbayjon Jurnalistlar uyushmasi, Xalqaro Faol san'atkorlar uyushmasining a'zosi, www.kultur.az veb jurnalining bosh muharriri.

ONA, AYTING

Ona, ayting, qismatdagi
Dardni ham sevar bo'ldim.
Ko'zimdan dardni uqqan
Mardni ham sevar bo'ldim.

Ona, ayting, ajal ham
Mendan yuz o'giribdi.
Ko'ksimning taxti bo'lgan
Otashlar ham so'nibdi!

Ona, ayting, bahorga
yetmayman!
Hatto qishga.
Ona, ayting, arziymanmi
Meni kechir deyishga,
Ona, kechir deyishga!

ATIRGUL

Yuragimda tugilgan bu dardimni
Aytmagayman... aytmagayman, Atirgul!..
Hasratimning gina to'lgan yo'lga
Qaytmagayman... qaytmagayman, Atirgul!

Bo‘ylanaman bo‘y bo‘libon bo‘yingga,
Hayronman bu taqdir degan o‘yinga,
Men bir kunlik yor bo‘libon qo‘yningga
Yotmagayman...
yotmagayman, Atirgul!

Yonginangda tog‘lar qorga qorildi,
Visol kutib ko‘zim yo‘lga zor bo‘ldi,
Desang, dilga bir vafodor yor bo‘ldi,
Buni bovar etmagayman, Atirgul!

SENI KUTMOQDA

Binafshang ko‘zlarini
Ochmay seni kutmoqda.
Bahor bo‘lsa-da, atrin
Sochmay seni kutmoqda.

“Uyg‘on”, der tong yeli ham,
Yuragida harir g‘am,
Bargingdan tomchi shabnam
Ichmay seni kutmoqda.

Yot qo‘llardan zahmi bor,
Qovjirashdan vahmi bor,
“Kelgay, deb, so‘z bergan yor”,
Ko‘chmay seni kutmoqda.

BILASANMI

Seni sevdim qor ustidan
don izlagan qush kabi.

Romiz Ravshan

Bilasanmi, Uni sevardim qandoq,
Ona farzandini sevgani kabi.
Chumchuq qor ustida donni sevgani,
Ari asalini sevgani kabi.

Bilasanmi, u – nihonim, u sirim,
U sirni yashirgan qal'a bo'ldim men.
Yolg'iz qovjiradim, g'amda qoldim jim,
Lolasi to'kilgan dala bo'ldim men.

Bilasanmi, unga intiqman qandoq,
Yot elda yurti deb entikkan kabi.
Yorin urush olib ketgani kundan
Kelinlar yo'llarga ko'z tikkan kabi.

Bilasanmi, usiz yonurman qandoq,
U kecha Xo'jalim yongani kabi.
Sahro kechasida bamisli chiroq,
Olisda ajalim yongani kabi.

Bilasanmi, bog'bon o'rtanur qandoq,
Bog'da suvga tashna qolganida, bas.
Bilasanmi, inson o'rtanur qandoq
Sochiga tekkanda begona nafas.

Bilasanmi, u deb so'nganman qandoq,
Bolam deb onaning so'ngani kabi.
Bilasanmi, unga singganman qandoq,
Qo'shig'im tuproqqa singgani kabi.

Bilasanmi, Uni sevardim qandoq,
Ona farzandini sevgani kabi.
Chumchuq qor ustida donni sevgani,
Ari asalini sevgani kabi.
Bilasanmi, Uni sevaman qandoq...

ONALAR VA URUSH

Xo'jalida yuzlab bola okopga keltirildi,
Yuzlarcha onaning ko'ksi dog'landi!
Suriyada minglab bola qatl etildi,
Minglab onalarning faryodi arshga yetdi!

Sonamida yuzlab go‘dak ochlikdan o‘ldi,
Yuzlab onalarning noni bo‘g‘zida qoldi.
Iroqda,
Falastinda.
G‘azzoda...
Son-sanoqsiz go‘dak o‘tga otildi.
Son-sanoqsiz ona bag‘ri o‘t oldi!
Yuzlab askar “qotil” bo‘ldi,
Yuzlab ona “qotil” bo‘ldi!
Minglab harbiy shahid bo‘ldi,
Minglab ona “shahid” bo‘ldi.
Son-sanoqsiz boshlar kesildi,
Son-sanoqsiz onalarning nafasi kesildi!
Minglab go‘dak boshpanasiz qoldi,
Minglab ona uy-joyida muzlab qoldi.
Son-sanoqsiz bola xastalikdan o‘ldi,
Son-sanoqsiz ona davosiz dardga yo‘liqdi.
Minglab inson qo‘l qo‘ydi urushga,
Surishga,
So‘qishga.
Minglab onaning ichida urush boshlandi,
Surish boshlandi,
So‘qish boshlandi.
Minglab kishi odamdan odamni qo‘rimoqqa,
Vatandan Vatanni qo‘rimoqqa,
Yigit ketdi,
Askar ketdi,
Shahid ketdi.
Minglab onaning orzulari yigit yetdi,
Askar bo‘ldi,
Shahid bo‘ldi.
Minglab miltiq o‘qtaldi
Minglab yigitga,
Askarga,
Shahidga.
Minglab o‘qlar tegdi onaga!
Onaga!

Onaga!
Olloh, o'zing asra! –
Degan onalarning siynasida
Olloh shundoq o'qqa tutildiki,
U onalar dinni unutdi,
Tilni unutdi,
Irq-u millatni unutdi,
U onalar dinni la'natladi,
Tilni la'natladi.
Irq-u millatni la'natladi,
Bolam!
Bolam!
Bolam! – dedi.

NORINGUL

Noringul (Boboyeva Noringul) ikki she'riy va ikki nasriy kitob muallifi. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasida xizmat qiladi.

ODAMLAR

Endi qaytmagayman hargiz,
Otdingiz o'tga, odamlar.
Kelib meni uyg'otmangiz,
Qolay g'aflatda, odamlar.

Zirvalarning boshi edim,
Tog'ning qattiq toshi edim,
Yengilmagan qo'shin edim,
Berdingiz bodga, odamlar.

Ustimga yaproq to'kilsin,
Men qolay, tuproq to'kilsin,
Kimdir unga xabar bersin,
U aytsin vido, odamlar.

Mendan uzoqqa tushdingiz,
Ketdingiz yotga, odamlar.
Baliqlarga salom ayting,
Dengizda ado odamlar.

YO'L XOTIRIGA

Ko'nglim bir hosilsiz tuproqqa o'xshar,
Daraxti qurigan, gullari so'lgan.
Kechmoqda boshimdan bu kuz qo'llaring,
Qalbidan ketganlar qaytmagan, o'lgan.
Mendan necha odam u tomondasan,
Necha odam yitdi, ayt, oramizda?

Yulduzlar o't olib yondi osmonda,
Bir hovuch kul keltir, sep yaramizga.

Sen daydib yurgan bir oyning shu'lasini,
Sendan yuz o'girmoq kelmas qo'limdan.
Bu sevgi toshini uzoqqa otma,
Keltir, bu toshni ham os yuragimdan.

Tun bilan kunduzning nima farqi bor,
Zulmat cho'kib ketdi tuning siriga.
Yana yo'lni to'sdi devor sevgilar,
Yana hijron tushar yo'l xotiriga.

TABASSUM

Hayotga tabassum bilan boq, derlar...
Bahor sochlarimga to'qingay.
Sarhadsiz dengizlardan
Bir qultum ichaman,
Quyoshni qo'limda o'ynatib
Ketaman.
Men – beparvo odamman,
O'zimni inkor eta olaman.
Oh, qancha yozmaganim she'rlar bor.
Yozmaganim she'rlarni
Yashamaganim hayot qaygadir opketar.
Ketaman.
Oyog'im ostida toptalgan o'tlar
Ma'sum qo'zilarning
Tutashuv nuqtasi.
Hayotga tabassum bilan boq, derlar...
Asfalt ko'chalardan, metin jonimdan
o'zimni to'plab
tabassum qilaman hayot yuziga.
Hayotning yuziga kulaman.
Hayot esa
Ko'rsatadi kemshik tishlarin.

SENGA

Senga

Hislarimni olib keldim.
Bas, kutganing abasdir.
Bir ayolni yutqizmoq –
Bir ayollik havasdir.

Senga

hislarimni keltirdim –
Qadim inson sasidir.
Yuragimni qon qilgan
Bir vahshiy sevgisidir.

Senga

hislarimni keltirdim –
uni anglab, bo‘lib bo‘lmas.
Barcha mubham narsalar
buyuk tuyulgaydir, bas.

Senga

hislarimni keltirdim –
to siypalab, o‘rasan.
Menda hech vaj qolmadi,
Ko‘zingni yum, ko‘rasan.

Senga

hislarimni keltirdim.
Sen biroz ehtiyot bo‘l!
Men qolurman nogahon
xotiraga aylanib.
Bu so‘nggi imkonidir,
Yo‘qsa, zumda menga ham
aql kirib qoladi...

QOLMADI

Jon berdim men jon deganga,
Undan uzoqroq yo‘q menga,
Ketdi olis bir surgunga,
Tark etdi, ko‘chi qolmadi.

Ko‘nglimni olmoqchi edi,
Nozli-yu aldoqchi edi,
Besh kun yashamoqchi edi,
Besh kundan uchi qolmadi.

Xursand kezardi bu odam,
Yomon go‘zaldir bu odam,
Dardga to‘zardi bu odam,
Egdilar, kuchi qolmadi.

Qaylargadir nihon bo‘ldi,
Bosh xam, yuraklar qon bo‘ldi,
Qaytmog‘i ko‘p gumon bo‘ldi –
Sarag-u puchi qolmadi.

NURONA NUR

*Nurona Nur Ozarbayjon Yozuvchilar uyush-
masining a'zosi, Prezident stipendiyasi sohibi.*

FOTO

Nima kerak edi ko'zlaringdan kelajakni o'qimoqning,
O'tmishini xotirlamasa edi,
Bundoq yaqin turmasa edi,
Nimanidir uydirmasa edi...
O'zidan yashirinmasa edi bu nigohlar.
Xayollar bo'shatmas o'z og'ushidan
Bu tirmizak bolani.
Qo'yib bersa, toqqa tirmashar.
Xastalanib yotib qolsa bu tirmizaklar,
Onalari yolvorishar Ollohga,
Tezroq tuzalsin,
Mayli, uyni ko'tarsinlar boshlariga.
Yaxshi ko'rgan, asrab kelgan narsalarini beradilar bolalariga.
Men ham shunday dil bergandim o'sha yigitga,
Faqat o'zim bilaman,
Eng yaxshi surati –
Umr bo'yi chekkanlari bu yigitning.

ASLIDA

Birov birovni tark etmas aslida,
Yolg'izlik – fursatning ishidir.
Shoirlarning bo'lisha olmagan bad duosini,
Har kuni yonidan kechib o'tganing
qush uyasini
bugun ko'rmoq payti.
Bo'y otdi yana so'zlar –
ushalmagan sevgilarga yozilgan she'rlar qadar...

Bo'y otdi yana sevgilar
nigohing yulduzlarni so'ndiradigan qadar...
Uryon bir faslda zamonning oyoqlariga tiz cho'kmoq,
Yalinib-yolvormoq,
Mumkin bo'lsa, oppoq libos kiyingan qadar...
Yolg'izligini bosib bag'riga,
Bu shaharning eng qorong'i ko'chasida
Yashrina olmaslik saharga qadar...
Engil-boshdan tozalamak sevgilarni,
Ustida bitta umid ham ko'karmagan
Kelajakka ko'ngil bermoq o'lgunga qadar...

BU KECHAGA

Bu kechanning zulumoti,
Shu zulmat qolur menga.
O'ydim tun ko'zini,
Yirtdim yulduzlagan qornini,
O't qo'yib so'ndirdim ayozini.
Bu kechanning har misrasi
Ertak tusli arvoh emish.
Osmonga dasturxon yozdim,
Ishtahasi ochildi bulutlarning,
Tushlarning-chi, qorni to'q edi.
Izladim to tongga qadar,
Bu kechanning
Jini bor, chirog'i yo'q.

JASORAT

Odam tug'ilmaydi jasorat bilan,
Ulg'aymas, yashamas jasorat bilan.
Jasoratni o'rgatmaslar odamga.
Unga erisharlar.
Yaltoqlarning, nodonlarning,
johillarning qarshisida jim qolib,
umrimiz burnimizdan chiqquncha erishamiz.
Havvo jasoratga ta'na qilamiz ming yillardan beri,

o'sha daraxtni, o'sha nafsni yaratganga ta'na qilmaymiz.
Biz faqat o'limga jasorat bilan boramiz,
Chunki undan juda zaifmiz.
Ilk jasoratimni eslayman men –
Halinchakdan uzgan edim qo'llarimni.
Oxirgisini eslay olmayman.

YO'L BER

Misralar ne qilsin,
Qofiya topmayman senga qaytgali.
So'zlar qaydan bilsin,
Yangisin izlayman senga aytgali.
Yo'llar qaydan bilsin,
Yangisini izlashimni – o'lchanmagan, yurilmagan.

Xotiringa tekkan shamollar,
Yam-yashil o'tlarni tiz cho'ktirib,
Havoni eggan shamollar.
Havoning oyog'i uzilar yerdan.

Umrini Quyoshga bag'ishlagan kunlarga
Ont bo'lsin!

Balki...
Ming daf'a, mingta yo'l axtarmassan
Quchish uchun o'sha lahzani,
Quchog'ini topmagansan.

Endi esa...
Qo'llaring axtarar seni,
O'z bo'yingga osilish uchun.
Seni yo'lga bag'ishladim,
Chekin yo'limning ustidan,
Yo'l ber senga yo'llanmoq uchun.

ONOR AMIN

*Quliyev Onor Abdulla o'g'li (Onor Amin)
1984-yilda tug'ilgan. Ozarbayjon Yozuvchilar
uyushmasining a'zosi. 2014- yilda "Ottaqadan
Oqpoychaga" nomli ilk she'riy to'plami chop
etilgan.*

BARCHA AYRILIQLAR...

Fikr bokiradir,
uni zo'rlab bo'lmaydi.
Barcha ayriliqlar fikr ayrilig'idan boshlanar,
fikr ayrilig'idan.
Ayriliq.
Nomingni zulmatda,
seni yorug'da yo'qotdim...
Axtaraman.
Qachondir bir kun
seni topgayman,
biroq nomingni-chi?..

QO'LLARIMDA... TIYRAMOH

Qishda sovqotaman,
Bahorda bo'y otaman,
Yozda bog'da
kitob o'qib yotaman.
Atrofim yam-yashil,
qo'llarimda... tiyramoh.
Oyoqlarim ostida Osmon,
Bosh ustimda yer,
xayolimda o'sha qiz...

DUNYODAGI ENG KATTA AZOB...

Dunyodagi eng katta azob
balki vijdon azobidir;

vijdoni uygʻoqlar biladi buni.
Vijdoni uygʻoq boʻlgan xotinim soʻradi:
– Nima boʻldi senga, Onor Amin?
– Sheʼr yozishni istayman.
Ishondi, aldandi, uxladi..
Mening esa vijdonim bezovta...
Ayollar yolgʻizlikdan qoʻrqqani kabi
Men yolgʻizlikdan qoʻrqaman, Xudoyim,
xotinim oldida meni maʼzur tut...

GʻASHLANGANDAN GʻASHLANAMAN...

Sahar oyogʻimga,
peshin qornimga,
oqshom boshimga tusharkan,
gʻashlangandan gʻashlanaman...
Har gal engil-boshimni
yuvib dorga osarkan, onamdan jahlim chiqar –
butun tuqqan oʻgʻlini u
parcha-parcha qilib osar...

MUHORABALAR

Muhorabalar
oppoq xonalardan,
qora kulbalardan boshlanar...
Dunyo ota-onalarga boʻlingan,
Otalar urush olib boradilar...
Ayollar – nishon,
erkaklar – tortilgan kamon.
Bolalarni oʻzing asra,
alʼamon, Ollohim, alʼamon!..

PARVIZ SAIDLI

Parviz Saidli Idris o'g'li 1992-yilda tug'ilgan. She'rlari turli jurnal va almanaxlarda chop etilgan. Yangi roman ustida ishlamoqda.

DERAZA OYNASI

Yuzin sepkil bosgan xunuk bir ayol
Suyangan deraza kesakisiga,
Noyabr yomg'iri yosh to'kar oqshom
Bokuning kimsasiz ko'chalariga.

Yo'llarga tikilib qoladi uzoq,
Mashinalar tinmay o'taveradi,
Yuziga mashina shu'lasini tushar,
Ko'lkalar yuzini o'pib o'tadi.

Bir xunuk, ko'rimsiz ayolning dardi
Aylangan kuz faslin tanholigiga.
Jimgina yig'laydi tangri o'zini
Yaratgani uchun ko'rimsiz qilib.
Yuragi bo'm-bo'shdir xonasi kabi,
Kimsasiz ichiga ko'z yoshi oqar,
Ko'zlari oynakdan tashqariga boqsa-da,
Balki bu ko'zlar uning tashqarisidan ichiga
boqayotgandir.

Bir issiq kechani ko'rmagan hali,
Sevgidan xabarsiz xonasi sovuq.
Ko'ksiga tegmagan go'dak nafasi,
Bo'sadan xabarsiz dudog'i sovuq.

Men ham bir tubanman o'zgalar kabi,
Na seni yoqtirdim, na seva bildim.

Balki sen rajirsan tasalli uchun,
Men senga rang berib she'rimga soldim.

MOYBO·YOQ

Bu yig'lagan kim bo'ldi?!
Axir, kimning xotini?!
Bekitgancha yuzini
Mayin-mayin yig'laydi.
Shabparakdek tinglayman
Ko'z yoshining shivirin.

Bu yig'lagan ayol kim?!
Axir, kim buning eri?!
Qo'l tekkaymi sochlariga?!
Sovqotmasmi kechalari?!

Ko'zlari bir moybo'yoqmi?
Kipriklari mo'yqalammi?
Ko'z yoshlari yonog'iga
Surat solar, naqsh bitar.
Yig'lagan bu ayol balki
Sog'ingandir kulgilarni.
Shu boisdan yig'lab turar.

Bu yig'lagan sho'rlik ayol
Ro'zg'orimning ayoli.
Bir shoirning xonasini
Bo'lishmoq ham oson emas.

Shirinmikan, sho'rmikan,
Ko'z yoshining ta'mi qandoq.
Ko'z yoshidan bir choy damla,
Yig'layverasan keyin.

YAKKAXON TOMOSHA

Tomoshasi kecha o'tgan teatr afishasi kabiman,
Ko'zlarimda osilib turar tomoshaning tarixi, vaqti.
Soat nechada, qayerda
Yakuniy sahna o'ynaldi yomg'irli kechada,
Sizlarning ko'chada.
Men sening derazangga, sen derazadan uzoqlarga.

TERMULGANCHA

Sovigan qahvamdan bir qultum ichib,
Bu tug'ma maskanda qarayman senga,
Doim sen bu yerga kelganing uchun
Ushbu sokin kafe azizdir menga.
Sochlaringni, ko'zlaringni, chehrangning har chizgisini
Yoddan o'tkazaman birma-bir.
Sen qarshi stolda kitob
VARAQLAGANCHA
Yoza bilmaganim she'rlarimda sen,
Yozganlarim bilan senga haykal qo'yaman.
Yuz bora yozsam ham, buzsam ham,
So'zning muqaddasligini sen aytgan qadar tuyaman,
O'paman sukunat peshonasidan,
Sen JIM TURGANCHA.

Bu qish Bokuni injabel balerinaga
o'xshatib qo'ydi qor zarralari.
Akapella kabi yangraydi qorning g'ichiri,
Sen yurgan sari.
Tikilaman. Anglashga urinaman...
Sen axir kimsan?!
Oq sochli onammi?! Sadoqatli ayolmi?!
Ko'kdan tushgan malakmi?! Tantiq qizaloqmisan?
Ko'klar sochlaringga qor
ELAGANCHA.
Derazaning qarshisida

Sokin kafelarda
Bu qorli yo‘llarda ho‘llanamiz, gulim,
Men SEVGANCHA
Sen SEVGANCHA...

QOR VA JAZ

Mayin-mayin qor yog‘ar
Derazadan bo‘ylanar
Kalta sochli bir qizning
Dengiz kabi ko‘zlari.

Mayin-mayin qor yog‘ar
Derazadan termular
Rassom qo‘lida boda
Eski lappakda bir kuy
Chalar Mustafozoda.

Mayin-mayin qor yog‘ar
Adib tinmayin yozar
Nuqul tamaki tortar
Sigaret bilan to‘lib
Tutab yotar kuldoni.

Mayin-mayin qor yog‘ar
Yo‘taladi tul xotin
O‘ylaydi faqat erin
Qor yog‘adi qabrga
Sovuqmasmi tuprog‘i.

Mayin-mayin qor yog‘ar
Yo konyak, yo oq sharob
Fahmiyning g‘azallari
Tugaydi unutamiz
Uch-to‘rt soat dunyoni.
Mayin-mayin qor yog‘ar

Hazin-hazin qor yog'ar
Og'ir-og'ir qor yog'ar.

HORG'INLIK

Jimgina o'lasan ushbu kechada
Izlaring ko'chaning yodida qolar
Boshingda bo'lmagay tug'ishganlaring
Keksaygan umidlar boshingda qolar.

Yomg'irlar sen uchun qo'shiq aytadi
Shamollar sen uchun suratlar chizar
Yorug' kun ko'rmading tirikligingda
O'lganda ko'rarsan oq-oppoq kecha.

Seni tanimagan bir ayol kelar
Ko'z yoshlarin to'kib, surtar ustingga
Egnidan yechadi ko'hna plashin
Yig'lagancha yopar sening ustingga.

Ustingga yopilgan ushbu plashdan
Sevganing ayolning atri keladi
Va nogoh qo'llaring cho'zasan ko'kka
yerdagi ayolni ko'kdan topasan.

Choying yoningdadir o'zing uydasan
Na plash na ayol na-da o'lim bor
Bu arqon bu qandil bu esa sensan
Hali ham kech emas balki ketarsan...

QILMON IMON

Qilmon Imon 1986-yilda tugʻilgan. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi aʼzosi. Asarlari bir qator tillarga tarjima qilingan.

***

Safarimiz uzoq boʻlgay,
Manzilga yoʻlimiz yetmas.
Oʻzimizni tasdiqlovchi
Imzoga qoʻlimiz yetmas.

Sirtmoq dorlarga ilindi,
Oʻlim arqonda silkindi,
Sotganimiz umr endi,
Olmoqqa pulimiz yetmas.

Koʻrdik dardlarning battarin,
Dunyoning qazo-qadarin,
“Boʻl”dik asli oʻlmoq uchun,
Va oʻldik, “boʻl”imiz yetmas.

***

Yashadik dunyodan boʻlib umidvor,
Maosh olganimiz ish oʻrni kabi.
Umrimiz ichida shunday kunlar bor –
Torttirib tashlangan tish oʻrni kabi.

Hoy bulut, yigʻlama, yigʻlab boʻlmaydi,
Yigʻlasang, bu yoshni saqlab boʻlaydi,
Ollohni bu qadar dogʻlab boʻlmaydi,
Osmonlar qoraygan shish oʻrni kabi.

Nisbiydir zulm ila adolat soʻzi,
Dunyodan baxt topgan bormi hech oʻzi?

Bizsiz onalarning yo‘l ketar ko‘zi –
Sayyora qushlarning bo‘sh o‘rni kabi.

***

Shu osmonning osti – uyim,
Usti-chi, eshik kabidir.
Yulduzlari – o‘yinchog‘im,
Kechalar beshik kabidir.

O‘yindir, o‘yin bu hayot,
Beshikdan ol, mozorga sot.
Biz keshikchi, jon omonat,
Dunyo ham keshik kabidir.

G‘aflat ketmas loshimizdan,
Darak yo‘q quyoshimizdan!
Suvlar to‘kar boshimizdan,
Osmoning teshik kabidir.

***

Yuragimdan kechgan narsa
Kelib ko‘nglimdan oshadir.
Sevinch sevinch bilan hamdam,
Zulm zulmdan oshadir.

Yonmadi oy jo‘natgan sham,
Qachon tongga yetar oqshom?
Ko‘prik soldim, o‘tgil, oshnam,
Cho‘lim ko‘limdan oshadir.

Umr yetganda qazoga,
Chora yo‘qdir bu jazoga,
Bu dunyodan u dunyoga
Barcha o‘limdan oshadir.

***

So'rasalar savobimni,
Botdim gunohga, azizim.
Yo'l yo'q na ortga qaytgali,
Va na sabohga, azizim...

Rostlik yo'q dunyo rostida,
Har bir lahza – jon qasdida,
Men bundaman – yer ustida,
Qulayman chohga, azizim.

Momolardan qolgan chaman –
Go'dakni shod qilmas ekan,
Ko'kdan tush, yo'qsa aytaman
Arzim Ollohga, azizim.

***

Dunyoga arzon kelganlar
Ketmoqni arzon istamas.
Qo'y, boshingni egib turma,
Qullikni sulton istamas.

Tiriklar osilib dordan,
O'liklari bezgan go'rdan,
Hech kim rozimas taqdirdan,
Insonni inson istamas.

Bu dunyoga sotilganlar,
Aysh-ishratga qotilganlar,
Ollohdan ta'ma qilganlar –
Ollohga qurbon istamas.

RAMIL AHMAD

Ramil Ahmad 1994-yilda tug'ilgan. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi va Yoshlar kengashi a'zosi. 2015-yilda "Zamon tuneli" nomli she'riy to'plami chop etilgan.

NEKBINLIK

Yulmangiz
Qoqio'tning gunohsiz gulbarglarin,
Qiynamang ayni savollar bilan uni:
– Sevadi, sevmaydi...

Javobini o'zingiz bilgan
savollarni boshqadan so'rmang.
Chechaklar bolalar kabidir,
yolg'on gapirolmaydilar...
Jo'natmangiz xol-xol qo'ng'izni
sevganingiz ortidan,
tushuning.
Ehtimol, barmog'ingiz uchidagi qo'ng'iz
kelgandir sizni ham olib ketmoqqa...

UCHTASI BITTADA

Bir ayol bormoqda –
qornida homilasi,
yelkasida oyog'ini yo'qotgan eri,
suyagiga yopishgan teri.
Qiyomat qo'pdimi?
Ilohiy komediya,
bashariy fojea,
shaytoniy san'at!

Meni yosh deb o'ylamang,
u ayolni yaxshi taniyman,

yelkasidagi erkakni,
qornidagi homilani,
zohirida umidsiz umidlarini,
botnida orzularin tashigan
Maryam xolani.

Ko'chamizda ko'raman har kun:
Dante mavzesi,
Balzak ko'chasi,
66-uy, 1-xonadon.
Bir paytlar asrardi shu erkakni o'z ko'lkasida.
Endi nima qilib turibdi u yelkasida?
Ayol so'l qo'li bilan qornini silab,
nimalardir deydi shayton bolasiga.
O'ng qo'lini erining qo'lida unutgan,
Ollohn unutgan kabi...

Erkak uyaladi yo'q oyoqlaridan,
yo'qlar borlardan ko'ra ko'proq uyaltirar kishini...
Ho'ngrashi to'kilar ichiga,
yig'laydi aftodahol,
ho'l bo'lar ayol,
ho'l bo'lar homila,
ho'l bo'lar kecha,
ho'l bo'lar dengiz,
ho'l bo'lar ko'cha...

Bir ayol bormoqda –
qornida homilasi,
yelkasida oyog'ini yo'qotgan eri...
Bormoqda bir ayol,
qornidagi bola ham
odim tashlar otasining o'rniga...
Ayolning jonida yashirin titroq:
– Ertaga aytmaslarmi,
bu bolaning oyoqlari kimdan deb?

Ayol
bordi... bordi... bordi...
bormoqda... bormoqda... bormoqda...
boradi... boradi... boradi...
Va so'ngra bu ayol,
qornidagi bola,
yelkasidagi erkak
sho'ng'ib ketar tun og'ushiga.
– A'lohazrat Tarix domla,
uch kishilik joyingiz bormi
changli bir kunjida ag'anagani?
– Borlikka borku-ya,
ammo sizning Maryamingiz
Bu gal Isoni emas,
Yahudoni tug'adi!

METAMORFOZA

Turib qolar yo'l kanorida
har kun bir bola.
Har kun bir bola
turib qolar yo'l kanorida.
Ko'zlariga surtar yo'l gardin,
duch kelgandan so'rar otasin.
Bilmaganlar "ko'rmadim" derlar,
bilganlar bosh tebratib o'tar...
Otasining boshmoqlarini
kiyib yugurgan bu bola
mashinalardan ham o'zib ketaman deb o'ylaydi...
Bog'lay olmagani boshmoq chilviri
chuvaladi oyoqlariga –
yiqilib tushadi yuztuban,
qulab tushar otasizlikka.
G'arib har kun otasiga maktub yozar
harfsiz bir alifboda.
Tangri-yu farishtalardan boshqa
hech kim bilmas bu alifboni.

Yolg'iz qoldi deguncha
bir burchakka kirib olib
xol-xol qo'ng'izlarni jo'natar
otasining ortidan:
"Uchib bor, haydar, otamni qaytar".
Tosh ustiga chiqib olib
ko'kka qo'l cho'zgan bola
Olloh etagiga qo'lim yetar der.
Barmoqlarin cho'zaveradi
oyog'ining uchida turib!
Ammo tag'in yetmaydi qo'li,
qo'llari yetmas Unga...

Cho'chib tushadi bir kun
qo'ltig'idan o'sib chiqqan
oppoq parlarni ko'rib...
"Ota! Ota!" – deb qichqirar.
Qichqirar qo'ltig'iga
par chiqqan farishtalarga.
O'zin otar qanotlari uchidagi hasratdan,
na o'ligin ko'rgan bor, na tirigin:
yer yuzida bitta bola kamayar,
ko'k yuzida ortadi bir farishta...

AMERIKA

Har bir ayol badani
erkak uchun yangi bir qit'a...
kashf etilur
oza-oza, keza-keza,
o'pa-o'pa, suza-suza.
Hamma kishi Kolumbdir balki?
Sevgi – ishonmoqdir o'lganga qadar.
O'lganga qadar
Bilmakdir Amerikani Hindiston deb.

URUSHDAN SO'NG

Urushda qo'l-oyoqlarini
yo'qotgan kishilardan qo'rqib qochardik hamisha...
Nogoh tushimga kirdi ibtidoiy odamning changak qo'llari,
tutib bo'g'ardi meni.

Katta bolalar

o'lim nima ekanini bilganlari uchun ham
anglardilar otalari o'lganligini.

Yashirardi onalaridan

Ko'chada yegan kaltaklarini.

Yog'ochdan to'pponcha yasalar edilar

otalar qasosini olmoqlik uchun...

Yolg'izoqlar Qorabog'da qoldi,

har biri qo'lida bir hovuch tuproq,

og'zida bir qultum suv,

ko'kragida bir yutum havo olib keldi u yerdan.

Va'dalashgan qizlar yigitlarini

yo'qotdilar qoch-ho-qochlarda.

Har shahid umidi edi bir onaning,

xushxulq qizlar, do'mboq bolalarning otasi edi...

Kattartib ishlangan askar surati

qoldi har xonadonda

va qizlar tug'dilar shu suratga boqib...

bu go'daklar –

suratdagi otalarining

o'gay bolalari edi...

Na qo'ni-qo'shnidan bir xabar bor,

na xesh-tabordan.

Necha kunkim, bolalari och qolgan beva Surayyo

deraza oldidagi ustunga suyanib

tez yordamni kutgani-kutgan...

Qurtlagan jigar, qoraygan go'sht,

hidlangan yurak sotuvchi qassob G'ulom der edi:

“Bu uch yetmini qandoq boqadi,

balki bizga aytmay yuragin sotgan?..”

Jajji qizaloq
bekinmachoq o‘ynardi –
ko‘zini ochganda otasini topmoq uchun...

Surayyo der edi:

“Bo‘yi uzun buroy qizim,
sochi uzun suroy qizim,
Uch kecha uxlab tursang, so‘ngra otang keladi”.
U uch kecha tamom bo‘lmadi,
sanamoqni bilmasdi qizcha...

SAHAR AHMAD

Sahar Ahmad 1972-yilda tugʻilgan. “Koʻzlarimning ichiga boq”, “Ruh nafasi”, “Koʻnglim koʻchalari” va “Uchrashmagunimizcha” nomli sheʼriy toʻplamlar muallifi. Esse va lavhalarini bilan davriy matbuotda doimiy chiqib turadi.

***

Barcha dardlar bitganda
Toʻzim ham tugab boʻlar.
Daraxtlarga, qushlarga
Soʻzing ham tugab boʻlar.

Oʻshanda
Maktublar nomini,
Koʻzgular yuzini unutganingda
Ishqiy sheʼrlar kabi bahorni
Ruhing oʻqiy olmagay.
Ayriliq kunini anglatmagay kuz,
Qishdan oʻlim hidi ufurmas.

Koʻklardan toʻygandek ruhing
Yillar oʻtgan sari oʻlimdan toʻyar.
Bir paytlar sevmaganing hayotni
Telbalarcha sevmiq kechar koʻnglingdan.

***

Mavsumlar qaygʻu kabi
Aylana tegramizda.
Yangi sahfa ochmoq uchun
Joy yoʻq xotiramizda.

Uyg'onib bir ko'rsakki,
Yoshimizga yarashmas.
Umr motam namoyishdek
O'tganda qarshimizdan.
Mayin-mayin xazon yog'ar,
So'lar ust-boshimiz-da.
Qorto'p o'ynaydigan yo'q,
O'tgan bu yoshimizdan.

Suratini chekmoqchi bo'ldim
hayotning.
Sevinchning, umidning,
hayajonning.
O'ltirib yolg'izlikning
rasmini chizdim.
Hasrating chang bosmish yuzingda
uzun bir ko'z yoshining shakli.

***

Uzoq safardan
uyimga qaytgan kabi
qaytdim iztiroblardan.

Qarasam, hamon barcha
yo'llarga ko'z tikib turibdi.
Qarasam, hamon barcha
Kutmoqda o'z orzusini.
Angladimki, bu hayot
o'tib bo'lmagan hali.

– Oxiri kim? – deya,
uzun bir navbatda turib
yashamoq istadim hayotni
yangidan...

Na bahorni sevdim
Va na chechakni,
Na-da osmonni.
Men odamlarni sevdim,
Birini bahor oʻrnida,
Birini chechak,
Birini osmon oʻrnida.
Bahorda uni sevganlarni esladim,
Kuzda soʻlib ketganlarni.
Oqshomlar yolgʻizlarga yigʻladim,
Achindim bor ayriliqlarga.
Hech narsa sinmadi ichimda,
Oʻlimlarga ogʻrindim yashagan sari.
Hech kim tushunmasa hamki sevgimni,
Sevganlarimni sevdim oʻzimdanda koʻproq.

SAXOVAT SOHIL

Saxovat Sohil 1982-yilda tugʻilgan. “Har zamon va hech vaqt” sheʼriy toʻplami (2009), “Isoning xotini” (2013) va “Isoning qaytishi” (2015) romanlarining muallifi. Avangard.net adabiyot portali va “Avangard” adabiy-badiiy jurnalining bosh muharriri.

ISO QOʻLLARINI XOTIRLAGAYMAN

Yaproqlari toʻkilgan
anor butogʻida
yetim qoldi qush uyasi –
Isoning boshidagi
tikanlarni xotirlagayman.

Chumchuq choʻqilagan yerdan
tomchi-tomchi oqar anor shirasi –
Isoning qoʻllarini xotirlagayman.

Yaproqlari tillaga aylanib
xiroj bergan anor daraxti
kutar bahorni –
Isoning koʻklarga tikilgan
koʻzlarini xotirlagayman.

Anordan sizilgan sharobni
lazzat-la simirar yosh bir hukmdor,
sharob mening qonimdir –
Isoning soʻzlarini xotirlagayman.

ANOR DARAXTINING TANTAL¹¹ AZOBI

Kuz yelining ohanglarida
sargʻaygan anor yaproqlari
toʻqingancha bir-biriga
qoʻshiq aytar.

Titray boshlar yaproqlar
anorzorga qoʻrquv tushar –
Isrofilning suri kabi
yoyilar oʻlim sadosi.

Bu yam-yashil yaproqlarga
ayriliqning rangi choʻkar,
novdalari uryon qolar,
boʻzarib ketgay tanasi.

Toʻshagay oyogʻiga
anor oʻz yaprogʻini.
Yolvorar, nido chekar,
tebranar xazon-xazon.

Anor azoblar chekar –
qoʻllari yetmas yerga;
zolim shamol omon bermas
yaproqning qaytishiga.

ANOR DARAXTINING OʻLIM RAQSI

Gullagan anor daraxti
raqsga tushar
qora yelning qoʻshigʻiga,
butogʻini oʻynatarkan shamollar,
mugʻanniyga koʻz-koʻzlangan

---

¹¹ Т а н т а л – қадимий юнон мифологиясида худолар томонидан абадий қийноққа ҳукм қилинган қаҳрамон (*тарж.*).

choychaqa kabi
sochiladi chechaklar.

Parvoz qilar yel qanotida
inidan qulagan chumchuqchasimon,
ucha olmas uzoqlarga,
ezilar, toptalar,
parchalanar chechaklar.

Esaverar qora yel
o'ng-u so'lga pul sochib,
bebiliska pullardek
uchib yurar chechaklar,
mening umrim misoli
nasib etar tuproqqa.

AVE MARIA

Kurtaklagan anor uzra
chumchuqcha qo'shiq aytar:
mujda beray ilgaridan,
quvon, quvon, anorginam.
Xudo senga farzand berar,
quvon, quvon, anorginam.

Gul ochadi novdalaring,
ulg'ayib anor bo'ladi.
Yam-yashil yaproqlar aro
senga farzand yor bo'ladi.

Kattalashar, qontalashar,
yetiladi mening poyim,
sog'inaman, tez kelsaydi,
tez kelsaydi avgust oyi.

QORA ANOR

Uzilmagan anor qolmish
uryon butoqda,
qizarmagan,
cho'g'dek bo'lib bo'zarmagan.
Kech ochilgan anor guli –
qarg'a tumshug'icha ham kelmaydi endi.

Uzilmagan anor qolmish
uryon butoqda,
diydidar yetim kabi
bir mehribon qo'lga zor bo'lib.

Chechagi bo'g'zida
qolmish bu anorning –
vo ajab, qanday dard
o'ldirmish uni.

Bir battarin bola kelib
tosh otsaydi, qulatsaydi
bu anorni,
qutqarsaydi qop-qora tanholigidan.

Uzilmagan anor qolmish
uryon butoqda,
xuddi mening umrim kabi
qop-qora anor.

AYOL KABI

Kuz tongida
to'lib turgan bulutlar
bahona izlar.

Yetimdek tikilar anor daraxti
to'kilgan barglarin sovurar shamol,
ayol kabi to'shida qizarar bir juft anor.

Hurkak bir chumchuq qo‘nar
uryon butoqqa.

Emizikli buvakdek
anorni so‘radi bu temirqanot,
qon kabi qizarar sariq tumshug‘i...

ANOR QIZ

Dudoqlaring
shirinligidan
yaltiragan anor kabi qizarar –
go‘yo meni chorlar o‘ziga.

Qo‘llaring
anor novdasi kabi
uzun va nozik –
chirmashsaydi bo‘ynimga koshki.

Sochlaring
anor ostidan chiqqan
mayin novdadek bir taqim –
bolaligimda hammadan qochib
bekinardim anorning
shu novdalari ortiga.

So‘zlaring
anor butog‘ining tikanlaridir ,
yuragim ilma-teshik.

Ko‘p yillik anor sharobi kabi
meni mast etgan anor qiz,
ko‘r, qanchalar sarxushman,
o‘laman o‘zimga kelmay,
endi meni tuproq kutar.

SOLMON ARUZ

Shoir. Asli janubiy Ozarbayjondan. Hozir Bokuda yashaydi. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasida xizmat qiladi.

YO‘LLAR SENGA YAQIN KELAR

Yo‘llar senga yaqin kelar,
ammo hali xo‘rozlar jim.
Polis mashinlar anglamas
bizning sevgimizni, gulim!

Anglamas, mahbus tushasan
qafasda gul undirgali...
tuproq aro qorishasan
bir dasta gul undirgali...

Ko‘chalardan uy kunjiga
surgun bo‘lgan odamlarmiz.
Anglamaslar, qabrimiz ham
ayri bo‘lgan odamlarmiz.

Anglamaslar, charchaganmiz
yengiltak bu kafelardan.
Hijrondan so‘ng, vaqting bo‘lsa,
kelib turgin biz tomon ham.

Sen va mening visolimiz...
Sohil bog‘ining kadari...
Rafiq Tog‘i qabri uzra
yutindim men bu shaharni...

Ishqiy she'rlar berma menga,
bu hayot sinov baytidir!
Uzoqdan bir poyezd kelar,
ayni suiqasd paytidir...

Biz sovrilgan orzularimiz,
chala qolgan hikoyatimiz.
Ul muqaddas kitoblardan
ko'chib kelgan rivoyatimiz...

SHU QADAR SOTDIKI OTASIN O'G'LI...

Oллоhim, tor-u tang uylarimizda,
Ne ajab, qabrdek siqilib o'lsak.
Vatan solgani yer bermading, loaqal,
bir qarich yer berkim, yiqilib o'lsak...
Chekib o'tiraman uzoq tunlari,
Bu rangin shaharning nomi poytaxtdir.
Toliqqanman yolg'iz bo'ri singari,
“Xudoyim, naqadar qo'ylar xushbaxtdir!”

O'zingga ma'lumdir bari, Xudojon,
Hech kim emasman-da, nazar solmassan!
Qalbidam g'azab bor, manglayimda ter,
Sho'rlik, sen tunlari uxlay olmassan...

Meni qay naslga qilmish daxldor
bu farishtalaring, aytgin, yo Xudo?
Butun bu yo'llarning so'ngida “hech” bor,
ketganlar ortiga qaytmagay aslo!

Favvoralar bog'i, Qiz qal'asida
Tabrizni o'ylamak... g'aroyib xayol...
Bu ellik qulochlik bayroq ostida
vatansiz titramoq yurakka malol...

Bizning chekimizga bitmish haqorat
bir gala “ziyoli”, daydigan sayoq!
Bir hovuch vatani bo‘lmagan qushlar
bir hovuch don uchun titkilar tuproq...

Shu qadar sotdiki otasin o‘g‘li,
Ont ichmak istadi, topmadi tuproq.
Uch olma tushirdi Tangri osmondan,
yemadi, u seni o‘yladi ko‘proq.

Ajib narsalar bor sen anglamagan,
Taqdirdan qocholmas bu bani bashar...
Ko‘changda mirshablar turganin ko‘rsang,
Bilkim, yuragingda ozodlik yashar...

OETMISH MILYON BO‘SH KALLA, BO‘SH QO‘L...

Sevgilim, kel, mening qalbinga dard sol,
Kel, meni tashlab ket, qolayin tanho.
Kel, menga tikilgin, men ko‘zlarining
Qa‘riga cho‘kibon bo‘layin daryo!

Mayli, ta‘nalar qil, yetkazgil alam,
Inson shod bo‘lganda vatansiz qolgay!
Ishongil, men kulib turganimda ham
G‘ussalar yurakka chirmashib olgay.

Sen kelib-ketib tur, bu ko‘chamizda
ahyonda tangrining izlari qolsin!
Xayollar o‘z naqshin topsin bu izda,
yuzimda falakning ko‘zlari qolsin!

Kel, tupur yuzimga, aytkim, hoy ahmoq!
Nimani izlading! Erkmi yo vafo?

“To‘ylar” o‘lkasida shodlik yo‘q mutloq,
Seni tushunmaydi ichi bo‘sh qovoq.

Menga nima kerak bu uy, bu o‘choq?
Ushbu oltmish milyon bo‘sh kalla, bo‘sh qo‘l.
Bizning shodligimiz o‘tkinchi, o‘rtoq,
Shamoldir, manzilga topolmagan yo‘l.

Kelgin, qalamimni sanch yuragimga,
Sevgi ham, qayg‘u ham kerakmas endi.
Men bu dardlarimni aytayin kimga,
Qog‘ozlarim yondi, qalamim sindi.

Mayli, ta‘nalar qil, men kimman, axir!?
Sultonmi, qirolmi, qanaday mashhur zot?
Bu shodlik, bu farah mendek bir faqir
Vatansiz insonga yarashsa nahot?!

Vatan deganimda o‘rtanur yurak,
Bitta so‘z aytmoqqa tillarim tugun.
Men nahot shu yo‘lni o‘tmog‘im kerak,
Aytgin, kimlar uchun, ayt, nima uchun?

Kelgin, bu tuproqdan oyog‘imni uz,
barcha bu qayg‘ular, qo‘y, manim bo‘lsin.
Ustimga tort uni, zotan bu tuproq
vatanim bo‘lmadi, kafanim bo‘lsin...

KOSHKI NOMI BO‘LSAYDI, SEVGILIM, SOG‘INMOQNING

“Koshki nomi bo‘lsaydi, sevgilim, sog‘inmoqning”,
Chaqirardim, bilarding nomi nadir dardimning.
Bu yigirma birinchi asr taloto‘pida
Manifesti, maqsadi, komi nadir dardimning.

Koshki tili bo'lsaydi, aytar edi dardini,
Bu temir dunyosida nima istar xor bu tan?
"Ismi a'zam" ortidan bosib o'tdik yo'llarni,
Tangri madadkor bo'ldi, ulush berdi qudratdan.

Och-nahor bu ishchining ko'zidagi qonman men,
Nima deb aytay, axir, aytsam, kim ham biladi?
Kim kelib Nitshe kabi horg'in bir falsafaning
ko'zidagi g'ussani sal bo'lsa ham siladi?

Bir vagon dardim keldi, bo'shatgani hech kim yo'q,
shunda bildim, dard nedir, vatan nedir, shahar ne...
Ko'chada hushtak chalib, sayr etsang toq-u tanho...
ko'zingdagi yosh nadir, ozingdagi zahar ne...

Koshki bir "oh" bo'lsaydi sog'inmoqning mantig'i,
bitta oh urmoq bilan tugatardik bu dardni.
Balki taskin bo'lardi shu she'rlarim ham menga,
Dardimdan ildiz otib qalam ham ko'karardi.

Yozganimcha yozardim, hayotga ne ishim bor,
yaproq kabi uzilsam, mamotga ne ishim bor?
hayotning mukofoti o'lim emas-ku, axir,
yo'qsa 35 yillik bisotga ne ishim bor?

Yashash go'zal dedilar, biz ham hayotga keldik,
Ko'z berdilar ko'rmoqqa, boqib hayratga keldik.
Til ochgandan dedilar, go'zaldir bu koinot,
Jim, dedilar! Biz esa borho qudratga keldik...

Bobom bir kovush izlab ketdi uzoqdan-uzoq,
ololmasdan qaytdi u, oyog'iga bosh urdim.
Bir yo'l ko'rdim olisda, hech kim yurmagan so'qmoq,
Oyoqlaringma mindim, shu yolg'iz yo'lga kirdim...

Shunda bildimki, nega kelganmiz biz dunyoga,
Hayrat bo‘lib kelganmiz tongga ham, zulmatga ham...
Balki shuning uchundir, ozurda yuragimda
bir muhabbat yashaydi insonga ham, itga ham...

Zanjirning bir halqasi bo‘ldi qo‘llarim, uni
insonga kishanladim, ocha olmayman endi...
Sog‘inaman... va lekin bu halqani sindirib,
bilgisiz tomonlarga qocha olmayman endi...

GUNOHSIZ UZUMLAR

Mastni o‘z holiga qo‘yarlar, ammo
Gunohsiz uzumni osarlar dorga.
Falakning gardishi shunaqa, do‘stim,
Gunohsizlar qolar yomg‘irga, qorga...

Yurakda kattarib borar jarohat –
Ozod insonlarning o‘yiga tengdir.
Uzum jarohati tengdir ustunga,
Mastning jarohati bo‘yiga tengdir.

Qochgancha qochasan hansirab, horib,
Rostlab olmoq uchun nafasing qolmas.
Holdan toydirarlar insonni andoq,
Hatto o‘z-o‘zingga havasing qolmas...

SOG‘INMOQNING VATAN TUSI

Xudoyim, bu nedir, axir,
Bu vatanda sog‘inmog‘im?
Bu shodlik, bu surur ichra
Sog‘lom tanda sog‘inmog‘im?

Yor kelganda sog‘inmog‘im,
Yor ketganda sog‘inmog‘im.

Hatto uni sevishimni
Eshitganda sog'inmog'im.

Bu qandayin sovuq bo'ldi,
Odamlarning ko'zi sovuq.
Oyoq bosgan shu vatanning,
Shu tuproqning yuzi sovuq.

Sovqotganda yaproq... libos,
Sovqotganda tuproq... libos.

Bu yalang'och vatanimga
Men topayin qandoq libos?

Sovqotyapman, hoy Nasimiy,
Kel, teringni bergil menga.
Sovqotyapman, hoy vatanim,
Bayrog'ingni ek ustimga.
Bizni tirik sevmagaysan,
O'ldir, maqbar tik ustimga.

Xudoyim, bu nedir, ko'kdan
yerga qarab shaylanmog'ing?
Inson nomli bir qotilning
Xudosiga aylanmog'ing?

Yosh-u keksa ham qotiling,
Soqol, ko'sa ham qotiling.
Qaytmagaysan hech bu yo'ldan
O'lib ketsa ham qotiling...

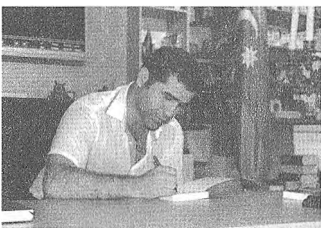
Xudoyim, nedir bu kadar,
Ushalmadi fotihalar,
Ko'zlar bog'liq, tillar tugun,
Orzular suvda bo'g'ilar...

Nadir bu qarg'ish, bu duo,
Tuproq nadir, nadir samo?
yerga tushmoq mumkin, yerdan
Ko'kka bir yo'l bormi, ayo?..

Ko'p gunohlar qildik yirik,
Biz o'likmiz... o'zing tirik...
Shafqatingga sarhad yo'qdir,
Qudratingga yo'qdir sherik...

VUSOL NURU

Vusol Nuru – Quliev Vusol Viloyat o‘g‘li 1981-yilda tug‘ilgan. 2007 -yildan Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi a‘zosi. Hozirda Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasining organi bo‘lmish “Yulduz” jurnalining nasr va she‘riyat bo‘limi mudiri vazifasida ishlaydi. “Yomg‘ir tomchisiman”

she‘rlar to‘plami, “Nogironlar oroli”, “999”, “Prezident qizi”, “Do‘rontog‘” romanlarining muallifi.

JAHANNAM QO‘SHIG‘I

Yog‘ar boshingga oy shu‘lasi,
egningdan ko‘lkang tushar.
Sug‘rilib tushgandek joning,
qo‘rqasan,
farishtalar senga kulishar.

Tushar o‘lim vahimasi,
devorlarga uriladi duolar.
Yuzini bir kunjga burib
ichingda tebranar ruhing,
ravvin kabi
iltijolar qilar:
Eloxa!
Eloxa!
Hoy inson,
sen bir sinagog kabisan!
Shamdonda yonar hislaring.
Sevging ikonalar Yahudo shaklida.
Og‘zing kalisoning zangidir go‘yo,
soxta marhamating bong urar.
Ichingda yangraydi jo‘rovoz nafrat:
Haliluya!
Haliluya!

Hoy inson,
sen bir kaliso kabisan!

Qonda tahorat olib,
imoning namoz o'qir ichingda.
Jannat xulyolari ko'zingni yopar,
g'azabing bosh kesar har muyulishda.
Tilingda:
Ollohu akbar!
Ollohu akbar!
Hoy inson,
sen bir masjid kabisan!
Ichingdan husn olgan jahannam,
Shayton qo'rqar chiroyingdan.
Mahkam tut egningda ko'lkani, sho'rlik!
Qoch, qoch, qoch,
bekingin oy shu'lasidan!

JAHANNAM POYEZDI

Eshiklar ochildi.
Poyezdni tark etdi odamlar
Meni tashlab ketganing kabi.
Eshiklar yopildi.
Yolg'iz bir men qolganman,
yolg'iz bo'm-bo'sh o'rindiqlar.

Qop-qorong'i tunel, surat...
Men qulagan o'pqonga o'xshar.
Ahyonda yalt etar derazam.
Oynadagi aksim
sarmastga o'xshar.
sochlarim taralmagan,
yumilib ketar ko'zim.
Quloqlarim ostida bir qiz
bir naqarot kuylaydi nuqul:

“Dunyo bir kun bizga kulib boqadi yana,
Meni tashlab yo‘llar sari ketmas ko‘zing.
Yuraklarni bitta sevgi yoqadi yana,
Qalbimizdan qayg‘u-hasrat topmas to‘zim”.

Yolg‘on aytar,
yolg‘on aytmoqda bu qiz.
Dunyo bo‘shab qoldi sen ketgandan so‘ng,
zamon chayonlari xezlanar.
Ochilmaydi sen yopib ketgan eshik.
So‘zlaring cho‘kib yotar dahlizda
tuman kabi.
Iforing xonamda bulutdek kezar.
Xotirang surati devorni bezar.
Yumsam,
ko‘z oldimda o‘zing namoyon.
Ko‘zguda aksing qolgan,
xonada nafasing.
Quloqlarimda sasing:
“Seni sevmayman,
sevmayman endi,
seni sevmayman!”
Qalbinga ko‘chadi dunyo hasrati,
Insonlar o‘lgan.
Dunyo bo‘shab qolgan bir poyezd kabi.
Yolg‘iz bir men qolganman,
yolg‘iz bo‘m-bo‘sh o‘rindiqlar.

Qop-qorong‘i tunel, surat...
Jahannamga ketmasmi poyezd.
Men gulxanga tushgandekman.
Qo‘lim qon,
pichog‘im qon,
ko‘ksim qon!
Jahannamga chipta olgan kabiman.

Ketaman,
ketaman jahannamga.
Ketmoq qanday bo‘lishin ko‘r,
ko‘rib qo‘ygin tark etmoq,
tashlab ketmoq,
ayrilmoq qanday bo‘lishin.
Na sen qaytara olursan meni endi,
na-da boshqa birov.
Yolg‘iz bir menman,
yolg‘iz bo‘m-bo‘sh o‘rindiqlar.
Quloqlarim ostida bir qiz
bir naqarot kuylar nuqul:
“Dunyo bir kun bizga kulib boqadi yana,
Meni tashlab yo‘llar sari ketmas ko‘zing.
Yuraklarni bitta sevgi yoqadi yana,
Qalbimizdan qayg‘u-hasrat topmas to‘zim”.

Qop-qorong‘i tunel, surat...
Qop-qorong‘i tunel...
Qop-qorong‘i...
Qop-qora...

KUN PORTRETI

Xiyobonda portretga aylanar
bu kun.
Sohilda odamlar suzar,
dengizda sayr etar baliqlar.
Sohilda uchib yurar
chag‘alayga o‘xshash yaproqlar.
Chag‘alaylar dengizga to‘kilib tushar,
Daraxtlar sohilga langar solgan.
Dengizga cho‘kkan kemalar.
Dengizda
quyosh bor bugun,
Sohilda
quyoshi botgan bir odam.

YOLG'IZLIK UVERTYURASI

Chiroqni o'chirgin,
pardani bir chetga tort.
Lang ochib qo'y derazani.
Zulmatda sevishgan shabparaklarni
ichkari kiritgin, ichkari.
Senga
quyoshni sevmoqni o'rgatsin ular,
zulm-u zulmat og'ushida.
Sen
quyoshga boqqanda ko'zlaring yumasan, axir.

Shamni yoqqin,
chorla ozod ruhlarni.
Ruhlar o'limning hididir,
O'lim hidi bilan
xonangni to'ldir.
Senga
yashamoqni o'rgatsin ular
o'la-o'lguncha.
Sen
ko'klardan jannat tilarsan, axir.
Unut
senga bosh eggan farishtalarni.
Zulmatda yuzingga ko'zgu tut.
Duo qil Iblisga,
yolvorgin, yolvor.
O'zidan ham battariga bosh egmaslikni
o'rgatsin senga
alayhila'na Iblis.
Sen odamsan –
qo'lingni qon bilan yuvarsan, axir.
Derazadan bo'ylangin oyga,
qarich-qarich bo'lsin tishlaring,
yirtib chiqsin sholvorni duming,
uvilla,

bo'riga aylanib uvilla.
Barcha derazalar boqsin sen tomon
hayratga tushib.
Sen
shu qadar odamlar ichida
har kecha yolg'izsan, axir.
So'ngra bekit derazani,
pardani tort,
chiroqni yondir!

YO'QLIGING QADAR

Yo'qliging qadardir bu shahar,
Odamlar sukunat tashiydi.
Men seni kutganim ko'lkalarda
endi bir kechikkan zamon yashaydi.

Sigaret qoldiqlarin uchirar shamol,
yolg'izligim shaklidagi bu ko'chalarda
ko'zoynakli qizlar
unuttirar ko'zlaringni,
kaptarlar cho'qiydi xayollaringni.
Odamlar o'z ko'lkasi bilan
izlaringni silab o'tadi.
Na muyulish, na yo'lkadan chiqib qolmassan,
Derzasi ko'zga aylangan
binolarning ko'zi senga to'rt.
Mozoringga do'ndi bog'lar, xiyobonlar,
o'sha kundan buyon
ustingga ekilar yangidan-yangi gullar.
Yo'qliging qadardir bu shahar...

AKIF AHMADGIL

1960-yilning 26-fevralida Ozarbayjonning Tovuz tumanida tug‘ilgan. M.V. Lomonosov nomli Moskva Davlat universitetining jurnalistika fakultetini bitirgan. Ikki she‘riy va o‘ttizga yaqin tarjima kitoblarining muallifi, Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasining a‘zosi. She‘rlari turk, ingliz, rus, qozoq, makedon tillariga tarjima qilingan.

O‘LIMNING QARDOSHLIGI

Qorabog‘ urushida shahid bo‘lgan Ozarbayjonning milliy qahramoni Allohberdi Bag‘irovga.

Shahid bo‘lgan qardoshin koyigandi bir zamon,
Abad dard toshi bo‘ldi endi gina-o‘g‘itlar.
O‘z kenja qardoshini tuproqqa topshirgan on,
O‘lim-la qardoshlikni har nedan ustun tutar.

Yelkalarda tobuting kiygaymi ol-qirmizi?
Haqning hukmi bor bo‘lsa, so‘roq-savol ne kerak?
Shirin jon bu tuproqning qarichiga arzirmi?
O‘lim ishqiy muqaddas, o‘limimiz muborak!..

Qalbin esankiratgan qardoshining ruhimi?
Turar botib qon-terga, polaponddek talpinar.
Dafn aylabon nafsini, daf aylabon qo‘rquvni,
U o‘lim-la ont ichar, u o‘limga topinar.

O‘z kenja qardoshini koyigandi bir zamon,
Zirqiratar ko‘ksini so‘z dog‘i, hech tuzalmas.
Endi tushunib yetdi, hayotning azobidan,
O‘limning qardoshligi azaliy va muqaddas.

CHANOQQAL'A, KECHIRGIL, MEN SHUSHADAN KELGANMAN

(Chanoqqal'a urushining yuz yilligiga)

Chanoqqal'a, kechirgil, men Shushadan kelganman.
Ko'ksingga bitildi qahramonlik dostoni.
Bilaman, hech kechirmas to'kilgan shahid qoni –
U dostonni unutdim...
O'z yurtimda qochqinman.
Chanoqqal'a, kechirgil, men Qal'adan kelganman,
Qaytar meni Qal'aga – qaytar meni Shushaga.
Chanoqqal'a – qal'amsan! Yubor meni urushga!
Bir zamonlar der eding: Chanoqqal'a egilmas!
Bas, Xo'jali, bas, Shusha
Qandayin zabt etildi?
Botirlar qirildimi, odamlar kichraydimi?!
Umidlar parcha-parcha, umidlar singan shisha.
Chanoqqal'a, kechirgil, huzuringga kelgandim.
Boshingacha gunohim aybimdan ham kattadir...
Yurak berolmas bardosh
Qorabog' ingrog'iga.
Huzuringga kelgandim,
Oq fotiha ber menga, qabul et tuprog'ingga.
Ber g'alaba darsini!
Suvingdan qo'sh suvimga,
Qoningdan qo'sh qonimga!
Tur oyoqqa, mudrama!
Boshimni tik tutayin, qo'y, qorishsin qon terga!
Men ham aytay so'ng karra...
Chanoqqal'a, kechirgil, men otlandim urushga,
Men otlandim Shushaga!..
Gunohimni yuvishga...

YOMG'IR YOG'AR DENGIZGA...

Chatnab-chatnab yorilibdi dudog'i
Suvsizlikdan to'lqinlangan dengizning.

Suvsizligi bo‘lib hazin bir nag‘ma,
Bulutlarga yetishibdi so‘rog‘i,
Yomg‘ir yog‘ar dengizga...

Bulutlar ham boqar suvda aksiga,
Yulduzlarning ko‘kda soni ozayar.
O‘yinqaroq baliqlar ham oz qolar,
Suzib ketsin bu yomg‘irdan aksiga.
Yomg‘ir yog‘ar dengizga...

Poygacroqda to‘lqinlardan tosh qo‘yib,
Kuzatsam bir sohibjamol ortidan.
Uyqum kelsa, to‘ysam uyquga obdan,
Moviy suvlar bolishiga bosh qo‘yib.
Yomg‘ir yog‘ar dengizga...

Bir baliqchi ko‘kka otdi qarmoqni...
Sabr ila u umidvor tikilar,
Yomg‘ir suvi balki baliq keltirar.
Ko‘kda ko‘zi, dod-faryodi qalbida,
Ko‘zlasa ham... baliq yog‘mas, befoyda...
Yomg‘ir yog‘ar dengizga...

VAFO MURSAL QIZI

1981-yilda Sumgait shahrida tugʻilgan. Ozarbayjon Pedagogika universitetini bitirgan. Bir qator adabiy tanlovlar gʻolibi. Prezident stipendianti, uch sheʼriy va bir publitsistik toʻplamlar muallifi, Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi aʼzosi.

ONA HASRATI

Bir kichkintoy qoʻllarida hasratni,
Tutib ketar, tashlamoqqa yeri yoʻq.
Sochlarini silab-siypab, erkalab,
Yuragini ovutguchi biri yoʻq.

Hovuchlab dard taʼmin totgandan beri,
Koʻrsa ham hovchida holva, ishonmas.
Boshqa bolalarga ayting ertakni,
Endi u ertakka hech parvo qilmas.

Ona qoʻllarining taftini izlar,
Oʻzgalar kokilin oʻrgandan beri.
Murgʻak chehrasida kadar soyasi,
Bu dunyo yuzini koʻrgandan beri.

Jajji yelkasida ogʻir yuki bor,
Ona hasratidan zirqirar axir.
Bir issiq poʻstinni qizgʻanmang undan,
Sovuqdan toʻrt fasl diydilar axir.

Izlar bekinmoq-chun ovloq joy baʼzan,
Qizcha bolalarga qoʻshila olmas.
Sochini kim, qanday tarab, oʻrsa ham,
Koʻzguga boqqanda hech maʼqul boʻlmas.

Axir qaylardadir yashar onasi,
Undan ancha nari, undan uzoqdir.
Naylasin, na ranjir, na bor arazi,
Birgina tasalli – onasi sog‘dir.

Ey ona, qaydasan, eshitgil, hayhot,
Xayolda yetishsa senga farzanding,
Surating ko‘ksiga bossa dilbanding,
Sen uxlay olasan xotirjam, nahot?!

GO‘ZAL AYOLLARNING BAXTI CHIRKINDIR

Sen meni sohibsiz qo‘yma, azizim,
Qizg‘an begonadan, yaqindan meni.
Sohibsiz ayollar xo‘b nochordirlar,
Tashlama, sadog‘ang ketayin sening.

Qo‘ygan tuprog‘ingda qolarmi ayol,
Axtar, mozorining yeri topilmas.
O‘sha ko‘p deganing benomuslardir,
Xudoyim, qidirsang biri topilmas.

Sen meni sohibsiz qo‘yma, g‘aribman,
Goh sochim atrini tuysang kifoya.
Meniki emassan, yaxshi bilaman,
Kunda bir bor yo‘qlab qo‘ysang kifoya.

Adolatsizlarning tili uzundir,
Bundaylar hamisha dag‘al, ters bo‘lar.
Alloh haqqi, meni yolg‘izlatma hech,
Hurib, hamla qilar itlar, shoqollar.

Mening sendan boshqa yaqinim bormi?
Barcha odamlarning nomi hech kimdir.
Men go‘zal ayolman, afsus, ming afsus,
Go‘zal ayollarning baxti chirkindir.

QURBON BO‘LAYIN

Bir o‘yin o‘ynading, sevgi o‘yini,
Tushdim bu o‘yinga, qurbon bo‘layin.
Sen, sevaman, deding, men ham ishondim,
Ishondim, bo‘yingga qurbon bo‘layin.

Sevdim zulmingni ham, g‘uboringni ham,
Sevdim sochlarimda barmog‘ingni ham,
Sevdim ko‘zlaringning xumorini ham,
Qoshingning yoyiga qurbon bo‘layin.

Yongan yurak bo‘ldi, dilroz aytdi til,
Qalbim chechaklari sindilar chil-chil,
Ko‘zim yo‘lda qolib, kunim bo‘ldi yil,
Yilingga, oyingga qurbon bo‘layin.

Voz kecha bilmadim bu ishqdan, netay,
Boshim qayga uray, qaylarga ketay,
Men qandoq borayin, men qandoq yetay,
Chaqirsang to‘yingga, qurbon bo‘layin?

IRODA ALILI

1965-yilning 20-aprelida Ozarbayjonning Sobirobod tumanida tug'ilgan. Boku Davlat universitetida tahsil olgan. Hozirda mazkur universitetda muallima bo'lib ishlaydi. Ozarbayjon jurnalistlar uyushmasi a'zosi, 40 dan ortiq maqola, 8 kitob muallifi.

EY, SARIQ YAPROQ

Derazamga tushgan, ey, sariq yaproq,
Bilsayding, nelarni yodimga solding.
Yolg'onchi sevgimning shohidi bo'lgan
O'sha kuzni eslab, xayolga toldim.

Nega derazamga tushding, bu ne hol,
Uyg'ondi qalbimda mudragan dardim.
Buncha beayovsan, darddan qaddim dol,
Sevgidan so'ng xazon gulini terdim.

Toleim ham o'zi bir sariq yaproq,
Nasibam taqdiridan achchiq iz menga.
Sevdim, andog' sevdim, bilmadim biroq,
Bu sevgi za'faron so'nggi kuz menga.

O'tmishning bu qaytmas xotiralari
Yomg'ir loyqalatgan bir toshqin daryo.
Bitar so'zlarim, lek qalbim torlari
Mudom hasratlardan chekadi faryod.

NABIRAM

Yonimga kel, aziz nabiram,
Senga bir oz o'git aytayin.
Ham vasiyat, hamda nasihat,
Orzularim bayon etayin.

Bilki, Ona nomli Vatan bor,
Sevging ila uni chulg'ab ol.
Yo'latmagil yog'iy nafasini,
Zinhor g'anim ko'zlar boqmasin.
Yomonlikning chop ildizini,
Oqla onang non-u tuzini.
Uni asra o'zingdan ko'proq,
Avaylagin ko'zingdan ko'proq.

Zurriyodim, aziz nabiram,
Ona nomli Vatan bor senda.
U bo'lmasa, so'nar o'chog'ing,
Usiz bo'lmas bir sevinch chog'ing.
Ruhing birov erkalay bilmas,
Sas-uningni tuygan topilmas.
Vataningsiz yo'q jismingda jon,
Usiz urmas tomiringda qon.
Bilki, usiz hech ne, bir xassan,
Sen Vatan-la bir jon-u tansan.

Qarog'im, sen saqla yodingda,
Bobakimni, To'marisimni!
Dushmanlarni yerparchin etib,
Shahid ketgan Muborizimni!

Unutmagil so'zim hech qachon,
Onadir senga Ozarbayjon!

ONA

Terdim sen sevganing – alvon gullarni,
Xontaxtam ustiga jim qo'ydim, ona...
O'tishi qiyindir sensiz kunlarning...
Sensizlikdan to'ydim, men to'ydim, ona...

Bugun har galgidan qo'msadim ko'proq,
Singib ketgim keldi qaynoq ko'ksingga...

Siypashingni istab sochimda titroq...
Nafasingni tuygim keldi bir zumga...

Qo‘msab ketdim «bolam» degan tilingni...
Dardlaring quyilib, timar dilimni...
Kadar qadar oqdim, dard bo‘ldim qadim,
Yig‘ladim, lek yoshdan taskin topmadim...

Seni toparman deb chunon izladim,
Sog‘inch ado etdi, giryon izladim,
Men sensiz parishon... men sensiz bejon,
Kel, ona, umrimga qaytgil, onajon...

ISTADIM

Istاديم – qushlardek bir uya qurgum,
Singdirib sevgimni devorlariga.
Unutdim umrimga g‘am hamrohligin,
Orzular olganda qanotlariga.

Istاديم, chin dildan sevmak istاديم,
Kulgan saharlarni xushxabar, deya.
Ko‘zingdan qalbimga otash tilاديم,
Qalbim dunyolarni sig‘dirar, deya.

Umrinning kuz chog‘i anduh hamdamim,
Seni erkalaydi orzu og‘ushi.
Qish qahratonidek kechar har damim,
Falakdan yog‘ilar dard-g‘am qarg‘ishi.

Seni gul bahorim, degandim, axir,
Kuzda ko‘klamni men so‘roqlamayman!
Sevgi ko‘rfazida ko‘priklar yopiq,
Endi men orqaga aslo boqmayman!

KAMOLA ABIEVA

Ozarbayjonning Astara tumanida muallim oilasida tug'ilgan. Ozarbayjon Davlat pedagogika universitetini bitirgan. Beshta badiiy kitob, o'nlab ilmiy maqolalar va qo'shiqlarning muallifi.

BALKI

Uyalib hammaga inson demakka,
Xilma-xil nomlarni o'ylab topamiz.
Balki nelarnidir yashiray deya,
Har kimni turli nom ila ataymiz.

Hammaga ayni ot qo'ysak agarda,
Merovni ziyrakdan ajratib bo'lmas.
Qiy nab qo'yamiz-ku biz o'zimizni,
Nodondan oqilni ayirib bo'lmas.

Har kimning qiymatin bila olsaydik,
Nomlar ham ehtimol kamroq bo'lardi...
Faqat loyiqqlarga INSON desaydik,
Qiziq, nom olmagan qancha qolardi?

Vaqtida ozgina o'ylab ko'rsak gar,
Ololmaymiz hech ne foniy dunyodan.
Shunday yashaylikki, so'ngra desinlar:
Inson kelib... ketdi oliy dunyoga.

MENGA ERTAK SO'ZLA...

Menga ertak so'zla, ertak, jon ona,
Uxlay bu dunyodan bir oz xabarsiz.
Uxlay tushlarimda ertaklar ko'rib,
Uxlay go'dak misol g'amsiz, kadarsiz.

Menga ertak so‘zla, aybi yo‘q, ona,
Mayli, unda dushman, xoinlar bo‘lsin.
Oq otli o‘g‘lonlar kirib maydonga,
Dushmanga g‘alaba do‘lini chalsin.

O‘ynatib qilichin jasur yigitlar,
Yog‘iy lashkari-la yuzma-yuz kelsin.
Yurtin qo‘riqlasin, so‘ngida ellar
Qirq kun bazm qurib, sevinsin, kulsin.

Menga ertak so‘zla, ertak so‘zlay qol,
Kechaning zulmati meni siqmasin.
Ul Semurg‘ qushini chaqir, chorlay qol,
Bir nurli dunyoga u meni eltsin.

Devlar suluvlarni ossin sochidan,
Quduqqa otsinlar Malikmamadni.
Sohibijamollar qutulib dordan,
So‘ngida tanisin mardni, nomardni.

Menga ertak so‘zla, ishonay senga,
Qo‘rqmayin, onajon, olabo‘jidan.
Ishonay ezgulik g‘alabasiga,
Bilay, xalos etar dunyoni darddan.

Menga ertak so‘zla, onajon, degil,
O‘tgan kunlarimiz ertak-da, bolam.
Yaxshilik-la tugar har bir ertagim,
Naqadar qo‘rqinchli, mudhish bo‘lsa ham.

Menga ertak so‘zla, ertak, jon onam,
Dunyomiz ham xuddi ertakdek bo‘lsin.
Menga ertaklar ayt, afsonaginam,
Bir oz ertak bo‘lay, aqlim ham to‘lsin.

SENGA ZORLIGIM

Boqma ko‘zlarimdan oqmagani yoshga,
Uni quritmoqqa kuching yetmagay.
Bir umr mening-la yo mensiz yasha,
Senga zorligim hech qachon bitmagay.

Esgan shamolni ham sevaman, bilsang,
Qaydadir sochingni silaydi, deya.
Yog‘gan yomg‘irni ham sevaman, bilsang,
Sen nomli qo‘shiqni kuylaydi, deya.

Ey sen, chin xayolim, zumrad ko‘zligim,
Dunyom ko‘zlaringga joylashib oldi.
Ayta olmagan son-sanoqsiz so‘zim –
Bedor yuragimda yig‘ilib qoldi.

Har yerda, har doim, bil, yonimdasan,
Yaqinmi, uzoqmi, farqi bormikin.
Mening ko‘zlarimda yashamoqdasan,
O‘sha, SEN ularni tark etarmikin.

Sensiz o‘tgan yillar menga na darkor,
Senli bir onning ham o‘rnin bosmagay.
Ehtimol, ko‘zlarman bir umr tanho,
Senga zorligim hech qachon bitmagay.

ISHONMADIM

Ona, seni qo‘msadim,
Ona, seni ko‘zladim....
Yo‘lda qoldi ko‘zlarim,
Bu yo‘l borsa-kelmasdir,
Hech qachon u hech kimni
Orqaga qaytarmasdir.
Bir vaqtlar sen menga
ertaklar anglatarding.

Ertaklarda borsa-kelmas yo‘llar bo‘lardi.
Ularda ketganlar ortga qaytib kelardi.
Balki umid berarding.
Ehtimol umidlarning
U borsa-kelmaslardan
Qaytishini istarding,
Men esa ishonardim....
Ulg‘ayganda angladim
Ertaklar onalarning uydirdan umidlari,
Umidlar onalarning uydirdan ertaklari...

MAMAD QODIR

1960-yilda Ozarbayjonning Xachmaz shahrida tugʻilgan. Toʻrt sheʼriy toʻplam, qator qoʻshiqlar muallifi, Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasining aʼzosi.

GILOS DARAXTI

Assalom alaykum, gilos daraxti,
Yuraging nechukdir, nechukdir boshing?
Ey, menga bobomdan meros daraxtim,
Butogʻing nechukdir, nechada yoshing?
Bagʻring yonmoqdami naf keltiray deb,
Bobom, momomga ust-bosh bergan daraxt,
Bizlarga soyangda jannat yaratib,
Urugʻ-aymogʻimga osh bergan daraxt.
Tutding, tirmashganga bahrang ilinib,
Na bezding, na ketdi hafsala-mayling,
Shoxlaring kesilib, tanang tilinib,
Oʻz oʻtingda pishdi murabbolaring.
Hosil bergan sayin unib-oʻsarsan,
Egil, qulogʻingga bir sir aytayin.
Turgan-bitganing chin saxovat ekan,
Bundan buyon noming men pir atayin...

ARGʻIMCHOQ

Oʻtganlar kirdi tushimga,
Unda onang hayot edi,
Bolalarimning onasi
Shirin qizaloq edi.

Argʻimchoqda uchirardim,
Yel ham senga oshiq edi.

Qahqahangdan titrab novda,
Gul ham senga oshiq edi.

Har gal ortga qaytganida,
Quchog'imda bir to'xtarding.
Kelganingda uxlab qolib,
Ketganingda uyg'onardim.

...Uyg'ondim, ota, ona yo'q,
O'tmishda xush damlarimiz.
Endi o'sha arg'imchoqda
Uchardi farzandlarimiz.

– Rostini ayt, sevardingmi?
Bu bir tush, kim ham biladi?!
Uyqudan uyg'otma meni,
Uyg'onsam, onang o'ladi....

AYOL

Nega sevging ila jon berding menga?
Kimimsan, nimamsan, go'zalim ayol?!
Umringa chiroqdek nur taratasan,
Chiroq-la izlanib kezilgan ayol.

Chechak yuzin to'sar gul nafasingdan,
Qalbim parvoz etar shirin sasingdan,
Umrimning, kunimning oyinasindan
Oy yog'dusi misol sizilgan ayol.

Bulbulin chorlar gul parda ortida,
Suzar malak misol ishq qanotida,
Ko'ksida sevgining haroratidan
Qadamlari yerdan uzilgan ayol.

Bu sensan, uy qurib, ko'ngillar tikkan,
Evazga g'am-qayg'u, azoblar chekkan,

Sahro yuraklarga chechaklar ekan,
Sochiga binafsha tizilgan ayol.

Bahorni tang etdi tarovati-la,
Faxrimdir oqqushdek sadoqati-la,
Dillarni zabt etdi muhabbati-la,
Hur-u malaklardan tuzilgan ayol.

Yomonim yashirib, xo‘b xayr aylading,
Xoja aylading sen, sen pir aylading,
Meni bir devona shoir aylading,
Sha'niga kunda she'r yozilgan ayol...

MAORIF SULTON

1956-yilning 10-aprelida Ozarbayjonning Ismoilli tumanida muallim oilasida dunyoga kelgan. Moskvadagi M. Gorkiy nomli Adabiyot institutining poeziya bo'limida tahsil olgan. Bugungi kunda "Gobuston" san'at majmuasida bosh muharrir muovini hamda hozirgi zamon shoirlarining asarlaridan iborat bo'lgan "Poeziya kuni" majmuasining tuzuvchisi va muharriridir. Ilk she'rlari 1973-yilda Ismoilli rayonining "Zahmatkash" gazetasida chop etilsa-da,

jiddiy ijod bilan 1976-yildan buyon shug'ullanib keladi. Asarlari Respublika va Sobiq Ittifoq respublikalari matbuotida muntazam e'lon qilib boriladi. She'rlari ko'plab qardosh tillarga tarjima qilingan. Bir qator ijodiy seminar-mushoiralar va xalqaro adabiy tadbirlarning ishtirokchisi. Ko'pgina adabiy mukofotlarga sazovor bo'lgan. Rus adiblari asarlaridan tarjimalar qilgan. "Dunyo nur bilan to'la", "Dunyomga ochilgan eshik" kitoblarining muallifidir.

Deydilar,
vaqt keladi...
U Vaqt qay vaqt keladi?
Bir ko'klam saharimi –
quyosh kulib boqqanda?
Bir zimiston kechami –
kadar meni bo'g'ganda?
Nastarin faslidami,
Umrin sevgi chog'imi?
Hozirdan isitaymi
balki xonadonimni –
kelganda sovqotmasin...
Xayollarga botmasin:
Kutmapti-ku, deb, meni –
sevgili mehmonini.
Uni qarshi olmoqqa

balki vaqt topolmadim –
ish-la andarmon edim.
U Vaqt qay vaqt keladi?
U Vaqt qaydan keladi?
Uzoqlardan keladi.
Yulduzlarning yonidan,
Kelajakdan keladi!..
U Vaqt qachondir meni
Albatta solgay yoda.
Bexos kelib, ko‘rsaki –
Men...
yo‘qman bu dunyoda...

KARVON

O‘tar tuya karvonlari...
Sarbonlari qumlarga bota-bota...
Karvonlarda uxlaganCHA
go‘dak bolalar kechar...
Ichilmas suvlardan ichar,
Kechilmas cho‘llardan kechar.
Ko‘char u eldan bu elga,
Ko‘char u qo‘ldan bu qo‘lga...
Necha qasrdan o‘tar,
Necha asrdan o‘tar.
Falastindan o‘tar,
Misrdan o‘tar...
O‘tar tuya karvonlari...
Sarbonlari qumlarga bota-bota...
Karvonlar ketidan
tanklar, nayzalar o‘tar...
Tank sasin bosib ketar
tuya qo‘ng‘iroqlari.
O‘tar tuya karvonlari...
Bir titroq tutar qo‘rquvdan meni,
Uyg‘otar tunlari uyqudan meni.

Ayrildik,
 Ayriliq tushdi oraga...
 Ayriliq mavridi sovuq bir o'pish...
 O'zi uchrashgandik ayrilmoq uchun –
 G'alati tasodif, ajib ko'rishish...
 Xo'b qiziq, bilolmam, bilolmam nechun
 Men seni hali ham yodga olaman,
 Men seni hali ham unutilmayman...

Manzil ham olmadik bir-birimizdan –
 Qalbimiz, tuyg'umiz tosh edi xuddi.
 Bunchalar begona, bunchalar sovuq,
 Dushman ham dushmandan ayrilmagandi.

Bu ham bir ko'rgilik, bir qismat ekan...
 Mening ham yuzimga baxt kularmikan?
 Ko'zlasam umrimning oxiri qadar,
 U karvon ortga qaytib kelarmikan?

Demasman, ko'ksimda zirqirar yaram,
 Demasman, men sensiz tosh bo'lib qoldim.
 Shunchaki bilolmam, bilolmam, nechun
 Men yodga olaman seni hali ham,
 Men seni hali ham unutilmadim...

Umrndan nechalab odamlar kechar,
 Ko'rdingki, yodingda biri ham qolmas.
 Naq o'tingdan kirib, kulingdan chiqar,
 Ayrilar, hech qanday o'rni ham qolmas.

O'zi uchrashgandik ayrilmoq uchun...
 Xo'b qiziq, bilolmam, bilolmam nechun
 Men seni hali ham yodga olaman,
 Men seni hali ham unutilmayman...

***

Yuksaklarda ko'rdim seni sevganda,
Gulim, manim uchun bu ham kadardir.
Mening hasratimning, g'amimning yoshi –
O'sha sevgimizning yoshi qadardir.

Aylanding men uchun xayolga endi...
Oh, seni quvarman, tuta olmayman.
Shu qadar yuksakda ko'rdimki seni,
O'zim u cho'qqiga yeta olmayman.

***

Ko'p narsa o'rgatdi hasrating menga...
O'z-o'zimga so'ylamoqni o'rgatdi,
Yolg'izlikka ko'nikmoqni o'rgatdi.
Mahzun-mahzun kuylamoqni,
Bedor tong ottirmoqni,
Yulduzlarni sanashni,
Senga umidli maktublar bitishni,
Seni ardoqlashni, erkalashni,
Seni ahyon-ahyonda aldashni o'rgatdi.
Ko'p narsa o'rgatdi hasrating menga...

***

Seni chizyapman...
Yuzingni o'xshatyapman,
Ko'zingni o'xshatyapman,
O'zingni o'xshatyapman,
Qo'ling, barmoqlaringni,
Yongan yonoqlaringni,
Otash dudoqlaringni,
Qoshingni o'xshatyapman,
Yoshingni o'xshatyapman...
Hasratingni chizyapman...
Seni chizyapman...

Qalbingni chizyapman....
Qalbingdagi mensizlikni,
Hayotimdagi sensizlikni chizyapman...
O'xshata olamanmi?..

ESHIK

1

Yuzimga yopilgan eshik,
Ochil endi, ochila qol!
Ochilgil bir nurli kunga,
Baxtiyor tongni qarshi ol!
Yuzimga yopilgan eshik,
Qachondan beri mushtlayman.
Seni tepkilab, urib,
Savalab, so'kib-so'zlayman.
Yuzimga yopilgan eshik,
Qismating achchiq bunchalar,
Bir yuzingda men turibman,
U tarafda kimlar turar?
Yuzimga yopilgan eshik,
Holim ko'rgan dil dog'ladi.
Kimlarda sening kaliting,
Seni kim bunday bog'ladi?
Yuzimga yopilgan eshik,
Na seni ocha olaman.
Na seni urib, sindirib,
Na sendan qocha olaman...

2

Mening o'zim ham bir eshik,
Dard-u alam mendan o'tar.
Sevinch minib saman otga,
Chopgancha naridan o'tar.
Mening o'zim ham bir eshik,
Ochilaman, yopilaman.
Ba'zida ko'zga ilinmay,

Ba'zan esa turtilaman.
Mening o'zim ham bir eshik,
Hamma bosib o'tar meni.
Biri o'tar silab-siypab,
Mingi kelib so'kar meni.

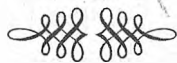
3

Ochil endi, yopiq eshik,
Bir ko'ray, u yoqda ne bor.
Umrin ham bo'lmoqda ado,
Bir ko'ray, u yoqda ne bor.
Bu azim bir g'am dengizi,
To'lqin uloqtirar bizni,
Bu azobdan qutqar bizni –
Bir ko'ray, u yoqda ne bor.
Hasrat changallar qo'limni,
Ham o'ngimni, ham so'limni,
Sen ham to'sding-ku yo'limni,
Bir ko'ray, u yoqda ne bor!

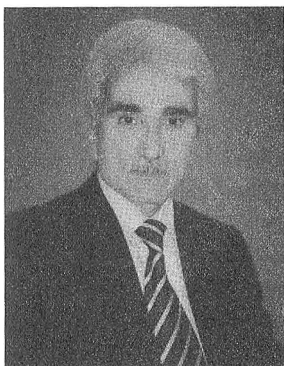
4

Yuzimga yopilgan eshik,
Sendan u yoqda, narigi tarafda
Balki qabrim qazilgandir,
Qabrtoshim yozilgandir?
Mozorim tomonga o'tkazib yubor!
O'tiray bo'sh qabrim yonginasida
Otamdan, onamdan, opamdan avval
O'zimga o'zim bir yig'lab olay.
Yuzimga yopilgan eshik,
Balki peshonamga yozilgan baxtim
Turib u yog'ingda menga mahtaldir.
O'tkaz meni, o'tkaz u taraflarga –
Bir oydin kechaga,
nurli kunduzga,

Lola to'la, uyur to'la dalaga!
Balki u tarafda pora, xiyonat,
O'g'irlik, baxillik yo'qdir, kim bilsin...
Balki u tarafing tamiz ekanmi,
Balki u tarafing Tabriz ekanmi?!
Yuzimga yopilgan eshik,
Ochil endi, ochila qol!
Ochilgil bir nurli kunga,
Baxtiyor tongni qarshi ol!

NIZOMIY ZO‘HROBIY

Turkshunos, shoir, publitsist, tarjimon Musaev Nizomiy Zo‘hrob o‘g‘li 1955-yilda Ozarbayjonning Yordimli tumanida dunyoga kelgan. Mirzo Fatali Oxundov nomli Ozarbayjon Davlat rus tili va adabiyoti pedagogika institutini tugallagan. Jahon xalqlari Yozuvchilar uyushmasining a‘zosi, ushbu jamiyatning Ozarbayjondagi Bosh vakili hamda Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi a‘zosi, o‘nlab tarjimalar, tarix va madaniyatga oid maqolalar, uch tarixiy poema muallifi. 2016-yilda vafot etgan.

SO‘RAGIL OYOG‘ING IZIDAN MENI

Ko‘rmadim to‘yguncha bir zavq-u safo,
Nechun nari etding o‘zingdan meni?
Hijroning chektirdi bunchalar jafu,
O‘tkazar ignaning ko‘zidan meni.

Ko‘nglim yor dastidan dod solib yig‘lar,
Qalandi tog‘ misol ko‘ksimga dog‘lar,
Ketmas xayolimdan qaymoq dudog‘lar,
Ayirding totidan, so‘zidan meni.

Toleimga chizgan naqshlaring mudhish,
Qoldi na o‘sha qalb, na o‘sha boqish.
Bahorning o‘rniga keldi qorli qish,
Osding yuragingning muzidan meni.

Sensiz Oyim botdi, so‘ndi Quyoshim,
Qoldi zimistonda bu mushkul ishim.
Sig‘dira bilolmas ruhimni loshim,
Siqadi qabr misol bu zindon meni.

Ko'rmadi parvona mendayin bir sham,
Ishqim doston etdi dunyoga pesham,
U gul yonog'ingda bo'sa bo'lmisham,
O'chira olmassan yuzingdan meni.

Oshiq bo'ldim senga nihol yoshingda,
Kechsa-da zamonlar, umring qishida
Ko'rsang – o'choq yonur bir tog' boshida,
Tani olovidan, cho'g'idan meni.

Tortarsan zulfing-la meni dorga sen,
Ketarman ortingdan ketsang qayga sen,
Bir kun rahming kelib meni izlasang,
So'ragil oyog'ing izidan meni.

KELIN

Kuzatdim chang, g'ubor ichra
Xo'b guliruxsorni, kelin.
Sayladim ming zebo ichra
Men seningdek yorni, kelin.

Qadding nozik, beling inja,
Tiling novvot, labing g'uncha,
Ko'rmadim seni topguncha,
Bundayin dildorni, kelin.

O'xshading o't ham to'fona,
Kul bo'ldimku yona-yona,
Ishq bog'idan men devona
Uzguncha gulnorni, kelin.

Ta'birlab taqdir imzosin,
Chaliding sen ko'nglimning sozin,
Ko'rmading, debon, chek nozim,
Men umri abgorni, kelin.

Kipriklaring hozir qasdga,
Qasding kormi mendek mastga?!
Tunlar yoyib soching asta,
Qo'y ko'ksimga morni, kelin.

Men ovingman, tole sanda,
Bag'rim yoqqan kokil sanda,
Men so'nmasman, elasang-da
O't ustiga qorni, kelin.

Ovga bir boq, o'qqa kelur,
Boshin egib, cho'qqa kelur,
Qoni oqa-oqa kelur,
Qadami sen sori, kelin.

Qiy nab meni, qalbim dog'la,
Tog' ustiga tog' bos, dog'la,
Ochgil yaram, ko'rib yig'la,
Yuv shabnam-la zorim, kelin.

Yonmoq azaliy peshammish,
Bunday hayot naqadar xush,
Samandarman, bir yonar qush,
Xushlamayman sorni, kelin.

Safsar – Zo'hrobiyning yori,
Hayot – bol, sen-chi – bolari.
Bo'lsang, axir, ne qilardi,
Bir umr bedorim, kelin.

ODILA NAZAR

Odila Hasan qizi Nazarova, Naxchivon Muxtor Respublikasining Sharur tumanida tug'ilgan. Filologiya fanlari doktori. Besh she'riy, ikki ilmiy kitob muallifi. Ozarbayjon Respublikasi Tahsil masalalari institutida katta ilmiy xodim lavozimida ishlab kelmoqda.

ORZULARIM BOR EDI...

Orzularim bor edi –
Qo'l ushlabib kezsaydik.
Ruhimning odamidek,
Bir jonga jo bo'lsaydik.

Etsaydik visolni toj,
Armonlilar xotiriga.
Chulg'asaydik dunyoni
Muhabbatning atriga.

Xush sayr etib, xush kezib,
Hayot gashtin sursaydik.
Hasratdan nari bo'lib,
Biz qo'sha qarisaydik.

Koshki sen-la bir umr
Davr-davron sursaydik.
Ayni kunda jon berib,
O'limni o'ldirsaydik.
Orzularim bor edi...

BIR SHE'R YOZAMAN

Bir she'r yozaman bu kecha senga,
Lek kunduz o'qima, qurbon bo'layin.
Junjikib qolaman sovuq to'shakda,
Sevsang, to'g'ri emas, o'qi mendayin...

O'qi, tush kechaniq siri-sehriqa,
Xayol bo'l tumanli boshim ustida.
Titroq qo'llaring-la siypala sochim,
Bo'shliq ezar meni, ko'nglimni ista.

Seniki bo'lsin Oy, yulduz bas menga,
Uni ham sen bilib, chiroq aylayman.
Misralarga tizib barcha yaxshini,
Yomonni o'zimdanda yiroq aylayman.

Yopig'liq qutida saqlayman yig'ib,
Toleimga bo'lgan shikoyatimni.
Bir she'rga bitaman bor tuyg'ularim,
Ishqqa taslimlikning hikoyatini.

Sig'dira bilmasam hijolarima,
Bu ishqni bag'ishla kechalarima.
Bir she'r yozadirman bu kecha senga,
Lek, qurbon bo'layin, kunduz o'qima.

***

Kuz hokim bo'libdi g'azallarimga,
Yozganim varaqda sarg'ayib so'lur.
Mendan ranjibdi, deb asti o'ylama,
Sukunat ba'zida hasratdan bo'lur.

Bahor tabiatning maylidan kechdi,
Tabiat anduhdan xastalanibdi.
Bulutlardan mening ko'zim suv ichdi,
Xayollarim qayta dastalanibdi.

Umid behad kuchli, bardoshli kuzga,
Oshib o'tar qishning muz-ayozidan.
Bir sevgi tortqilab yetaklar meni,
Kechirar hijronning tor bo'g'ozidan.

Hali yetadi bu nijronga tobim,
Tunlarim ulayman saharlarimga.
Vaqt kelar, yozaman ko'klamdan, hanuz
Kuz hukmron erur g'azallarimga...

EGILIB KO'NGLIMGA BOQ

Umrning kuz chog'i ko'rishdik yana,
Endi senga so'zim yo'qdir degani.
Yuzdan yaxshi tanimassan, ehtimol,
Egilib sen ko'nqlimga boq, sevganim.

Bahor edim, chechak edim, soz edim,
Oshiq eding mendagi sarv turishga.
Yillar o'tdi, yoyga do'ndim, ko'zladim,
Menman hanuz sensizlik-la kurashgan.

Dunyo ayni, sevilganlar, sevganlar...
Boshqachadir hikoyasi, farqlidir.
Bobosan sen, nabira bor, muqarrar,
Hayotingning ular mazmun, rangidir.

Men-chi, yolg'iz, xayollarga tolaman,
Ularga men sening isming qo'ygandim.
Yuzdan yaxshi tanimassan ehtimol,
Egilib sen ko'nqlimga boq, sevganim.

OYBENIZ ALIYOR

1980-yilda Ozarbayjonning Shabran shahrida tug'ilgan. Hozirda Shabran shahri Xoqoniy nomli She'riyat uyining rahbari vazifasida ishlaydi. Oilali. Ikki farzandi bor. Besh she'riy kitob muallifi, Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasining a'zosi.

KO'ZLARIN BOG'LAGAN GO'DAK

(Xo'jalida bir go'dak yuzini qo'lchalari bilan pana qilganча jonsiz yotardi)

Ko'zlarin bog'lagan go'dak,
Onam deb yig'lagan go'dak,
Yurtingga yukmish kulishing,
Tuproqqa yukmish yurishing,
Olamga yukmish boqishing.

Ko'zlarin bog'lagan go'dak,
Qalblarni dog'lagan go'dak,
Ustingga tuman keldimi?
Onang sochlarnin yuldimi?
Alloh senga yod bo'ldimi?

Ko'zlarin bog'lagan go'dak,
Pokligin saqlagan go'dak,
Yotishing shirin buncha ham?
Axir sovqotasan, bolam...
Tur, yopib ol yerni, erkam.

AYRILIQ

Alloh, bundoq ham ayriliq bo'larmi?
Yo'llarga to'shalgan xazon ayriliq.

Har kecha bir she'r yozdirur menga,
Ishvali ayriliq, tannoz ayriliq.

Kingadir uzangan yo'llar boshqa bir
Kimsaga tolemi, qismatmi, nadur?
Pokiza sevgilar bo'lganda ado,
Butun ayriliqlar bir bahonadur.

Ayriliq nomi-la chiqibdi yo'lga
Yana bir hayotning g'am-ozorlari.
Oq kokillar aro yig'ib asrayman
Ayriliqdan tushgan oh-u zorlarni.

Sevgilar andog' kim, oddiy va siyqa,
Sevganga hammaning kulgisi kelar.
Eng uzun ayriliq shu bo'lsin deya,
Odamning til tortmay o'lgisi kelar.

***

Hamma sening qoshingga, ko'zingga,
dudoqlaringa termuladi,
Yuragingni ko'ra oluvchi kimsa
hech topilmagay...
Hamma sening qo'lingga, kokillaringga,
oyoqlaringa termuladi,
Yuragingni ko'ra oluvchi kimsa
hech topilmagay...
Eng alamlisi nedir, bilasanmi?
Yuragingni bergan odaming ham
Uni ko'rolmagay....

O'N YILDIR

Yana yo'lim tushdi qabriston tomon,
So'zsiz turibmiz, men hamda qabrlar.

Ko'z yoshim oqmaydi anchadan buyon,
Ko'kdan Alloh ko'rur, yerda qabrlar.

Bir go'dak qabriga tikildi ko'zim,
Bundan o'n yil avval bag'rimda edi.
Qanday shirin edi u jajji qo'zim,
O'n yilki, shu mitti qabrda endi.

Issiqmikan mening bag'rimdek qa'ri,
Yangi uyi bo'libdi ko'hna qabriston.
O'n yildir, sovqotar lo'ppi qo'llari,
Qulog'i ham og'rur, hoynahoy, yomon.

Gohi seskanaman birov urgandek,
Ustimdan o'limning qamchisi ketmas.
Tuproqning to'shidan emar sutini,
Oh, mening siynamning sanchig'i bitmas.

Hech meni tark etmas o'y-xayollarim,
Derlar, o'tdi-ketdi, ezilma buncha.
O'n yil – taramayman ipak sochlaring,
Ehtimol uzayib qolgandir ancha.

Bilmadim, beladi u kun seni kim,
Bu fikr yetaklab keltirdi meni.
O'ning sovuqmikin, taging nammikin,
Keldim, o'zim ochib, belayin seni.

RASMIYA SOBIR

Rasmiya Sobir (Ashrapova Rasmiya Sobir qizi) 1973-yil 5-noyabrda Ozarbayjonning Masalli tumanida tugʻilgan. Inshoot muhandislari universitetida iqtisodchi-muhandislik ixtisosligi boʻyicha taʼlim olgan. Iqtisod fanlari doktori.

Rasmiya Sobir Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi aʼzosi. “Qamalgan sukunat”, “Rangsiz koʻz yoshlar”, “Unutding meni”, “Sohilsiz odam” nomli sheʼriy kitoblar muallifi. Shoiraning sheʼrlari xorijiy mamlakatlarda chop etilgan. Uning ijodidan namunalar oʻzbek tilida ilk marotaba eʼlon qilinmoqda.

SUVLAR KOʻZIMDA TIN OLAR

UYQUDADIR

Bu dunyodan oqib ketgan
Suvlar koʻzimda tin olar.
Chertma qalbmning eshigin,
Yotgan umidlari uygʻonar.

Uygʻonib qolar tilaklar,
Sevgi sendan olar oʻchin.
Muhabbat gʻam dengizidir,
Istaklarim och baliqchi¹².

Tashqarida shamol esar,
Gul-u chechak qoʻrquvda.
Bu hayotda koʻrganlarim –
Hamma narsa uyquda...

¹ Chagʻalay qushlari nazarda tutilmoqda.

AYOL QO‘LLARI

O‘xshar har bahorda
Daraxtda bo‘rtgan yaproqqa
Ayol qo‘llari.
G‘ij-g‘ij gullar,
Yaproq yozar
Va to‘kilar tuproqqa.
yer yuzining ayblarin berkitar
Ayol qo‘llari.
To‘kilar tuproqning yuziga,
Bu holdan yoyilib kuladi tuproq.
Har bahor insonlarning soddaligidan
Kulib yuboradi tog‘.

BIR NUQTADA

Bir nuqtada birlashadi
Hamma narsa –
Bori orzu,
Bor xayollar,
Bori sevgi.
Shu bir nuqta eng so‘nggi bekat,
Istasang, qishloqqa bor,
Yo istasang, yerga bot.
Bir nuqtadan boshlanib,
Bir nuqtada bitajak hayot.

HECH NARSA

Hech bir narsa qilmaslik kerak,
Na sevmqlik,
Na nafrat etmoq.
Hech bir narsa qilmaslik kerak,
Na yod etmoq
Va na unutmog.

Hech bir narsa qilmaslik kerak,
Na yashamoq
Va yana o'Imoq.
Faqat yolg'iz ko'kka uzanib,
Sayr etmoq
Va yana kerak...

Sog'inmoq,
Sog'inmoq,
Sog'inmoq...

OG'UCH PARCHASI

Ikkimizni ham yondirar
Sevgi otli bir o'choq.
Mening dardkashim o'tindir,
Sen og'och kabi yonding.
Men esa odam kabi.
Tutunda ham ruhimiz birga,
"Olov va suv birlashgan kabi".
Kul qolmoqda sendan bir hovuch,
Mendan esa bir hovuch tuproq.
Go'zal yondik qaysi birimiz,
Ey og'ochning mitti parchasi?

***

Bilsang edi, yo'qligingda
Nelar bo'lganin, onam.
Ikki ko'zim – ikki chashma,
Quridi sog'inchim ham.
Qaytishni bilmagan yo'llar
Sabrimizni yorib chiqdi.
Qop-qora shamollar esdi,
Yurt ichida bir o'choqning
Sensiz ko'zi so'ndi chak-chak,
Teskari aylandi falak.

Bunday aytilmasdi o‘lan,
Sen to‘yimda bo‘lmading, onam.
Men esa baxtli bo‘lmadim.

QO‘RQUV

Har bir o‘tin xotirasida
Qo‘rquv bor,
O‘chmoq qo‘rquvi.
Har bir ketgan yo‘lning so‘ngida
Qo‘rquv bor,
Qaytmoq qo‘rquvi.
Har bir tanholikning jonida
Qo‘rquv bor,
Suyanmoq qo‘rquvi.
Har bir qo‘rquv ichkarisida
Qo‘rquv bor,
Uyg‘onmoq qo‘rquvi.
Har bir boshlagan ish so‘ngida
Qo‘rquv bor,
So‘ngiga yetmoq qo‘rquvi.
Mening jon-jonimda
Qo‘rquv bor,
Avval seni,
So‘ngra o‘zimni
Yo‘qotib qo‘ymoq qo‘rquvi.

O‘TAR

Ko‘p quvonma bu yozlarga,
Umr so‘nggi qishdan o‘tar.
Daqiqalar, kunlar, yillar
Hammasi bir yoshdan o‘tar.
Bu dunyoni sen ham tani,
Iloji yo‘q, o‘lim tutar.
Bu falakning bor farmoni –
Ne qilsang-da toshdan o‘tar.

MEN SHU YERDAMAN

Men shu yerdaman –
Bo‘lishim kerak yerda.
Falakdan keladigan
Har turli baloni kutypman.

Men shu yerdaman –
yerning ustida,
Qayg‘ular ortidan
“Ko‘p shukur” deyman.
Men shu yerdaman –
Umidlarim-la
Ming bir tilak bilan ovvora.
Men shu yerdaman –
Umr ismli
Bir qo‘rquvning ichida
Sarflayapman sevinchlarimni,
Va sizlarga qichqiryapman
Siz, Siz qayerdasiz,
Yashamagan go‘zal kunlarim?!

QOLMADI

Yillarimni kuzatdim,
Na yoz, na qish qolmadi.
Nima bo‘lsa – xarjlab bo‘ldim,
Umrimda yosh qolmadi.

O‘ldirib, so‘ng dafn etdim,
So‘ngra o‘zni ovutdim.
Kechir, seni ham unutdim,
Eski darddoshim qolmadi.

Ko‘zimdan ham qochdi uyqum,
Ko‘kda bulut yig‘lar yum-yum.

Osmonlarga chiqdi ruhim –
yerda ishim qolmadi.

DARD BOG‘CHASIDIR BU YURAK

Umrin – kunim qush qanotli,
Qismatim ham ba’zan totli.
Kelmas edim Hayot otli –
Teatrga boqib ketsam.

Dard bog‘chasi bu yurakdir,
Ham qattiqqo‘l, ba’zan ipak,
Ayrilarkan jon na kerak –
Qo‘llarini siqib ketsam.

O‘limni saqladi ko‘z-qosh,
Ketayotgan umr talosh.
Bo‘ynimga taqib xarsangtosh,
Suvda og‘ir oqib ketsam.

Umrin bo‘yi o‘ylayapman,
G‘am libosin kiymayapman.
O‘lim kelsa bilmayapman –
Qay tarafdin chiqib ketsam.

KO‘K YUZINING TOSHI OG‘IR

Bu yosh ko‘zimga sig‘maydi,
Ko‘zlarimning yoshi og‘ir.
Falakka changi chiqmaydi,
Hayotimning boshi og‘ir.

Ichi quruq, cho‘l-u tashim
Ko‘z yoshimdan namlanishim.
Taqdirdan maktub olishim –
Bu umrning qishi og‘ir.

Yo'lim qara, bu tosh nima?
Bu bahor ne, bu qish nima?
Falak saqlashni bilmadi,
Ko'k yuzining toshi og'ir.

HAYOT – IKKINCHI RAQAMMISH

Uzoqdan boqqan falakning
Ko'zi yolg'iz menga tushdi.
Nechun o'zining dardini
Mening ust-boshimga bichdi?

Yeb-ichganim faqat g'ammish,
Yarmi quruq, yarmi nammish.
Hayot – ikkinchi raqammish,
Jahonimni siqib ichdi.

Na umidim, dil to'lmadi,
Ekkanimni yer o'rmadi.
Ko'zlarim boqib ko'rmadi –
Umr qay tarafdin o'tdi.

DUNYONING HAR TARAFIDA

Dunyoning har tarafida
Bulutlar bir xildir,
Yong'irlar boshqa.
Dunyoning har tarafida
Quyosh bir xil,
Issig'i boshqa.
Dunyoning har tarafida
Ko'k yuzi bir xildir,
Yulduzlar boshqa.
Dunyoning har tarafida
Taqdirlar bir xil,
Sevinch boshqadir.

Dunyoning har tarafida
Zamon bir xil,
Vaqt boshqa-boshqa.
Dunyoning har tarafida
Vatan bir xil,
Vatandosh boshqa.
Dunyoning har tarafida
Onalar bir xildir,
Avlodlar boshqa.
Dunyoning har tarafida
Savollar bir xil-u,
Javoblar boshqa.
Dunyoning har tarafida
Bir xillik bir xildir,
Farqlilik boshqa.

***

Vaqtning ortidan qarayman,
Yuk tashir charchagan kemalar –
Bu sohildan narigi sohilga.
Horg'inman men ham –
Yelkamda dard yuki og'ir.
G'urbatga ketgan kema,
Mening tug'ma dard yuklarimni
Tashib berasanmi tushirmay –
Bu sohildan narigi sohilga.

RAFIQ HUMMAT

1965-yil 13-fevralida Gruziyaning Bo'rchali tumanida dunyoga kelgan. Tbilisi Davlat pedagogika universitetini tamomlagan. Prezident stipendiyasi sohibi. Asarlari matbuot sahifalarida muntazam e'lon qilib boriladi. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi Gruziyadagi bo'limining rahbari. 2001 yilda "Salom, dunyoning egasi" kitobi nashrdan chiqqan.

SEN KETDING...

Abri nayson misol yog'ar ichimga,
Qaylarga sig'diray bu kadarni man?
Ko'chalar nogahon qoldi huvillab,
Sen ketding, naylayin bu shaharni man?

Yulduzlar botmasdan jonim chiqsaydi,
Koshkiydi ko'rmasam bu saharni man.
Qo'qqisdan zimiston qa'rida qoldi,
Sen ketding, naylayin bu shaharni man?

Nafasi siqilgan bemordek tentib,
Ketaymi saqlab dilda bu qahrni man?
Uff... men bu shaharni qanday sevardim!
Sen ketding, naylayin bu shaharni man?

Bunchalar zaifman, Alloh!..
Yashadim...
Shu kichik hasratda bir mahsharni man.
Shimol o'rmonidek qahraton har yon,
Sen ketding, naylayin bu shaharni man?

Dallidek kezarman bo'sh ko'chalarda,
Ishqning tilanchisi, bir sarsariman.
...Qaytgil, ko'ksimga sen uch chinnigul qo'y,
Qayt, yana sevayin bu shaharni man...

HAR SAHAR YANGIDAN SEVAMAN SENI

Har oqshom, har kecha, har sahar, har kun
Yangi oq sochimda... sevaman seni.
Har kecha bo'larman uyquga surgun,
Har sahar yangidan sevaman seni.

Men bir ishq quliman... qudratim yetmas,
Sultonlik taxtidan yiqolmam seni.
Har kecha uyqu ham meni elitmas,
Har sahar yangidan sevaman seni.

Yuz dard-u g'aming-la rassom misoli,
Dardimni bezagin... sevaman seni.
Har kecha qolmaydi ruhim majoli,
Har sahar yangidan sevaman seni.

Muqaddassan menga...
Hozirman, gulim,
Seni atamoqqa ehrom-ma'badim...
Har kecha sukutdan lol bo'lur tilim,
Har sahar yangidan sevaman seni...

SEN UCHUN

Bir oz aqlim ila, ham devonavor,
Naylayin, men bunday sevaman seni.
Ikki farzandingni sen qanday sevsang,
Men ham xuddi shunday sevaman seni.

Bir oz himoyaching, bir oz shohingman,
Ishqing qarshisida qulday titray man.
Sen ikki bolangga qanday titrasang,
Men ham sening uchun shunday titrayman.

Ishqimni umringga saroy etganman,
Kerila olmasman mol-davlatim-la,
Sen ikki bolani avaylagandek,
Men seni qo'riyman duolarim-la.

Oylarim yil bo'ldi. Va... angladimki,
Umrinning tayanchi, o'zagisan sen.
Bu ellik yoshimning ostonasida
Bu shoir umrimning bezagisan sen.

MENI QO'MSAGAN BOR... SENMI QO'MSADING?

Yotsam, unutaman va... otadi tong,
Ko'zimni ochganda sen-la to'laman.
Sen ham sahar uyg'onganda uyqudan,
Ilk yodingga tushgan menmi bo'laman?

Yo'l yursam, qarshimdan chiqqan ayollar,
Negadir hammasi senga o'xshaydi.
Senga ham ro'baro' kelar odamlar,
Ayt-chi, u odamlar menga o'xshaydi?

Ranjisam hammadan, kuysam dunyodan,
Oddiy xayoling ham orom baxsh etar.
So'yla, mening bir juft qo'lim tegmasdan,
Kimdir seni suyib, siypab erkalar?

Har yutum choyimda sening toting bor,
Har boqqan yerimda – sening ko'zlaring.

Qo‘limda sigaret ko‘p so‘nar bugun –
Meni qo‘msagan bor... senmi qo‘msading?

...To‘g‘ri, qing‘ir ko‘z-la boqmasdim, ammo,
Mening bo‘lmasang ham seni sevardim.
Tonma, xudo haqqi, yashirma aslo,
Men shoir bo‘lmasam, meni sevarding?..

SAGIF QORATURPOQ

1963-yil 26-oktyabrda tugʻilgan. “Husayn Orif” adabiy uyushmasi rahbari, bir qator sheʼriy toʻplamlar muallifi, Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasining aʼzosi.

***

Yashil yaproq edim,
Qolmadi mador,
Yoʻlingga koʻz tikib
Rangim zaʼfaron.
Yulindim butoqdan,
Shamol sovurar
Bu ojiz tanamni
Goh u, goh bu yon.
Yomgʻirlar quyadi,
Qish qahratonda
Junjekarman men
Gʻarib, notavon.
Otilib, urilib
devordan devorga
Tentirman sarson,
bekordan-bekorga...
Eh... sen...
Balki buning hech senga
Yoʻq bir zarracha farqi.
Har kun bosib oʻtarsan jim
Oyogʻing ostida ingragan bargni...

***

Qanday kirding yuragimga,
Men bexabar qoldim-ku.

Ko‘zimni ochdim-u ko‘rdim,
Ming yillik joyingdir u...
Axir, kim o‘rgatdi senga
Bu joduni, afsunni?!
Sen kelib anglatding menga
Ishqdek go‘zal fusunni.

Shunday uvushib qoldim,
So‘z topmadim demakka.
Men senga qandoq “ket” degum,
Joying bormi ketmakka?!

***

Hech kimni o‘ylamadim
men umrimda bu qadar.
Qiziq, nechun qadrdon
menga bu g‘am, bu kadar?
Oh, nechun titrar yurak
sendan darak kelganda.
Bu ne sir, sevinaman
sen ozgina kulganda.
Qanday kelding, bilolmam,
Jonimda, qonimdasan.
Uzoqlarda bo‘lsang ham,
Doimo yonimdasan.
Bilsayding zorligimni
qo‘llaringdan tutmoqqa...
Ming yilki, sargardonman
axir senga yetmoqqa.
Oh... men endi naylayin,
O‘z ohimdan yonaymi?
Yo o‘zimni unutay,
Yo bu ishqdan tonaymi?!
Qiziq, buni bilganda

Namlandimi ro‘moling?
Na hasratning so‘ngi bor,
na ayriliq poyoni...

***

Esiz, ranjib ketyapsan,
Arazing dilga ozor.
Ko‘z yoshlarim sel bo‘lar,
Yuvib izlaring zor-zor.

Ketarsan, lek qaytmoq-chun
So‘zga joy qoldir bir oz.
Gar birdan shunday ketsang,
Qaytmoqqa yuzing bo‘lmas.

Bilaman, sen ketasan,
Kelmog‘in ketmog‘i naqd.
Iltimosim unutmang,
Ayriliqqa salom ayt...

***

Ko‘hna o‘choq joyidir
yuragim sen ketgandan.
Nechun cho‘g‘ni so‘ndirib,
kulni titkilayapman?

Yig‘ishtirib tugunin,
turnalar uchdi ko‘pdan...
Men kuzga o‘xshab qoldim
yo‘lingga ko‘z tikmakdan.

Hamma jimgina ketdi...
to‘xtatmadim hech kimni.

O'z qalbimga dafn etdim
o'z qo'lim-la ishqimni.

Xabaring yo'q... ko'ksimda
g'arib, tanho mozor bor.
Bir juft binafsha bitar
sensiz unda har bahor.

SALOM SARBON

1966-yilning 10-avgustida Ozarbayjonning Jalilobod tumanida dunyoga kelgan. Shoir o'zi haqida bunday deydi: "...O'rta maktabda barcha fanlarni yaxshi o'zlashtirardim, ammo riyoziyotga mehrim bo'lakcha edi. Hatto bazzan menga shunday tuyulardiki, bolalikda so'zlashishni so'zlar bilan emas, raqamlar ila o'rganman".

MEN KELAR BO'LMADIM, YO'LNI QARSHILA

Manglay yozuvida imzo yeri bo'sh –
qatl farmonidir, qo'llamoq bo'lmas.
O'sha nafratlangan oyog'ingni ham
Bir qadamdan uzoq tashlamoq bo'lmas.

Bir daqiqa to'xtab, "yo'q" degil menga,
har kecha uyqumga kirayotgan qiz.
Odamni orqadan chetlab o'tarlar,
Hoy, mening qarshimdan o'tib ketgan qiz.

Endi bu qish umrda sirpanmoq kerak,
Bizni qor kuzatar, do'llar qarshilar.
Bu esa mendan eng oxirgi noma:
Men kelar bo'lmadim, yo'lni qarshila.

KOKILING QO'LIMDA TASBEH O'RNIGA

Kokiling qo'limda tasbeh o'rniga...
tepingda duomni o'qidim, uyg'on.
Sening muhabbating mening ko'zimda
tersiga yo'yilgan tush edi, uyg'on.

Endi sen men uchun hech ne emassan,
endi na nash'amsan, na dardim, ayol!
Men seni sevmayman, sening bag'ringga
sendan bekinmoq-chun kirgandim, ayol...

Hali zimdan asta yemirib seni,
gohi tosh tashiyman, goh qum tashlayman.
Seni tashlamayman, sendan qochmoqqa
umr uzunligida lahim tashlayman.

KECHIR, XONADONIM CHORDEVOR ENDI

Uyam tumshug'imda kezarman hali,
Sensiz yer ham yo'qdir darbadar menga.
Kelgil, kel, uzilib bir chetga tushgan
Ul shox-butog'imdan meva ter menga.

Bilmayman kechirgum qaysi holingni –
O'ynaymi to'yingga, yo aza libosi?..
Har kun necha maktub yozib, yirtaman,
Yirtib to'ldiraman... xabar qutisin.

Ko'zlamakdan ko'zim ichiga cho'kdi,
Ko'r, hech so'raysanmi, bu ne cho'kindi?
Senli xotiralar quladi uyga –
Kechir, xonadonim chordevor endi.

SEN HAM BORGIL, JAZONGNI OL

Uchni uchga, necha bo'lar?..
Senda nedir to'g'ri kelmas.
Turib degaysan, ey Alloh,
Bas, ne uchun to'qqiz bo'lmas.

Sen ham borgil, jazongni ol –
sen ham qo'shil hammamizga:

Tangri o‘lim hukmi yozgan
tug‘ilish gunohimizga.

Chalsang hamki g‘amgin navo,
g‘amlar o‘ynamas, hoy bola.
Odam ko‘z yoshlari aro
kema o‘ynamas, hoy bola.

DEYMANKI, G‘URBATDANMAN

Xo‘sh, nima, shu vatandanman,
shu qishloq, shu makondanman.
So‘rasalar, qaylardansan,
deymanki, g‘urbatdanman.

Bu ruh bu jon-da birgadir,
bu suyak, bu teri ila...
O‘tgan umrga qo‘l silkir
Soat o‘z kapgiri ila.

Og‘ir halokatga tushdik,
bir kunda, bir soatda –
kim g‘ildirak ostidadir,
kim Allohin ostida.

SAODAT ALAKBAROVA

Alakbarova Saodat Muzaffar qizi 1971-yil 24-fevralda Ozarbayjonning Ganja shahrida tugʻilgan. OzR Qishloq xoʻjaligi akademiyasini tugatgan. Asarlari davriy matbuot sahifalarida muntazam eʻlon qilib boriladi. "Turk dunyosi shoirlari" antologiyasi (2013), "Turk dunyosi Oltin qalamlar" antologiyasi (2014) hamda 2015-yilda "Qorabogʻnoma"

sheʼrlar antologiyasida sheʼrlari chop etilgan.

MEN HAYOTDAN KOʻCHGANDA

Istamayman men hayotdan koʻchganda,
Armonli orzular yurakda qolsin.
Istaymanki, baxt yulduzim oʻchganda,
Allohim ruhimni huzur-la olsin.

Bir olam sevinchni baxsh etsin oʻlim,
Sevinch bulogʻiga choʻmib, yuvinay.
Boʻlib chaqaloqdek begunoh, maʼsum,
Gunoh libosimni men uloqtiray.

Kechganda ustimdan oʻlim karvoni,
Malak qanotida koʻkka ketayin.
Chalinsin umrimning nozik torlari,
Rabbim sevgisi-la men jon berayin.

Soʻralmasin bahorimning yillari,
Yozimning qish isi ichimda qolsin.
Zeb-ziynatsiz, befayz oʻtgan kunlari
Yigʻilib, qalbimning burchida qolsin.

MAKTUBLAR

Maktublar topardi so'nggi manzilin,
Tortinchoq savdoning saroyi kabi.
Maktublar ichida uchgan onini
Tuyardik qalblarning faryodi kabi.

Kelgan maktublarda sirli sevgilar
G'arib ishqlariga qo'noq bo'lardi.
Goho satrlarda mahzun yuraklar
Bir o'choq o'tiga chiroq bo'lardi.

Ularda dillarning hayqiriqlari,
Ularda insonning viqori bordir.
Sirli umidlarning nozik izlari,
So'zlarning ma'sumlik gunohi bordir.

BIR SHE'R YOZAMAN SENGA BU OQSHOM

Bir she'r yozaman senga bu oqshom,
Sevging yuragimda, sen-chi, uzoqda.
Gar desam, seni men hech sog'inmadim,
Tutaydi bu ko'ngil, yonar varaq-da.

Bir she'r yozaman senga bu oqshom,
Oltin satrlarda so'zlaydi umrim.
Yillarni hasrat-la oylarga o'rab,
Erigan sham kabi so'nadi umrim.

Bir she'r yozaman senga bu oqshom,
Yulduzlar fikrimni chalgisi kelar.
Oy ham kulimsirab ko'kning yuzidan,
Mendan saodatni olgisi kelar.

Bir she'r yozaman senga, ey umrim,
Xayol yaproqlarin ochar so'zimda,

Qalblarga yo‘l topsa bahor umidim,
Dunyoning xushbaxti bo‘lgum ko‘zimda.

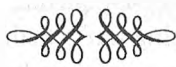
Bir she‘r yozaman senga bu oqshom...

KETDI

Bu bahorda savdolar
Chaqmoqdek chaqdi ketdi.
Yolg‘iz qolgan sevgilar
Yurakni siqdi, ketdi.

To‘fon ko‘tardi ohlar,
Yarim ko‘ngil hayqirar.
Xotira qolgan chog‘lar
Ufqdan chiqdi, ketdi.

Bulut to‘lar yosh ila,
Umr kechar goj ila,
Hijroning ko‘z yoshi-la
Ko‘zlardan oqdi, ketdi.

SOBIR SARBON

1956-yilning 5-martida Ozarbayjonning Pirhasanli qishlog'ida tug'ilgan. Ozarbayjon Davlat madaniyat institutini bitirgan. 1996-yildan hozirgacha Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi Sumgait shahri bo'limining raisi bo'lib ishlab kelmoqda. Bir necha she'riy kitoblar muallifi.

O'LGAN MING DAF'A TIRILDI

Mavlono Jaloliddin Rumiya

Yo'qoldim dunyo ko'zidan,
Ko'zdan u yonda
Men borman.
Eng birinchi ham eng so'nggi
Izdan u yonda
Men borman.

Dema, qubbasi qurildi,
O'lgan ming daf'a tirildi.
Yuz bekinmoq-chun berildi,
Yuzdan u yonda
Men borman.

Ruhimning binosi yo'qdir,
Turarga xonasi yo'qdir,
So'zdan u yonasi yo'qdir,
So'zdan u yonda
Men borman.

BIR CHUMOLI OZOR CHEKSA

Do'llar tuysa bir chamanni,
Manim chechagim undadir.
Tog'ni kesib, toshni yoray,
Manim cho'ragim¹ undadir.

Qoradir baxtimning yuzi,
Manglayda shum taqdir izi,
Ko'r bo'lsin osmonning ko'zi,
Manim falagim undadir.

Yigit o'ngdan ortga tushsa,
Bir chumoli g'ovga tushsa,
Qayda haqqa ko'lga tushsa,
Manim yuragim undadir.

¹ Cho'rak – non

O'ZIMNI SO'ZGA O'RADIM

Yotmadim saharga qadar,
Yaramni tuzga ko'chirdim.
Uvalarni tog'ga eltib,
Kuzini yozga ko'chirdim.

Bu g'o'r o'jar keldi qaydan,
Dunyo qildi zaharxanda.
Oq bo'yin hushim olganda,
Ruhimni sozga ko'chirdim.

Foniyda umr surardim,
Ortdan ishimni ko'rardim,
O'zimni so'zga o'radim,
So'zni qog'ozga ko'chirdim.

SULAYMON HUSAINOV

1949-yilning 19-sentyabrida Ozarbayjonning Lenkoran rayonida dunyoga kelgan. Ozarbayjon Neft va kimyo institutini hamda Moskva Xalq xo'jaligi akademiyasini bitirgan. Qator kitoblari ozarbayjon va rus tillarida Ozarbayjon va Rossiya'da chop etilgan. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasining a'zosi, xalqaro "Qilich va qalam" mukofotining sovrindori.

QAYDASAN

O'zgardi zamona, boshqadir davron,
Qachondan halolga qo'shildi harom,
Osiyning qo'liga tushibdi Qur'on,
Qaydasan, qaydasan, haqning qilichi?!

Jondan to'ydirganda g'am-dard shoirmi,
Sut ko'lida suzar saroy shoiri,
Yulduzga do'nibdi, axtar shoirmi,
Qaydasan, qaydasan, haqning qilichi?!

Buncha shirin bo'ldi yolg'onchi tillar,
Yashirdi atrini chechaklar, gullar,
Uy yiqar bir vaqtlar uy qurgan qo'llar,
Qaydasan, qaydasan, haqning qilichi?!

Men qondan qo'rqsam ham, ko'rurki Alloh,
Dunyoni ol rangga bo'yadi gunoh,
Seni chorlagayman, sendadir panoh,
Qaydasan, qaydasan, haqning qilichi?!

***

Jimib ilhom parim, ko'zi ko'r bo'ldi,
Oqarib sochlarim, oppoq qor bo'ldi,
Sensiz dunyo menga zulmat go'r bo'ldi,
Hasrating eshigim qoqqandan beri.

Ayira bilmasman do'st ila yotni,
Tilimdan qochibdi nonimning toti,
Dard ko'ksimga enib, bag'rim qonatdi,
Hasrating eshigim qoqqandan beri.

Visoling qo'limdan uchgan qush emish,
Bilmadim, yuraging qandog' tosh emish!
Ko'zlarim sen ketgan yo'lda qolibmish,
Hasrating eshigim qoqqandan beri.

Hayotda hammaddek bir inson edim,
Yuragi ishq to'la Sulaymon edim,
Hasrating o'tida shamdek eridim,
Hasrating eshigim qoqqandan beri...

***

Seni ne deb atay, o'zim ham bilmam,
Mash'um qismatmi yo kechikkan baxtmi?!
Hatto bilolmasman o'z nomimni ham –
Adashgan dalli yo sho'rlik badbaxtmi?!

Yoshim qaytgan chog'da kelding qoshimga,
Endi o't elanar ko'kdan boshimga,
Bir senga qarayman, bir-da yoshimga,
Zimiston qamradi ishq degan taxtni.

Deya olmaymanki, sensiz o'lyapman,
Sham misoli erib, men mum bo'lyapman,

Ba'zan tentakdek noo'rin kulyapman,
Bir kimsa anglamas bu qorabaxtni.

Mening menligimni qo'limdan olding,
Qalximni chorasiz bir dardga solding,
Bu dard-la yuzma-yuz, tanho qoldirding,
Ozdirdi yo'llarda zamon baxtimni,
Hasratdan o'rtanib yongan baxtimni...

QANDOQ YASHAYIN

Boqishingdan yuragimga o't tushdi,
Dudog'ingdan dudog'imga tot tushdi,
Yuraging ishqimdan uzoq, yot tushdi,
Sensiz bu hayotni qandoq yashayin?!

Soching atri qoldi titroq qo'limda,
Jahonga sig'magan isming tilimda,
Xudoyim, hasratdan afzal o'lim-da,
Sensiz bu hayotni qandoq yashayin?!

Bilaman, bu savdo voqe bo'lmaydi,
Yuragim visolga yeta olmaydi,
Undan hech kechib ham keta olmaydi,
Sensiz bu hayotni qandoq yashayin?!

Samoga boqaman, seni ko'raman,
Yo'llarga chiqaman, seni ko'raman,
Yo'limda tumanni, changni ko'raman,
Sensiz bu hayotni qandoq yashayin?!

Seni yozg'irmoqqa yo'q ixtiyorim,
Sensiz endi yo'q bir on ham qarorim,
Yolg'iz sen dunyoda davlatim, borim,
Sensiz bu hayotni qandoq yashayin?!

Aytgil, axir qaydan chiqding qarshimga,
Ne savdolar tushdi mening boshimga?!
Sevgim gar urilsa daxma toshiga,
Sensiz bu hayotni qandoq yashayin?!

...Rasmingga tikilib, jonim o‘rtanar,
Hushim boshdan uchar, borliqdan tonar,
Bir ko‘ngil visolda, kular, shodlanar,
Biri-chi, hasratdan lovullab yonar,
Sensiz bu hayotni qandoq yashayin,
Bu dardim yuki-la qandoq yashayin?!

SULTON MERZILI

Shoir, noshir, tarjimon, adabiy tanqidchi. 1948-yilning 1-iyulida Tog'li Qorabog'ning Xojavand tumanida tug'ilgan. Ozarbayjon Davlat universitetini bitirgan. Bir necha she'riy kitoblar muallifi, Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi, Shoirlar va publitsistlar assotsiatsiyasi a'zosi. Hozirda Moskva shahrida yashaydi.

IKKI YO'L ORASI

Bilsaydim xushbaxtlik nadur,
baxtli bo'lardim.
Xushbaxt bir olamga tushib qolardim.
qo'ng'iroqgulmi yo
bir qadah misol,
Ichinga xushbaxtlik quyib, to'lardim.
Xushbaxtlik pul bo'lsa,
men pul bo'lardim,
Xushbaxtlik yo'l bo'lsa,
men yo'l bo'lardim.
Bilsaydim xushbaxtlik sening ishingdir,
Senga do'st bo'lardim yo qul bo'lardim.
Tole yozmishini bilmagan kasga,
Hech yoqmas, handasa ters kelib qolsa.
Xushbaxtlik Allohning maxfiy siridir,
Inson tushunmas, gar jo'n banda bo'lsa.
Jarliklar ustida bir taxt tiklanmish,
Tepadan sel bosar, ostdan esa vaqt.
Ikki yo'l o'rtasi – arosatdaman,
Bilmam, baxtlimanmi yoki
bir badbaxt?!

YASHATAR MENI

Bu kuz yomg'iridan bo'salar oldim,
Xotirlatdi sening ko'z yoshlaringni.

Har daf'a yangidan dunyoga keldim,
Yuzimda tuyganda boqishlaringni.

O'p meni, o'p meni, yomg'ir tomchisi,
Umr deganlari bu bir tomchi suv!
Mening muhabbatim yurakdan kelur,
Qurit yoshlarimni, ko'zda qolmasun.

Ol yuragimni, bir yaproqqa o'ra,
Isming muhrlangan dudoqqa o'ra.
Men seni ishqimga vatan bilganman,
Sen uni bir siqim tuproqqa o'ra.

Yuvar yuz-ko'zimni bu kuz yog'ishi,
Malak navozishli bir qiz boqishi,
Kuzdan meni olgil, yetkaz bahorga,
Unutay hasratni, unutay qishni.

Yaproqlar to'kilib, to'zg'itar meni,
Tomchilar tomchilab muzlatar meni,
Bu begona yurtda o'lib ketardim,
Sening muhabbating yashatar meni!

BIR HOVUCH TUPROQ

Sayyohlar derlarki,
Tushsang g'urbatga,
Unda g'ariblar bor – hasratda ado.
Tengdir ziyoratga,

Tengdir turbatga,
Keltirsang Vatandan bir hovuch tuproq.

Olib bor,
Ming karra badal olasan,
Birov oltin berar,
Birov la'l-gavhar.
“Bir hovuch”... aytishga naqadar oson,
Ona tuproq behad og‘ir, birodar...

Hovuchim to‘ldirdim,
qo‘llarda titroq,
Vaqt misoli oqib, to‘kildi tuproq...
Kaftimda Kur ila Oraz shiddati,
Ko‘zimda Savolon rostladi qaddin.

Ko‘rdim, bir dunyokim, sig‘maydi kaftga,
Uningdir umidim, orzum, rizq-ro‘zim.
Men undan bir siqim qandoq olayin,
Axir bir siqim xok qarzdorman o‘zim?!

***

Hasratimga o‘xshar dengiz,
bir sohili ko‘zlarimda,
bir sohili
ko‘rinmas.

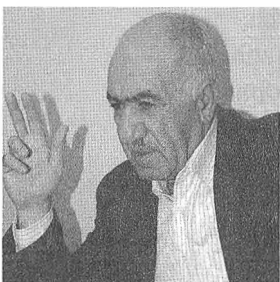
Umidimga o‘xshar daraxtlar,
qo‘llari ko‘kda,
oyoqlari tuproqda,
bahorni ko‘zlar.
Sevgimga o‘xshar tuproq,
o‘limguncha,
ko‘zlarimga sepilmas.

BAHOR KELUR...

Bahor nafasidan gul socha-socha,
Mudroq dala-dashtga yana sas solur.
Bahor shuning uchun go'zaldir balki,
Har kimning qalbiga bir havas solur.
Dengiz ham shunchalar moviylashurki,
Ufqlar qa'riga singar batamom.
Dunyoga xuddi bir olov tushurki,
Oshiqlar visolga
shoshar har oqshom.
Goh salqin shabboda,
Goh mayin yomg'ir,
Qalbindan bahorga eshik ochilar.
Bahorda hammani sevarlar, demak,
Meni ham, meni ham sevgan topilar.

TOFIQ NURALI

1953-yilda Qo'noqkent tumanida tug'ilgan. N. Narimonov nomli Ozarbayjon Tibbiyot institutini imtiyozli diplom bilan bitirgan. Turli tibbiyot idoralarida rahbar lavozimida ishlagan. Ilk ommabop "Shafqat", hozirgi "Tib gazeti"ni ta'asis etib, bosh muharriri bo'lgan. To'rt she'riy kitob muallifi. She'rlari Tabriz, Moskva shaharlari hamda Turkiyada chop etilgan.

***

Istamayman endi, qaytsin u kunlar,
Yurak olovlansin, qalblar isinsin.
Sen qo'y u kunlarning yaxshisin, gulim,
Eng yomoniga ham men degum esiz.

Esiz o'shal kunlar, seni sevgandim,
Afsuski, aldandim men ham hayotda.
Afsus, unutgandim, eng tik daraxtning
Egri ildizi bor tuproq tagida.

Saodat bilardim u vaqt har neni,
Dunyo – ko'zlarimda o'yin-o'yinchoq.
Afsuski, kech tuydim, kech ko'zim ochdim,
Sevgi ham saodat emasmish biroq.

Yurakni aldamoq, ko'zni bog'lamoq,
Ko'ringki, sevgida bir odat ekan.
Esiz o'sha kunlar, endi bilaman,
Muhabbat yolg'onchi saodat ekan.

Minba'd istamayman – qaytsin u kunlar,
Qaytgan saodatdan qalblar isinsin.
Sen qo'y u kunlarning yaxshisin, gulim,
Eng yomoniga ham men degum esiz.

***

Ranjima dunyodan, injima mendan,
O'tgan turnalarga qo'l silki yana –
Kuz osmoni ila ketgan turnalar
Eng so'nggi maktubim o'qiydi senga...
Unda yozilganki, ko'zlaringni art,
Meni ham qalbingdan yul –
yula bilsang....
Men uchun sen nomli bir go'zal bo'lgan,
Senga juda o'xshar,
U sen emassan...
Meni ham dunyoda ruhim yashatar...
Cho'kkan bir orolman, xun bo'lgan dengiz...
Sochlar oqarsa ham, ko'ngil so'nsa ham,
Ko'ryapsan, yashay olmasman sensiz...
Mening maktubimdir turna sadosi...
Bu sasdan ko'nglingda qalanar o'choq...
Intihosi yo'qdir bu maktublarning –
Qolar uzuq-yuluq... yarim qolajak...
Ranjima dunyodan, injima mendan,
O'tgan turnalarga qo'l silki yana –
Har kuzda... har kuzda o'tgan turnalar
Chala bir maktubim o'qiydi senga...

***

Sarg'ayib-so'ligan chaman ichida
Uzoqdan ko'rinar bir dasta chechak...
Bunchalar umidli, barra edilar –
Tuyularmidiki, bahor kelajak?
O'ylaydilarki, hayot oldinda...
Bitmas-tuganmasdir saodat, farah...
Kuz quyoshi ila isinolmagan
Tuman bosib kelur har yonni faqat...
Ming bir azob ichra so'lajak ular...
Hech ne anglamasdan, hech ne bilmasdan...
Sochim qirovi-la umrim bu chog'i,
Bir kuz chechagiga o'xshayman men ham...

Hayot tumanlarda o‘tdi shundayin,
Bitta-bitta so‘ldi umrim kunlari....
Qamradi to‘rt yonni kadarli tuman,
Tumanning ostida kuzning gullari...

***

G‘amli bir nag‘madir hayot ko‘zimda,
Kelib mening bilan qo‘shiq kuylaydi.
Achchiq tabassumim qolar yuzimda,
Mening yuragimda boyqush sayraydi.
O‘lgan savdolar-la to‘ladir inson,
Qulagan orzular qumtepalikdir.
Mening yuragimni yaxshi topibsan,
Bilsangki, yuragim xarobalikdir.
Jonsiz orzularning kechdim yonidan,
O‘lik umidlarni ko‘mdim birma-bir...
O‘lgan bir sevgimning hayajonidan
Bir zamon yuragim titrardi zir-zir...
Taqdir tez o‘stirdi balolarimni,
Qismat boshim uzra yulduz oqizdi.
Men belgilab qo‘ygan qal’alarimni
Tole to‘pga tutdi, qulatdi,buzdi.

ULVIYA VOHID

1978-yilning 28-noyabrda Boku shahrida tugʻilgan. Oliy maʼlumotli. Bir farzandi bor. Badiiy adabiyot, sheʼriyatga qiziqishi juda erta boshlangan. Sheʼrlari koʻplab gazeta va jurnal sahifalarida eʼlon qilib boriladi. Turli yillarda yozgan sheʼrlari bugungi kunda ham oʻquvchilar tomonidan iliq qarshilanmoqda.

YIGʻLAYDI YOMGʻIR...

Osmonning ham koʻzi toʻlibdi yana,
Mening oyinamda yigʻlaydi yomgʻir.
Sokin, mayda-mayda, yanada ogʻir,
Koʻngil oyinamda yigʻlaydi yomgʻir.

Nedan u ranjidi, nedan gʻamlidir,
Havo ham oʻzgardi, tuman, changlidir.
Yogʻyaptimi, demak, yana dardlidir,
Koʻngil oyinamda yigʻlaydi yomgʻir.

Har umrning oʻzgacha naqshi boʻlarkan,
Yoʻl soʻngida gohi yoshlar toʻkarkan,
Kulgan koʻzlar ham bulutdek toʻlarkan,
Koʻngil oyinamda yigʻlaydi yomgʻir.

Yuragimdan tomchi-tomchi sizilar,
Kiprigimga munchoq kabi tizilar,
Bevaqt yogʻar, qalbim muzlab izillar,
Koʻngil oyinamda yigʻlaydi yomgʻir.

SOʻYLA...

Ne uchun bunchalar sen jimsan, gulim,
Soʻyla, sof qalbingni nolitgan nedir?
Shundoq ham dunyoga mehmonmiz, gulim,
Seni bu hayotdan sovutgan nedir?!

Qish ko'klamdan xafa, quyosh hiloldan,
Yo'l izdan arazda, dengiz daryodan,
Kim ne anglar qalbingdagi faryoddan,
Seni bu hayotdan sovutgan nedir?!

Tole o'yini goh shafqatsiz bo'lur,
Sevimli chechaklar ham vaqtsiz so'lur,
Bu go'zal ko'zlaring nechun tez to'lur?
Seni bu hayotdan sovutgan nedir?!

Oh, yana sovuqdir nozik qo'llaring,
Tikilar menga ma'noli ko'zlaring,
Nega jimsan, ayt dildagi so'zlaring,
Seni bu hayotdan sovutgan nedir?!
Seni bu hayotdan sovutgan nedir...

AYRILIQ

Ketyapman... endi vido paytidir,
Inon, so'zlamogga so'zim qolmadi.
Bordir sabrning ham saddi-sarhadi,
Ortiq alamlarga to'zim qolmadi.

Ma'sum hislarimning qotili sensan,
Ularni beshikda sen nobud qilding.
Dunyoga kelganlar o'lsa bir daf'a,
Sen-chi, azoblab ming daf'a o'ldirding...

Sevishim eng og'ir gunohim ekan,
Jazom – bir umrlik mash'um ayriliq.
Ilohiy adolat seni kutmoqda,
Mahv etajak seni bir shum ayriliq.

SEVGI ERTAGI

Bir sevgi ertagi aytib ber menga,
Unda hasratlardan so'z ochilmasin.
Baxtiyor sevgilar yorti qolmasin,
Bir sevgi ertagi aytib ber menga.

Unda ham saodat, ham vafo bo'lsin,
Sevinch yoshlari-la diydalar to'lsin,
Yashalgan har sevgi bir o'rnak bo'lsin,
Bir sevgi ertagi aytib ber menga.

Majnunlar Layli-chun hasrat chekmasin,
Farhodning azobi zoye ketmasin,
Zulayho Yusufsiz g'amga cho'kmasin,
Bir sevgi ertagi aytib ber menga.

Azroil eshikni bevaqt ochmasin,
Fariza ishq uchun kafan bichmasin,
Sevgilar hech qachon bunday bitmasin,
Bir sevgi ertagi aytib ber menga.

Ishonchli tog'larni qorlar bosmasin
Xiyonat degan so'z yodga tushmasin,
Visolning yo'lini hech ne to'smasin,
Bir sevgi ertagi aytib ber menga.

Ertak olamiga mehmon bo'lsam ham,
Bir kun bu hayot-la vidolashsam ham,
Endi ertaklarga ishonmasam ham,
Bir sevgi ertagi aytib ber menga.

TARLON ABILOV

1968-yilning 20-iyulida tugʻilgan. Ozarbayjonning Lenkaran shahrida yashaydi. “Ziyoratga ketgan nafas”, “Yashil yogʻduda bitgan yoʻl” nomli ikki sheʼriy kitob muallifi, Prezident stipendianti, Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi aʼzosi.

XARITA

Yuzi dardning, gʻamning xaritasidir,
Har yoni ajinli yirik bir oʻlka.
Kezarman yuzining ajinlarini,
Deyman, kezmakka hech arzimmas balki...

Koʻzlari oroldir, yashil bir orol,
Yashili quruqlik, oqi tamom suv.
Uning koʻzlarida yashamoq menga
Endi bir qoʻl yetmas orzudir, orzu.

Tikilgan sukutning koʻzlari yerga,
Kel endi, uning ham tomirini tut.
Balki men bilmasdim, bu yer yuzida
Inson shaklidamish eng buyuk sukut.

Uning koʻzlarida, uning yuzida,
Eh, necha dengizning bor toʻfonlari.
Uning yuragining sarhadlarini,
Insonmas, tanisa bir U tanirdi.

Kezarman, kezarman bu xaritani,
Barmogʻim xuddi bir toshga tegadi.
Bilmadim, ne gunoh sohibimanki,
Qoʻlim toshdan oqqan yoshga tegadi.

Yo bu xaritadir tosh bo'lgan mensiz,
Yoki men tosh bo'ldim, toshga aylandim.
Yoki o'sha, bir vaqt ota deganim,
Ul toshning ko'zida yoshga aylandim.

Osganman ko'zimdan bu xaritani,
Balki bir ajini o'ygay meni ham.
Boshimga uraymi shoirligimni,
Gar bu xaritaga tusha olmasam.

JUDA HAM O'RGANDIM BU TANHOLIKKA

Bilmadim, aybim ne, meni sevganlar
sevib ham umrimdan hamon chekinur.
Yuzimga do'st kabi kulganlar mendan
dushmandek qayrilib, yomon chekinur.

Qiziq, sabab nedir, besh-olti so'zmi,
yo'qsa bu dunyoga yondashma tarzim?
Meni yuksaltmoqqa urinma, Alloh,
o'zim bilmasam gar hali kimman, kim?

Juda ham o'rgandim bu tanholikka,
yopildim, yopildi o'zimga ko'zim.
Qalbim shoshilsa-da sening yoningga,
Qalbimga yetmadi, hayallab ko'zim...

Hayallab ko'zlarim, hayallab qo'lim,
o'zdi, o'zdi mendan ko'z yoshlarim-da.
Yo Rabbiiy, ko'k yuzi biram sirpanchiq,
yiqilsam, yopishma ko'z yoshlarimdan.

Bezdi, bezdi mendan sevgan ayolim,
bezdi tug'ishganlar, kim bo'lsa, bezdi.
Dunyoning suvtekin o'limlari ham
mendani uzoqlashdi, bir chetda kezdi.

Juda ham o'rgandim bu tanholikka,
bekindim, ko'zgular yuzimdan tushdi...
Chopdim, yetolmadim ko'z yoshlarimga,
ul ko'z yoshlarim ham ko'zimdan tushdi....

YONG'IN

Oftob tark etadi derazamizni...
Qorong'ulik
butoqlarning orasida yaproqlarning tili ila
nelardir pichirlaydi,
ammo ne?..

Sen sukutdasan...
Pardalanur kipriklaring-la ko'zlaring...

Men bahona izlamayman –
butun bahonalar ichida
birga,
bir tortinchoqlik yashirinsa ham...

Sen to'silgan ko'zlaring ortidan
Yoqasidan torta-torta
Ko'ksini mushtlaysan
Menga atalgan sevgingning.

Telefonimdan o'qiganing
sevgi xabarlarining ostida
quloqlaringda saslanarkan
hech vaqt sasini eshitmaganing,
yuzini ko'rmaganing bir qizning sasi.

SHOHMAMAD TOG‘LAR O‘G‘LI

Sultonov Shohmamad Nurulla o‘g‘li 1956-yili Ismoilli tumanida tug‘ilgan. 1991-yilda Novosibirsk Xalq xo‘jaligi institutini iqtisodchi-muhandis ixtisosligi bo‘yicha bitirgan. 2005-yilda bir yillik jurnalistika kursini tamomlagan. Besh kitob muallifi. She‘rlari “Turk dunyosi shoirlari antologiyasi” va boshqa almanaxlardan o‘rin olgan. 2014-yildan o‘zi ta‘sischisi bo‘lgan “Ismoilli yozuvchilari” adabiy-ijtimoiy uyushmasining rahbari, 2008-yildan boshlab nashr bo‘layotgan “Ismoilli xabarlari” gazetasining ta‘sischisi va bosh muharriri. Ozarbayjon Yozuvchilar uyushmasi a‘zosi.

ONADIR

Sen uchun jonim fido bo‘lsin, Vatan,
Sen va onam menga bir jon-u bir tan,
Yurakdan, yurakdan, sof, chin yurakdan
Ul men sevgan inson onadir, ona.

Sochlarida qirov farzand yo‘lida,
Yosh o‘tgach panadir qiz-u kelindan,
Aylanay men uning shirin tilidan,
“Jonim bolam!” degan onadir, ona.

Allasi yoqimli buloq kuyidan,
Tuyib, bahra olar farzand bo‘yidan,
Orziqib kutilgan o‘g‘lin to‘yidan
Gohida so‘z ochgan onadir, ona.

SO‘YLAYDI

“O‘chmas hech bag‘rimdan sen chekkan zahmat” , –
Bu so‘zni chamanim, gulim so‘ylaydi.
“Zahmatni sevmagan insonga nafrat”, –
Bu so‘zni dudog‘im, tilim so‘ylaydi.

Hayotda xo‘b qiyin kunlar ko‘rmisham,
Ammo har zarbaga ko‘ksim kermisham,
“Kuchim, quvvatimni elga bermisham”, –
Bu so‘zni qadoqli qo‘lim so‘ylaydi.

El meni sevsa gar bir shoir qadar,
Bo‘lmoq istamasman besar, darbadar,
“Intil, o‘tmasin kun bekor, besamar”, –
Bu so‘zni oylarim, yilim so‘ylaydi.

MAHZUN TUYG‘ULAR

Go‘zallar ichinda sendan go‘zalni,
Kimki ko‘rdim desa, men ishonmasman.
Kuydirib kul qilsin alangalaring,
Hech kimning dardida buncha yonmasman.

Umrning kuz chog‘in haroratin ko‘r,
Gul ochmoq istaydi ko‘hna orzular.
Dunyoning eng baxtli ayollaridir –
Onaizorim va men sevgan dilbar.

To‘ymoqqa, tolmoqqa bormikan haqqim,
Barchasin sevmakka yuragim tayyor.
Mening azizlarim, jigargo‘shamdir,
Kim ishq-muhabbatda pok va vafodor.

Hayotning negizi, mag‘zi sevgidir,
O‘lmakka hozirman sevmagan kunim.
Dunyoda so‘nggi nafasim qadar
Qul bo‘lay sevgiga bag‘ishlab umrim.

Quyoshdan o‘rganing qanday sevmakni,
Oyning nurida ham sevgi bor, biling.
Tirikman mehrli insonlar-la men,
Gar o‘lsam, sevgi bor yerda dafn eting.

QALAM-LA SUHBAT

Men:

Qalamim, onaga bir she'r yoz sen ham!

Qalamim:

Sohibim, madhiga ojizdir qalam!

Men:

Sermazmun ash'or yoz ota haqida.

Qalamim:

Ollohimga ayon, yo'q undek ota.

Men:

Balki vasf etarsan, nedir oila?

Qalamim:

Ollohdek, onadek nodir oila.

Men:

Hech bo'lmasa bildir, men kim bo'lmisham.

Qalamim:

YonganCHA kichrayar nur ulashgan sham.

Men:

O'lsam, qabrtoshimga nelar yozasan?

Qalamim:

Qiyin yashasa-da, jon berdi oson!

***

Endi binafshalar ko'zin ochsaydi,

Gul oshig'i – kapalaklar uchsaydi,

O'lkamizning qishi bor-yo'q uch oydir,

Nechun bunday kechikmoqda bu ko'klam?

Tog' daryosin jo'shib oqar chog'idir,

Yuraklarning qaynab-toshar chog'idir,

Sevganlarning dilin ochar chog'idir,

Nechun bunday kechikmoqda bu ko'klam?

Chug'urchuqlar uyasizdir hali ham,

Kechikmoqda bu bahorning gali ham.

Bilgan bormi, javob bersin bizga ham,

Nechun bunday kechikmoqda bu ko'klam?

ELMON TOVUZ

1961-yilning 10-aprelida Ozarbayjon Respublikasi Tovuz tumanining Shixhaybat qishlog'ida tug'ilgan. Ozarbayjon Xalq xo'jaligi institutini (hozirgi Iqtisodiyot universiteti), ayni vaqtda jurnalistika (kechki) fakultetini bitirgan. 1998-yilda og'ir avtomobil halokatiga uchrash natijasida mehnat qobiliyatini yo'qotgan. Oilali, Boku shahrida yashaydi. Talabalik chog'laridan ijob qilib kelmoqda. Asarlari Ozarbayjon matbuotida muntazam e'lon qilib boriladi.

Yozuvchilar uyushmasi a'zosi, besh she'riy kitob muallifi.

***

Mening she'r kitobim varaqlagan qiz,
Taassuf, sen aslo sevinmagaysan....
Bir visol nag'masin so'roqlagan qiz,
Yuz hasrat nolasin sen tinglagaysan.
Yozgan ash'orlarim fig'onli, dog'li,
O'qisang, muzlatar misoli ayoz.
Yarador burgutman – oyog'i bog'li,
Sen-chi, qaldirg'ochdek etarsan parvoz.
Ohim samo bag'rin yorib o'tsin deb,
Men dardni kuylayman har kecha, har kun.
Bir qoni qaynoqqa ma'qul bo'lsin deb,
Sen she'r axtaryapsan "xotira" uchun...
Kadar uyum-uyum, g'am to'da-to'da,
To'fon-u sellar-la bitgandim g'azal.
Sening izlaganing yo'q bu kitobda.
Alloh haqqi, meni avf etgil, go'zal.
Hali vaqt keladi vafing kuylashga,
Ey visol nag'masin so'roqlagan qiz.
Dard berding,
Qo'ymading ozayishiga,
Kitobim beparvo varaqlagan qiz.

YURAGIMDA

Menga “toshhurakli” degan baxtiyor,
Bilsayding, nelar bor kosh, yuragimda.
Sening kaklik ishqing uya quribdi,
O’sha, cen aytganing tosh yuragimda.

Bilmadim, mendagi bu shoshish nedan,
Bahor ko‘zlarga qish ko‘rinish nedan,
Hijronga bunchalar xush yoqish nedan –
Chekkan dog‘laring ham xush yuragimda...

Avvalgi Elmonman, toshmi yoki qish,
Joizmikan tangri izniga nolish?!
Suzsin deb sen – ko‘nglimdagi oqqush,
Oqqancha ko‘l bo‘ldi yosh yuragimda...

Bildingmi nelar bor “tosh yuragimda”?!

***

Egni-boshim yangilanmas anchadan,
Dardim kunda yangilanur shekilli.
Yo‘qsa meni azizlamoq gunohmi?
Shunda dardim azizlanur shekilli...

Tug‘ilganda ko‘z ostiga olibmi,
Chorasini topmoqqa kech bo‘libmi?
Bir ilmog‘in barmog‘imga ilibmi,
Kalavadek chulg‘ab olur shekilli.

O‘ylarkanman vujudim o‘rtar ohim...
Kimga aytsam, dudog‘ida “evohi”.
Bekinmashoq o‘ynar boladek gohi,
Bu dard meni mazax qilur shekilli....

SHUKR

Ozga qanoat qil, ko'p ozdan bo'lur,
Ozga ham shukr qil, ko'pga ham shukr.
To'qning ochligi bor, ochning to'qligi,
Ochga ham shukr qil, to'qqa ham shukr.

Bir qo'l bo'sh bo'lmasa, boshqasi to'lmas,
Olguvchi bo'lmasa, qum ham sotilmas,
Biri tortilmasa, biri otilmas,
Yoyga ham shukr qil, o'qqa ham shukr.

Osmon bulutlimi – yerda qor bo'lar,
Qorlar eriganda buloqlar bo'lar...
Sinoatni ko'rgil, yo'qdan bor bo'lar,
Borga ham shukr qil, yo'qqa ham shukr.

***

Chidadim, sendan ne kelsa,
Yana ber, chekarman, Alloh.
Orzularim qabri uzra
Gullar ham ekarman, Alloh.

Ko'nglim saroy, qashshoq xonadon...
Kim "balli" der, kim "notavon".
Ichimda sulton-u xoqon,
Sirtimda navkarman, Alloh.

Qo'y, o'zimni erkin ko'ray,
Qatra yomg'ir, bir kun ko'ray...
Bir ish topshir, men ham ko'ray,
Anchadan bekorman, Alloh.

***

Gulimning guldoni emas quchog'im,
Hech bunday guldonni gulim ham sevmas.

Quridi niholim, zahil yaprog'im,
Ko'zim sevmaganni ko'nglim ham sevmas.

Bo'zdir ko'ksimdagi tog'larning boshi,
Bu qo'sha buloqning tinibdi yoshi...
Sovrilib tuprog'i, uvalib toshi,
Yanchilgan o'ngimni so'lim ham sevmas.

Isitmas jonimni o't-da, o'choq-da,
Uvushdim bu sovuq temir quchoqda,
Olardi jonimni, tursam oyoqda,
Hotavon, beholni o'lim ham sevmas.

MUNDARIJA

Soʻzboshi: <i>Samir Abbosov</i>	3
Said Muhammadhusayn Behjatiy Tabriziy (Shahriyor). <i>Usmon</i>	
<i>Qoʻchqor tarjimasi</i>	6
Baxtiyor Vahobzoda. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	20
Rasul Rizo. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	31
Qobil. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	34
Zalimxon Yoqub. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	43
Narimon Hasanzoda. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	49
Otif Zaynalli. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	53
Nusrat Kasamanli. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	58
Ogʻajaʼfar Hasanli. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	61
Ganira Pashaeva. <i>Samodil Norqobilova tarjimasi</i>	64
Soʻna Valieva. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	68
Telli Panoh qizi. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	75
Firuz Mustafu. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	80
Fikrat Mursaqulov. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	83
Gunay Umid. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	86
Akbar Qoʻshali. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	90
Ahmad Oʻgʻuz. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	95
Qasham Najafzoda. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	98
Qulu Oqsas. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	103
Salim Bobullo oʻgʻli. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	106
Yunus Oʻgʻuz. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	112
Xayol Rizo. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	122
Ayoz Arabachi. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	126
Ibrohim Ilyosli. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	130
Oqil Kangarli. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	134
Ofoq Shixli. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	138
Nilufar Shixli. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	141
Ayten Tahmasib. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	144
Alamdor Jabborli. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	147
Antiq Samandar. <i>Usmon Qoʻchqor tarjimasi</i>	151

Bolayor Sodiq. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	154
Ruboba Sohib. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	160
Diyonat Usmonli. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	162
Elshod Arshod o'g'li. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	167
Emin Piri. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	172
Farg'ona Mehdieva. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	178
Farid Husayn. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	182
Giya Pachxatashvili. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	186
Hayot Shomiy. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	190
Hijron Husainova. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	196
Iroda Oytel. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	200
Noringul. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	205
Nurona Nur. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	209
Onor Amin. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	212
Parviz Saidli. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	214
Qilmon Imon. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	219
Ramil Ahmad. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	222
Sahar Ahmad. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	228
Saxovat Sohil. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	231
Solmon Aruz. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	236
Vusol Nuru. <i>Usmon Qo'chqor tarjimasi</i>	244
Akif Ahmadgil. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	250
Vafo Mursal qizi. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	253
Iroda Alili. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	256
Kamola Abieva. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	259
Mamad Qodir. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	263
Maorif Sulton. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	266
Nizomiy Zo'hibiy. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	273
Odila Nazar. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	276
Oybeniz Aliyor. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	279
Rasmiya Sobir. <i>Samodil Norqobilova tarjimasi</i>	282
Rafiq Hummat. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	290
Sagif Qoraturpoq. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	294

Salom Sarbon. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	
Saodat Alakbarova. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	
Sobir Sarbon. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	
Sulaymon Husainov. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	
Sulton Merzili. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	
Tavfiq Nurali. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	
Ulviya Vohid. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	
Tarlon Abilov. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	
Shohmamad Tog'lar o'g'li. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	
Elmon Tovuz. <i>Shahlo Qosimova tarjimasi</i>	

Qaydlar uchun

Qaydlar uchun

Adabiy-badiiy nashr

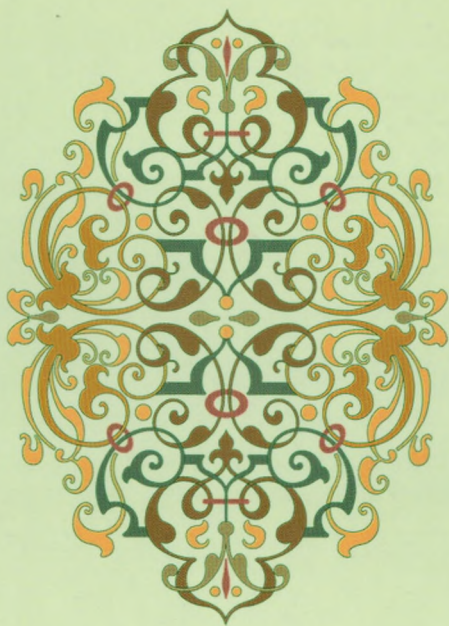
**ZAMONAVIY OZARBAYJON
SHE'RIYATI ANTOLOGIYASI**

Muharrir *Y. Inog'omov*
Sahifalovchi *Z. Ubaydullayev*

Nashriyot litsenziyasi AIN $\text{\#}$ 277. 15.07.2015.
Bosishga ruxsat etildi 28.12.2016. Bichimi 60x84¹/₁₆
Ofset bosma. «Times New Roman» garniturası.
Nashr. Tab. 21. Bosma tab. 19,9. Adadi 500.

Original-maket «Extremum-press» MChJ nashriyotida
tayyorlandi. 100053, Toshkent sh, Bog'ishamol ko'chasi, 3.
Tel: 234-44-05. E-mail: Extremum-press@mail.ru
Bahosi shartnoma asosida.

MChJ «SHIDASP» bosmaxonasida chop etildi.
Toshkent sh, Taxtapul Darvoza ko'cha, 344
Tel: +99895 170-61-48

ISBN 978-9943-4790-6-7

9 789943 479067